

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

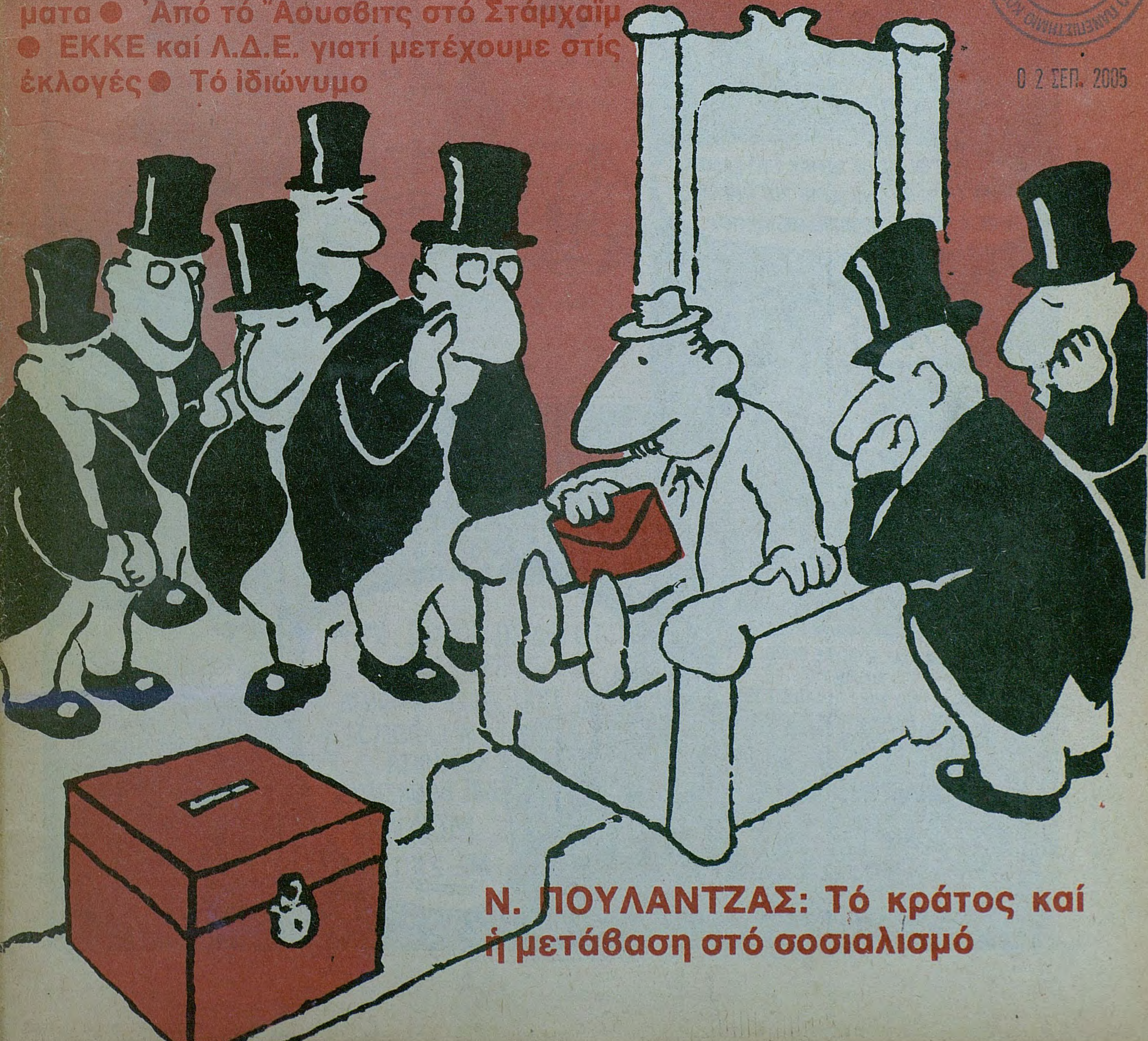
σαντι

Περίοδος Β', Τεύχος 83, Σάββατο 29 Οκτώβρη 1977 Δρχ. 20

Η Βόννη λέει ΟΧΙ στην ένταξη μας στην ΕΟΚ ● «Προεκλογικό ρεπορτάζ» στα Μαντεροχώρια ● Στρατός και κόμματα ● Από το Άουσβιτς στο Στάμχαιμ ● ΕΚΚΕ και Λ.Δ.Ε. γιατί μετέχουμε στις εκλογές ● Τό ιδιώνυμο

0 2 ΣΕΠ. 2005

Ν. ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Τό κράτος καί ή μετάβαση στό σοσιαλισμό

ΞΕΡΕΤΕ ΓΙΑΤΙ ΨΗΦΙΖΕΤΕ;
ΞΕΡΕΤΕ ΤΙ ΘΑ ΨΗΦΙΣΕΤΕ;
ΞΕΡΕΤΕ ΓΙΑΤΙ ΘΑ ΨΗΦΙΣΕΤΕ
ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΘΑ ΨΗΦΙΣΕΤΕ;

ΞΕΡΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ;
ΞΕΡΕΤΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥΣ;
ΞΕΡΕΤΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ
ΑΡΧΗΓΩΝ ΤΟΥΣ;

ΞΕΡΕΤΕ ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΓΗ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ;
ΞΕΡΕΤΕ ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΗ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ;
ΞΕΡΕΤΕ ΠΟΣ ΘΑ ΑΙΣΘΑΝΕΣΘΕ ΜΕΤΑ;

ΓΑΜΜ...
ΕΠΕΣΑ ΣΕ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

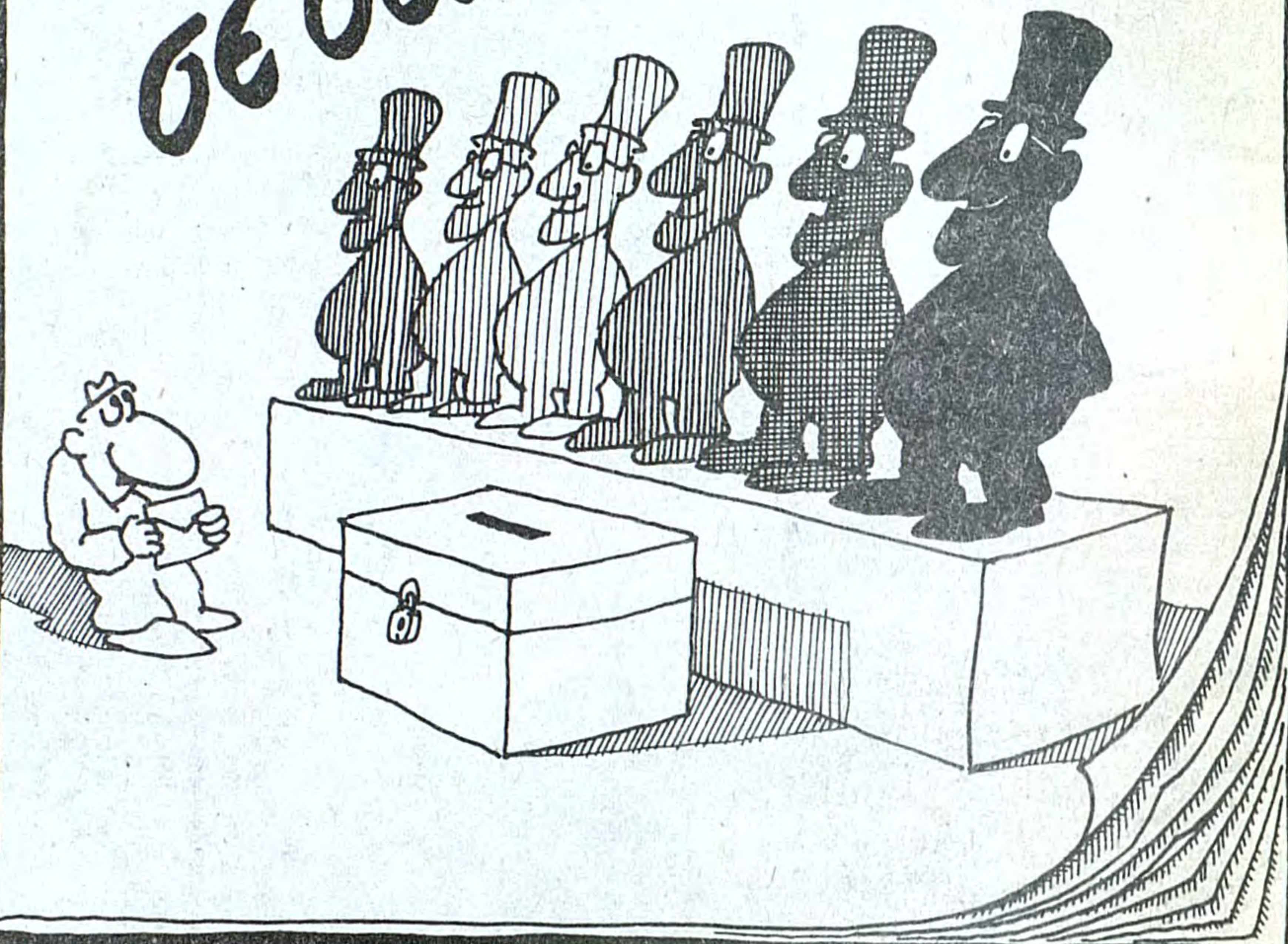
ΔΕΝ ΜΟΥ ΕΙΠΑΤΕ ΟΜΩΣ,
ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ
ΝΑ ΜΟΥ ΠΟΥΛΗΣΕΤΕ!

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΑΝΤΙ

Επιλογές
σε σκίτσα

αυτοφορει
σαββατο 5 νοεμβρη

ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ Ν° 84
ΤΟΥ "ΑΝΤΙ"
ΠΟΥ ΛΕΕΙ ΤΑ ΠΑΝΤΑ
ΓΙΑ ΕΚΛΟΓΕΣ
ΚΟΜΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ
ΜΟΝΟΝ
ΜΕ ΣΚΙΤΣΑ

ΚΙ ΗΤΑΝ
ΑΝΑΤΚΗ ΝΑ ΜΕ ΠΡΙΖΕΙΣ
ΤΟΣΗ ΟΡΑ;

ΜΑ ΤΟ ΚΑΝΑ
ΧΑΡΙΝ
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΟΣ

Περίοδος Β
Χρόνος 4ος
Τεύχος 83

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ Δημοχάρους 60,
Αθήνα 601. Τηλ. 732-713 - 732-819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ρεπορτάζ 4
ΓΕΡΜΑΝΙΑ: από τό "Αουσβιτς στο
Στάμχαϊμ 6

Π.Π. ΤΣΑΛ: "Έτσι φτιάχνεται ένας
πολιτικός κρατούμενος 9
Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ: 'Η Βόννη λέει
ΟΧΙ στην ένταξή μας στην ΕΟΚ ... 12
ΕΟΚ: Οί θέσεις κομμάτων 14
Σ. ΚΑΡΥΩΤΗ: «Προεκλογικό ρε-
πορτάζ» στα Μαντεμοχώρια 16
ΣΤΡΑΤΟΣ και κόμματα 21
Π. ΑΜΠΕΛΗ: τό «'Ιδιώνυμο» 25
ΣΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ: Κύπρος και
έκλογές 28
ΕΚΚΕ και έκλογές 30
Λ.Δ.Ε. και έκλογές 34
Ν. ΠΟΥΛΑΝΤΖΑ: Τό Κράτος και ή
μετάβαση στο σοσιαλισμό 38
Μ. ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΥ: Λαός και έκ-
λογές 42
ΠΟΛΥΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: Για
τή Χρύσα Ρωμανού 48
ΔΙΑΛΟΓΟΣ 51

Ή έν ψυχρῶ δολοφονία τῶν τριῶν πολιτικῶν κρατουμένων τῆς ΡΑΦ
καί τό πρωτοφανές ἀνθρωποκνηγητό πού ἔχει ἐξαπολυθεῖ αὐτές τῆς
μέρες στή Δ. Γερμανία ἀποτελοῦν μιά ἀκόμη ἀπόδειξη τοῦ νεοφασιστι-
κοῦ δρόμου πού ἀκολουθεῖ μέ συνέπεια καί μεθοδικότητα ἡ γερμανική
σοσιαλδημοκρατία καί ξαναζωντανεύουν στή μνήμη μας τοὺς διωγμούς
τῶν Ἑβραίων πού συνόδευσαν τή θριαμβευτική ἀνοδο τοῦ ναζισμού.

Γιατί ἡ ἀναβίωση τοῦ ναζισμού στή σημερινή Γερμανία ἀποτελεῖ
ταυτόχρονα ἰδεολογία μεγάλων μαζῶν ἀλλά καί ἐπίσημη
κρατική πολιτική. Οἱ μηχανισμοί καταπίεσης καί προπαγάνδας, τά
πιστοποιητικά κοινωνικῶν φρονημάτων, ἡ πρωτοφανής ἀστυνόμηση τῆς
πολιτικῆς ἀλλά καί τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τῶν ἀνδρῶν, τά λευκά κελ-
λιά τοῦ θανάτου, ἀπέτελεσαν τήν ὑπόδομή. Σήμερα μέ τήν ομαδική
δολοφονία τῶν πολιτικῶν κρατουμένων, καί αὐτή ἀκόμη ἡ φρικώδης ὑπο-
δομή - πού ἐκφράζει τά ὅρια τῆς "νόμιμης" κρατικῆς βίας - θεωρεῖται
ξεπερασμένη ἀπό τοὺς ἴδιους τοὺς δημιουργοὺς της οἱ ὁποῖοι θέν δι-
στάζουν νά υἱοθετήσουν τή χιτλερική τακτική τῆς ομαδικῆς ἐπιτέλεσης
δμήρων.

Στήν πορεία αὐτή πρὸς τόν ἐμφασισμό ἡ κυβέρνηση τῆς Δ. Γερμανίας
ἔχει τή συνδρομή καί ὑποστήριξη πολλῶν "ὑπερρασιστῶν τῶν ἀνθρώπινων
δικαιωμάτων" (Κάρτερ, Πισκάρ κτλ.). Ἀνάμεσά τους ἔχουμε τήν τιμὴ
νά συγκαταλέγεται καί ἡ κυβέρνηση Καραμανλῆ. Ἡ συνεργασία πού ἄρχισε
μέ τήν ὑπόθεση Πόλε καί συνεχίστηκε μέ τήν ἐπιχείρηση Κογκαντίσου
ὀλοκληρῶνεται σήμερα μέ τήν εἰσβολή τῶν γερμανῶν ἀστυνομικῶν στή
χώρα μας καί τήν αραστή συνεργασία τῶν δύο ἀστυνομιῶν.

Ἡ προσπάθεια ὀμιοργίας καί στήν χώρα μας "ἀντιτρομοκρατικῆς"
ὑστερίας μέ πρωθυπουργική ἐντολή, οἱ ἐξαιρετικά αὐστηρές ποινές πού
ἐπιβλήθησαν στοὺς ἀναρχικούς, ἡ δίωξη πέντε ἐκδοτῶν γιά ἠθική
ἀτύργια, ἡ πρωτοφανής γιά τά ἑλληνικά χρονικά ἐκδοχή τῆς ἀστυνομίας
γιά τό θάνατο τοῦ Κασίμη - ὅτι τόν ἐπέτελεσαν οἱ οἰκοί του - ὅλα
αὐτά ἀποτελοῦν ἐνδείξεις ὅτι γιά τήν κυβέρνηση ἡ γερμανική "τάξη καί
ἀσφάλεια" χρησιμεύει ὡς τό πρότυπο πού πρέπει νά μιμηθοῦμε.

Εκλογές, βασιλοχουντισμός και μονοκρατορία της Δεξιάς

ΜΕΣΣΙΑΝΙΚΟΣ – όπως πάντοτε – εμφανίστηκε ο αρχηγός της «Νέας Δημοκρατίας» στην προεκλογική του «πρώτη», στη Θεσσαλονίκη. Καί, φυσικά, υπεράνω κομματικού συμφέροντος, αφού, μεταξύ άλλων, αποφάσισε να «θυσιάσει ενός έτους εξουσία» (έτσι είπε), προκειμένου να εξασφαλίσει το μέλλον της Ελλάδας...

Στήν όμιλία του ο κ. Καραμανλής στάθηκε σε όλα τα «επιτεύγματα», μικρά και μεγάλα, που πραγμάτωσε ή διακυβέρνησή του, στην τελευταία τριετία. Ωστόσο, παρέλειψε το σημαντικότερο: Τό ότι, δηλαδή, τρία χρόνια μετά την «αυτόματον κατάρρευσιν» της τυραννίας, ή ίδια αυτή τυραννία, με τη μορφή νομίμου κόμματος, επιχειρεί σήμερα ν' αποκτήσει προσβάσεις (μερικοί τής αποκαλούν «προγεφύρωμα») στη νέα Βουλή. Καί ότι οί περισσότεροι ύπουργοί του, με επικεφαλής τόν «πολιτικό προϊστάμενο τών ενόπλων δυνάμεων» κ. Ε. Αβέρωφ, συνωθούνται στους προεκλογικούς εξώστρες, γιά νά αποδείξουν ότι είναι έξ ίσου δεξιοί, έξ ίσου εθνικόφρονες, έξ ίσου αντικομμουνιστές μέ τούς βασιλοχουντικούς πού συγκροτούν τή λεγόμενη «Εθνική Παράταξη»!

Τό «φαινόμενο» αυτό, όρισμένα στελέχη τής «Νέας Δημοκρατίας» προσπαθούν νά τό εξηγήσουν: «Δέν πρέπει – λένε – νά μās παρεξηγηίτε... Αν στους συνδυασμούς μας συμπεριλάβουμε και όρισμένα ακροδεξιά, ίσως φιλοφασιστικά στοιχεία, τό κάνουμε γιά νά κόψουμε ψήφους από τήν παράταξη τών βασιλοχουντικών... Αν στη Β' Αθηνών συμπεριλάβουμε λ.χ. τόν Στέλιο Παπαδάκη ("Είσαι δικός μας", "Είσαι δικός μας" – τού φώναζαν έν χορῶ οί νεοταξίτες, αστυνομικοί και μή, στην κηδεία τού βασανιστή Μάλλιου...), τό κάνουμε γιά νά εξασφαλίσουμε τίς ψήφους τών σωμάτων ασφαλείας... Αν ο αρχηγός ή ο κ. Ράλλης ή ο κ. Παπαληγούρας, λένε και κάποια κουβέντα παραπάνω κατά τής "πολυκέφαλης Αριστεράς", κλπ, τό κάνουν γιά νά κρατήσουν κάποιες ίσορροπίες και μόνο. Αν...»

Τό μόνο πού δέν εξηγούν τά καλά αυτά στελέχη τής «Νέας Δημοκρατίας», είναι πώς, τρία χρόνια μετά τήν κατάρρευση τής χούντας, ή έφημερίδα τών σωμάτων ασφαλείας – ακόμη και τής προσωπικής φρουράς τού κ. Καραμανλή... – είναι ο «Ελεύθερος Κόσμος». Πώς – και γιατί – ο κρατικός μηχανισμός παραμένει διαθρωμένος από χουντικά στελέχη, πώς – και γιατί – συνεχίζονται οί «μικρές συνωμοσίες» στό στράτευμα (μαζί μέ

τό φακέλωμα τών φαντάρων), πώς αποδρά ο Μπόλαρης ή πώς ο Γ. Παπαδόπουλος καταφέρνει νά «συντονίξει», μέσα από τόν Κορυδαλλό, τίς δραστηριότητες τής «Εθνικής Παρατάξεως»!

Έτσι όμως έρχόμαστε στό μέγα θέμα τού έκδημοκρατισμού και τής αποχουντοποίησης, πού ή κυβέρνηση έκανε τό πάν γιά νά κλείσει, έπειγόμενη νά ξαναγυρίσει στην «πεπατημένη» τών παλαιών, γνώριμών τής δρόμων («εθνικοφροσύνη», αντικομμουνισμός, κ.λπ.) ή ν' αναζητήσει δρόμους άλλους, νέους, όπως θά ήταν λ.χ. ή «γερμανοποίηση» τής ελληνικής δημόσιας ζωής.

Υπάρχουν, ωστόσο, και μερικοί καλοπροαίρετοι απολογητές τής «Νέας Δημοκρατίας»: Είναι φυσικό – λένε – ο κ. Καραμανλής νά ενδιαφέρεται γιά τίς ψήφους τών δεξιών, τών εθνικοφρόνων, τών αντικομμουνιστών. Γιατί, διαφορετικά, οί βασιλοχουντικοί θά τού αποσπάσουν μιά σημαντική φέτα, όποτε ή «Νέα Δημοκρατία» δέν θά έχει αυτοδυναμία και ή κυβέρνηση πού θά σχηματισθεί δέν θά είναι μονοκομματική.

Μιά τέτοια προοπτική, βέβαια, δέν θά ήταν τόσο τρομακτική! Άλλωστε, σε μιά σειρά δυτικοευρωπαϊκές χώρες (Ιταλία, Δ. Γερμανία, κ.λπ.), οί κυβερνήσεις είναι σήμερα συμμαχικές. Από τήν άλλη, όλες οί μέχρι τώρα «σφυγμομετρήσεις» λένε ότι, στην καλύτερη περίπτωση, τό βασιλοχουντικό κόμμα δέν θά συγκεντρώσει πάνω από 3-4 ή 4-5 τοίς έκαστο τών ψήφων. Συνεπώς, αν υπάρχει θέμα «συμμαχικής κυβερνήσεως», ή σύμπραξη, εκ τών πραγμάτων, θά πρέπει νά επιδιωχθεί μέ τά κόμματα τής δημοκρατικής αντιπολίτευσης. Όμως... όμως. Τό σχέδιο τών βασιλοχουντικών, και όρισμένων αμερικανικών υπηρεσιών, είναι «πώς ν' αποκατασταθεί ή όμοφυγία στην εθνικόφρονα παράταξη». Καί, ειδικότερα, πώς νά υποχρεωθεί ο αρχηγός τής «Νέας Δημοκρατίας», σε περίπτωση πού δέν συγκεντρώσει αυτοδυναμία, νά συνεργασθεί μέ τήν «Εθνική Παράταξη»! Καί επειδή προβλέπεται ότι μάλλον ο κ. Καραμανλής δέν θά ενδώσει, τό σχέδιο έχει και έναλλακτική «λύση»: Νά υποχρεωθεί ο αρχηγός τής «Νέας Δημοκρατίας» νά «έγκαταλείψει τόν δημόσιο βίο», όποτε ανοίγει ο δρόμος σε κάποιον άλλο «νεοδημοκράτη» δεξιό και εθνικόφρονα – ως πούμε τόν κ. Ε. Αβέρωφ.

Θά αντιλεχθεί, βέβαια, πώς μεταξύ «σχεδίων» και πραγματικότητας ή απόσταση είναι μεγάλη. Όμως εκείνο πού δέν φαίνεται νά συνειδητοποιούν ούτε ο αρχηγός, ούτε οί επιτελείς τής «Νέας Δημοκρατίας», είναι πώς αυτή όλη ή «εθνικοφροσύνη» πού επικαλούνται, ή έξαρση τού αντικομμουνισμού, οί άπανωτοί όρκοι πίστωσης στό ΝΑΤΟ, ή άχαλίνωτη κατολίθηση στόν αυταρχισμό, ή «γερμανοποίηση» τού πολιτικού βίου, σε

ΜΗ ΕΚΛΟΓΙΚΑ

στύλ μάλιστα Στράους, στρώνουν ουσιαστικά τό δρόμο στό βασιλοχουντισμό, μέ αποκορύφωμα τή «συνένωση τοῦ ἐθνικόφρονος κόσμου» – δηλαδή τή σύμπραξη «Νέας Δημοκρατίας» καί «Ἐθνικῆς Παρατάξεως».

Φυσικά, ἀπό τούς παρατηρητές τῶν πολιτικῶν μας πραγμάτων, δέν διαφεύγει ἡ προσπάθεια τῆς «Νέας Δημοκρατίας» νά ἐκμεταλλεῖται καί τήν κάθοδο στίς ἐκλογές τοῦ βασιλοχουντικοῦ κόμματος, προκειμένου νά ἐπαναφέρει – διακριτικά... – τό σύνθημα «Καραμανλῆς ἢ τάνκς», πλάι στό «Καραμανλῆς ἢ χάος» ἢ «Καραμανλῆς ἢ ἀκροδεξιὰ». Καί ὅσο καί ἂν ὁ ἀρχηγός τῆς «Νέας Δημοκρατίας» εἶπε στή Θεσσαλονίκη πώς ἕνα ἀπό τά τρία κακά αὐτοῦ τοῦ τόπου εἶναι ἡ... συνθηματολογία (τά ἄλλα δύο εἶναι ἡ ὑποκρισία καί ὁ βερσιπαλισμός!), γεγονός παραμένει πώς ἀπό συνθήματα καί συνθηματολογία δέν πάει καθόλου πίσω τό κόμμα τῆς «Νέας Δημοκρατίας».

Συνθήματα, ὅμως, διαθέτει καί ἡ Ἄριστερά. Καί ὅλες οἱ ἐνδείξεις πείθουν πώς, τή φορά αὐτή τουλάχιστον, οἱ ἄριστεροί ψηφοφόροι δέν πρόκειται νά παγιδευτοῦν. Ἔτσι, παρά τή διάσπαση τῆς Ἄριστεράς, παρά τήν παρουσία χωριστῶν συνδυασμῶν της, οἱ ψηφοφόροι της παραμένουν ἐνωμένοι στήν ἀπόφασή τους νά φράξουν τό δρόμο καί στό βασιλοχουντισμό καί στή, μέχρι τώρα, μονοκρατορία τῆς Δεξιᾶς.

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Μέ παρέμβαση - πρόταση τῶν «ἐννέα», δηλαδή τῆς ΕΟΚ, τῆς ὁποίας τό δέκατο μέλος θέλουμε νά γίνουμε, τό Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης ἔθαψε στό Στρασβούργο τήν περίφημη ἐκθεσή του γιά τήν παραβίαση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων στήν Κύπρο. Ὑστερα ἀπό αὐτό τό «διάβημα», τό θέμα δέν θά φθάσει κατά πᾶσα πιθανότητα ποτέ στό «ἐξ ὑπουργῶν» Συμβούλιο. Ἔτσι λοιπόν! «Παραβιάσεις» δέν ἔγιναν στήν Κύπρο, ἡ Τουρκία συμπεριφέρθηκε κατά «πεπολιτισμένο τρόπο», ὅπως ἀρμόζει σέ κράτη πού «ἀνήκουν εἰς τήν Δύσιν»...

Ἄλλά καί ἡ «συμπεριφορά» τῆς κυβέρνησης Καραμανλῆ ἦταν ἐξίσου «πεπολιτισμένη». Ἐνῶ εἶχε στά χέρια της ὁλό-

κληρη τήν ἐκθεση, αὐτό τό συντριπτικό ντοκουμέντο πού περιέγραφε μέ κάθε λεπτομέρεια τίς βαρβαρότητες καί ὠμότητες τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων κατοχῆς, γιά μῆνες ὁλόκληρους καί μέχρι σήμερα ἀπέφυγε νά τή δώσει στή δημοσιότητα, γιά νά μὴν... ἐκθέσει τήν Τουρκία. Ἡ, ἀκόμα χειρότερο, προσπάθησε νά τή διαπραγματευθεῖ, σύμφωνα μέ ὀρισμένες πληροφορίες, γιά νά πετύχει ὑποχωρήσεις τῆς Τουρκίας σέ ἄλλα θέματα... Τό φοβερό ὅμως σ' αὐτή τή θλιβερή ἱστορία εἶναι πώς καί ἡ κυπριακή κυβέρνηση εἶχε τήν ἐκθεση καί συμμορφώθηκε φαίνεται «πρός τήν κοινή γραμμή Ἀθηνῶν-Λευκωσίας»...

Ἔστω καί τώρα ὅμως, σήμερα, δέν εἶναι ἀργά. Ἄς δημοσιευθεῖ ἡ ἐκθεση, εἴτε στή Λευκωσία εἴτε στήν Ἀθήνα. Γιά νά μάθουμε καί μεῖς τί ἐπιτέλους συνιστᾷ «πεπολιτισμένη συμπεριφορά» κατά τή γνώμη τῶν μελλοντικῶν ἐταίρων μας...

ΔΙΩΞΗ ΕΝΤΥΠΩΝ

Ὅταν γράφονται αὐτές οἱ γραμμές δέν ἔχει ἀκόμα γνωστεῖ τό ἀποτέλεσμα τῆς δίωξης τῶν περιοδικῶν, δίωξη πού ξεκίνησε μετά τά γνωστά ἐπεισόδια μέ τούς ἀναρχικούς. Τά ἔντυπα πού διώχθηκαν δέν ἦταν ὅλα ἀναρχικά. Εἶχαν ὅμως ἕνα κοινό χαρακτηριστικό: Εἶχαν ὅλα γράψει γιά τήν ὁμάδα Μπάαντερ-Μάινχοφ.

Τό γεγονός πάντως τῆς δίωξης δείχνει ὅτι ἔχουν ἀρχίσει δύο λογικῶν διαδικασίες:

- Πρῶτο, ἡ ἐλευθεροτυπία καί ἡ δημόσια ἔκφραση τῶν ἰδεῶν μπαίνουν ὑπό ἔλεγχο.

- Δεύτερο, ἡ δημοσίευση τῶν ἔργων καί τῶν ἡμερῶν τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας θά ἀποτελεῖ στό ἐξῆς μεγάλο τόλμημα, ἀφοῦ θά διαταράσσει τίς σχέσεις μέ τή φίλη-δύναμη σύμμαχο τῆς Ἑλλάδας καί – ἂν τό θέλετε – σύμμαχο καί ὑποστηρικτῆ τῆς Τουρκίας.

ΧΑΜΗΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Ἄχ, αὐτές οἱ τεχνικές δυσχέρειες! Εἶναι τόσο ἰδιαίτερες καί πολύπλοκες στή λογική τους, πού ἔχουν σάν ἀποτέλεσμα τήν αὐθημερόν μετάδοση ἀπό τήν ΕΡΤ τοῦ λόγου τοῦ κ. Καραμανλῆ καί τή διήμερη καθυστέρηση γιά τίς ὁμιλίες τῶν ἄλλων...

Ὅλοι ἐλπίζουμε πώς θά ξεπεραστοῦν. Γιατί ἡ ἐπανάληψη τῶν δυσχερειῶν καί ἡ – κατά σατανική σύμπτωση – κακοτυχία ἐκ νέου τῶν κομμάτων τῆς ἀντιπολίτευσης θά μᾶς ἀναγκάσει νά δυσπιστήσουμε γιά τήν ἀμεροληψία τοῦ κ. Ράλλη. Ἀφήστε πού θά ἐκτεθοῦμε στήν Εὐρώπη. Μέ τέτοια τεχνολογία πώς θά μποῦμε στήν ΕΟΚ;

Ναζιστική Γερμανία: στρατόπεδα συγκέντρωσης.

ΑΠΟ ΤΟ ΑΟΥΣΒΙΤΣ ΣΤΟ ΣΤΑΜΧΑΙΜ

του Δ. Μάρκου

Η σύλληψη του Μάινς.

Ο Μάινς μετά τη νεκροτομή.

«Η γερμανική ιστορία περηφανεύεται για μία εξέλιξη που κανένας άλλος λαός δεν έχει ακολουθήσει και κανένας δεν πρόκειται να μιμηθεί (...). Μέ τους "ποιμένες" μας για οδηγούς, μόνο μία φορά συμπορευτήκαμε με την ελευθερία: τη μέρα της κηδείας της». (Κ. Μάρξ: Συμβολή στην κριτική της φιλοσοφίας του δικαίου του Χέγκελ).

ΜΙΑ μέρα μετά από την αναγγελία της ομαδικής «αυτοκτονίας» των Μπάαντερ, Έσλιν και Ράσπε, και λίγες ώρες μετά την ανακάλυψη του πτώματος του μεγαλοβιομήχανου Χάνς Μάρτιν Σλέγερ, η γερμανική κυβέρνηση εξαπέλυσε ένα τρομακτικό ανθρωποκνηνηγό που θύμισε σ' όλους θλιβερά ιστορικά προηγούμενα. Τό ανθρωποκνηνηγό άρχισε μ' ένα πρωτοφανές για τη φρασεολογία του ανακοινωθέν, στο οποίο η κυβέρνηση τόνιζε τη λύσσα με την οποία σκοπεύει να αντιμετωπίσει τους τρομοκράτες και τις οργανώσεις της άκρας άριστερας. "Όλα τα κανάλια της δυτικογερμανικής τηλεόρασης διέκοψαν τό πρόγραμμά τους για νά μεταδώσουν την ανακοίνωση της κυβέρνησης και νά υπογραμμίσουν ότι κηρύσσεται στην πραγματικότητα πόλεμος έναντι όλων των οργανώσεων της άκρας άριστερας. Τήν ίδια στιγμή δυνάμεις ασφαλείας μπλοκάρουν συνοικίες ολόκληρες, στήνουν οδοφράγματα έλέγχου και αρχίζουν την παγίνα των συλλήψεων. Δεκάδες φοιτητών, για τους οποίους άρκοϋν μονάχα οί αυθαίρετες ύποψίες της ασφάλειας, φορτώνονται στά καμιόνια και οδηγούνται σέ ειδικά κέντρα τόσο στή Φραγκφούρτη, όσο και σέ Στουτγάρδη, Άμβούργο, Κολωνία. Τά άστυνομικά φωτογραφικά εργαστήρια μέσα σέ λίγες ώρες βγάζουν φουρνιές φωτογραφιών των καταζητούμενων. Οί φωτογραφίες μοιράζονται στους δρόμους, στά σπίτια και φυσικά εμφανίζονται συνεχώς στην τηλεόραση. Παράλληλα τεράστιες μεγεθύνσεις τοιχοκολλούνται παντού, ενώ οί δυτικογερμανοί καλούνται από την τηλεόραση και τόν τύπο νά πάρουν πρόθυμα μέρος στό τεράστιο ανθρωποκνηνηγό. Ειδικά τηλεφωνικά κέντρα εγκατεστημένα στό στρατηγείο της ασφάλειας αλλά και σέ ραδιοφωνικούς σταθμούς συγκεντρώνουν τίς κλήσεις των πολιτών οί όποιοι έχουν κάτι νά καταγγείλουν, ένα ύποπτο πρόσωπο, κάποια φωνή που άκουσαν και που μοιάζει με τό ήχητικό δείγμα που μεταδόθηκε από τά δίκτυα FM.

Τό ανθρωποκνηνηγό αυτό άφυπνίζει όλους τους παλιούς γερμανικούς δαίμονες. Η ύποδομή ύπάρχει, τόσο σέ θεσμούς, όσο και σέ ανθρώπους, σέ μηχανισμούς. Βέβαια στή σημερινή Γερμανία ύπάρχουν διαφορές με τό Γ' Ράιχ. Όμως ή «Διπλωματική Μόντ» («Διεθνής Πολι-

τική»), πού συνήθως χαρακτηρίζεται από μία οίκονομία στους χαρακτηρισμούς της, διαπίστωνε σ' ένα περασμένο αφιέρωμά της για τήν πολιτική κατάσπαση στήν Όμοσπονδιακή Γερμανία:

«Αυτό πού έχει αλλάξει σήμερα στή Γερμανία από τήν εποχή του Χίτλερ, στόν τομέα τής καταπίεσης, είναι τό στυλ. Έχει γίνει λιγότερο μπλοκ και περισσότερο αποτελεσματικό».

ΔΕΝ ανήκουμε σ' αυτούς πού πιστεύουν πώς «ό σκληρός Γερμανός» διαθέτει μιά κακοποιό φύση, πού τούς σπρώχνει, σάν λαό, κάθε τριάντα χρόνια νά δημιουργούν μιά δικτατορία και στή συνέχεια έναν έπεκτατικό πόλεμο. Η κατανόηση τής σημερινής Γερμανίας, όπως και τής χθεσινής, σημαίνει κατανόηση τής ταξικής πάλης. Είναι τό αποτέλεσμα αυτής τής πάλης και ή εξήγησή της, είναι εξήγηση αυτών των αγώνων, σ' όποιο επίπεδο και αν έχουν δοθεί.

Τό «γερομανικό θαύμα», ένα από τά «ύψηλότερα βιοτικά επίπεδα τής Εύρώπης», δέν έγινε «έπειδή ό Γερμανός είναι μεθοδικός και εργατικός». Έγινε έπειδή ή Δ. Γερμανία αποτελεί τόν καλύτερο και πιστότερο εκπρόσωπο των αμερικανικών συμφερόντων στήν Εύρώπη και έπειδή ή γερομανική εργατική τάξη δέν μπόρεσε ακόμα νά ξεπεράσει τή δοκιμασία μιάς δωδεκάχρονης φασιστικής δικτατορίας. Δηλαδή πρόσφερε στό κεφάλαιο ιδανικές συνθήκες υπερεκμετάλλευσης, πού είναι και ή ύλική εξήγηση του «οίκονομικού θαύματος».

ΤΟΠΟΘΕΤΗΜΕΝΗ έτσι ευνόικα, ή Όμοσπονδιακή Γερμανία προσφέρεται σάν ή μόνη ευρωπαϊκή δύναμη πού μπορεί νά δγει κερδοσμένη από τή σημερινή κρίση πού μασιτίζει τό σύνολο του καπιταλιστικού κόσμου, και, πιά ειδικά, είναι τό μόνο κράτος πού μπορεί νά επιβάλει στήν υπόλοιπη Εύρώπη μιά «νέα ευρωπαϊκή τάξη πραγμάτων», μιά τάξη τής

«Τό δυτικογερομανικό κράτος, ισχυρό κράτος συνταγματικού τύπου, ιδιόμορφο προϊόν συμβίωσης τής αμερικανικής τεχνοκρατίας και τής αιωνόδιας παράδοσης ενός αυταρχικού και καταπιεστικού κρατικού μηχανισμού – πού εκφράστηκε από τό Βίσμαρκ και τό Χίτλερ περνώντας από τό Νόσκε – απόκτησε τά τρία τελευταία χρόνια τόν ισχυρότερο συμβατικό στρατό τής Εύρώπης. Κατά παραβίαση των συνθηκών, ή Δυτική Γερμανία κατασκευάζει αζόμα και ατομικές βόμβες στή Βραζιλία και στή Νότια Αφρική. Οί δπαδοί ενός "ευρωπαϊκού μέλλοντος" αυτόνομου από τή Δύση, θά έκαναν καλά νά αναλογιστούν τή φύση και τή δυναμική τής σημερινής εξέλιξης τής Γερμανίας. Τό ανθρωποκνηνητό πού ξετυλίγεται εκεί, προεικάζει στήν πραγματικότητα ποιά θά είναι ή τύχη τους σέ μιά Εύρώπη "όλοκληρωμένη", "προστατευμένη" από τούς Αμερικάνους και διευθυνόμενη στό όνομά τους από τήν Όμοσπονδιακή Δημοκρατία τής Γερμανίας».

Από τή διακήρυξη γάλλων διανοομένων ενάντια στήν αμερικανογερομανική ήγεμονία στήν Εύρώπη. (Δημοσιεύτηκε στό «ΑΝΤΙ», τ. 61).

Κοινής Αγοράς...» Ηδη τό πρώτο πείραμα στήν Πορτογαλία πέτυχε.

ΓΙΑ νά μπορέσει τώρα νά τά δγάλει πέρα μ' ένα τέτοιο φιλόδοξο ρόλο, ή Όμοσπονδιακή Γερμανία πρέπει πρώτα νά τσακίσει κάθε είδος «έσωτερικής αντίστασης» και νά εξασφαλίσει τήν ύπαρχουσα κοινωνική «είρήνη» για πάντα, μέ εργαλείο ένα ολοκληρωτικό και αστυνομικό κράτος, πού τό μοντέλο του συνίσταται σ' ένα «κράτος κομμάντο» πού έχει απόλυτη δικαιοδοσία πάνω στίς

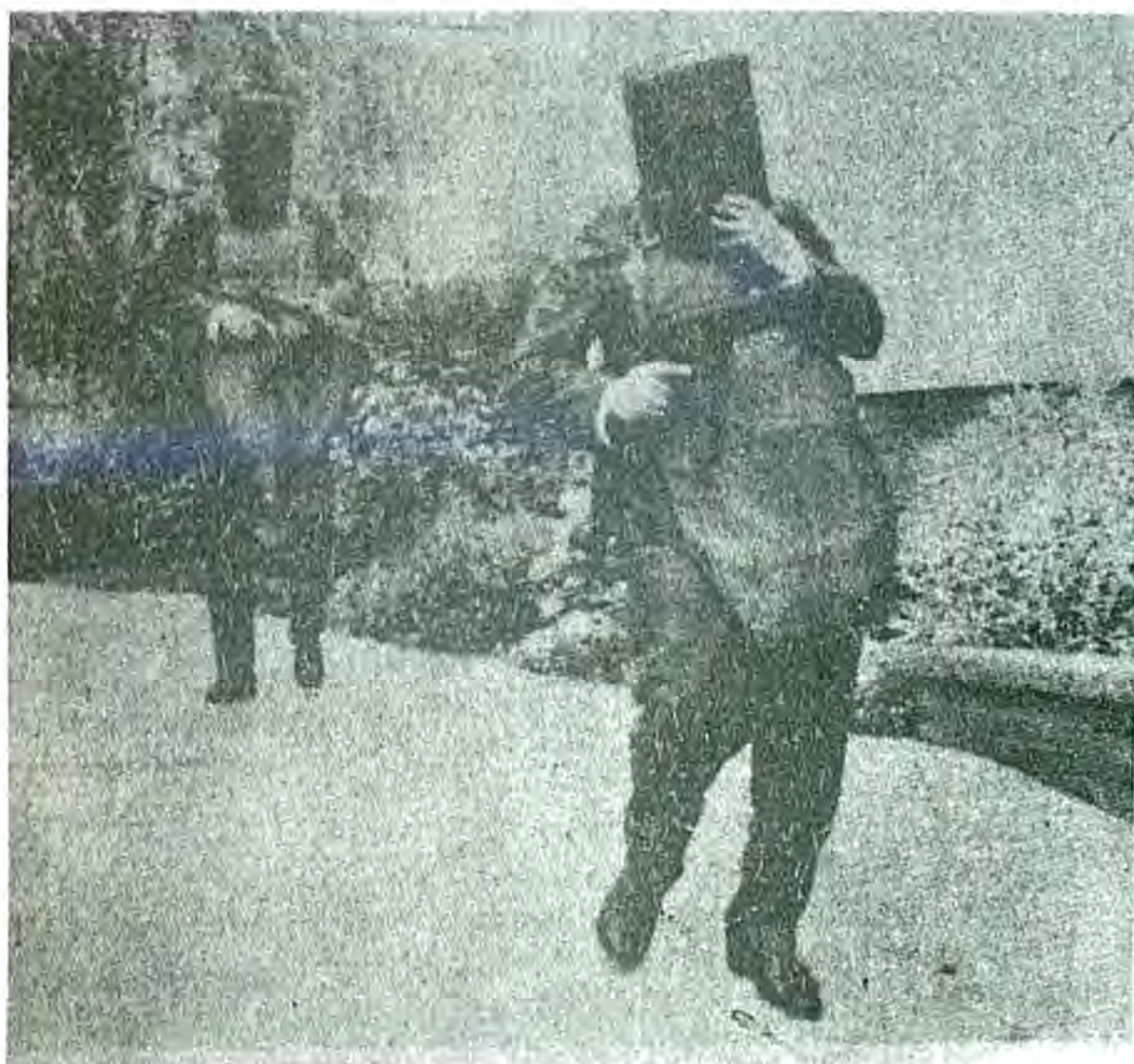
ζωές των υπηκόων του – και όχι μόνο αυτών.

ΤΟ μοναδικό αυτό μοντέλο (μοναδικό πρὸς τό παρόν, γιατί τό μοντέλο αυτό είναι για εξαγωγή) έχει τή δυνατότητα νά δολοφονεί άμεσα, χωρίς τά προσχήματα και τίς διαδικασίες – και τίς δυσκολίες θά λέγαμε – πού έχει ένα κανονικό κράτος (συνήθως αναθέτει αυτές τίς δουλειές σέ παρακρατικές φασιστικές οργανώσεις). Πέρα από τίς ειδικές συνθήκες πού τό διαμόρφωσαν έτσι, αποφασιστικό ρόλο παίζει ένας παντοδύναμος προπαγανδιστικός μηχανισμός, «ένα μονοπώλιο κατασκευής συνειδήσεων», πού εκεί τά μέσα μαζικής επικοινωνίας διαμορφώνουν και κατασκευάζουν τήν «αλήθεια», έτσι πού νά συμπίπτει πάντα μέ τό όποιο κυβερνητικό μέτρο. Άκόμα και όταν αυτό είναι μιά προμελετημένη δολοφονία πολιτικών κρατουμένων, θά μετατραπεί για τούς γερομανούς πολίτες σέ αυτοκτονία.

ΕΝΑ τεράστιο συγκρότημα, τό Σπριγγκερ, πού έλέγχει σχεδόν τό σύνολο του γερομανικού τύπου, αποτελεί τήν άδιαφιλονίκητη βάση τής σύγχρονης γερομανικής ιδεολογίας, πού συνίσταται σ' ένα πολιτικό κομφορμισμό, πού όποιαδήποτε παράδοσή του ή παραβίασή του συνιστά έγκλημα – ένα έγκλημα πού διώκεται άμείλιχτα. Η φοιτητική άνταρσία τής δεκαετίας του '60, πού έβαλε τό πρόβλημα ενός άλλου τρόπου ζωής, από τή ζωή του κτήνους, καταστάθηκε βίαια και έμεινε χωρίς συνέχεια. Οί ριζοσπάστες διανοούμενοι απομονώθηκαν ή φυλακίστηκαν, όποιαδήποτε έπαναστατική πράξη διαφτίστηκε τρομοκρατία, οί προοδευτικοί δάσκαλοι πετάχτηκαν από τά σχολειά τους...

ΤΟ «φιλελεύθερο» και «σοσιαλδημοκρατικό κράτος» έχει απορροφήσει τό σύνολο των στελεχών τής χιτλερικής Γερμανίας.

● Γύρω στίς 40.000 περίπου ύπολογί-

Από άριστερά: Γερομανοί αστυνομικοί σέ περιπολία. Η σύλληψη του Μπράντεν. Η Έσλιν μέσα στή φυλακή.

Έσλιν και Μπάαντερ σε καφενείο του Παρισιού τό 1969.

Έσλιν, Μάινχοφ, Μπάαντερ, Ράσπε.

ζονται οί έγκληματίες πολέμου πού κατέχουν διευθυντικές ή υπεύθυνες θέσεις - κλειδιά στή σημερινή Γερμανία.

● Οί 20.000 από αυτούς έχουν καταδικαστεί και έχουν εκτίσει κάποια ποινή γιά έγκλήματα πολέμου (π.χ. Σλέγερ), είτε στή Γερμανία είτε στίς κατεχόμενες χώρες, ενώ οί υπόλοιποι μισοί τή γλίτωσαν και δέν πέρασαν ούτε καν από δίκη, χάρη στή «κατανόηση» τών 'Αμερικάνων και τών συμμάχων τους. Είναι περιττό νά τονίσουμε πώς όλα αυτά τά στελέχη δέν βρήκαν καμιά δυσκολία νά προσαρμοσούν τά χιτλερικά τους ιδανικά στά σοσιαλδημοκρατικά, υποστηρίζοντας πάντοτε τήν ίδια τάξη πραγμάτων, δηλαδή τό οποιοδήποτε κρατικό συμφέρον.

ΠΕΡΑ από τίς διαφορές πού υπάρχουν μέ τή χιτλερική Γερμανία, υπάρχουν και τέτοιες ομοιότητες, έτσι ώστε

κάθε μέρα όλο και πίο πολλοί μιλάνε γιά ένα νέο φασισμό. 'Η βισμαρκική αντίληψη γιά τό κρατικό δίκιο έχει κρατήσει τήν ίδια έσωτερική λογική από τό Χίτλερ μέχρι τό Σμίτ. "Οποιος δέν είναι μέ τό κράτος, είναι ενάντια σ' αυτό, και όσοι παρεκκλίνουν, δέν είναι παρά «γουρουνιά και προδότες». "Ετσι τό κράτος έχει τό δικαίωμα νά έξαλείφει όριστικά κάθε στοιχείο πού δέν δέχεται τήν υπάρχουσα τάξη πραγμάτων. 'Η ίδια αυτή αντίληψη βρίσκεται και στή σημερινή Γερμανία κάτω από τή φόρμουλα τής «υπεράσπισης τής φιλελεύθερης δημοκρατικής τάξης», πού έξουσιοδοτεί τά σημερινά κρατικά όργανα στήν ίδια δραστηριότητα μέ τούς χιτλερικούς συναδέλφους τους: Χτές στό "Αουσβιτς, σήμερα στό Σταμχάιμ, τή φυλακή του άργού θανάτου, όπου οί πολιτικοί κρατούμενοι βρίσκονται στή διαδικασία τής φυσικής

και σέ πλήρη απομόνωση από τόν έξω κόσμο, κελιά πού είναι ένα είδος κονσέρβας ή τάφου.

ΕΝΤΟΥΤΟΙΣ, τό γερμανικό «θαύμα» δέν μπόρεσε νά ξεφύγει τήν κρίση, πού συγκλόνισε τήν οικονομική του σταθερότητα, μ' αποτέλεσμα τήν άνεργία γιά τούς Γερμανούς και τό διώξιμο τών ξένων εργατών, πού προκλήθηκε από τό κλείσιμο μιās σειράς παραγωγικών τομέων πού έπαψαν νά 'ναι άποδοτικοί. Και έδώ θά πρέπει νά ψάξουμε τήν πραγματική αίτία του σημερινού άνθρωποκνηγητου. "Όλη αυτή ή καμπάνια ενάντια στήν τρομοκρατία, πού βρήκε τέτοια απήχηση «σ' Ανατολή και Δύση», δέν είναι τίποτα άλλο από τή νομιμοποίηση τής επίλυσης τών κοινωνικών προβλημάτων μέ επιχειρήσεις τύπου Μογκαντίσιου. 'Από τώρα ή κοινή γνώμη θά πρέπει νά προετοιμάζεται, και νά «ένθουσιάζεται» κάθε φορά πού θά γίνεται μιá σφαγή, όχι μόνο ενάντια σέ μιá μεμονωμένη ομάδα, αλλά και σ' ένα χώρο όπως π.χ. ένα κατελημμένο εργοστάσιο ή ένα πανεπιστήμιο.

ΚΑΘΕ αντίσταση ή διαμαρτυρία σ' αυτό τό τρομοκρατικό καθεστώς, όσο μικρή ή φυγαλέα και άν είναι, πρέπει νά εντάσσεται αυτόματα στήν αντίληψη του «κομμουνιστικο - άναρχο - άριστοριστή» ή, γιά συντομία και απλότητα, στήν αντίληψη του «τρομοκράτη», και από κεί στίς διάφορες διαβαθμίσεις «του συμπαθούντος», «του φίλου του συμπαθούντος», τό «γνωστό του φίλου του συμπαθούντος» κ.ο.κ. Χαρακτηριστικό είναι πώς στή σημερινή Γερμανία, άν δέν χρησιμοποιήσεις τήν επίσημη φράση «συμμορία Μπάαντερ-Μάινχοφ», και πεις «ομάδα Μπάαντερ-Μάινχοφ», χαρακτηρίζεσαι ύποπτος και γιά σιγουριά χάνεις τή δουλειά σου και φακελώνεσαι σαν τρομοκράτης.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ενάντια «στόν τρομοκράτη» είναι πόλεμος ενάντια σέ μιá άφηρημένη ιδέα, σ' ένα «φάντασμα» πού τό πραγματικό του περιεχόμενο είναι όλοι όσοι διαφωνούν μέ τήν πολιτική του κράτους-κομμάντο. Χτές, κάτω από αυτό τό όνομα είχε μπει ή φράξια του Κόκκινου Στρατού - RAF -, σήμερα κάτω από αυτό τό όνομα μελετάται ή διάλυση όλων τών επαναστατικών και μαρξιστικών οργανώσεων στή Γερμανία, αύριο τό σύνολο τών πολιτικών δυνάμεων πού δέν βρίσκονται σέ οργανική σχέση μέ τό κράτος και δέν είναι διατεθειμένες νά άσκήσουν άκριβώς τήν ίδια πολιτική. Και επειδή ή Γερμανία είναι ίσως ή μόνη χώρα πού πού έχει τό θλιβερό προνόμιο νά διαθέτει μιá κοινή γνώμη πού επιδοκιμάζει στή μεγάλη της πλειοψηφία «τή σύνεση και τήν άποφασιστικότητα» τής γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας, είναι λογικό νά αποτελεί τό παράδειγμα γιά μελέτη και μίμηση από τίς άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Τό τηλεγράφημα του Καρμανλή στό Σμίθ, άμέσως μετά τό μακελειό του Σταμχάιμ, τό επιβεβαιώνει...

Ο Πέτερ Πάουλ Τσάλ, θεωρείται σήμερα μιά από τις πιο εξέχουσες φυσιογνωμίες της σύγχρονης λογοτεχνίας στη Γερμανία, με διεθνή απήχηση. Βιβλία του έχουν μεταφραστεί και κυκλοφορούν σε πολλές χώρες, έχουν διοργανωθεί σεμινάρια για το έργο του, και έχει ιδρυθεί ένα Ίνστιτούτο Λογοτεχνίας που έχει το όνομά του. Συζητιέται να καθιερωθεί ένα μεγάλο διεθνές βραβείο πάλι στ' όνομά του. Τα ποιήματά του γράφονται σαν συνθήματα στους τοίχους.

Βρίσκεται καταδικασμένος σε 15 χρόνια φυλακή στην Όμοσπονδιακή Γερμανία – μιά ποινή που φούσκωσε βαθμιαία, από ένα αρχικό «παράπτωμα»: τό τύπωμα μιās αφίσας για τούς πολιτικούς κρατούμενους όλου του κόσμου. Κρατούσε ο ίδιος μαζί με τή γυναίκα του ένα μικρό τυπογραφείο, όπου εκεί μπορούσε κανείς να τυπώσει, σχεδόν τσάμπα, πολιτικά ή λογοτεχνικά κείμενα που τά είχαν αποκλείσει τά μονοπώλια του τύπου. Από τήν απαγωγή του Σλέγιερ, βρίσκεται σε πλήρη απομόνωση και δέν υπάρχουν νέα του.

Φίλος της Ελλάδας, που τρέφει μεγάλο θαυμασμό για τούς αγώνες του λαού μας, ήταν από τά πιο δραστήρια στελέχη του κινήματος συμπαράστασης στη Γερμανία στον αντιδικτατορικό αγώνα και είχε πάρει μέρος σε πάμπολλες εκδηλώσεις για τήν επάνοδο της δημοκρατίας στη Ελλάδα. Είχε δημιουργήσει πολλές φιλίες με έλληνες συντρόφους του. Σ' ένα του γράμμα από τή φυλακή, σ' έλληνα σύντροφό του, γράφει:

Η ασφάλεια της ζωής των μαχητών της ελευθερίας, που είναι αιχμάλωτοι πολέμου και πολιτικοί κρατούμενοι σε μιά χώρα όπως στη Γερμανία, είναι ή κοινή γνώμη σ' άλλες χώρες. Τό γερμανικό κίνημα είναι τόσο αδύνατο όταν είναι μόνο του. Μπορεί να δείς, στην περίπτωση Πόλε, πώς λειτουργεί ή πολιτική, όταν ή Γερμανία είναι ή ηγετική δύναμη στην Κοινή Αγορά, στίς Ηνωμένες Πολιτείες της Εύρώπης – κάτω από τήν ηγεμονία της Βόννης. Για τούς επαναστάτες και τούς δημοκράτες της Γερμανίας θάταν πολύ σημαντικό να μάθουν πώς υπάρχει στην Ελλάδα ένα αντιμπεριαλιστικό κίνημα, πώς υπάρχει ακόμα ένας ελεύθερος τύπος που τολμάει να λέει τήν αλήθεια για τό «γερμανικό μοντέλο».

Για όσους επιθυμούν να συμπαρασταθούν, μπορούν να γράψουν:

INITIATIVGRUPPE
PETER PAUL ZAHL
C/O Verlag Neue Kritik, Myliusste, 58
6000 FRANKFURT/MAIN 1
Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ή στον ίδιο τόν Τσάλ:
P. P. ZAHL
Postfach 301
D. 4760 WERL
ΔΥΤ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Τό κείμενο που ακολουθεί είναι δικό του. Μεταφρασμένο από θιβλίο του, όπου σε τρίτο πρόσωπο περιγράφει τις περιπέτειές του – «πώς κατασκευάζεται ένας πολιτικός κρατούμενος», όπως λέει.

Π. Π. ΤΣΑΛ: Ένα ζωντανό παράδειγμα άπονομής ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ δικαιοσύνης στή Γερμανία

Είναι δική μου
ή κουθέντα για τήν πατρίδα. Ζήλευέ
τη.
Όχι από μένα. Κάντε κι άλλο έτσι.
Τό δίκαιο του μαραγκού, ο σταυρός.
Χέλντερλιν

1

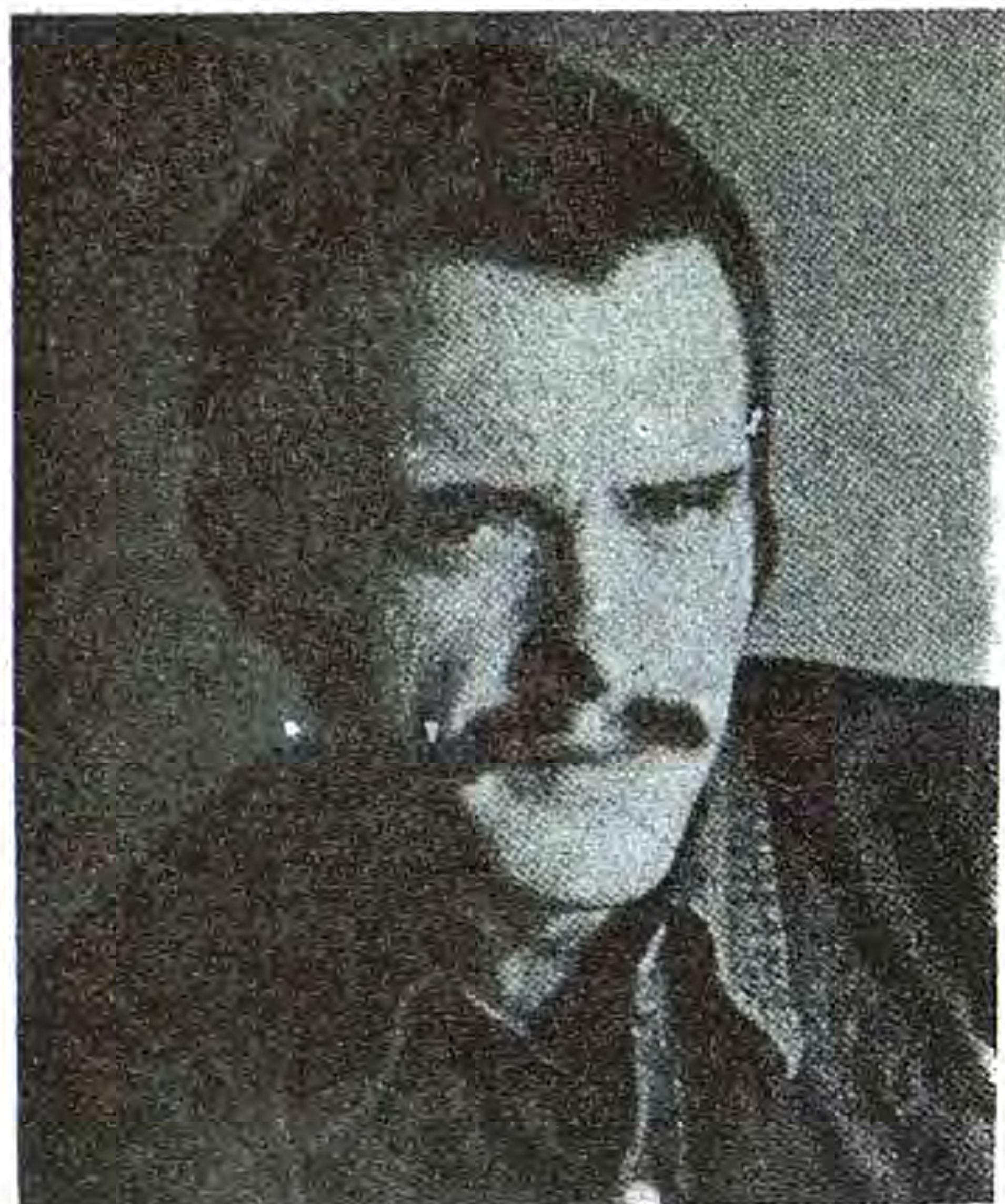
1. Τό Δεκέμβρη του 1972 ο Π.Π. Τσάλ, τυπογράφος, μικροεκδότης και συγγραφέας, τραυμάτισε έναν αστυνομικό ελαφρά και άλλον ένα βαριά, καθώς τρέχοντας για να τούς ξεφύγει (ένω είχε κι ο ίδιος πληγωθεί στο δεξιό του πάνω βραχίονα), γύρισε προς τά πίσω και πυροβόλησε. Ο βαριά τραυματισμένος αστυνομικός είχε άργότερα στη δίκη: «Έτρεξα πέρα προς τά δεξιά, για να του κόψω τό δρόμο. Ναι, ίσως μπορεί να μπήκα εγώ στην τροχιά της σφαίρας».

2. Τραυματισμένος και ο ίδιος ο Τσάλ βαριά – θρυμματικό κάταγμα του αριστερού επάνω βραχίονα – συνελήφθη και βασανίστηκε στο κτίριο της αστυνομίας του Ντύσσελντορφ για μιάμιση περίπου ώρα. Έμεινε 8 μήνες συνέχεια σε απομόνωση, αντιδρώντας με δύο απεργίες πείνας. Τό Μάη του '74 καταδικάστηκε από τό Πρωτοδικείο του Ντύσσελντορφ (ή σύνθεση: 4 επαγγελματίες δικαστές και 6 ένορκοι) σε στέρηση της ελευθερίας του για 4 χρόνια. Αυτό ήταν τό ποινικό δίκαιο.

3. Η εισαγγελία προχώρησε σε ανάκριση και είχε επιτυχία στο αρμόδιο τμήμα (τό τρίτο) του γερμανικού Άκυρωτικού Δικαστηρίου στην Καρλσρούη, με πρόεδρο τό δικαστή C. Scharpenseel. Ο αξιότιμος αυτός κύριος ήταν από τό 1933 μέλος του «Έθνικοσοσιαλιστικού Συνδέσμου Προστασίας Δικαίου» (αριθμ. μέλους 33058) και από τις 10 του Μάη του 1938 αξιωματούχος στη διοίκηση της «Έθνικοσοσιαλιστικής Λαϊκής Κοινωνικής Πρόνοιας». Για τό δικαστή αυτό, στίς 29-3-1944 ακόμα ο προϊστάμενός του έλεγε: «Ο Scharpenseel στέκεται σταθερά στίς αρχές του έθνικοσοσιαλιστικού κράτους».

4. Η πρωτοβάθμια δικαστική αρχή απόρριψε τήν κατηγορία «της απόπειρας φόνου», που ζητήθηκε από τήν εισαγγελία, επειδή και τά αποδεικτικά στοιχεία ήταν ξεκάθαρα (αντικειμενική πλευρά) και ή όλη πορεία των γεγονότων δέν άφηνε να διαφανεί πρόθεση ανθρωποκτονίας, ιδιαίτερα λόγω της προσωπικότητας του Π.Π. Τσάλ (υποκειμενική πλευρά). Όμως, τό πολιτικό τμήμα του γερμανικού Άκυρωτικού Δικαστηρίου αποφάσισε ότι: «Δέν ύφίσταται ένας γενικός έμπειρικός βασικός κανόνας ο οποίος να συνίσταται στο ότι οι διανοούμενοι διαθέτουν ιδιαίτερα αυξημένες αναστολές όταν αντιμετωπίζουν τό γεγονός να αφαιρέσουν μιά ανθρώπινη ζωή». Έτσι έκριναν οι δικαστές, έκφραζοντας ταυτόχρονα με τόν τρόπο αυτό και τή δική τους κοινωνική έμπειρία σχετικά με αυτούς που φορούν τήν τήβεννο: γιατί ανάμεσα στους 6.700 περίπου καταδικασμένους έθνικοσοσιαλιστές στην Όμοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δέν συγκαταλέγεται ούτε ένας δικαστής. Ο σύνεδρος δικαστής στο λαϊκό δικαστήριο REHSE¹ και δεξί χέρι του Freisher² άθώωθηκε στο Δυτ. Βερολίνο³.

5. Έτσι, προγραμματισμένα, έγινε τό Φεβρουάριο 1976 ή δεύτερη δίκη πάνω στην ίδια υπόθεση. Ήταν όχι μόνο από νομική άποψη, αλλά και κατά τή διεξαγωγή της, μιά αναθεώρηση της πρώτης δίκης: τώρα είχε «στρατιωτικοποιηθεί». Αντί να γίνει σε μιά αίθουσα του πρωτοδικείου, έγινε στην υπόγεια αίθουσα Guillaume του Έφετείου, που μοιάζει με όχυρό και είναι επιπλέον ήχητικά

Γιάν Κάλ. Ράσπε.

απομονωμένη και θωρακισμένη (έτσι έγραψε ο «Spiegel»). Ο κρατούμενος μεταφέρθηκε από την Κολωνία στο Ντύσσελντορφ με ελικόπτερο, τό δέ κτίριο τών δικαστηρίων ήταν περικυκλωμένο από άνδρες τών «κινήτων τμημάτων άμέσου έπεμβάσεως» (MEKS), πού φορούσαν πράσινες στολές μάχης, κρατούσαν αυτόματα στά χέρια και είχαν μαχαίρια στίς μπότες τους. Τό σύνδρομο Stamheim⁴.

6. Ένας συγγραφέας-συνάδελφος του Π.Π. είπε: «Παρακολούθησα δίκες τής χούντας στήν Έλλάδα. Όμως δέν έχω ξαναζήσει κάτι παρόμοιο».

7. Τό XV ποινικό τμήμα του δικαστηρίου, υπό τήν κοιπή προεδρία του διάδοχου δικαστή Mondscham – μέ δύο μόνο ένόρκους έξοπλισμένο τώρα – διόρθωσε τήν αντίγυλιεμική⁵ ήπια απόφαση τής πρώτης δικαστικής βαθμίδας. Τό Πρωτοδικείο του Ντύσσελντορφ βρέθηκε έτσι πάλι εκεί πού άνήκει: μόνο μερικά χιλιόμετρα μακριά από τό Νεάντερταλ.

8. Η προφορική αίτιολογία τής νέας ποινής ήταν: «Η ποινή πού προβλέπεται, μεταξύ τριών και δεκαπέντε έτών, έπρεπε νά έξαντληθεί τελείως, γιατί ο Τσάλ είναι έχθρός τής πολιτείας και γιατί αυτοί πρέπει νά αποθαρρύνονται ιδιαίτερα». Η πρόσθετη ποινή στήν πρώτη καταδίκη τών 4 χρόνων ήταν – για έκφοβισμό – 11 χρόνια!

«Αυτή ή αλήθεια δέν είναι μόνο ήθική κατηγορία. Αυτό πάει νά πεί: δέν είναι μόνο υπόθεση τών φρονημάτων αλλά και του δύνασθαι. Πρέπει νά παραχθεί. Υπάρχουν λοιπόν τρόποι παραγωγής τής αλήθειας».

Μπρέχτ

2

Η ΑΠΟΦΑΣΗ, πού θά 'πρεπε νά «έκφοβίσει», άποσιωπήθηκε κατ' άρχήν από τή δημοσιότητα τής Όμοσπονδιακής Γερμανίας. Η άποσιώπηση αυτή «ήταν ευγλωττη» (W.F. Schoeller). Για νά σπάσουν τήν άποσιώπηση, φίλοι, συνάδελφοι, σύντροφοι και έκδοτικοί οίκοι, ίδρυσαν «όμάδες πρωτοβουλίας» πού γνωστοποίησαν τήν απόφαση, τήν έκτέλεσή της και τίς απόψεις σχετικά. Έτσι έγινε στό Βερολίνο γύρω από τόν έκδοτικό οίκο Rotbuch Postsdamer Shasse 98, 1000 Berlin 30, και στή Φραγκφούρτη γύρω από τόν έκδοτικό οίκο Neue Kritik, Mylinsshobe 58, 6000 Frankfurt. Αυτές οί «όμάδες πρωτοβουλίας» άποδελτίωσαν τόν τύπο, πληροφορόρησαν αυτούς πού διαμορφώνουν τήν κοινή γνώμη, έστειλαν ανακοινώσεις κι αποφάσεις. Σχετικά μέ τήν υπόθεση δημοσιεύτηκε μία τεκμηρίωση από τούς Eul Friend, Helga Novak και τήν «όμάδα πρωτοβου-

λίας Π.Π. Τσάλ», (Φραγκφούρτη) μέ τίτλο «Στό παράδειγμα Π.Π. Τσάλ» (τιμή 7 Γ.Μ., λογαριασμός ταχυδρομικού ταμειουτρίου Eva Michel, λογ/μός Ffm 517714-607 PP. Zahl).

«Η άνώτερη βαθμίδα τής λογοκρισίας είναι ή δολοφονία.»

Χάινριχ Μάνν

3

ΗΔΗ κατά τή διάρκεια τής προφυλάκισης – 1368 μέρες! – «κατασχέθηκε» ένα σατιρικό ποίημα του Π.Π. Τσάλ σαν άποδεικτικό στοιχείο. Τό ίδιο και μία μετάφραση ενός μυθιστορήματος. Μόνο άπεργίες πείνας και διαμαρτυρίες τής κοινής γνώμης πέτυχαν νά δοθούν έλεύθερα στή δημοσιότητα τά κείμενα αυτά. Δέν συνέβη όμως τό ίδιο και μέ τήν πρώτη γραφή μιās μυθιστορηματικής τεκμηρίωσης σχετικά μέ τίς συνθήκες πού επικρατούν στίς φυλακές τής Όμοσπονδιακής Δημοκρατίας τής Γερμανίας. Αυτή ή έργασία μέ τίτλο «άπομόνωση» άπαγορεύτηκε. Άπειλούσε τήν «άσφάλεια και τήν τάξη στίς φυλακές» (Πρωτοδικείο του Düsseldorf). Η τοπική κυβέρνηση μάλιστα τής Βόρειας Ρηνανίας – Βεστφαλίας θεώρησε (κατά λέξη) τόν έαυτό της «άνυπεράσπιστο» σέ περίπτωση πού «χειρόγραφα σαν τό παρόν (...) δέν είναι δυνατό νά κατακρατηθούν».

«Οί πολιτικοί δράστες έχουν πολιτικά ένδιαφέροντα, όπου μπορεί κανείς νά τούς χτυπήσει. Τό γνήσιο έπαναστάτη άγγίζουν μόνο τά μέτρα εκείνα από τά όποια ζημιώνεται ούσιαστικά ή πολιτική του δράση (...) Η άπαγόρευση του λόγου και τής γραφής καθώς και τών έντύπων είναι τέτοιου είδους μέτρα, τά όποια μάλιστα προσφέρονται και σαν πραγματικές ποινές μέ έντονη προληπτική επίδραση».

(Συζητήσεις του 38ου Συνεδρίου τών Γερμανών Νομικών – τμήμα Ε' – Δίκαιο προστασίας του κράτους. 1951, Ε20)

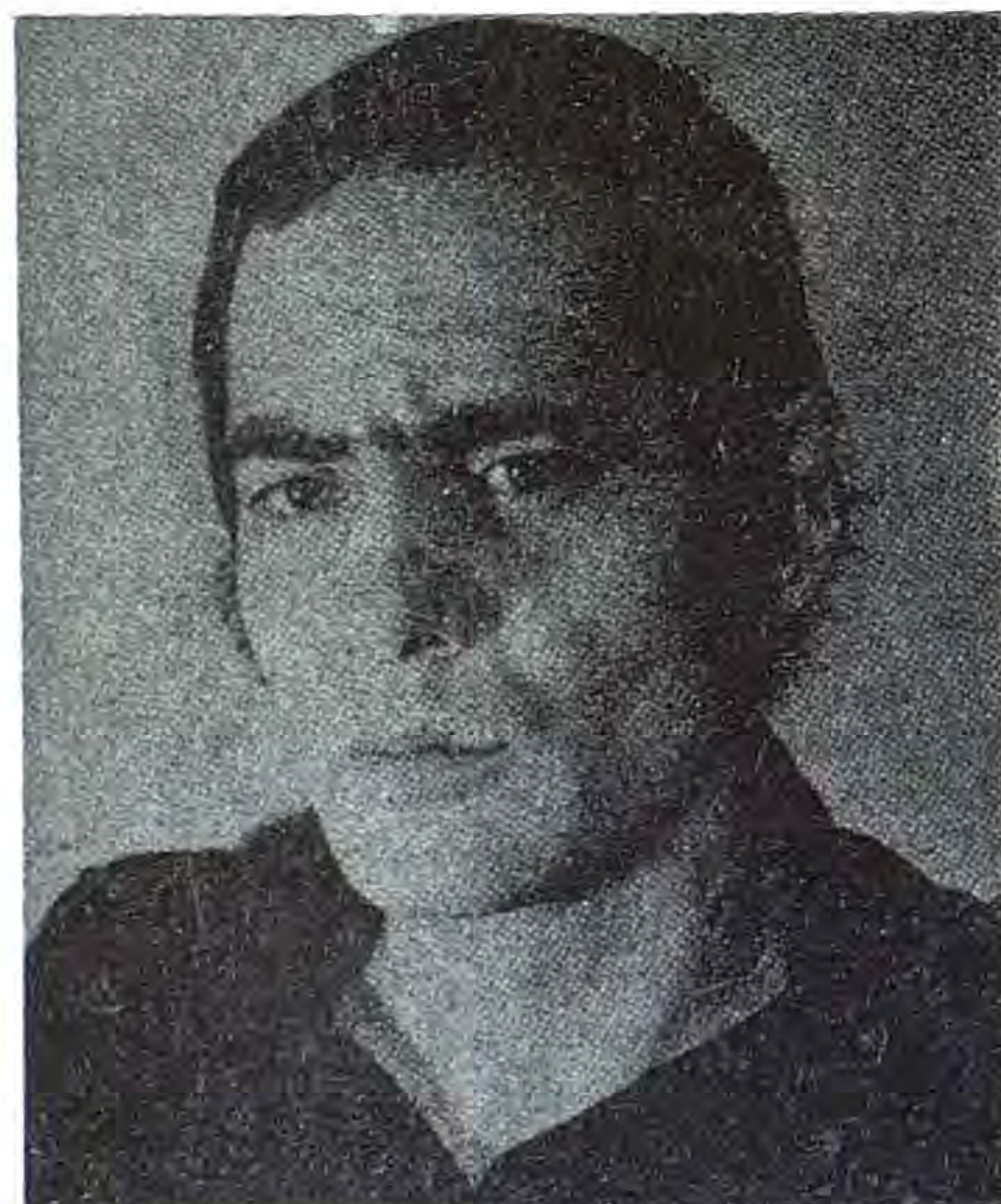
4

1. Αν ή υπόθεση είχε παραμείνει στά πλαίσια του ποινικού δικαίου, ο Π.Π. Τσάλ θά έπρεπε νά άποφυλακιστεί στίς 14 Δεκεμβρίου.

2. Τήν πρώτη μέρα τής φυλάκισής του, μετά τήν καταδίκη, του πήρε ή διεύθυνση τών φυλακών τής Κολωνίας από τό κελί του ύλικό τής υπεράσπισης, χειρόγραφα και γραφομηχανές. Άπεργία πείνας και διαμαρτυρίες τής κοινής γνώμης (ανάμεσα στίς όποιες: ο Σύνδεσμος

Γκούντρουν Έσλιν,

Άντρέας Μπιάντος,

Γερμανών Συγγραφέων και τό PEN-CLUB) πέτυχαν νά του έπιστραφούν τά ύλικά γιά τή δουλειά του. Τόν βάζουν όμως γι' αυτό και πάλι στήν απομόνωση στό οίκημα «No 1» τών φυλακών K6ly-Ossendorf.

3. Στίς 25 Νοεμβρίου 1976 μεταφέρεται μέ ειδική ύποστολή στίς άλλοτε εγκληματικές φυλακές Weil (γνωστές σαν «ό μύλος τών νεκρών»). Τώρα εκτίει τήν ποινή κάτω από «κανονικές συνθήκες» — μέ τούς περιορισμούς πού έχουν γίνει πιά συνηθισμένοι γιά τούς πολιτικούς κρατούμενους στήν Όμοσπονδιακή Δημοκρατία τής Γερμανίας:

● Οί επισκέψεις γίνονται κάτω από τήν επιτήρηση τής ασφάλειας.

● Η οικογένεια, οί φίλοι και ή άρραβωνιαστικά του παρακολουθούνται, φρουρούνται και ένοχλούνται από κρατικά όργανα.

● Τήν άρραβωνιαστικά του τήν «κτυπούν» ύστερα από μιά έπίσκεψη στή φυλακή τά όργανα τής ασφάλειας μέ τρόπο πού νά φαίνεται σαν κάτι τό «ύπηρεσιακό».

● Πολλά πολιτικά περιοδικά και βιβλία δέν του επιδίδονται λόγω τής «πολιτικής του τάσης». (Βλ. «Έντυπα πού έχουν συλληφθεί», «Όμάδα πρωτοβουλίας Π.Π. Τσάλ», Φραγκφούρτη).

● Ό έλεγχος τής άλληλογραφίας γίνεται από τόν ύποδιευθυντή τών φυλακών ή τόν άστυνομικό — επιθεωρητή.

● Οί ύπάλληλοι τών φυλακών πρέπει νά αναφέρουν στό διευθυντή ποιούς κρατούμενους συναναστρέφεται. («Προσοχή: γιά τήν έντολή αυτή δέν πρέπει νά μάθει τίποτα ό Zahl» (Ihle, διευθυντής τών φυλακών).

● Η ασφάλεια αναθέτει σέ ένα κρατούμενο (Julenz) νά πλησιάσει τόν P.P.

● Ένας άλλος κρατούμενος (K. Laubingen) πλησιάζει τόν P.P., ύστερα από έντολή τών άρχών, και του προτείνει νά αποδράσει προσπαθώντας νά του δώσει ένα πιστόλι.

Άκόμα:

● Ένα σχέδιο εκτίσεως πονής (ποιά φυλακή είναι άρμόδια), όπως προβλέπει ό νόμος, δέν ύφίσταται.

● Επίσης δέν ύφίσταται ό κανονισμός εκτίσεως ποινής (τί είδους δουλειά, επαγγελματικά μέτρα κλπ.) πού επιβάλλει ό νόμος.

4. Τό Σεπτέμβρη του 1976 ζήτησε ό Π.Π. νά του επιτραπεί ή αυτοαπασχόληση (συγγραφή) πού ό νόμος προβλέπει μέχρι τόν Ιούνιο 1977 δέν πήρε άπάντηση από τήν άρμόδια άρχή.

5. Τό Σεπτέμβρη του 1976 ζήτησε ό Π.Π. νά μεταφερθεί στίς φυλακές τής ιδιαίτερής του πατρίδας, όπου είναι εγκατεστημένοι ή άρραβωνιαστικά του, οί φίλοι του, ό έκδοτικός του οίκος και οί συνήγοροί του. Στίς 23 Δεκεμβρίου ό ύπουργός Δικαιοσύνης τής τοπικής κυβέρνησης Βορ. Ρηνανίας — Βεσφαλίας

ανακοινώνει μέ διάταγμα ότι «συνεννοήθηκε μέ τόν κύριο ύπουργό τής τοπικής κυβέρνησης Βαυραυμώστε νά εγκριθεί ή αίτηση του Π.Π. Τσάλ γιά μεταγωγή του στό Βερολίνο» (B. 734).

6. Στίς 13 του Γενάρη όμως, καταφέρεται μέ έμπάθεια ή έφημερίδα Berliner Morgenpost (του έκδοτικού οίκου Springer⁶) μέ τό «σχέδιο τής ήμέρας» κατά τής μεταγωγής αυτής. Ό ύπουργός τής Δικαιοσύνης Βαυραυμ (του κόμματος τών Φιλελευθέρων) ύπαναχωρεί και άποσύρει τή συγκατάθεσή του.

7. Τό Μάρτη του 1977 οδηγείται ό Τσάλ και σέ καταναγκαστική έργασία: 5 ώρες κάθε μέρα πρέπει νά ράβει στρίφωμα μέ τή μηχανή σέ πετσέτες, ακόμα ύποχρεώνεται νά ράβει καλύμματα γιά στρώματα και νά «έκτελει κι άλλες παρόμοιες χρήσιμες γιά τήν κατοπινή πρόοδο και επανακοινωνικοποίηση τών κρατουμένων δραστηριότητες» (κεφ. 1 του νόμου εκτίσεως ποινής). Κερδίζει μέ τήν πρώτη άπ' αυτές 30 Γ.Μ. καθαρά τό μήνα.

«Η άλήθεια είναι ή δύναμή μας»

Medwedew

6

5. Οί συνθήκες στον ειδικό σταθμό Β1 τών φυλακών Weil δέν άλλαξαν. Άπλά, τίς άποσιωπούν όπως και προηγούμενα, αν και στό μεταξύ 15 ως 20 περίπου κρατούμενοι, παθόντες και οί ίδιοι, είναι σέ θέση νά καταμαρτυρήσουν — και θά τό κάνουν — ότι στον Β1 έγιναν και γίνονται κακουργήματα και εγκλήματα ένάντια σέ ανθρώπους πού είναι σχεδόν τελείως άνίκανοι νά αυτοβοηθηθούν.

6. Παρά τά καφόνια και τήν τρομοκρατία, ό άγώνας τών κρατουμένων στίς φυλακές Weil ένάντια στό έργαστήριο τής φοίξης του σοσιαλδημοκρατικού τρόπου εκτίσεως τής ποινής στή Β. Ρηνανία — Βεσφαλία, θά συνεχιστεί.

Σημειώσεις:

1. Όνομα δικαστηρίου τής εθνικοσοσιαλιστικής περιόδου (1933-1945).

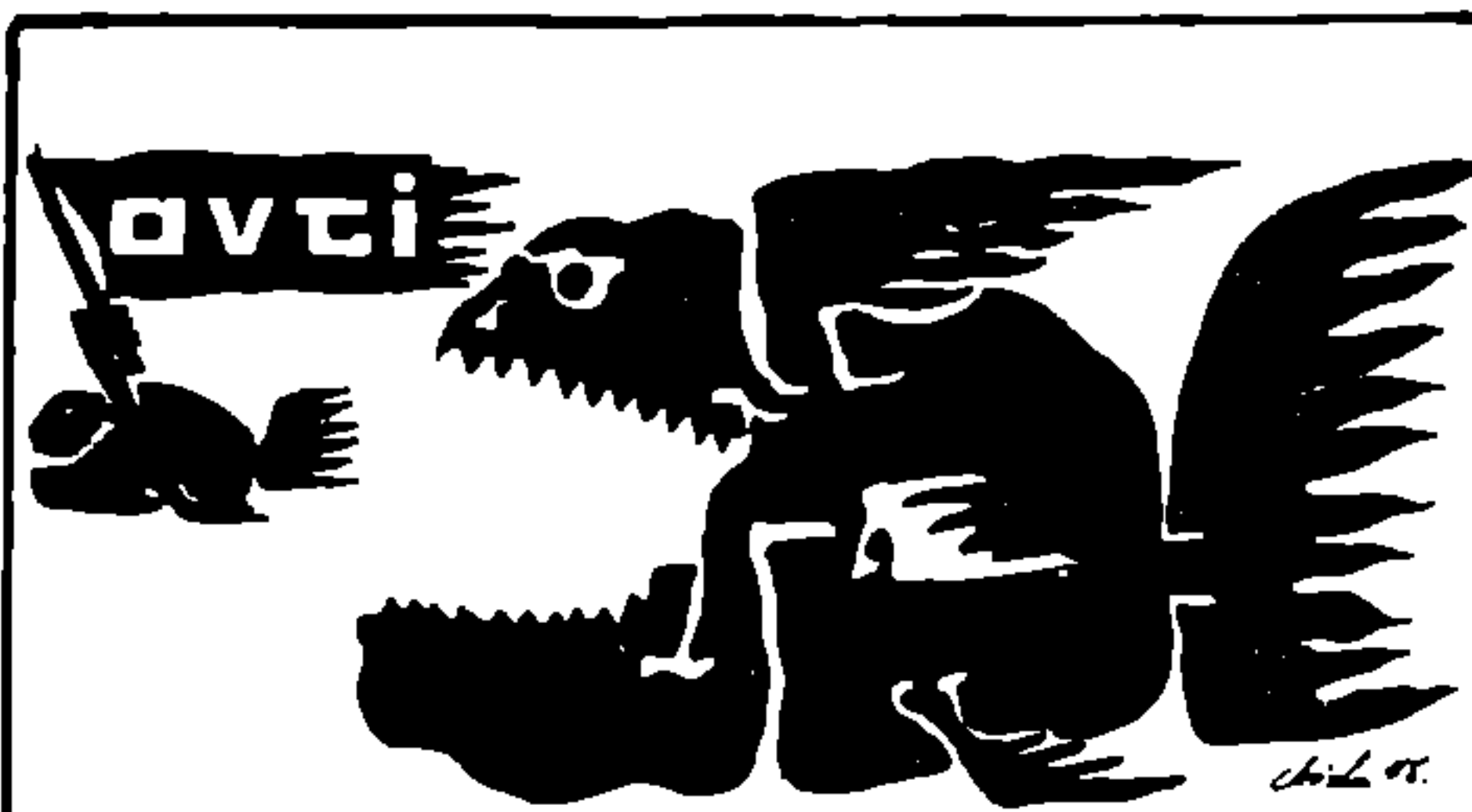
2. Γνωστός εθνικοσοσιαλιστής αξιωματούχος.

3. Πρόκειται γιά όνόματα πού έχουν συζητηθεί άρκετά τόν τελευταίο καιρό στό γερμανικό τύπο κι έτσι αποτελούν σημείο αναφοράς γιά τό γερμανό άναγνώστη.

4. Stamheim: ή φυλακή δικαστήριο όπου κρατούνται και δικάζονται τά μέλη τής ομάδας Baader-Meinhof, γνωστό κι από τά πρόσφατα τρομακτικά γεγονότα.

5. Άναφορά-ύπαιτιγμός στό άπολυταρχικό πνεύμα του τελευταίου Kaiser.

6. Springer: μεγάλος δυτικογερμανικός έκδοτικός οίκος έφημερίδων και περιοδικών. Ό ίδιος ό ιδιοκτήτης του, A.C. Springer, και ή έκδοτική πολιτική του έχουν αποτελέσει και άποτελούν πολλές φορές αντικείμενο κριτικής τόσο από άριστερούς, όσο και από φιλελεύθερους κύκλους.

Άπό σήμερα και μέχρι τίς εκλογές τό «ΑΝΤΙ» θά κυκλοφορεί ΚΑΘΕ Σάββατο.

Θά κυκλοφορήσουν δηλαδή, τά έξής τεύχη:

● Τό έρχόμενο Σάββατο, 5 Νοέμβρη, έκτακτο τεύχος αποκλειστικά μέ σκίτσα γιά τίς εκλογές.

● Τό Σάββατο, 12 τό κανονικό τεύχος.

● Τό Σάββατο, 19 (παραμονή τών εκλογών) έκτακτο τεύχος μέ τήν τελευταία προεκλογική ύλη.

ΑΜΕΣΩΣ μετά, θά συνεχιστεί κανονικά ή έκδοση του «ΑΝΤΙ» κάθε δεύτερο Σάββατο: 3 Δεκέμβρη, 17 Δεκέμβρη κλπ.

ΜΗ ΧΑΣΕΤΕ
ΤΑ «ΕΚΛΟΓΙΚΑ
ΤΕΥΧΗ»
ΤΟΥ «ΑΝΤΙ»

‘Η ΒΟΝΝΗ ΛΕΕΙ «ΟΧΙ»

- στή διεύρυνση τής ΕΟΚ
- στήν αναδιάρθρωση τής μεσογειακής αγοράς

Τοῦ Φ Οικονομίδη

‘Η Δυτική Γερμανία θέλει τή διεύρυνση τής ΕΟΚ ἀπό πολιτικῆς πλευρᾶς, ΟΧΙ, ὅμως, καί ἀπό οἰκονομικῆς, γιατί φοβᾶται τή δημιουργία «ένός νοτιοευρωπαϊκοῦ ἀγροτικοῦ μπλόκ».

Γι’ αὐτό – καί παρὰ τίς ἀντίθετες ἐπίσημες διαβεβαιώσεις – λέει ΟΧΙ στή διεύρυνση καί στήν αναδιάρθρωση τής μεσογειακῆς αγοράς!

Αὐτό, ἀποκαλύπτεται σέ μιά ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ πού συντάχθηκε κατὰ διαταγή τής δυτικογερμανικῆς κυβέερνησης καί πού πρωτοδημοσιεύεται σήμερα. Στήν ομάδα ἐργασίας πού συγκέντρωσε τό ὑλικό τής ἔκθεσης πήραν μέρος ἀνώτατα κυβερνητικά στελέχη, μέ σκοπό νά μελετήσουν ἰδιαιτέρα τή στρατηγική πού πρέπει νά ἀκολουθήσει ἡ Δυτική Γερμανία στά εὐρωπαϊκά προβλήματα.

Εἰδικά γιά τήν εἴσοδο τής Ἑλλάδας, ἡ ἔκθεση ὑπολογίζει ὅτι θά προκαλέσει πρόσθετες δαπάνες, λόγω τῶν ἐπιχορηγήσεων

- στόν καπνό
- στό λάδι.

Πάντως, συγκριτικά μέ τήν Ἰσπανία, τά προβλήματα τής ΕΟΚ θά εἶναι λιγότερα ἀπό τήν εἴσοδο τής χώρας μας, ἀναφέρει ἡ ἔκθεση, συμφωνώντας στό σημεῖο αὐτό μ’ ὅλες τίς σχετικές μέ τή διεύρυνση μελέτες. Θυμίζουμε ἐδῶ ὅτι τό καλοκαίρι στίς Βρυξέλλες ὁ ὑπουργός Συντονισμοῦ κ. Π. Παπαληγούρας ζήτησε:

- νά συνδεθεῖ ἡ Ἑλλάδα καί νά συμμετάσχει στίς κοινοτικές ἐργασίες πού ἀφοροῦσαν τή μεταρρύθμιση τῶν κανονισμῶν τής μεσογειακῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς, ὅπως ἔχει ζητήσει ἡ Γαλλία καί ἡ Ἰταλία.

- νά ἐπισπευσθοῦν οἱ συνομιλίες.

Καί στά δύο ἑλληνικά αἰτήματα, ἡ ἀπάντηση ἦταν ἀρνητική...

Η ΕΚΘΕΣΗ

Ἄς δοῦμε πιά ἀναλυτικά τό θέμα:

Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ φάκελος τής διεύρυνσης τής Κοινότητας καί ἡ ἔνταξη τής Ἑλλάδας, τής Πορτογαλίας καί τής Ἰσπανίας θά ἀπασχολήσει τούς ὑπεύθυνους τής Ε.Ο.Κ. τούς ἐρχόμενους μήνες. Ἦδη, ἡ Ἰταλία καί ἡ Γαλλία καταθέσανε

στίς Βρυξέλλες τά ὑπομνήματά τους, μέ προτάσεις γιά τήν αναδιάρθρωση τής μεσογειακῆς αγοράς τής Κοινότητας, καί ἰδιαίτερα τῶν βασικῶν μεσογειακῶν παραγωγῶν (κρασί, φρούτα –λαχανικά, φρέσκα καί μεταποιημένα, καπνός, ἐλαιόλαδο). Στά αἰτήματα τής Γαλλίας καί τής Ἰταλίας, ἡ Δυτική Γερμανία ἀντιδρᾶ ἀρνητικά – ὅπως κάνει καί γιά τήν προοπτική τής διεύρυνσης τής Ε.Ο.Κ., πού οἱ Γερμανοί δέν τή βλέπουν πιά μέ καλό μάτι.

Ο ΦΟΒΟΣ

Τί ἀκριβῶς φοβᾶται ἡ Βόννη;

Ἡ ἔκθεση – ὅπως προαναφέρθηκε – μιλάει γιά τούς δυτικογερμανικούς φόβους δημιουργίας «νοτιοευρωπαϊκοῦ ἀγροτικοῦ μπλόκ». Σέ μιά Εὐρώπη διευρυμένη σέ «12» «οἱ χώρες τοῦ Νότου θά μπορέσουν νά ἐπιβάλουν καλύτερα τά ἰδιαίτερα ἀγροτικά τους συμφέροντα». Ἡ διεύρυνση, πού θά περιλάβει χώρες μέ μεγάλα ἀγροτικά προβλήματα, θά ἐπιβάλλει λύσεις πού θά ἀπέχουν κατά πολύ ἀπό τίς λύσεις πού ἐπιθυμεῖ ἡ Δυτική Γερμανία, ὑπογραμμίζει ἡ ἀποκαλυπτική ἔκθεση. Καί προβλέπει συγκεκριμένα, ὅτι μετά τήν ἔνταξη Ἑλλάδας, Ἰσπανίας, Πορτογαλίας:

- Θά δημιουργηθεῖ πλεονασματική παραγωγή, ἰδιαίτερα στό λάδι, τό κρασί καί σέ ὀρισμένα φρούτα, καί λαχανικά,

ΜΙΑ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

κυρίως ἀπό τό κίνητρο τῶν ὑψηλῶν τιμῶν τής Ε.Ο.Κ., πού θά προκαλέσει τήν αὔξηση τής παραγωγῆς.

- Θά ὑπάρξει ἕνας σκληρός συναγωνισμός ὅσον ἀφορᾶ τίς ντομάτες, τά σταφύλια, τά μήλα, τά ἀχλάδια, τά βερικοκα καί τά ροδάκινα. Καί αὐτό γιά τό λόγο ὅτι τό σημερινό σύστημα προστασίας τῶν τιμῶν δέν ἐπαρκεῖ γι’ αὐτά τά προϊόντα. Οἱ ὑποψήφιοι χώρες θά ἐπωφεληθοῦν ἀκόμα ἀπό τό χαμηλό κόστος τής παραγωγῆς τους, μέσα σέ μιά ἀγορά πλεονασματική.

- Γιά τά ἐσπεριδοειδή – εἰδικά – θά δημιουργηθοῦν μεγάλα προβλήματα γιά τήν Ἰταλία, λόγω τής κατώτερης ποιότητας τῶν ἐσπεριδοειδῶν τής καί τοῦ ὑψηλοῦ κόστους τής παραγωγῆς τους.

- Οἱ παραγωγοί τής σημερινῆς Κοινότητας θά δοῦν νά μειώνεται τό εἰσόδημά τους ὅσον ἀφορᾶ τό κρασί, τό ἐλαιόλαδο καί ὀρισμένα εἶδη καπνοῦ.

- Οἱ ἐξαγωγές, ἀντίθετα, ἀγροτικῶν προϊόντων τῶν σημερινῶν χωρῶν τής Ε.Ο.Κ. πρὸς τίς ὑποψήφιοις χώρες θά εἶναι μικρές. Μιά ὀρισμένη αὔξηση τής παραγωγῆς θά ἦταν δυνατό νά ἐπιτευχθεῖ στό βοδινό κρέας, στά δημητριακά γιά βοσκή καί περιορισμένα στά γαλακτικά προϊόντα.

ΑΛΛΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ἡ Βόννη πιστεύει ἀκόμα (καί τήν ἴδια διαπίστωση κάνει καί ἡ ἐπίσημη γαλλική ἔκθεση Ντεσούς) ὅτι ἡ διεύρυνση τής Κοινότητας:

- Θά δημιουργήσει προβλήματα στίς σχέσεις τής Ε.Ο.Κ. μέ τίς ἀραβικές χώρες τής μεσογειακῆς λεκάνης. Πρὸς τίς χώρες αὐτές θά πρέπει νά γίνουν λοιπόν νέες παραχωρήσεις, ὅπως, γιά παράδειγμα, «μιά αὐξημένη οἰκονομική βοήθεια». Οἱ μὴ μεσογειακές χώρες θά εἶχαν οἰκονομική ζημιά, ἀκόμα, στίς συναλλαγές τής ἀγορᾶς τής Κοινότητας σ’ ὅ,τι ἀφορᾶ τό ἐλαιόλαδο, τό κρασί, τά βασικά φρούτα καί λαχανικά, κονσερβοποιημένες ντομάτες καί σαρδέλλες. Ἡ συμμετοχή τῶν τρίτων χωρῶν θά μειωθεῖ ἐπίσης στόν καπνό, στίς κονσερβες φρούτων καί λαχανικῶν, στό ρύζι κλπ.

- Ἡ Ε.Ο.Κ. θά ὑποχρεωθεῖ νά ἐφαρ-

μόσει μιά νέα δομική πολιτική. Οί υποψήφιοι χώρες θά μπορούσαν νά απαιτήσουν μιά προσαρμογή τής Κοινότητας στή δική τους ειδική κατάσταση. Μιά καινούργια αναπροσαρμογή θά είχε σάν αποτέλεσμα νά άνεβει τό ποσοστό συμμετοχής τού τμήματος τού «προσανατολισμού» τού F.E.O.G.A., πού σήμερα είναι 25%.

Γιά τά προβλήματα πού θά παρουσιαστούν στόν άγροτικό τομέα τών μελλοντικών χωρών τής E.O.K., όπως είναι ή άναδάσωση, τά άρδευτικά έργα κ.λπ., οί σημερινοί κανονισμοί τής Κοινότητας δέν θά μπορούσαν νά συμβάλουν παρά πολύ περιορισμένα. Η έκθεση προτείνει ότι είναι αναγκαίο νά διατηρηθούν, όπως έχουν σήμερα, οί δαπάνες τού τομέα «προσανατολισμού» τού F.E.O.G.A., κανονίζοντας θέβαια και ένα μερίδιο υπέρ τών υποψηφίων χωρών.

«ΖΗΜΙΑ»

Τελικά, όπως και νά έχουν τά πράγματα και όποιες μεταρρυθμίσεις και άν γίνουν στήν όργάνωση τών μεσογειακών προϊόντων, ή Βόννη πιστεύει ότι ή διεύρυνση θά όδηγήσει σε μεγάλες οικονομικές δαπάνες, μέ αποτέλεσμα τή μεγάλη οικονομική επιβάρυνση τής Δυτ. Γερμανίας, πού θά είναι ιδιαίτερα αισθητή στόν καπνό, τό έλαιόλαδο, τό σκληρό σάρι και στήν πλεονασματική παραγωγή στο κρασί, τά φρούτα και τά λαχανικά.

Τό γενικό συμπέρασμα τής έκθεσης:

● από άγροτική άποψη ή διεύρυνση

Ένα από τά αίτήματα τής Γαλλίας, στο θέμα τής αναθεώρησης τών κανονισμών τής μεσογειακής άγοράς – στο όποιο επιμένει ιδιαίτερα – είναι ή «άρχή τής κοινοτικής προτίμησης», πού σημαίνει ότι τά κράτη-μέλη τής EOK πρέπει νά αγοράζουν κατά προτεραιότητα τά προϊόντα πού χρειάζονται από τά άλλα κράτη-μέλη και κατά δεύτερο λόγο από τρίτες χώρες. Αυτό:

● Θεωρητικά τουλάχιστον συμφέρει τά μέλη τής EOK, γιατί ή Ελλάδα, ή Ισπανία και ή Πορτογαλία θά στραφούν για τήν άγορά τών άγροτικών προϊόντων προς τίς χώρες τών «9».

● Στήν πράξη σημαίνει μεγάλη άπώλεια εσόδων για τίς E.P.A.

Οί Ένωμένες Πολιτείες τής Αμερικής έκαναν εξαγωγές άγροτικών προϊόντων τό 1970, προς τήν Ελλάδα, τήν Ισπανία και τήν Πορτογαλία αξίας 200 εκατομμυρίων δολλαρίων. Τό 1975 οί εξαγωγές έφτασαν στο 1,2

τής Κοινότητας θά είχε περισσότερα άρνητικά από ό,τι θετικά στοιχεία για τή Δ. Γερμανία. Γι' αυτό πρέπει νά κρατήσει ή Δυτ. Γερμανία άρνητική στάση άπέναντι στις προτάσεις τής Γαλλίας και τής Ιταλίας, για τήν αναθεώρηση τής όργάνωσης τής μεσογειακής άγοράς τής E.O.K.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Δυτ. Γερμανία θά πρέπει:

● Νά άπορρίψει τίς άντισταθμιστικές εισφορές πού προτείνονται πριν από τήν ένταξη τής Ελλάδας. Ιδιαίτερα τούς κανονισμούς τής όργάνωσης τής άγοράς, πού θά μπορούσε νά προκαλέσει τήν επέμβαση τού δημόσιου τομέα.

● Νά προτείνει όπως οί τιμές τών υποψηφίων χωρών στα άγροτικά προϊόντα διατηρηθούν, για μιά όσο τό δυνατόν μεγαλύτερη χρονικά μεταβατική περίοδο, στο αυτό επίπεδο, έτσι ώστε νά επιβραδύνουν τήν ένθάρρυνση τής αύξησης τής παραγωγής.

● Νά προτείνει όπως τό Συμβούλιο τής Κοινότητας άποφασίζει κάθε χρόνο τό ποσοστό ύψωσης τών τιμών, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπ' όψη τίς νομισματικές εξελίξεις.

Έτσι, προασπίζοντας τά ιδιαίτερα συμφέροντά τους, ή καθεμιά από τίς χώρες μέλη τής Κοινότητας, βρίσκονται άντιμέτωπες στο θέμα και στόν τρόπο τής διεύρυνσης.

Όπως είναι γνωστό, μέσα στή δυτικογερμανική άγορά – πού είναι ό πρώτος είσαγωγέας για τά ελληνικά άγροτικά

προϊόντα – προβλέπεται σκληρός συναγωνισμός, πού κινδυνεύει νά καταλήξει ιδιαίτερα σε βάρος τής Ιταλίας και τής Γαλλίας. Τά μέτρα πού ζητούν νά ληφθούν οί δύο αυτές χώρες στις διακοινώσεις τους, έχουν ακριβώς σάν σκοπό νά μειώσουν τίς συνέπειες τού συναγωνισμού και νά εξασφαλίσουν τά μεσογειακά τους προϊόντα. Η Δ. Γερμανία είναι φυσικό νά επιδιώκει τό συναγωνισμό στήν άγορά της, για νά πληρώνει χαμηλότερες τιμές για τά διάφορα προϊόντα, ενώ άν γίνουν δεκτές άντισταθμιστικές εισφορές ή «μίνιμουμ» τιμές θά ύποχρεωθεί νά πληρώνει περισσότερα για τά ίδια προϊόντα.

Όποσδήποτε ή αναθεώρηση τών κανονισμών τού άγροτικού τομέα τής Κοινότητας για τά μεσογειακά προϊόντα προς όφελος τής Γαλλίας και τής Ιταλίας δέν συμφέρει τήν Ελλάδα, πού θά μπορούσε μέ τό άτού της τών χαμηλότερων τιμών νά αύξήσει τίς εξαγωγές της σε βάρος τών άλλων χωρών. Άλλά ή EOK είπε όχι...

Οί συνομιλίες για τή σύνδεση προχωρούν μέ άργό ρυθμό. Τρία βασικά προβλήματα πρέπει νά επιλυθούν:

1. Η διάρκεια τής μεταβατικής περιόδου, πού δέν έχει ποτέ καθορισθεί μέ ακρίβεια από τούς «9».

2. Η έλεύθερη διακίνηση τών εξαγομένων.

3. Ο συναγωνισμός τών ελληνικών άγροτικών προϊόντων, πού θά δημιουργήσει προβλήματα στους παραγωγούς τής Νότιας Γαλλίας και τής Ιταλίας.

δισ. δολάρια, δηλαδή εξαπλασιάσθηκαν. Τά 2/3 τών εξαγωγών αυτών (776 εκατ. δολάρια) είχαν προορισμό τήν Ισπανία και άποτελούνταν κατά 90% από καλαμπόκι και σόγια. Συνολικά ή Ισπανία στόν τομέα τών άγροτικών προϊόντων αγοράζει τό 14% τών συνολικών της είσαγωγών από τήν E.O.K. και τό 28% από τίς E.P.A.

Οί βασικοί προμηθευτές τής Ελλάδας σε άγροτικά προϊόντα ήταν για τό 1975 (τά αντίστοιχα ποσά σε εκατομμύρια δολάρια):

1 ΕΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ	159.639
2 ΟΛΛΑΝΔΙΑ	64.175
3 ΓΑΛΛΙΑ	22.170
4 ΒΡΑΖΙΛΙΑ	20.019
5 ΜΕΓ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ	18.714

6 ΔΥΤ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ 18.544

7 ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ 13.285

8 ΑΝΑΤ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ 13.071

Όπως βλέπουμε στόν πίνακα, οί είσαγωγές μας από τίς E.P.A. σε άγροτικά προϊόντα φτάνουν τό ύψος τής αξίας τών είσαγωγών μας από τίς 7 χώρες προμηθευτές μας πού ακολουθούν.

Η εφαρμογή τής «άρχής τής κοινοτικής προτίμησης» μέ πιό αυστηρό τρόπο θά σημαίνει μεγάλη οικονομική ζημιά για τίς E.P.A. σε όφελος τών χωρών τής E.O.K. Αν ύπάρξει άρνητική στάση τής Δ. Γερμανίας εκτός τών άλλων προτάσεων και στο θέμα τής εφαρμογής τής «άρχής τής κοινοτικής προτίμησης», θά είναι τουλάχιστον περιεργη και ένδεχόμενα θά σημαίνει τήν άποδοκιμασία και άντίδραση τών E.P.A. για τήν προάσπιση τών συμφερόντων τους μέσω Δυτ. Γερμανίας.

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΟΚ

“Αν θά μπορούμε στην ΕΟΚ θά πρέπει νά μπορούμε χωρίς «προβλήματα», μās διαμήνυσαν οί μέλλοντες έταίροι. Καί στην τριετία ή κυβέρνηση τής Νέας Δημοκρατίας έκανε ό,τι περνούσε από τό χέρι τής γιά νά τούς διαθεβαιώσει ότι «είμαστε ίκανοί νά περάσουμε μ’ έπιτυχία κι αυτές τές εξετάσεις»... “Αν άκόμα σήμερα ή κυβέρνηση τής Ν.Δ. μοιάζει ν’ άγωνιά γιά τήν πορεία τής ένταξης, είναι περίπου σίγουρο πώς μετά τές εκλογές θ’ άκολουθήσουν ραγδαίες εξέλιξεις και τό έσωτερικό κλίμα θά ένταθει καθώς ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ έχουν ήδη κατηγορηματικά ταχθεί κατά τής ένταξης. Ποιές όμως είναι άκριθώς οί θέσεις τών κομμάτων πάνω στό θέμα τής ΕΟΚ;

ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: Γιά τόν Καραμανλή ή ένταξη στην ΕΟΚ είναι τό ένα από τά δύο σκέλη – τό άλλο είναι τό ΝΑΤΟ – του «άνήκομεν εις τήν Δύσιν...» και άποτελεϊ σήμερα «(...) τόν πρώτο στόχο τής έξωτερικής πολιτικής τής κυβέρνησης» (Λόγος Καραμανλή στη Βουλή 17.4.1976). Κι αυτό γιατί «(...) μιά ήνωμένη Εύρώπη» σχετίζεται άμεσα «(...) μέ τή διαφύλαξη τών άρχών και αξιών του δυτικού κόσμου (...) πιό συγκεκριμένα τής ίδιας τής Δημοκρατίας...» (Συνέντευξη Καραμανλή στον ανταποκριτή του Ρώυτερ, 8.10.75). Άκόμα ό πρωθυπουργός θεωρεί ότι «(...) ή Έλλάς θά άπαλλαγη μέ τόν τρόπον αυτόν (ΣΣ: μέ τήν ένταξη) τής ανάγκης νά έχει προστατάς ιδιαιτέρους(!)...» (Προγραμματικές δηλώσεις, 11.12.74), άφου «ή χώρα μας θά καταστή Ισότιμο μέλος τής ομάδας τών προηγμένων ευρωπαϊκών χωρών (...)» (δήλωση Καραμανλή 10.2.75). Έξ άλλου «(...) ή Έλλάς άνήκει και έπιθυμεί νά άνήκη εις τήν Εύρώπη, όπου τήν έχουν τοποθετήσει ή γεωπολιτική τής θέσης, ή Ιστορία και ή παράδοσις τής, πού είναι κοινή μέ τήν πολιτιστικήν κληρονομίαν τών χωρών τής ΕΟΚ(...)» (Λόγος Καραμανλή προς τούς πρεσβευτές τών χωρών-μελών τής ΕΟΚ, 12.6.76). “Όσο γιά τά όφέλη πού θά προκύψουν γιά τή χώρα μας, αυτά... «(...) Διαπραγματεύεται (ΣΣ: ή κυβέρνηση) τήν ένταξιν εις τήν ‘Ηνωμένην Εύρώπην γιατί μέ τήν ένταξιν αυτήν κατοχυρώνει τή δημοκρατία τής, ένισχύει τήν ασφάλειαν τής και έπιταχύνει τήν οικονομικήν και κοινωνικήν τής ανάπτυξιν...» (Όμιλία του πρωθυπουργού στη Βουλή, 12-6-76).

ΕΔΗΚ: Τήν πίστη τής στην ένωμένη Εύρώπη ή ΕΔΗΚ κατοχυρώνει και καταστατικά: «... ‘Η ΕΔΗΚ άποβλέπει στην ένιαία Εύρώπη τών λαών μέσα στην όποία αγωνίζεται και πιστεύει ότι θά εξασφαλίσουν οί όροι τής κοινωνικοοικονομικής προόδου και ασφαλείας τής χώρας, ένω ταυτόχρονα θά κυρωθούν και θά αξιοποιηθούν ή

πολιτιστική τής κληρονομιά και οί έθνικοί παραδοσιακοί θησαυροί τής...» (άρθ. 24, Διακήρυξη άρχών και Καταστατικό, 76). Στην αντίληψη τής ΕΔΗΚ «ή Κοινή Άγορά δέν είναι άπλή τελωνειακή ένωση. Είναι ένα τεράστιο πολιτικό κίνημα πού όδηγεί στην ένωση τής Εύρώπης και από τήν άρχή αυτή είναι τό σπουδαιότερο γεγονός, όχι τής ευρωπαϊκής Ιστορίας τών τελευταίων αιώνων αλλά τής παγκόσμιας Ιστορίας. Γιατί ή ευρωπαϊκή ένότητα θά έπηρεάσει άποφασιστικά τήν παγκόσμια πολιτική και τήν ειρήνη του κόσμου...», γιά νά καταλήξει στό συμπέρασμα πώς «... μέσα στη μεγάλη Εύρώπη θά γίνει ή νέα αναγέννηση του Έλληνισμού...» (Συνέντευξη Γ. Μαύρου στο ΒΗΜΑ, 31.7.77). Οί διαφωνίες τής ΕΔΗΚ μέ τή Ν.Δ. στό θέμα τής ΕΟΚ συγκεκριμενοποιούνται κυρίως σε θέματα τακτικής (όροι διαπραγμάτευσης κλπ.) αλλά και γενικότερα στό πλαίσιο τών θεμάτων έξωτερικής πολιτικής, εξαιτίας τών όποιων χαρακτηρίζει τήν έξωτερική πολιτική τής Ν.Δ. «μοιρολατρική», ένω ή ίδια θά ήθελε μιά «δυναμική έξωτερική πολιτική, γιατί μονάχα μέ μιά τέτοια πολιτική είναι δυνατόν νά προστατευθούν τά έλληνικά συμφέροντα...».

ΠΑΣΟΚ: Μέ τή διακήρυξη τής 3ης Σεπτέμβρη ό Άντρέας Παπανδρέου έβαλε μέ τήν περικοπή «άνεξαρτησία από τούς οικονομικούς συνασπισμούς» τά θεμέλια τής θέσης του ΠΑΣΟΚ ενάντια στην ένταξη τής χώρας μας στην ΕΟΚ. Τό ΠΑΣΟΚ θεωρεί τήν ένταξη σαν «... μεταμπίωση τής εξάρτησης τής χώρας μας (πού) δέν αλλάζει τήν κατάσταση... (άλλά) αντίθετα τήν περιπλέκει περισσότερο θάζοντας και άλλους πάνω στην πλάτη μας». (Συντονιστική Γραμματεία, «Τό ΠΑΣΟΚ κύρια δύναμη τής Άντιπολίτευσης», Γενάρης 1976). ‘Ο ίδιος ό Α. Παπανδρέου μιλώντας σε στελέχη του ΠΑΣΟΚ στην Κέρκυρα (9.8.75) ανάπτυξε καθαρά τήν αντίληψη του γιά τήν ΕΟΚ. Είπε: «(...) Τό θέμα είναι πολύπλοκο γιά νά κουβεντιαστεί σε βάθος αλλά ή ένταξη τής Έλλάδας στην ΕΟΚ σημαίνει βασικά ότι οί άγορές μας θά κατακλυσθούν από τά ξένα μονοπωλιακά συγκροτήματα (...) ΕΟΚ σημαίνει μονοπώλια, σημαίνει προχωρημένη μορφή καπιταλισμού, σημαίνει μετανάστευση, σημαίνει έρήμωση τής υπαίθρου, σημαίνει ότι θά γίνουμε ξενοδόχοι και γκαρσόνια. Δέν είναι αυτό τό όραμα του λαού μας...» ‘Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ θεωρεί τήν ένταξη στην ΕΟΚ σαν ένα από τούς στόχους τής μεταπολίτευσης «πού εκτελέστηκε μέσα στα πλαίσια τής γέφυρας του κ. Άθέρωφ» και τής ανασυγκρότησης του κράτους τής δεξιάς, πού είναι «(...) ή όριστική άποικιοποίηση τής πατρίδας μας από τό μονοπωλιακό κεφάλαιο τών ΗΠΑ και τής Δυτικής Εύρώπης μέσα στα πλαίσια τής ΕΟΚ...» (Όμιλία του Α. Παπανδρέου γιά τήν πρώτη επέτειο από τήν ίδρυση του ΠΑΣΟΚ, 6.9.75) και έχει ζητήσει δημοψήφισμα γιά νά άποφανθεί ό λαός πάνω στό θέμα τής ένταξης, όπως έγινε στην Άγγλία, Νορβηγία κ.ά... Σε μιά μπροσούρα πού πέρυσι κυκλοφόρησε μέ τίτλο «‘Η Έλλάδα και ή Κοινή Άγορά», τό ΠΑΣΟΚ θεμελιώνει τήν άρνησή του νά δεχθεί τήν ένταξη τής χώρας μας στην ΕΟΚ. Άναφέρει ότι βασικά ό ρόλος τής ΕΟΚ «ήταν νά εξαφανίσει τήν προστατευτική πολιτική τών διαφόρων ευρωπαϊκών κρατών πού τήν άπαρτίζουν, και νά άνοιξει τόν δρόμο στον «ελεύθερο ανταγωνισμό». Νά αντικαταστήσει δηλαδή τόν έθνικισμό και τόν προστατευτισμό μέ ένα νέο μηχανισμό, πού θά καταργούσε βαθμιαία κάθε εμπόδιο στην όμαλή λειτουργία και εξαπλωση τής καπιταλιστικής οικονομίας». Και ότι: «Άντίθετα μέ τούς ισχυρισμούς πολλών από τούς λεγομένους «εύρωπαίους» στη χώρα μας, είναι επείγον και άναγκαίο νά διακηρύξουμε μαζί μέ τές άλλες σοσιαλιστικές και προοδευτικές δυνάμεις τής Εύρώπης ότι ή παρατέρα ανάπτυξη τής σημερινής μορφής τής Κοινής Άγοράς, θά δυσχεράνει άκόμη περισσότερο τήν καταπολέμηση του καπιταλισμού και τήν προώθηση του σοσιαλισμού στην Εύρώπη».

Κ.Κ.Ε: ‘Η θέση άπέναντι στην ΕΟΚ είναι ξεκάθαρα άρνητική: ‘Η 4η Όλομέλεια τής Κ.Ε. του ΚΚΕ (τέλη Ιούλη 1976) στην πολιτική τής άπόφαση (ΚΟΜΕΠ, Αύγουστος 1976) διαπιστώνει πώς «οί διαπραγματεύσεις μέ τήν ΕΟΚ προωθούν νέες εκχωρήσεις και πρόνομια σε βάρος τής έθνικής μας οικονομίας και άνεξαρτησίας. ‘Η ένταξη σ’ αυτήν, πού ή κυβέρνηση τήν διαφημίζει σαν «πανάκεια» προκαλεί όλοένα και μεγαλύτερες άνησυχίες στους εργαζόμενους (...) Πίσω από τή διατυμπανιζόμενη από τήν κυβέρνηση έπιτυχία τών διαπραγματεύσεων (...) καλύπτονται οί συνεχείς πιέσεις τών πολυεθνικών μεγαθηρίων και οί κυβερνητικές παραχωρήσεις σ’ αυτά...» ‘Ο γραμματέας του ΚΚΕ Χ. Φλωράκης σε συνέντευξη του στο ANTI (τ. 63, 22-1-77) έχει δηλώσει πώς «(...) Τό ΚΚΕ είναι ενάντιο γιά τό βασικό λόγο ότι ή ένταξη τής μικρής και αδύναμης Έλλάδας στο συνεταιρισμό αυτό του μονοπωλιακού κεφαλαίου, αντί

νά χαλαρώσει τήν οικονομική καί πολιτική εξάρτηση από τά διεθνή μονοπώλια καί τούς ιμπεριαλιστές, θά τή δυναμώσει (...) "Αν παρά τήν αντίθεση καί πάλι γίνει ή ένταξη, έμεις δέν θά σταματήσουμε τήν πάλη καί μετά, γιά τήν αποσύνδεση τής χώρας από τήν Κοινή 'Αγορά».

ΕΔΑ: Γιά τήν ΕΔΑ «ή ένταξη μας στήν ΕΟΚ είναι έπιβεβλημένη» γιατί «... αποτελεί μιά οικονομική καί πολιτική, υπό τίσ παρούσες διαμορφώσεις, ανάγκη πού αποτελεί ταυτόχρονα μιά άνοιχτή σέ κάθε έκβαση δυνατότητα, ενώ όλες οι άλλες προτεινόμενες εναλλακτικές λύσεις είναι έξ αρχής ανέφικτες καί άδιέξοδες. Καί μόνοι μας οικονομικά καί πολιτικά σ' ένα κόσμo διεθνών διασυνδέσεων δέν μπορούμε νά παραμείνουμε». 'Εκτός όμως άπ' αυτό υπάρχουν καί πολιτικοί λόγοι γιά τούς όποιους ή ένταξη αποτελεί - γιά τήν ΕΔΑ - ανάγκη: «'Η ένταξη είναι μιά έγγύηση άπέναντι σέ έσωτερικές έκτροπές ή τουρκική επίθεση», αλλά καί ο σοσιαλισμός πού επιδιώκει ή ΕΔΑ «(...) προϋποθέτει τίσ δημοκρατικές καί πολιτιστικές κατακτήσεις τής Εύρώπης». Τό πρόβλημα γιά τήν ΕΔΑ «δέν είναι άν θά προχωρήσουμε, μέ τήν όριστική ένταξη, τή σύνδεσή μας μέ τήν ΕΟΚ, αλλά μέ ποιούς όρους, όσον άφορᾶ τούς έταίρους μας, καί μέ ποιές αλλαγές, όσον άφορᾶ τήν προετοιμασία μας, θά πάμε στήν ΕΟΚ». (Σχέδιο Πολιτικής 'Απόφασης Β' Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 'Ιούλης 77.)

ΚΚΕ έσωτ: Διαπιστώνοντας ότι ή υπάρχουσα σύνδεση (άπό τό 1962) οδηγεί άντικειμενικά στήν είσοδο τής χώρας μας στήν ΕΟΚ, «πού σήμερα κυριαρχείται άπό τά μονοπώλια καί κατά σημαντικό μέρος άπό τόν άτλαντισμό», τό ΚΚΕ έσ. έκτιμά ότι ή ένταξη «(...) συνεπάγεται όρισμένα πλεονεκτήματα ενώ επίσης θά δημιουργήσει όξύτατα προβλήματα στήν οικονομία μας. Αλλά στήν Κοινότητα αύτή λόγω του συσχετισμού τών δυνάμεων στή Δ. Εύρώπη υπάρχουν δυνατότητες άπαγκίστρωσης άπό τίσ ΗΠΑ καί κατεύθυνσης πρὸς μιά Εύρώπη αυτόνομη καί ανεξάρτητη, πρὸς μιά Εύρώπη τών έργαζομένων...» Τό ΚΚΕ έσ. «πιστεύοντας ότι ή έπιλογή γιά ένα άγώνα κατά τής ένταξης στήν ΕΟΚ είναι έξωπραγματική καί άναποτελεσματική καί μπορεί νά οδηγήσει άντικειμενικά σέ μιά μεγαλύτερη εξάρτηση άπό τίσ ΗΠΑ, μέ ακόμα μεγαλύτερους κινδύνους γιά τή δημοκρατία, επιλέγει τήν πάλη γιά τήν ένταξη στήν ΕΟΚ υπό τούς ευνόϊκότερους δυνατούς γιά τή χώρα μας όρους».

Καί ύπολογίζει «σάν συμμάχους τίσ έργατικές καί δημοκρατικές δυνάμεις τών χωρών τής ΕΟΚ πού παλεύουν γιά τή μετατροπή τής Εύρώπης τών μονοπωλίων σέ Εύρώπη τών έργαζομένων». (Πρόγραμμα του ΚΚΕ έσ. πού ψηφίστηκε στό 1ο (9ο) συνέδριο καί Διακήρυξη του συνεδρίου, 'Ιούνης 1976).

«ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ»: Στή συνέντευξη τής 8ης 'Οκτώβρη 1976 στήν όποία οι Γ.Α. Μαγκάκης, Δ. Τσάτσος, Χ. Πρωτοπαπᾶς άνάγγειλαν τήν πρόθεσή τους γιά τήν ίδρυση κόμματος, τόνίστηκε ότι τάσσονταν «ύπέρ τής ένταξης μας στήν ΕΟΚ». 'Ο πρόεδρος τής «Πρωτοβουλίας» Γ.Α. Μαγκάκης έξάλλου στή μπροσούρα «Τό ζήτημα τής έντάξεώς μας στήν Εύρωπαϊκή Κοινότητα» (Σεπτέμβρης 1975), παρά τή διαπίστωση πώς «ή Ε.Κ. στή σημερινή της μορφή έχει σχεδόν άποκλειστικά τόν χαρακτήρα μιάς οικονομικής συνεργασίας πού έξυπηρετεί κυρίως τίσ επιδιώξεις του οικονομικού κατεστημένου», καταλήγει τελικά στήν έκτίμηση ότι «(...) ή Δ. Εύρώπη είναι διεθνώς ο μόνος χώρος πού μέσα του μπορεί νά διεξαχθεί στό πλαίσιο τής βιομηχανικής κοινωνίας ο άγώνας γιά τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό μέ βάση τίσ δημοκρατικές διαδικασίες».

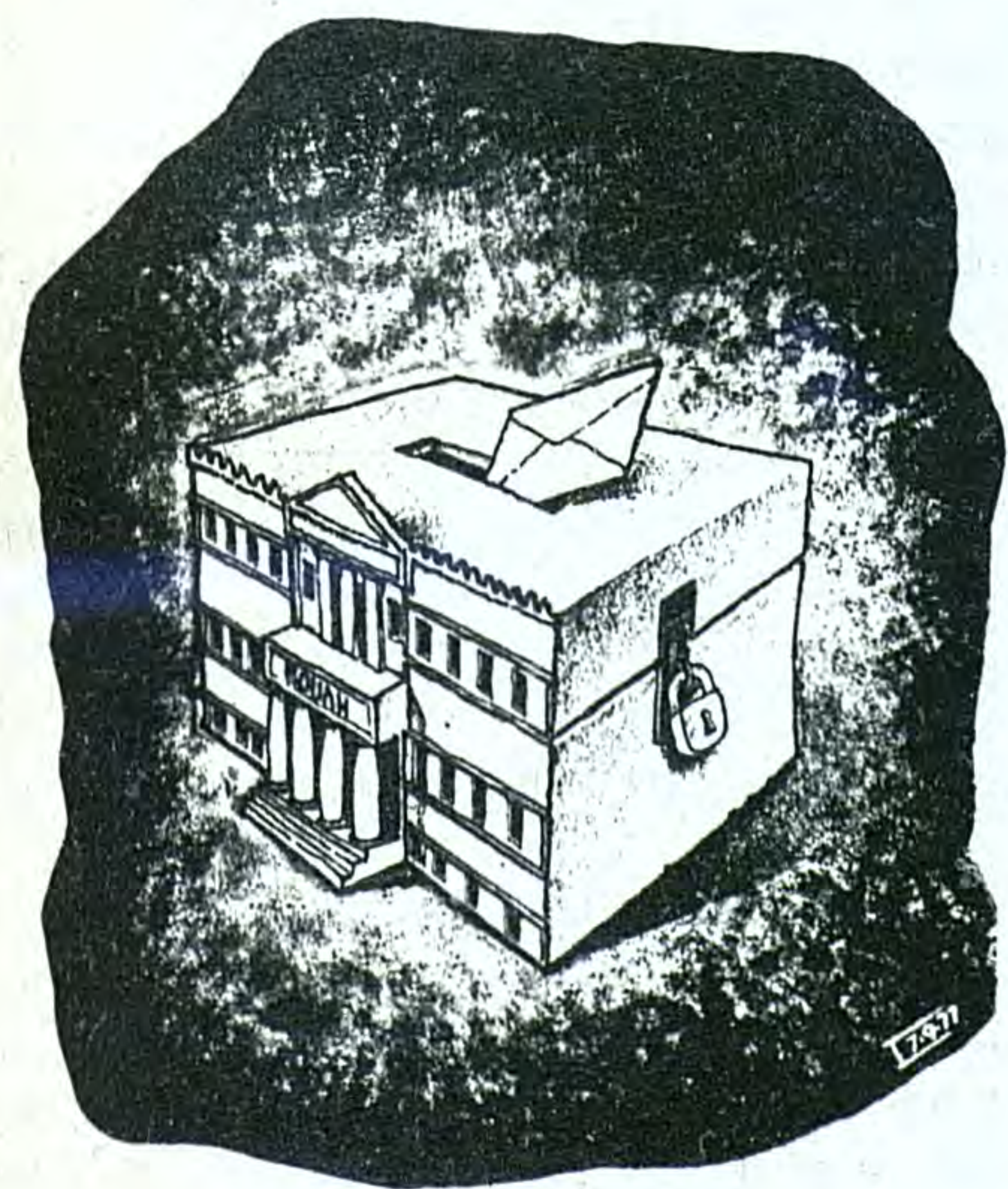
«ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»: «'Ενταξη στήν Εύρώπη», αλλά «καί άγώνας» μέ στόχο «ή Εύρώπη του κεφαλαίου νά γίνεται κάθε μέρα καί περισσότερο Εύρώπη τών λαών» θέλει ή Χ.Δ. (Διακήρυξη, 1975)

«ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ»: "Όχι στήν ΕΟΚ λέει ή Σ.Π. «(...) 'Εχοντας καταλήξει στήν έκτίμηση πώς ή ένταξη στήν ΕΟΚ στρέφεται ένάντια σά συμφέροντα του λαού καί του τόπου άποφάσισε ότι θ' άγωνιστεί μέ όλες της τίσ δυνάμεις νά ενημερώσει καί νά κινητοποιήσει τόν ελληνικό λαό ένάντια στήν ένταξη τής 'Ελλάδας στήν ΕΟΚ» άναφέρει ή άπόφαση τής Β' Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης (19-24 Μάη 1977).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Σ' αυτό τό σημείωμα πάρθηκαν ύπόψη κείμενα, προγράμματα, διακηρύξεις καί δηλώσεις πού δόθηκαν στή δημοσιότητα σέ άνύποπτο χρόνο, πού δέν έχουν δηλαδή προεκλογικό χαρακτήρα. "Ετσι θά φανούν καί... ένδεχόμενες διαφορές μέ τά έκλογικά προγράμματα.

'Οδηγός 'Εκλογών άπ' τό 1961 ΕΛΑΒΟΝ...

Πλήρη έκλογικά άποτελέσματα καί βουλευτές κατά περιφέρεια

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΕΡΓΟΣ

- τά άποτελέσματα τών εκλογών 1961 - 1974 γιά κάθε έκλογική περιφέρεια
- οι βουλευτές κάθε έκλογικής περιφέρειας καί ή έκλογική τους ιστορία

Βασικός στόχος τής έκδοσης αύτης είναι ή παρουσίαση τής «φυσιογνωμίας» κάθε έκλογικής περιφέρειας γιά τήν περίοδο άπό τίσ εκλογές του 1961 μέχρι καί τίσ εκλογές καί τό δημοψήφισμα του 1974: ποιά κόμματα έλαβαν μέρος σέ κάθε εκλογή καί ποιά ήταν ή έκλογική τους δύναμη σέ ψήφους καί ποσοστά· ποιοί βουλευτές εκλέχτηκαν τό 1974 καί ποιά είναι ή άτομική έκλογική πορεία κάθε βουλευτή (πότε ήταν ύποψήφιος, μέ ποιο κόμμα, πότε εκλέχτηκε καί πότε άπέτυχε, καί επίσης άν υπάρχουν άμεσοι συγγενείς του πού διατέλεσαν κι αυτοί βουλευτές).

'Εκτός άπό τίσ «έκλογικές» πληροφορίες πού άφορούν κάθε μιά έκλογική περιφέρεια χωριστά, τό βιβλίο περιλαμβάνει επίσης ένα σημείωμα γιά τό έκλογικό σύστημα, ένα λεξικό κομμάτων καί συνασπισμών καθώς καί τά συγκεντρωτικά άποτελέσματα τών εκλογών του 1961, του 1963, του 1964, του 1974 καί του Δημοψηφίσματος.

Συλλογή, έπεξεργασία καί παρουσίαση στοιχείων:
Χ. Γεωργίου καί 'Ηλ. Καράς.

Στά Μαντεμο- χώρια άντί για προεκλογικό ύλικό μοιράζουν... άπολύσεις!

Του Σωτήρη Καρυώτη

«... Έδω στο Στρατώνι φάγαμε μεγάλες απειλές λόγω πού καθόμαστε στο Μποδοσάκη τά σπίτια κι έτσι φοβότανε ό καθένας. Παρ' όλα αυτά κράτησαν αρκετά τήν άπεργία κι οί εργαζόμενοι έδω μέσα... Άλλά πολλοί μέ τή φοβία και τίς απειλές σπάσανε. Τό Στρατώνι στήν άρχή είχε καμιά σαρανταριά άπεργούς και λεγότανε μπροστοφυλάκιο. Κι άφου μās τή σπάσανε άπό τό πρώτο φυλάκιο... Μείνανε τελικά καμιά δεκαριά, οί πίο πολλοί ξοφλισμένοι (άπολυμένοι) κιόλας...» (Ένας άπεργός στό Στρατώνι).

ΜΙΑ «ίδιαίτερη» έκλογική άτμόσφαιρα επικρατεί αυτή τή στιγμή στά Μαντεμοχώρια τής Χαλκιδικής. Έχουν γεμίσει τά χωριά μέ χαρτιά. Δέν πρόκειται όμως για τό συνηθισμένο σέ τέτοιες περιπτώσεις προεκλογικό ύλικό τών κομμάτων. Άντί γι' αυτά ό δικαστικός κλητήρας μέ τήν προστασία τής Άστυνομίας γυρίζει τά χωριά τίς νύχτες και μοιράζει στυές άπεργούς του Μαντέμ Λάκκο, είτε τό χαρτί τής άπόλυσής τους χωρίς καμιά άποζημίωση – τό «ξοφλητήρι» όπως τό λένε οί άπεργοί –, είτε άτομική πρόσκληση – πού, όπως αναφέρεται σ' αυτό, άποτελεί «άνθρωπιστική παραχώρηση» τής έταιρίας στους παρανομούντες εργάτες – νά παρουσιασθούν στή δουλειά τους, γιατί διαφορετικά χάνουν κάθε δικαίωμα, άφου έτσι «λύνουν τή σύμβαση» μόνοι τους.

Πιστεύοντας ότι οί προεκλογικές άπασχολήσεις τών κομμάτων και τών έφημερίδων δέν αφήνουν και πολλά περιθώρια για διαμαρτυρίες πάνω σέ «μεμονωμένα» κοινωνικά προβλήματα, ή Έλληνική Έταιρία Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων προσπαθεί νά λύσει όριστικά τό πρόβλημα πού τής δημιούργησε ή μεγαλύτερη – σέ διάρκεια – άπεργία πού έγινε μεταπολεμικά στή χώρα μας.

Στρατώνι: τά σπίτια πού παραχωρεί ή έταιρία. Στήν άπεργία χρησιμοποιήθηκαν σαν ένα άκόμα μέσο έκδιασμού τών άπεργών.

Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ στά Μαντεμοχώρια είχε καθαρά προεκλογικό χαρακτήρα: τί γίνεται προεκλογικά, σέ μιά περιοχή όπου κάποιοι «ξεχασμένοι» άπεργοί συνεχίζουν για όγδοο μήνα τόν άγώνα τους ένάντια στον παντοδύναμο Μποδοσάκη; Άλλά τό κλίμα έδω δέν είναι καθόλου προεκλογικό: ό άγώνας τών άπεργών βρίσκεται στό πίο κρίσιμο, ίσως, σημείο – και δέν ξέρουμε τί θάχει συμβεί ως τή στιγμή πού θά διαβάσετε αυτές τίς γραμμές.

ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ δέ θέλουν ν' άκούσουν για προεκλογικές έπισκέψεις και όμιλίες: «Τί νά μās πούν;» λένε. «Θά τούς ρωτήσουμε: «πού ήσαστε τόσον καιρό;» Και μιλάνε για «λευκή ψήφο», ίσως γιατί ξέρουν πολύ καλά πώς «όποια κυβέρνηση κι άν βγει, χέρι στό Μποδοσάκη δέν βάζει»!

Τά Μαντεμοχώρια είναι μιά σειρά χωριά στό βορειοανατολικό άκρο τής Χαλκιδικής πού τροφοδοτούν βασικά μέ εργατικά χέρια τά μεταλλεία τής Ε.Ε.Χ.Π.Α. (Μποδοσάκης) πού βρίσκονται στήν περιοχή. Τά βασικότερα άπ' αυτά τά χωριά είναι

ή Μεγάλη Παναγιά (2.358 κάτ.)
τό Παλαιοχώρι (1.535)
τό Νεοχώρι (943)
ό Στανός (804)
τά Στάγειρα (587)
ή Στρατονίκη (1.172)
τό Στρατώνι (1.257)
ή Ίερισσός (2.396)
ή Όλυμπιάδα (410)

Στή Μεγάλη Παναγιά, στό Παλαιοχώρι, στή Στρατονίκη ή δουλειά στά μεταλλεία είναι παράδοση, καθώς τό έπάγγελμα του μεταλλωρύχου μεταβιβάζεται άπό γενιά σέ γενιά. Για παράδειγμα, στή Μεγάλη Παναγιά υπάρχουν 140 συνταξιούχοι μεταλλωρύχοι και στό Παλαιοχώρι 135. Στά υπόλοιπα χωριά ή δουλειά στά μεταλλεία είναι καινούργιο φαινόμενο και σχετίζεται μέ τό άνοιγμα

του δεύτερου πηγαδιού στήν Όλυμπιάδα.

Σ' όρισμένα άπ' αυτά τά χωριά (κυρίως στό Στρατώνι) κατοικούν κι όσοι κατάγονται άπό άλλες περιοχές (Κοζάνη, Σέρρες κλπ.) πού μετανάστευσαν στήν περιοχή για νά δουλέψουν στά μεταλλεία. Οί άπεργίες κι οί εργατικές κινητοποιήσεις είναι συνηθισμένο φαινόμενο στά Μαντεμοχώρια άπό παλιά. Μεταπολεμικά μεγάλες άπεργίες έγιναν στά 1958, πού κράτησε 2 μήνες περίπου, και στά 1963, πού κράτησε 58 ήμέρες. Άπ' τό 1974 μέχρι σήμερα έχουν γίνει 3 άπεργίες, άπ' τίς όποιες ή τελευταία, πού συνεχίζεται άκόμη, είναι ή σημαντικότερη.

Η σημερινή άπεργία μπαίνει στον 8ο μήνα. Πέρα άπ' τήν άσυνήθιστα μεγάλη διάρκειά της, αυτή ή άπεργία παρουσιάζει κι όρισμένα άλλα χαρακτηριστικά πού τής δίνουν μιάν ιδιαίτερη σημασία και τήν ξεχωρίζουν άπό άλλες άπεργιακές εκδηλώσεις τής μεταχουντικής τουλάχιστον περιόδου. Παρ' όλα αυτά σήμερα δέν αναφέρεται κανένας σ' αυτήν,

παρά τό γεγονός πώς έξακολουθεῖ μέ τήν ἴδια ἔνταση, γίνονται ὁλοένα οἱ δίκες τῶν ἀπεργῶν γιά τά διαφορα ἐπεισόδια, καί συνεχίζονται μαζικές αὐθαίρετες ἀπολύσεις τῶν πιό μαχητικῶν στοιχείων τῆς ἀπεργίας. Αὐτή ἡ σιωπή κινδυνεύει νά γίνει ἀπόλυτη στή διάρκεια τῆς προε- κλογικῆς περιόδου, ἐπιτρέποντας ἔτσι κάθε πρωτοβουλία τῆς ἐταιρίας, πού μέ τήν ἀνοχή τῆς κυβέρνησης προσπαθεῖ νά λύσει de facto τό πρόβλημα, ἀπολύοντας ὅσους ἀπεργούς κρίνει ἐπικίνδυνους κι ἐκδιάζοντας τούς ὑπόλοιπους νά γυρί- σουν, ὑπονομεύοντας ἔτσι κάθε μελλον- τική ἀγωνιστική κινητοποίηση τῶν ἐργα- ζομένων.

Μ' αὐτές τίς γραμμές – ἀπό συζητήσεις μέ τούς ἴδιους τούς ἀπεργούς – προσπα- θοῦμε νά παρουσιάσουμε τή σημερινή κατάσταση στά Μαντεμοχώρια, καθώς καί τόν εἰδικό χαρακτήρα πού παίρνουν, λόγω τῆς ἀπεργίας, οἱ ἐκλογές σ' αὐτή τήν περιοχή.

● Ἡ ἀπεργία ἄρχισε στίς ἀρχές τοῦ Μάρτη σάν 24ωρη κι ὕστερα 48ωρη, μέ τά ἑξῆς αἰτήματα:

- Αὐξηση βασικοῦ μισθοῦ κατά 35%
- Καθιέρωση ἐπιδομάτων (τριετίας, ἐπικίνδυνων κι ἀνθυγιεινῶν συνθηκῶν ἐργασίας, νυχτερινό)
- Γιατρός καί νοσοκομειακό στίς στοές
- 5 ἡμέρες 8ωρης ἐργασίας τήν ἑβδο- μάδα
- Λιγότερα συντάξιμα χρόνια...

Μετατράπηκε σέ διαρκείας ἀπ' τή γε- νική συνέλευση τοῦ σωματείου μεταλλω- ρύχων ὅταν ἡ ἐταιρία ἀρνήθηκε ὅποια- δήποτε διαπραγμάτευση μαζί τους θεω- ρώντας τήν ἀπεργία παράνομη μέ τό νόμο 3239.

Στήν ἀρχή ἡ ἀπεργία εἶχε μεγάλη ἀπή- χηση: ἑφτά μόνο ἄτομα συνέχιζαν νά δουλεύουν στό πηγάδι τῆς Ὀλυμπιάδας, ἐνῶ στό Μαντέμ Λάκκο κανένας. Ἡ ἐταιρία ἀντέδρασε κινητοποιώντας ἐπι- στάτες, ὀδηγούς κι ἄλλο ὑπαλληλικό προσωπικό της κι ἔτσι κατάφερε νά συν- εχίσει κάπως τήν παραγωγή. Παράλληλα ἔβραζε γιά καινούργιους ἐργάτες – ἀδια- φορώντας γιά τήν ἐμπειρία πού ἀπαιτεῖ- ται σ' αὐτή τή δουλειά, κι ἄρα τόν κίν- δυνο ἀτυχημάτων – ἀκόμα καί στίς πιό μακρινές περιοχές. Συγχρόνως ἄρχισε τίς ἀπειλές καί τούς ἐκφοβισμούς γιά ἀπο- λύσεις. Ὁρισμένοι φοβήθηκαν καί γύρι- σαν στή δουλειά. Αὐτό ἦταν τό πρῶτο χτύπημα τῆς ἀπεργίας.

Στήν ἀρχή οἱ ἀπεργοί προσπάθησαν νά πείσουν τούς ἀπεργοσπάστες νά στα- ματήσουν νά δουλεύουν, τονίζοντας πώς ὁ ἀγῶνας τους εἶναι καί δικός τους ἀγῶ- νας, κι ὅτι μέ τή στάση τους δίνουν στήν ἐταιρία τή δυνατότητα νά χτυπήσει τήν ἀπεργία. Οἱ περισσότεροι ὑποσχέθηκαν ὅτι θά σταματήσουν, ἀλλά τελικά συν- ἔχισαν. Ἐτσι οἱ ἀπεργοί κατέβηκαν στά

πηγάδια κι ἔμειναν ἐκεῖ μιά βδομάδα ἐμποδίζοντας τούς ἀπεργοσπάστες. Ἡ ἐταιρία κάλεσε τή Χωροφυλακή, πού τούς διάλυσε μετά ἀπό συγκρούσεις.

Ἀπ' αὐτή τή στιγμή ἡ ἀπεργία πήρε ἕνα ἄλλο χαρακτήρα: Οἱ συγκρούσεις μεταφέρθηκαν μέσα στά ἴδια τά χωριά καθώς οἱ ἀπεργοί κατανοώντας πώς οἱ ἀπεργοσπάστες ὑπονομεύουν τόν ἀγῶνα τους κι ἐπιτρέπουν στήν ἐταιρία τή συν- ἔχιση τῆς ἀδιάλλακτης στάσης της, προσπάθησαν μέ κάθε τρόπο νά τούς ἐμ- ποδίσουν. Οἱ πιό μεγάλες συγκρούσεις μέ τούς ἀπεργοσπάστες καί τή Χωροφυ- λακή ἔγιναν στό Νεοχώρι καί στό Πα- λαιοχώρι. Ἡ Χωροφυλακή ἀπέκλεισε οὐσιαστικά τήν περιοχή καί δημιούργησε ἕνα κλίμα καταπίεσης καί φοβίας:

● Ἐγιναν πολλές συλλήψεις ἀπεργῶν, καί πολλοί πέρασαν ἀπό δίκες – πού συνεχίζονται καί σήμερα – καί καταδι- κάστηκαν.

● Ὁρισμένοι ἀπ' τούς ἀπεργούς κρύφτηκαν στά γύρω βουνά γιά μερικές μέρες.

● Ἀκόμα καί σήμερα ἡ δουλειά στά μεταλλεῖα συνεχίζεται μόνο μέ τήν προσ- τασία τῆς Ἀστυνομίας. Δυνάμεις κρα- νιοφόρων ἔχουν ἐγκατασταθεῖ στήν Ἀρ- ναία (κεφαλοχώρι τῆς περιοχῆς).

Καθημερινά τά αυτοκίνητα τῆς Χωρο- φυλακῆς συνοδεύουν τά πούλμαν τῆς ἐταιρίας μέ τούς ἀπεργοσπάστες.

● Ἡ ἀπεργία σήμερα φτάνει σ' ἕνα κρί- σιμο σημεῖο. Οἱ ἀπεργοσπάστες – 80 ὡς 100 σύμφωνα μέ τούς ὑπολογισμούς τῶν ἀπεργῶν – ἐξασφαλίζουν τή συνέχιση τῆς παραγωγῆς, ἔστω καί μειωμένης. Οἱ μισοί ἀπ' αὐτούς εἶναι καινούργιοι ἐργά- τες πού προσλήφθηκαν στή διάρκεια τῆς ἀπεργίας – γίνονται συνεχῶς ἀτυχήματα, ὅπως μᾶς εἶπαν, μιά καί δέν ὑπάρχει κα- νένας ἔλεγχος – ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι εἶναι γραμμένα μέλη στό σωματεῖο πού «ἔσπασαν» κυρίως τήν τελευταία περι- ὀδο ἀπό ἔντονα οἰκονομικά προβλήματα.

Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμός αὐτῶν πού γύρισαν στή δουλειά βρίσκεται στά χω- ριά Στρατώνι, Στρατονίκη, Ἰερισσός, ἐνῶ σέ ἄλλα χωριά οἱ ἀπεργοσπάστες εἶ- ναι σχετικά λίγοι συγκριτικά μέ τούς ἀπεργούς. Τά βασικά χωριά τῆς ἀπερ- γίας εἶναι κυρίως:

- ἡ Μεγάλη Παναγιά (σχεδόν ὅλοι)
- τό Παλιοχώρι (80 ἀπεργοί)
- ὁ Στανός (100).

Πέρα ἀπ' τούς λόγους παράδοσης πού μποροῦν νά ἐξηγήσουν αὐτή τή διαφο- ροποίηση (στή Μεγάλη Παναγιά καί στό Παλιοχώρι ὑπάρχει μιά παράδοση ἐρ- γατικῶν κινητοποιήσεων πού μεταδίνε- ται κι αὐτή ἀπό γενιά σέ γενιά), ὑπάρχει καί διαφορὰ στά κοινωνιολογικά χαρα- κτηριστικά τῶν ἀπεργῶν στίς δύο αὐτές περιπτώσεις. Στή Μεγάλη Παναγιά π.χ. οἱ ἀπεργοί παράλληλα μέ τή δουλειά στά μεταλλεῖα ἔχουν κάποια παρουσία (χω-

ράφια, ζῶα) κι εἶναι μέλη τοῦ δασικοῦ συνεταιρισμοῦ, κι ἔτσι μποροῦν νά δου- λέψουν στά ξύλα. Ἐχουν τή δυνατότητα νά ἀντιμετωπίσουν τά βασικά ἐξοδά τους ἀπ' αὐτές τίς συμπληρωματικές πη- γές εἰσοδήματος. Ἀντίθετα στό Στρα- τῶνι π.χ. ἡ ἀπεργία ἦταν ἀπ' τήν ἀρχή περιορισμένη, ἀπ' τή μιά μεριά γιατί ἐκεῖ βρίσκεται τό κέντρο τῆς ἐταιρίας στήν περιοχή, κι ἄρα ὑπάρχει μεγάλος ἀρι- θμός ὑπαλλήλων, κι ἀπ' τήν ἄλλη γιατί ἀκόμα κι οἱ μεταλλωρύχοι πού ζοῦν ἐκεῖ βρίσκονται σέ πολύ πιό δύσκολη θέση σέ σχέση μέ τούς συναδέλφους τους σ' ἄλλα χωριά. Στήν πλειοψηφία τους κατάγονται ἀπό ἄλλες περιοχές (Κομοτι- νή, Κοζάνη), κι ἔχουν μεταναστεύσει στήν περιοχή γιά νά δουλέψουν στά μεταλλεῖα. Ἐτσι ἡ δουλειά σ' αὐτά εἶναι ἡ μόνη τους δυνατότητα. Ἐπί πλέον ζοῦν στά σπίτια πού τούς ἔχει παραχω- ρήσει ἡ ἐταιρία, τά ὁποῖα ἔτσι γίνονται ἕνα πρόσθετο μέσο ἐκδιασμοῦ (κατά- σταση ἀρκετά γνωστή στά ἐργατικά κι- νήματα ἄλλων χωρῶν). Ἐτσι γιά τούς 10 ἀπεργούς πού συνεχίζουν στό Στρατώνι, αὐτό σημαίνει ἔξωση ἀπ' αὐτά τά σπίτια καί δυσκολία νά βροῦν μιά προσωρινή

«... Κατεβήκαμε τήν Τετάρτη στίς 5 τοῦ Ὀκτωβρίου νά δοῦμε τί μπορεῖ νά γίνει. Πήγαμε πρῶτα-πρῶτα στή ΓΣΕΕ. Δέν μᾶς ἄφησαν οὔτε ν' ἀνε- δοῦμε ἐπάνω. Κουβέντιασα μέ τόν Παπαγεωργίου στήν εἴσοδο τοῦ κτι- ρίου παρουσία Κύπριων συνδικαλι- στῶν. Τοῦ εἶπα ὅτι δέν ἔχει κανένα δικαίωμα νά μᾶς ἀφήνει νά μποῦμε μέσα. «Αὐτό τό κτίριο εἶναι τό σπίτι τῆς ἐργατικῆς τάξης, τοῦ εἶπα, δέν εἶ- ναι οὔτε δικό σου, οὔτε δικό μου». Ὁ Παπαγεωργίου εἶπε στήν ἀρχή ὅτι δέν μπορεῖ νά κάνει τίποτα; καί στή συνέχεια μέ κατηγορήσει γιατί μέ τούς ἀπεργούς κλείσαμε τά πηγάδια. «Καλά ἔκαναν καί σᾶς ἀπέλυσαν» μοῦ εἶπε. Τότε κι ἐγώ τοῦ εἶπα ὅτι «ἔσεῖς δέ ἀντιπροσωπεύετε τά συμφέροντα τῶν ἐργατῶν». Σηκώ- θηκε κι ἔφυγε...»

(Ὁ πρόεδρος τοῦ σωματείου μεταλ- ωρύχων)

δουλειά. Μερικοί ἀπ' αὐτούς γιά νά μή σπάσουν τήν ἀπεργία, μιά καί πιέζονται οἰκονομικά, δουλεύουν σάν οἰκοδόμοι στή Θεσ/νίκη καί πηγαινοέρχονται. Δύο-τρεις ἔφυγαν προσωρινά σέ ἄλλες χώρες (Νιγηρία).

● Οἱ ἴδιοι οἱ ἀπεργοί ἀναγνωρίζουν πώς ἡ κατάσταση ἔχει φτάσει σ' ἕνα κρίσιμο σημεῖο, πώς βρίσκονται μπροστά σ' ἕνα δίλημμα: Ἄν σπάσουν τήν ἀπεργία χω- ρίς νά πετύχουν τουλάχιστον τήν ἐπανα- πρόσληψη ὅλων τῶν ἀπεργῶν χωρίς ἐξ- αίρεση καί τή δέσμευση τῆς ἐταιρίας ὅτι δέν θά κάνει μελλοντικές ἀπολύσεις,

υπονομεύεται όριστικά κάθε προοπτική για αγωνιστική διεκδίκηση στό μέλλον. Κι αναγνωρίζουν ότι αυτή είναι ή βασική επιδίωξη της εταιρίας:

«...Δέν θέλουμε νά μās συναντήσουνε, γιατί θέλουμε νά σπάσουμε τήν άπεργία. Καί μετά θά σοῦ λένε... "Αμα θέλεις κύριε, ξανακάνε άπεργία. Κι όχι μόνο σε μās... "Ετσι θά λένε καί στή ΛΑΡΚΟ, έτσι θά λένε καί στοῦ Σκαλιστήρη... "Αμα σπάσουμε χωρίς νά γίνουμε δεκτά τά αίτήματα είναι μεγάλη ήττα. "Υστερα δέν πρόκειται νά ξανακάνει άπεργία κανένας... "Ο στόχος είναι νά σπάσει ή άπεργία, ν' αποκεφαλίσουνε οί εργατες... Νά τσ' έχει όπως θέλει αυτός...»

Πολλοί άπ' τούς άπεργούς όμως έχουν αρχίσει νά έχουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα, ιδιαίτερα εκείνοι πού όπως είπαμε διώχτηκαν άπ' τά σπίτια τους καί δέν έχουν βρει μιά προσωρινή δουλειά. Οί περισσότεροι έχουν ν' αντιμετωπίσουν καί τά έξοδα για τίς δίκες καί τίς καταδίκες τους για τή συμμετοχή τους στό έπεισόδια. Πολλοί έχουν ήδη αυθαιρέτα απολυθεί, χωρίς καμιά αποζημίωση, παρά τό γεγονός ότι εργαζονται στό μεταλλεία πολλά χρόνια. Για τήν εταιρία, «έλυσαν τή σύμβαση μόνοι τους».

Παρ' όλα αυτά στή γενική συνέλευση τών άπεργών πού έγινε στό Παλαιοχώρι τήν Κυριακή 2 'Οκτωβρίου, στήν όποία συμμετείχαν 300 μέ 350 άπεργοί, αποφάσισαν νά μή διακόψουν τήν άπεργία παρά μόνο αν υπογράψουν συμβόλαια μέ τήν εταιρία πού νά τή δεσμεύουν νά επαναπροσλάβει όλους τούς άπεργούς καί νά μήν κάνει μελλοντικές απολύσεις. "Υστερα από πίεση της 'Ομοσπονδίας έστειλαν αντιπροσωπεία στήν 'Αθήνα

για διαπραγματεύσεις. Στήν 'Αθήνα ή αντιπροσωπεία τους ήρθε σ'επαφή μέ τή ΓΣΕΕ (πού δέν τους δέχθηκε καν στό γραφείο της, όλ. πλαίσιο) καί τό ύπουργείο 'Εργασίας (μέ τό διευθυντή του ύπουργείου), πού δήλωσε αδυναμία λόγω της αδιάλλακτης στάσης της εταιρίας. Η εταιρία άρνήθηκε όποιαδήποτε επαφή μαζί τους. "Ετσι γύρισαν άπρακτοι, αποφασισμένοι όμως νά συνεχίσουν, παρά τίς οικονομικές θυσίες πού συνεπάγεται για πολλούς άπ' αυτούς κάτι τέτοιο.

Σήμερα όσο ποτέ άλλοτε οί άπεργοί του Μαντέμ Λάκκο γροιάζονται εμπράκτη καί συγκεκριμένη υποστήριξη κι αλληλεγγύη, άπ' όσους αναφέρονται στήν εργατική τάξη καί στούς αγώνες της. "Όταν οί περισσότεροι άπ' τούς άπεργούς προτιμούν νά υποφέρουν οικονομικά γιατί έχουν συνείδηση πώς κάτι τέτοιο δέν θά ήταν μόνο δική τους ήττα, αλλά ήττα όλων τών εργαζομένων, κανένα εργατικό σωματείο, καμιά συνδικαλιστική όργάνωση, καμιά πολιτική όργάνωση πού αναφέρεται στό εργατικό κίνημα δέν πρέπει ν' αδιαφορήσει. Διαφορετικά αυτές οί αναφορές μένουν λόγια καί δείχνουν ότι τό ενδιαφέρον ύπάρχει μόνο όταν ύπάρχει κι ό πολιτικός έλεγχος. Γιατί είναι αλήθεια ότι στήν άπεργία του Μαντέμ Λάκκο τήν πρωτοβουλία τήν έχουν οί ίδιοι οί άπεργοί, τό σωματείο τους κι οί επιτροπές τους. Κι αυτό είναι ένα άπ' τά βασικά χαρακτηριστικά της άπεργίας.

Στά χωριά ή αντίθεση τών άπεργών μέ τούς άπεργοσπάστες εξακολουθεί νά έχει

ένα χαρακτήρα σύγκρουσης. Γίνονται συχνά έπεισόδια. "Ενας πραγματικός διχασμός τά χαρακτηρίζει, διχασμός πού σπάει άλλες σχέσεις οικογενειακές ή φιλίας, καθώς καί τούς παραδοσιακούς πολιτικούς διαχωρισμούς. 'Απεργοί κι άπεργοσπάστες πάνε σε διαφορετικά καφενεία, αποφεύγουν νά είναι στόν ίδιο χώρο. 'Επεισόδια άπειλούνται ιδιαίτερα στίς ήμέρες πληρωμών, καθώς ή εταιρία προσπαθεί νά σπρώξει στό άκρο αυτή τή σύγκρουση για νά δικαιολογείται ή παρουσία της Χωροφυλακής, πού της εξασφαλίζει τή λειτουργία. Πληρώνουν περισσότερο άπ' τό συνηθισμένο τούς άπεργοσπάστες, σαν έκδιασμό για τούς άπεργούς. Πολλοί άπ' τούς άπεργοσπάστες έχουν φύγει άπ' τά χωριά τους κι έχουν πάει στό Στρατώνι, στό σπίτι της

Κατεβήκαμε κάτω νά σταματήσουμε τούς άπεργοσπάστες. Μείναμε καμιά εβδομάδα στόν τόπο... Μετά ήρθε ή 'Αστυνομία καί μās διάλυσε... 'Από τότε, φρουρά τούς πάει, φρουρά τούς φέρνει...

"Αν δέν υπήρχαν οί άπεργοσπάστες, ή άπεργία θάχε τελειώσει. Αυτόι φταίνε για τό μάκρος της άπεργίας... ('Αντιπρόεδρος του σωματείου)

εταιρίας. Για τούς άπεργούς αυτό είναι τό βασικό άτού της εταιρίας κι έτσι νιώθουν ένα μίσος άπέναντί τους, ιδιαίτερα για κείνους πού δουλεύουν άπ' τήν αρχή. Διαφορετική είναι ή στάση τους για τούς πού «έσπασαν» τελευταία από οικονομική πίεση. 'Υπάρχει μιά κατανόη-

Στρατώνι: είσοδος στό συγκρότημα της εταιρίας.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΤΟΥ 1974

	ΕΓΚΥΡΑ	Ν.Δ.	Ε.Κ-Ν.Δ.	ΠΑ.ΣΟ.Κ	Ε.Α.	Ε.Δ.Ε.
Μεγάλη Παναγιά	1.705	1.160 (68,04%)	360 (21,11%)	133 (7,80%)	27 (1,58%)	25 (1,47%)
Παλαιοχώρι	1.186	942 (79,43%)	60 (5,06%)	118 (9,9%)	63 (5,31%)	3 (0,25%)
Νεοχώρι	800	520 (65,00%)	119 (14,89%)	123 (15,38%)	35 (4,38%)	3 (0,38%)
Στανός	527	311 (59,01%)	206 (39,09%)	3 (0,57%)	6 (1,14%)	1 (0,19%)
Στάγειρα	463	330 (71,27%)	70 (15,12%)	37 (7,99%)	25 (5,40%)	1 (0,22%)
Στρατονίκη	761	547 (71,88%)	106 (13,93%)	84 (11,07%)	21 (2,76%)	3 (0,39%)
Στρατώνι	549	237 (43,17%)	145 (26,41%)	130 (23,68%)	36 (6,56%)	1 (0,18%)
Τερισσός	1.960	1.405 (71,68%)	174 (8,88%)	301 (15,36%)	77 (3,93%)	3 (0,15%)
Όλυμπιάδα	276	179 (64,16%)	78 (27,96%)	11 (3,94%)	10 (3,58%)	1 (0,36%)

ση, καθώς ο καθένας νιώθει λίγο πολύ την ίδια πίεση.

Αυτές τις μέρες η εταιρία κλιμακώνει την αντίδρασή της. "Αρχισε να στέλνει στους απεργούς είτε εξώδικα που αναγγέλλουν την απόλυσή τους - τα μοιράζει δικαστικός κλητήρας με την προστασία της Χωροφυλακής, συνήθως άργα τό βράδυ, για να δημιουργηθεί μία ατμόσφαιρα φόβου - είτε ατομικές προσκλήσεις που τους υποχρεώνουν να υπογράψουν ότι «έλαβον γνώση» - που τους καλούν να παρουσιαστούν στη δουλειά, διαφορετικά θα χάσουν τα δικαιώματά τους. Σε κάθε χωριό γίνεται μία επιλογή αυτών που θα απολυθούν κι αυτών που «προσκαλούνται». "Ετσι τα μαχητικότερα στοιχεία της απεργίας απολύονται, κι οι υπόλοιποι παίρνουν ατομικές προσκλήσεις. "Επίσης όπου υπάρχουν συγγενείς ή αδέρφια, οι μισοί απολύονται κι οι άλλοι όχι. Για ν' αρχίσουν οι φιλονικίες μεταξύ τους:

«Θά μ'ας δάλει να σκοτωθούμε μεταξύ μας... "Εμένα με καλεί στη δουλειά και τον αδελφό μου τον ξοφλάει...»

Για τους απεργούς αυτό γίνεται γιατί η εταιρία φοβάται πως με την ένδεχόμενη αναχώρηση των κρασιοφόρων απ' την περιοχή λόγω των εκλογών, οι απεργοσπάστες θα φοβηθούν να πάνε στη δουλειά, κι έτσι η εταιρία θά ξαναβρεθεί πάλι μπροστά στην ίδια κατάσταση:

«...σου λέει, άμα θά φύγουν οι κρασιοφόροι, πάει τελείωσε. "Εμείς τό πρωί είμαστε στίς μπουκες... Καί ποιός θά πάει τότε στη δουλειά;»

Οι εκλογές δίνουν την ευκαιρία να φανεί κι ένα άλλο χαρακτηριστικό αυτής της απεργίας. Παρατηρώντας τα εκλογικά αποτελέσματα των τελευταίων χρόνων σ' αυτά τα χωριά διαπιστώνουμε πως πρόκειται για χωριά που ψηφίζουν δεξιά. (Βλ. πίνακα). "Ετσι μία απ' τις πιο

μαχητικές απεργίες γίνεται σε μία συντηρητική πολιτικά περιοχή. Αυτή την «αντίφαση» θελήσαμε να παρουσιάσουμε πηγαινόντας στα Μαντεμοχώρια σε προεκλογική περίοδο.

Μία πρώτη βασική διαπίστωση: για τους περισσότερους απ' τους απεργούς που συζητήσαμε, η απεργία και οι εκλογές είναι δυό ξεχωριστά πράγματα. "Η απεργία έχει να κάνει με την αντίθεσή τους με την εταιρία, ενώ οι εκλογές είναι κάτι πιο πολύπλοκο, κι η στάση της σ' αυτές καθορίζεται από ένα σωρό στοιχεία που μόνο σ' ένα βαθμό επηρεάζονται απ' τις εμπειρίες τους στα μεταλλεία και τις συγκρούσεις στη διάρκεια της απεργίας. Στο βαθμό που στρέφονται ενάντια στην κυβέρνηση «που δέν υποχρέωσε την εταιρία να ξερθεί σε διαπραγματεύσεις», υπάρχουν περιθώρια για αντικυβερνητική επιλογή. "Ετσι, ιδιαί-

«... Μου ήρθε ένα χαρτί που μου λέει να φύγω απ' τη δουλειά, να φύγω κι απ' τό σπίτι. Καλά που δέ μου λέει να φύγω και απ' την Ελλάδα να τελειώσει η υπόθεση.. Νά φύγω λέει σε 15 μέρες γιατί χάλασα τη σύμβαση μόνος μου...»

Τώρα αυτός έχει πέσει με τά μουτρα να σπάσει την Παναγιά. "Αμα σπάσει η Παναγιά, πάει η απεργία... Βλέπεις εκείνοι τόχουνε φτιάξει τό μεταλλείο. "Εγώ είμαι απ' του διαόλου τη μάνα, αλλά εκείνοι είναι από παλιά στό μετάλλευμα... ("Απεργός στό Στρατώνι).

τερα αυτή τη στιγμή που μοιράζονται τά εξώδικα της εταιρίας, υπάρχει μία γενική αγανάκτηση ενάντια στη Νέα Δημοκρατία και στους βουλευτές της περιοχής. Κατηγορούν την κυβέρνηση πως αν ήθελε θά μπορούσε να αναγκάσει την εταιρία να διαπραγματευθεί, κι ότι αντί γι' αυτό, απ' τη μία μεριά με τους νόμους

της δίνει δικαίωμα να χαρακτηριστεί ή απεργία παράνομη, κι απ' την άλλη με τη Χωροφυλακή και τη φοβία επιτρέπει στους απεργοσπάστες να συνεχίσουν τη δουλειά, υπονομεύοντας έτσι τόν αγώνα τους. "Ιδιαίτερα κατηγορούν τους βουλευτές της περιοχής, τους οποίους οι περισσότεροι είχαν ψηφίσει στίς προηγούμενες εκλογές:

«Μην τολμήσει και πατήσει κανένας εδώ. Θά τους πετάξουμε με τίς κλωτσιές... Τί θάρθουν να μ'ας πούνε... Θά τους ρωτήσουμε: τόσον καιρό που ήσαστε...»

"Η τελευταία φράση ισχύει και για τους υποψήφιους της αντιπολίτευσης. Πολλοί απ' τους απεργούς μ'ας είπαν ότι δέν τους βοήθησε κανένα απ' τά κόμματα. Μόνο δορισμένες εργατικές οργανώσεις και σωματεία. Πέρα απ' την ήθικη υποστήριξη και την άλληλεγγύη, ή εμπρακτη υποστήριξη, ιδιαίτερα την περίοδο της μεγάλης δίκης στόν Πολύγυρο, ήταν άσημαντη. Στο δικαστήριο ήρθε μονάχα ο βουλευτής Θεσσαλονίκης της ΕΔΗΚ Παπαθεμελής κι ο υποψήφιος της ΕΔΗΚ στη Χαλκιδική Κυφιανίδης. "Επίσης τό ΠΑΣΟΚ έστειλε 4 δικηγόρους απ' την "Αθήνα. Μ'ας ανέφεραν επίσης συγκεκριμένες εκδηλώσεις συμπαραστάσης (οικονομική κι άλλη βοήθεια, επίσκεψη στην περιοχή κ.ά.) απ' την ΕΣΑΚ, την ΚΝΕ Χαλκιδικής, την όργάνωση του ΕΚΚΕ Θεσσαλονίκης και τους απεργούς της ΛΑΡΚΟ. "Ομως γενικά ή συμπαρασταση είχε έναν αποσπασματικό χαρακτήρα και κυρίως έλειπε την ώρα που χρειάζονταν περισσότερο, στίς δίκες. Σε πολλές απ' αυτές οι κατηγορούμενοι δέν έχουν ούτε καν δικηγόρο, ενώ τό σωματείο δέν έχει οποιαδήποτε νομική κάλυψη για να αντιμετωπίσει τά νομικά κόλπα της εταιρίας.

Αυτή ή έλλειψη συγκεκριμένης και με κάποια συνέχεια συμπαραστάσης σε μία τέτοια απεργία δείχνει τη βασική αδυναμία του ταξικού κινήματος στη χώρα μας. Σε άλλες χώρες μία τέτοια απεργία θάχε δημιουργήσει μία σημαντική κινη-

τοποίηση σέ διάφορα κοινωνικά στρώματα πού θά εἶχε ἐκδηλωθεῖ σέ διάφορες πρωτοβουλίες συμπαράστασης (ἐπιτροπές LIP σ' ὅλη τή Γαλλία π.χ.) καί θ' ἀποτελοῦσε ἀρκετά βοηθητικό παράγοντα γιά τήν ἀπεργία. Κάτι τέτοιο ὅμως προϋποθέτει ἀντιλήψεις πού δέν ἐξαρθοῦν τήν πρωτοβουλία συμπαράστασης ἀπ' τό ποιός κάνει τήν ἀπεργία καί ποιός τήν ἐλέγχει, πού βλέπουν στίς ἀγωνιστικές κινητοποιήσεις τῶν ἐργαζομένων τό οὐσιαστικό μέσο γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στή χώρα μας. Τέλος, γιά πολλούς ὑπάρχει κι ἡ ἀναγνώριση ὅτι ἡ κοινωνική πραγματικότητα πού ἀντιμάχονται ξεπερνάει κατά πολύ μιᾶ ἀπλή κυβερνητική ἀλλαγῆ:

«Ὅποια κυβέρνηση κι ἂν ὀγει, χέρι στό Μποδοσάκη δέν βάζει».

Γενικά, μπορούμε νά ποῦμε ὅτι τά ἐκλογικά ἀποτελέσματα τῆς περιοχῆς δέν θά τροποποιηθοῦν οὐσιαστικά ἀπ' τήν ἀπεργία. Στά περισσότερα ἀπ' τά χωριά πού οἱ ἀπεργοί εἶναι μειοψηφία στό σύνολο τῶν κατοίκων, τά ἀποτελέσματα θά μείνουν σχεδόν ἀναλλοίωτα. Ἀλλαγές θά παρουσιαστοῦν στά δύο χωριά, Μεγάλη Παναγιά, Παλαιοχώρι, πού βρίσκεται ὁ κύριος ὄγκος τῶν ἀπεργῶν, ὅπου ἡ ΝΔ μᾶλλον θά χάσει ἀρκετούς ἀπ' τοὺς ψήφους τῶν ἀπεργῶν, χωρίς ὅμως νά ὑπάρχει καί μιᾶ ξεκαθαρισμένη στροφή σέ ἕνα ἀπ' τά κόμματα τῆς ἀντιπολίτευσης. Ἡ πιό συνηθισμένη φράση πού ἀκοῦς εἶναι:

«Θά ψηφίσουμε ὅλοι λευκό».

Τελικά γιά τοὺς ἀπεργούς τό βασικό πρόβλημα εἶναι νά μὴν ἀναγκαστοῦν νά σπάσουν τήν ἀπεργία. Ἔστειλαν σ' ὅλες τίς ἐφημερίδες καί τά κόμματα ὑπομνήματα γιά τίς νέες ἐνέργειες τῆς ἐταιρίας. Δέν γράφτηκε ὅμως τίποτα. Κι αὐτό δημιουργεῖ μιᾶ ἀπογοήτευση, κι ἐπισκιάζει ὁποιοδήποτε προεκλογικό ἐνδιαφέρον. Οἱ ὑποψήφιοι τῶν κομμάτων τῆς ἀντιπολίτευσης στά Μαντεμοχώρια θά βρεθοῦν μπροστά στό συγκεκριμένο ἐρώτημα:

«Τί κάνατε γιά νά ὑποστηρίξετε τήν ἀπεργία καί γιατί δέν ἀντιδράτε στίς αὐθαίρετες ἀπολύσεις μας;»

Καί δέν θά ξεφύγουν ἀπ' αὐτό τό ἐρώτημα μέ γενικόλογες ἀπαντήσεις κι ὑποσχέσεις.

Θέλοντας νά συσχετίσουμε τή μαχητική στάση τῶν ἀπεργῶν μέ τή συντηρητική ἐκλογική συμπεριφορά τους, ξέραμε πολύ καλά ὅτι βρισκόμαστε μπροστά σ' ἕνα σύνθετο μηχανισμό ἀλληλοσυσχετίσεων πού δύσκολα κατανοεῖς μέ μιᾶ ἀπλή συζήτηση. Θελήσαμε ὅμως μ' αὐτή τήν ἀφορμή νά παρουσιάσουμε ἕνα πραγματικό πρόβλημα πού συνήθως χάνεται στήν ἀπλοϊκή ἀντίληψη πού θεωρεῖ ὅλους τοὺς ἀπεργούς «ἐξ ἀντικειμένου» συνειδητούς καί ξεκάθαρους ὡς πρὸς τοὺς πολιτικούς τους στόχους. Κι ἂν αὐτό εἶναι ἕνα γενικό πρόβλημα – ἂς

σκεφθοῦμε π.χ. πῶς ἐκφράζονται πολιτικά οἱ ἄγγλοι ἐργαζόμενοι, πού οἱ ἀπεργίες κι οἱ κινητοποιήσεις τους εἶναι ἀπ' τίς πιό μαχητικές καί ταξικές ἐκδηλώσεις πού συναντοῦμε στό παγκόσμιο ἐργατικό κίνημα – παίρνει ἕναν ἰδιαίτερα σημαντικό χαρακτήρα στήν Ἑλλάδα, πού οἱ πολιτικοὶ καθορισμοὶ πολύ λίγο ἀπορρέουν ἀπ' τίς συγκεκριμένες πρακτικές τῶν διαφόρων κοινωνικῶν ομάδων καί στρωμάτων σέ καθημερινό ἐπίπεδο, πού ἡ πολιτική εἶναι μόνο ὁμιλία, καί δέν ἐπηρεάζει τό χαρακτήρα καί τή λειτουργία τῶν κοινωνικῶν ρόλων. Αὐτό συνδέεται ἐπίσης καί μέ τό χαρακτήρα τῆς ἀριστερᾶς στήν Ἑλλάδα. Ἀπ' τίς συζητήσεις μας μέ παλιούς ἀριστερούς τῆς περιοχῆς εἶδαμε πῶς σ' ὁρισμένα ἀπ' αὐτά τά χωριά ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἀριστερᾶς ἐξακολουθεῖ νά σχετίζεται περισσότερο μέ τήν Ἀντίσταση καί τόν ἐμφύλιο, παρά μέ τίς διάφορες ἐργατικές κινητοποιήσεις. Ἡ πρωτοβουλία σ' αὐτές ἀνήκει συνήθως σέ ἄτομα πού πολιτικά δέν ἀνήκουν στό χωρο τῆς ἀριστερᾶς: ὁ σημερινός πρόεδρος τοῦ σωματείου τῶν μεταλλωρῶν προέρχεται πολιτικά ἀπ' τή δεξιά, ἡ μαχητικότητα ὅμως κι ἡ δραστηριότητά του στήν ἀπεργία ἀναγνωρίζονται κι ἐκτιμῶνται γενικά ἀπ' ὅλους τοὺς ἀπεργούς. Αὐτό δέν ἐπιτρέπει στήν ἐταιρία – παρά τίς προσπάθειές της – νά χαρακτηρίσει τήν ἀπεργία κομμουνιστική καί νά τήν ἀπομονώσῃ. Αὐτό τό φαινόμενο ἔχει ἐμφανιστεῖ καί σ' ἄλλες περιπτώσεις. Ὁ χαρακτηρισμὸς μιᾶς κινητοποίησης σάν «κομμουνιστικῆς» ἀποτελοῦσε – κι ὡς ἕνα βαθμὸ συνεχίζει νά ἀποτελεῖ – τό πιό ἀποτελεσματικό μέσο γιά τή διάλυσή της, ἰδιαίτερα στήν ἀπεργία. Ἔτσι ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ταξικοῦ κινήματος στή χώρα μας περνάει μέσα ἀπ' τό σπάσιμο, στά λαϊκά στρώματα, τῶν ἀντιθέσεων πού δημιουργήθηκαν σέ παλιότερες ἱστορικές στιγμές (ἐμφύλιος π.χ.) καί πού ὁ ἀντικομμουνισμὸς σάν ἐπισημη κρατική ἰδεολογία διαιωνίζει ἀκριβῶς γι' αὐτό τό λόγο, καί τήν ἐμφάνιση καί κατανόηση τῶν πραγματικῶν κοινωνικῶν ἀντιθέσεων, ὅπως ἐμφανίζονται μέσα ἀπὸ τίς ταξικές συγκρούσεις. Ἀπ' αὐτή τήν ἀποψη δέν εἶναι καθόλου τυχαῖο ὅτι ἡ κυβέρνηση Καραμανλῆ, πού στό ἐπίπεδο τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν ἀφήνει μερικά περιθώρια σέ σχέση μέ παλιότερες ἐμπειρίες, συνεχίζει στό ἐπίπεδο τῶν κοινωνικῶν συγκρούσεων νά χτυπάει ὁποιαδήποτε πρωτοβουλία, ἐπιτρέποντας, μέ τό εἰδικό θεσμικό πλαίσιο τῆς καί τήν ἀστυνομία τῆς, στίς ἐπιχειρήσεις νά ἐξουδετερῶνουν τά μαχητικά ἐργατικά στοιχεία, γιά νά ἐμποδίσουν ὁποιαδήποτε ἀγωνιστική διεκδίκηση. Ἀπ' αὐτή τήν ἀποψη ἐπίσης ἡ ἀπεργία στό Μαντέμ Λάκκο δείχνει κι ὅλα τά πραγματικά προβλήματα αὐτῆς τῆς πορείας ἀναδιοργάνωσης τοῦ κινήματος.

«βαμος» εργαστηρι

**κεραμικά
φωτιστικά
ζωγραφικὴ σε υφασμα
σε ξυλο
διαφημιστικά δωρα**

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΣΙΝΩΠΗΣ 49 τηλ. 7707066-7783079
ΕΛΕΝΗ ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕῖ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Κ.Κ.Ε

Η ΠΡΟΔΟΜΕΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

1941-44

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΛΑΝΤΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΙΩΡΓΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ
ΑΘΗΝΑ 1977

ΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΑΝ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ κόμματα αποτελούν τους οργανωμένους φορείς της πολιτικής συνείδησης του λαού και επομένως τους παράγοντες διαμόρφωσης των πολιτικών εξελίξεων, στη χώρα μας ο στρατός ήταν εκείνος που – σχεδόν πάντα – σε «κρίσιμες ώρες», είτε πιέζοντας είτε παραμερίζοντας τά πολιτικά κόμματα, ανέλαβε ένα πρωτεύοντα πολιτικό ρόλο. Μεταπολεμικά, από τότε που ο πρόεδρος Τρούμαν (1947) «έταξε» την Ελλάδα «προχωρημένο αμυντικό φυλάκιο» του Δυτικού κόσμου, αφού η χώρα μας συνορεύει με κομμουνιστικά κράτη, ο στρατός υπήρξε το κύριο στήριγμα αυτής της πολιτικής:

● η χώρα εντάχθηκε στο ΝΑΤΟ και οι ένοπλες δυνάμεις της μπήκαν κάτω από «συμμαχική διοίκηση»

● ο στρατός εξοπλίστηκε με αμερικανικό πολεμικό υλικό και εκπαιδεύτηκε σύμφωνα με τά αμερικανικά προγράμματα.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ο κομμουνιστικός κίνδυνος – και καμιά φορά «οί συνοδοιπόροι» – αποτέλεσε τό μόνιμο πρόσχημα για τίς ανοικτές ή συγκαλυμμένες επεμβάσεις του στρατού στην πολιτική ζωή

της χώρας, μέ τελευταία «έπιχείρηση» τήν όδυνηρή έμπειρία της έφταετίας και τήν κυπριακή τραγωδία...

ΤΑ γεγονότα είναι πολύ γνωστά. Η παράδοση των πολιτικών επεμβάσεων του στρατού πάει φυσικά πολύ πίσω... Κάθε φορά που ή δεξιά άρχιζε να χάνει τήν «παντοδυναμία» της, κάθε φορά που τό λαϊκό κίνημα ακολουθοῦσε μιά άνοδική πορεία, ό στρατός αναλάμβανε τή στήριξη της δεξιάς στην έξουσία μέ κάθε μέσο. Τό σχέδιο «Περικλής» (1961) δέν ήταν τίποτε άλλο παρά μιά καθαρά στρατιωτικο-πολιτική έπιχείρηση για τή διάσωση της παραπαίουσας – τότε – ΕΡΕ και του άρχηγού της, του σημερινού άρχηγού της «Νέας Δημοκρατίας»...

Η... ΠΑΡΑΔΟΣΗ –λένε – έχει δύναμη! Και για ευνόητους λόγους αυτήν τήν «παράδοση» ή δεξιά φροντίζει να έκτρέφει και να συντηρεί... Άλλά και τά κόμματα της αντιπολίτευσης, μέ τή στάση τους άπέναντι στο πρόβλημα «στρατός», φάνηκε να «χαρίζουν τό στρατό στή δεξιά». Ειδικά για τήν άριστερά ό στρατός ήταν ουσιαστικά ένα «ταμπού». Μά και για όλόκληρη τήν πολιτική ζωή της χώρας ό στρατός είναι άπρόσιτος. Η άποκλειστικότητα άνήκει στή δεξιά...

● Τί λένε, όμως, τά κόμματα για τό στρατό; Ποιές είναι σήμερα (θεωρητικά – έτσι όπως θγαίνουν από κείμενα και δηλώσεις) οί θέσεις τους άπέναντι στο θέμα αυτό; (Και λέμε θεωρητικά γιατί οί πρακτικές εφαρμογές που υπάρχουν άφορούν τήν πολιτική μόνο της Ν.Δ.).

ΟΙ αναφορές στο στρατό που περιλαμβάνονται στα επίσημα κείμενα των κομμάτων είναι προσεκτικά θά-λεγε κανένας λιγοστές και περιορίζονται σε γενικούς άφορισμούς. Τό σύμπλεγμα «ό στρατός άνήκει στή δεξιά» φαίνεται να διακατέχει τούς πάντες. Για τά κόμματα της αντιπολίτευσης – μέ εξαίρεση ίσως τό ΠΑΣΟΚ και τό ΚΚΕ.σ. – τό θέμα «στρατός» δέν άποτελεί θέμα για δημόσια συζήτηση...

ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: Πίστη στην παράδοση...

Για τή Ν.Δ. και τή σημερινή δεξιά ό στρατός άποτελεί περίπου τήν «ίερή άγγελάδα» της πολιτικής ζωής – όχι βέβαια για τήν ίδια μά για τούς άλλους... Όποιος – εκτός από τή Ν.Δ. – «άγγίζει» τό στρατό, άποτελεί... μίσημα. Έτσι άπερίσπαστη ή ίδια επιδίδεται – και επιδόθηκε κατά κόρον στην τριετία – στην έμπέδωση και διατήρηση της «ύγιους εθνικοφροσύνης» στο στρατό, ύστερα από τό «θαύμα» της έφταετίας.

«Είναι πλέον καιρός να παύσωμεν να συγχέωμεν τας Έν-όπλους Δυνάμεις της χώρας μέ τή μικρή κλίμα που εθύνεται για τήν τυραννία». (Κ.Καραμανλής, Προγραμματικές Δηλώσεις, 11.12.74).

Και θά συμπληρώσει ό κ. Άδέρωφ τρία χρόνια άργότερα στή Χαλκιδική (Α΄ προσυνέδριο Ν.Δ. 2-4.4.77):

(...) οί πολλοί ίκανοί αξιωματικοί έμειναν εις τας θέσεις των (έννοει επί έφταετίας) διότι έπρεπεν να εξισορροησθή ή άσπίς του έθνους (!) αλλά έμειναν μέ «κρούα καρδιά» που λέμε και έμειναν μέ τό όραμα της επανόδου εις τήν ομαλότητα».

Αυτή λοιπόν ή κάτευθυντήρια συγκεκριμενοποιήθηκε άριστοτεχνικά από τον κ. Άδέρωφ μέ τήν πολιτική των «σταγονιδίων» και της «άποφυγής τραυματισμού του φιλοτίμου των έλλήνων αξιωματικών» (φτάνει που έμειναν για έφτά όλόκληρα χρόνια μέ «κρούα καρδιά»...), μέ τή δικαιολογία πως «δέν μπορούμε να διαλύσωμε τό στρατόμασ ότ' όνομα της κάθαρσης»...

Έτσι λοιπόν, πέρα από τούς «προπαίτιους» και τούς ελάχιστους «άμετανόητους» (όπως π.χ. οί επίδοξοι της 23.2.75, τούς όποιους πρόλαβε ό κ. Άδέρωφ στο ... τσάκ), κανένας άλλος δέν τιμωρήθηκε. Τά σταγονίδια – εθνικόφρονα όπωσδήποτε – παρέμειναν διάσπαστα στίς ένοπλες δυνάμεις χάριν «της συνοχής και άποτελεσματικότητός των»... Για να μπορεί ό κ. ύπουργός «να περηφανεύεται» μπροστά στους ανθρώπους της Ν.Δ.:

«(...) ή διαπίστωση είναι, εις τί όφείλεται αυτός ό πραγματικός άθλος της παραλαβής ενός στρατού διαλελυμένου και της πλήρους σήμερα ανανέωσης στρατού όμοιου του όποιου δέν είχεν ή Έλλάς. Όφείλεται πρώτον στην ποιότητα και στην ψυχική δομή του Έλληνος Άξιωματικού και παράλληλα στην ώριμότητα του έλληνικού λαού...» (Τά λόγια – και ή σύνταξη – άνήκουν στον κ. Άδέρωφ, Α΄ Προσυνέδριο Ν.Δ. 2-4.4.77, Χαλκιδική).

Άς μπορούμε λοιπόν για λίγο στο περιόδι της ... στρατιωτικής ψυχολογίας, στην όποία ό κ. Άδέρωφ φαίνεται να είναι ειδικός. Ποιά τέλος πάντων είναι τά χαρακτηριστικά αυτής «της ποιότητας και της ψυχικής δομής του Έλληνος Άξιωματικού», που συντέλεσαν ώστε να γίνει τό «θαύμα»; (Τό θαύμα όρίζεται δέβια κάπου άλλου: ύστερα από τήν έφτάχρονη χρεωκοπία της δεξιάς ό κ. Άδέρωφ φοδόταν για τήν «τύχη» της έξουσίας, έξ ου και οί «γεφυροποιητικές» του προσπάθειες).

Μόλις πρόσφατα (τ.82,15.10.77) τό ΑΝΤΙ έφερε στή δημοσιότητα ένα στρατιωτικό έγγραφο τό όποιο άποκαλύπτει τή

λειτουργία μέσα και έξω από το στρατό ενός ολόκληρου μηχανισμού για το φακέλωμα, εντοπισμό και απομόνωση των «υπόπτων στοιχείων» (διάβαζε: κομμουνιστών και κάθε λογής εξτρεμιστών κ.λπ.), τοις ὅποιον οί διαδικασίες για το φακέλωμα αρχίζουν πριν την κατάταξη των κληρωτών, με τη βοήθεια της αστυνομίας...

Μέσα απ' αυτό το έγγραφο δαίνονται ανάγλυφες – εξ αντιδιαστολής πού λένε – οί «ιδιότητες και ή ποιότητα» πού επικαλείται ο κ. Ἀβέρωφ. Καί νά σκεφτεί κανένας πώς αὐτές αναφέρονται ἀλλά και μόνο στους ὀπλίτες. Δέν ἔχετε λοιπόν παρὰ νά «πολλαπλασιάσετε» γιά νά ὁρίσετε τίς ἀντίστοιχες τῶν ἀξιωματικῶν... Ἔλεγε λοιπόν τό ἔγγραφο ἀνάμεσα σ' ἄλλα:

«Γενικῶς δυνατόν νά εἶναι ὑποπτοί ὅσοι ἔχουν ὀλέμια σκληρόν και πλήρως μίσους (τά ἤπια λοιπόν και γλυκά ὀλέμια ἀνήκουν στήν ἔθνικοφροσύνη...)... ὅσοι δέν ἐκφράζονται ἀνθρώπινα και μετ' ἐνθουσιασμοῦ διά τό ὑπό τοῦ στρατοῦ ἐπιτελούμενον ἔργον... (ἐνθουσιώδης λοιπόν και ἀνθρώπινη ὑποστήριξη) τοῦ ἔργου τοῦ στρατοῦ – πάντοτε; –)... ὅσοι δέν καταδικάζουν μέ ὀριμότητα και δημοσία τό ΚΚΕ (ἀνθρώπινη, ὀριμεία και δημοσία καταδίκη τοῦ ΚΚΕ λοιπόν) ... ὅσοι κατηγοροῦν τοίς Συμμάχους μας και ὑποστηρίζουν τάς χώρας τοῦ Ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ (ὅσοι δηλαδή δέν «ἀνήκουν εἰς τήν Δύσιν»)... ὅσοι ἀποφεύγουν νά λαμβάνουν μέρος εἰς τάς παιδιὰς και τά ἔθνικά ἄσματα (...)... ὅσοι λαμβάνουν ἐπιστολάς και μάλιστα ἀπό γυναίκας (...)

«Ἐθνικοφροσύνη» λοιπόν και ἀντικομμουνισμός – αὐτή εἶναι ή «ποιότητα» (και ή ψυχική δομή) τοῦ ἑλληνα ἀξιωματικοῦ. Ἀλλά ὑπάρχει και κάτι ἄλλο: Πρέπει νά ἀνησυχοῦν κιόλας! Γιατί

«(...) ὑπάρχει πάντοτε διά τήν Δημοκρατίαν ὁ κίνδυνος τόν ὅποιον προκαλεῖ ή δραστηριότης τῆς Ἀριστερῶς... Ὁ κίνδυνος πού προκαλεῖ ή δραστηριότης τῆς Ἀκρας Ἀριστερῶς εἶναι θετικός και ἀρνητικός. Θετικός μέν διότι ή Ἀριστερά αὐτή ἐπιδιώκει νά ἀντικαταστήσῃ τήν Δημοκρατίαν μέ τήν δικτατορίαν τοῦ προλεταριάτου. Ἀρνητικός δέ διότι ή ἀπειλή αὐτή καθίσταται ἐπικίνδυνος, προκίλει τάς ἀντιδράσεις ὄλων τῶν δυνάμεων ἐκείνων αἱ ὁποῖαι μολονότι προτιμοῦν τήν Δημοκρατίαν, ὅταν τεθοῦν πρό τοῦ διλήμματος μεταξύ ἐρυθρῶς και μελανῆς δικτατορίας, προτιμοῦν τήν τελευταίαν (Κ. Καραμανλῆς, Ἰόγος στή Βουλῆ, συνεδρίαση ΡΜΣΤ' 12.6.76)

Μέ ἄλλα λόγια, ἄς ἀποφεύγουμε νά δάξουμε τέτοιου εἶδους διλήμματα μπροστά «σ' ὄλες ἐκείνες τίς δυνάμεις» (ἀλήθεια ποιές) πού τελικά «προτιμοῦν τήν μελανήν δικτατορίαν»...

Ἀλλά ή δημοκρατία κινδυνεύει και ἀπό τήν «δημαγωγίαν» και ἐπομένως ὁ στρατός πρέπει νά ἀγρυπνεῖ:

«(...) Ἡ δημοκρατία δέν κινδυνεύει μόνο ἀπό τά τάνκς. Κινδυνεύει περισσότερο ἀπό τήν δημαγωγία ή ὁποῖα ὀδηγεῖ στά τάνκς» (Προεκλογικός λόγος τοῦ κ. Καραμανλῆ στήν Ἀθήνα, 15.11.74)

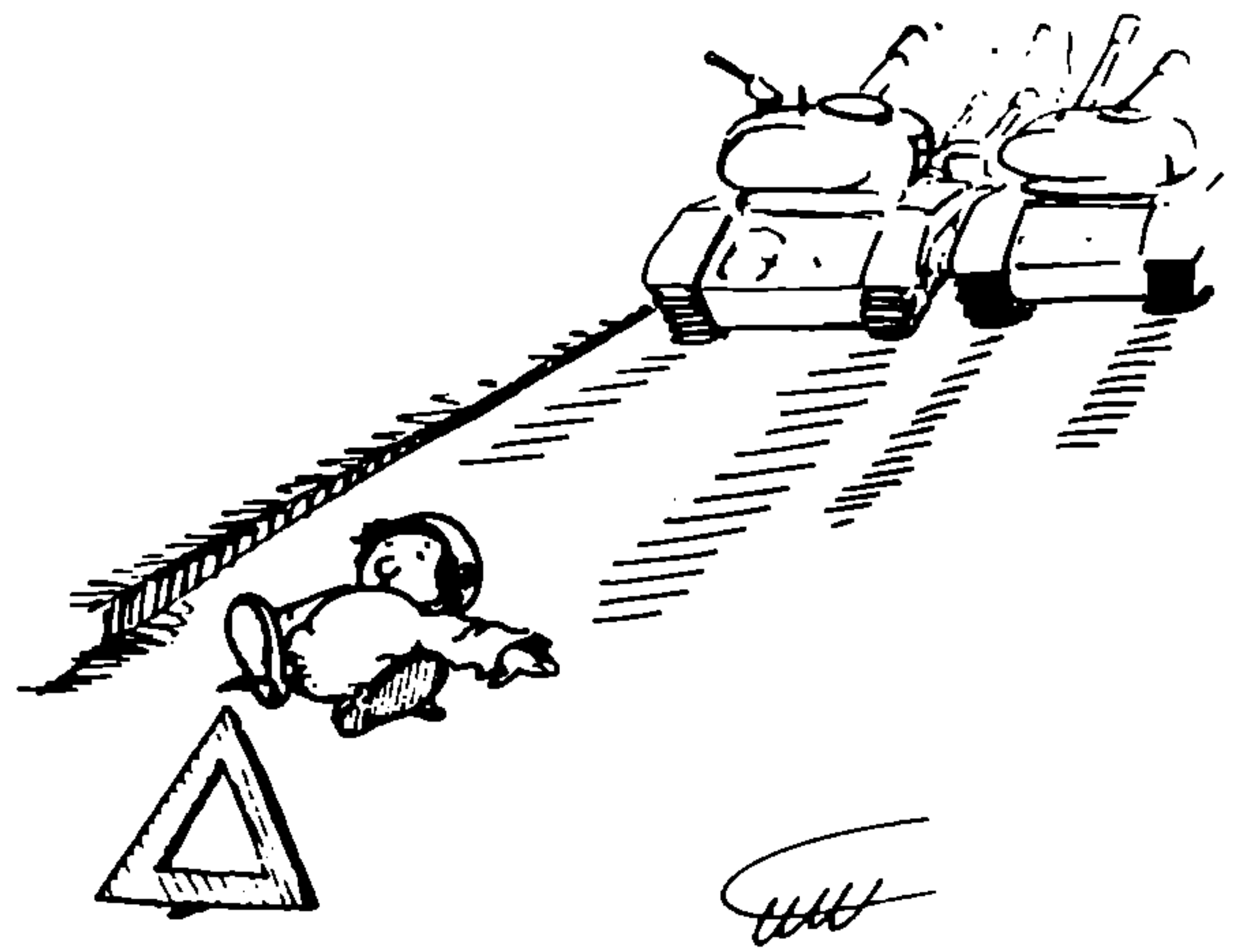
Και συμπληρώνει ὕστερα ἀπό ἕνα χρόνο:

«εἶναι πλέον καιρός νά ὀροῦμε τήν δύναμιν τῆς ἀντιστάσεως κατά τῆς δημαγωγίας ἐάν θέλουμε νά ἔχουμε πρόοδον, ἀσφάλειαν και ἐλευθερίαν...» (Ἰόγος πρὸς τά μέλη τῆς ΠΣΕΓΣ, 15.11.75/)

Στή Δράμα ὁμως (Ἰόγος μετά τή λήξη τῆς ἄσκησης «Πτολεμαῖος», 29.8.75) ὁ κ. Καραμανλῆς ἐξηγεῖ κατά τρόπο σαφή θά ἔλεγε κανένας τά πιό πάνω σιβυλικά. Ἀναφερόμενος στήν «κλίμα τῶν ἀφρόνων» λέει:

«(...) ἐπωφελήθησαν (οἱ «ἄφρονες») τῆς πολιτικῆς ἀσυναρτησίας πού ἐπεκράτησε εἰς τήν χώραν μετά τήν ἀποχώρησίν μου (1963) και ἀντί νά ἀποκαταστήσουν, ὀπως ἵπεσθέθησαν, ὑγιεστέρην Δημοκρατίαν, ἐπέδωλον δικτατορίαν προσωπικήν...»

Ἔτσι λοιπόν... ὁ στρατός (οἱ ἀξιωματικοί δηλαδή) πρέπει νά δυνεύεται και μόλις κρίνει ὅτι ἐπικρατεῖ «πολιτική ἀσυναρτησία» («δημαγωγία» ἐπίσης ταιριάζει) στή χώρα νά ἐπεμ-

δαίνει, ἀλλά «ν' ἀποκαθιστᾶ ὑγιεστέρην δημοκρατίαν» και ὄχι «νά ἐπιδιώκει δικτατορίαν προσωπικήν»...

Κατά τά ἄλλα,

«(...) Λαός και Στρατός ἀδελφωμένοι ὀφείλουν πίστη στήν πατρίδα και στό δημοκρατικό πολίτευμα. Οἰαδήποτε ἄλλη στάση εἶναι ἔθνικά ἐπικίνδυνη και ἰδεολογικά ἀπαράδεκτη...» (Κ. Καλλιῆς, «Ἡ ἰδεολογία τῆς Νέας Δημοκρατίας», σελ. 22, ἔκδ. Ἀθήνα Μάρτιος 1976).

ΕΔΗΚ: Ὁ στρατός χωρίς ἐπιφυλάξεις ή αὐτόνομες κρίσεις ὑπόκειται στήν πολιτική ἐξουσία...

Ἡ ΕΔΗΚ, τό κόμμα τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολίτευσης, κατοχυρώνει καταστατικά τό γενικό ἀφορισμό πώς,

«(...) Οἱ ἐνοπλες Δυνάμεις ἀποτελοῦν τό ἐνοπλο τμήμα τοῦ Ἐθνους, ἔχουν τήν ἀμέριστη συμπαράσταση τοῦ κόμματος γιά τήν ἐκπλήρωση τοῦ σκοποῦ τους, τήν ὀλοκλήρωσή τους στήν πολιτική κοινωνία και ὑπόκεινται ἀπόλυτα χωρίς ἐπιφυλάξεις ή αὐτόνομες κρίσεις στήν πολιτική ἐξουσία πού εἶναι ή θεσμική ἐκφραση τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ...» (Καταστατικό ΕΔΗΚ, 1976).

Ἡ «χωρίς ἐπιφυλάξεις και αὐτόνομες κρίσεις» ὑπαγωγή τοῦ στρατοῦ στήν πολιτική ἐξουσία εἶναι γιά τήν ΕΔΗΚ «θέμα ἀρχῆς» και συνδέεται ἀπόλυτα μέ τήν ὀλοκλήρωση τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας στή χώρα μας, γιατί ἴσως θά ἀπαλλαγεί ή πολιτική ζωή ἀπό τήν ἀπειλή τῶν στρατιωτικῶν ἐπεμβάσεων. Ἰδιαίτερα ἐπικίνδυνη θεωρεῖ ὁ ἀρχηγός τῆς ΕΔΗΚ Γ. Μαῦρος μιά ὀρισμένη «νοοτροπία» ὀπως ἐκείνη πού «ἐνέπνευσεν» τό λόγο τοῦ Καραμανλῆ στή Δράμα πρὸς τοῦς ἀξιωματικούς πού πήραν μέρος στήν ἄσκηση «Πτολεμαῖος». Λέει συγκεκριμένα ὁ κ. Μαῦρος στή γνωστή ἐπιστολή του (1.9.75) πρὸς τόν Καραμανλῆ:

«(...) Ὄφειλω ἐπίσης νά τονίσω ὅτι περισσότερο ἀπό τόν λόγον σας τῆς Δράμας μέ ἀνησυχεῖ ή νοοτροπία ή ὁποῖα τόν ἐνέπνευσεν. Ἐάν ή νοοτροπία αὐτή ἐπικρατήσῃ ὡς κανών δημοσίου βίου, δέν διστάζω νά εἶπω ὅτι ή χώρα θά εἰρεθῆ συντόμως ἐνώπιον νέας κρίσεως...»

Γιατί σύμφωνα μέ αὐτή τή νοοτροπία:

«(...) Οἰαδήποτε ὀμάς ἀξιωματικῶν ἐπωφελουμένη ὑφισταμένης κατά τήν κρίσιν των πολιτικῆς ἀσυναρτησίας θά ἠδύνατο καταλαμβάνουσα τήν ἀρχήν νά ἀποκαταστήσῃ καθεστῶς ὑγιεστέρης δημοκρατίας. Τοῦτο θά ἐσήμαιεν οὔτε λίγο οὔτε πολύ ὅτι ή δικτατορία εἶναι ὁ τρόπος μέ τόν ὅποιον διορθώνονται τά τυχόν ἐλαττώματα τῆς δημοκρατίας...»

Γιά τήν ΕΔΗΚ ὁ στρατός «ἀνήκει στό Ἐθνος». Καί γι' αὐτό: «Οἱ ἐνοπλες δυνάμεις πρέπει νά παραμείνουν ἐξ ὀλοκλήρου ὑπό ἀπόλυτο ἑλληνικό ἔλεγχον... (γιατί) ἐπάνοδος στό στρατιωτικό σκέλος τοῦ ΝΑΤΟ σημαίνει ὑπαγωγή τῶν ἐνόπλων

δυνάμεων τῆς Ἑλλάδας ὑπὸ τὴν διοίκηση τοῦ στρατηγοῦ Χέιγκ... Κάτι τέτοιο εἶναι ἀδιανόητο...» (Συνέντευξη Γ. Μαύρου στὸ «ΒΗΜΑ», 31.7.77).

Παρόλο πού ἡ ΕΔΗΚ τάσσεται ὑπὲρ ἐνὸς βαθμιαίου ἀφοπλισμοῦ, σέ διεθνή βέβαια κλίμακα, πιστεύει πὼς ὁ ἐθνικός στρατός ἐπιβάλλεται νά ἐνισχυθεῖ. Προχωρεῖ ὅμως καί παραπέρα τονίζοντας ὅτι ἡ στρατιωτικὴ θητεία θά πρέπει νά περιοριστεῖ στὰ ἐπίπεδα τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, χωρὶς βέβαια ν' ἀποδυναμωθεῖ ἡ ἀμυντικὴ ἰκανότητα τοῦ ἔθνους...

ΠΑΣΟΚ: Ἀποσύνδεση τῶν ἐνόπλων δυνάμεων ἀπὸ ξένες ἐπιρροές καί σεβασμός τῆς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας...

Τὸ ΠΑΣΟΚ εἶναι ἴσως τὸ μόνο κόμμα τῆς ἀντιπολίτευσης πού ἔφερε τὸ θέμα «στρατός» σάν θέμα γιὰ δημόσια συζήτηση, δίνοντας ταυτόχρονα μὲ δηλώσεις τοῦ προέδρου του τὴ δική του ἀνάλυση. Μερικοὶ βέβαια ἔσπευσαν νά χαρακτηρίσουν τίς δηλώσεις τοῦ Α. Παπανδρέου γιὰ τὸ Αἰγαῖο καί τίς τουρκικὲς προκλήσεις σάν «ἀπόπειρα τοῦ Ἀντρέα νά ἀνοίξει διάλογο μὲ τὸ στρατό»... Ὅμως, ὁ ἴδιος ὁ Α. Παπανδρέου ἐπανειλημμένα τόνισε πὼς τὸ μόνο πού τὸ ΠΑΣΟΚ ζητᾶ ἀπὸ τίς ἐνοπλές δυνάμεις εἶναι δύο ἀπλά πράγματα: ἐλληνικότητα καί οὐδετερότητα.

Πὼς ὅμως τὸ ἴδιο τὸ ΠΑΣΟΚ ἀντλαμβάνεται αὐτὰ τὰ δύο πράγματα; Μιλώντας στὴν Κέρκυρα (9.8.75) ὁ Α. Παπανδρέου λέει:

«(...) Ἐπειδὴ πολλά λέγονται καί ἐπειδὴ πολλοὶ αὐτὴ τὴν ὥρα προδοκατορικά φέρουν τὸ παράδειγμα τῆς Πορτογαλίας καί τὸ συνδέουν μὲ τὴ δράση τοῦ ΠΑΣΟΚ, θέλω νά μιλήσω εὐθέως πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα, ὑπεύθυνα, μιά κι ἔξω. Δέν χρειάζονται ἐπαναλήψεις. Ἡ θέση μας εἶναι ἡ ἑξῆς: Εἶπα καί θέλω νά τὸ ἐπαναλάβω κι ἐδῶ ὅτι στὴ μεγάλη του πλειοψηφία, ὁ στρατός, οἱ ἐνοπλές δυνάμεις δέν πρέπει – καί δέν εἶναι δυνατό – νά θεωρηθοῦν ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν κατοχὴ τῆς πατρίδας μας. Οἱ ἴδιοι ἀστυνομεύτηκαν ἀπὸ δίκτυο προετοιμασμένο ἀπὸ ξένες δυνάμεις πού δουλεύτηκαν πολλὰ χρόνια, κι ἔτσι χρησιμοποιήθηκε ὁ στρατός γιὰ τὴν ἀσπινόμευση τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Τί περιμένει κανένας ὅταν χρόνια τώρα ὑπάρχει πλύση ἐγκεφάλου, δικτύωση, ΙΔΕΑ, ΤΕΑ, ἀνάκτορα, ἀμερικανικὲς ἀποστολές, ἀποστολές τοῦ ΝΑΤΟ, διάβρωση τεράστια (...). Ἀλλά θά πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε τοῦτο: Τί ζητᾶμε ἀπὸ τίς ἐνοπλές δυνάμεις; Τί θέλουμε ἀπὸ τίς ἐνοπλές δυνάμεις; Ὑπῆρχε μιά φράση καί τὴν ἐπαναλαμβάνω. Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΣΤΟ ΕΘΝΟΣ. Ἀλλ' αὐτὸ πρέπει νά πάρεται συγκεκριμένο περιεχόμενο... καί πρέπει νά σημαίνει δύο πράγματα: Τὸ ἓνα εἶναι ἡ ἀποσύνδεση τῶν ἐλληνικῶν ἐνόπλων δυνάμεων ἀπὸ ξένα δίκτυα ἐπιρροῆς, ἐλέγχου καί διάβρωσης. Καί δεύτερο: ὁ στρατός πρέπει νά σέβεται τὴ λαϊκὴ ἐτυμηγορία».

Τὸ πρῶτο αἶτημα χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸ ΠΑΣΟΚ σάν «πρῶτο βασικὸ αἶτημα καί πρώτη βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν ἀλλαγὴ στὴν Ἑλλάδα» καί ἀνταποκρίνεται σέ μιά «γνήσια ἐθνικὴ πολιτικὴ». Ποιὰ τὰ καθήκοντα ὅμως τῶν ἀξιωματικῶν σέ σχέση μ' αὐτὸ τὸ αἶτημα;

«(...) Κανεὶς ἀξιωματικός δέν τιμᾷ τὴ στολὴ πού φορᾷ, ἐάν δέχεται διαταγές ἢ ἐντολές ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα αὐτῆς τῆς χώρας».

Κι ἀκόμα:

«... ὁρος πρῶτος γιὰ κάθε ἀξιωματικό εἶναι ὅτι δέν ἔχει διασυνδέσεις μὲ τὸ ἐξωτερικό... Συμμαχίες οἱ ὁποῖες ὑπάγουν τίς ἐνοπλές δυνάμεις μας σέ κέντρα ἀπόφασης πού βρίσκονται ἐκτὸς Ἑλλάδας, εἶναι ἀπαράδεκτες...»

Σέ ὅτι ἀφορᾷ τὸ δεύτερο αἶτημα, δηλαδή τὸ σεβασμὸ ἀπὸ μέρους τοῦ στρατοῦ τῆς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας, ὁ Α. Παπανδρέου λέει:

«Θά ἀπαιτήσῃ δουλειὰ ἀπὸ μέρους μας γιὰ νά ξεπεράσουμε κακὴ παρὰδοση καί κακὴ πρακτικὴ... Ὁ στρατός πρέπει νά σέβεται τὴ λαϊκὴ ἐτυμηγορία ὅποια κι ἂν εἶναι.

Καί αὐτὸ θά τὸ ἐπιδιώξουμε στὰ πλαίσια μιᾶς μεγάλης προσπάθειας συμφιλίωσης τοῦ στρατοῦ μὲ τὸ λαό. Αὐτὸ δέν ἀποτελεῖ συνωμοσία, ἀποτελεῖ ἐθνικὴ πράξη στὴν ὑπηρεσία τῶν Ἑλλήνων... Νά ἐξηγούμεθα πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις. Ἀπὸ τὸ στρατό ζητοῦμε σεβασμὸ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, δηλαδή οὐδετερότητα. Οὐδέν ἄλλο.»

Δέν θά πρέπει ἐπίσης νά ξεχνιέται πὼς ὁ Α. Παπανδρέου τάχτηκε ἀνοιχτὰ καί ἐνθερμα ὑπὲρ τῆς ἐκτέλεσης τῆς θανατικῆς καταδίκης πού ἐπέβαλε τὸ Πενταμελὲς Ἐφετεῖο στοὺς κορυφαίους τῆς χούντας. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅμως θεωρεῖ πὼς:

«(...) ἡ πικρὴ ἐμπειρία τῆς ἐφταετίας (πού στάθηκε αἰτία) νά καταρροῦσει ὁ μῦθος τῆς «προστατίδας» δυνάμεις τῆς ἀμυντικῆς μας κάλυψης στὰ πλαίσια τοῦ ΝΑΤΟ, τῆς «ἀνευθυνότητας» τοῦ λαοῦ μας. Κι ἔτσι γιὰ πρώτη φορὰ σέ δεκαετίες μπῆκαν τὰ θεμέλια γιὰ τὴν ἀνεπιθύμητη συμφιλίωση λαοῦ καί ἐνόπλων δυνάμεων, πού ἀποτελεῖ τὴν προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐπιβίωση τοῦ ἔθνους καί γιὰ τὴν προκοπὴ τοῦ λαοῦ μας... γιατί «οἱ ἀξιωματικοὶ μας δέν προερχόταν ἀπὸ τὴν ἄρχουσα τάξη, ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ ὀλιγαρχία τοῦ τόπου (ἀλλὰ) ἀπὸ τὰ πῶς φτωχὰ καί καταπιεσμένα στρώματα τοῦ λαοῦ μας» («Εἰσηγήσεις καί Ὁμιλίαι τοῦ Προέδρου 2», ἐκδ. ΠΑΣΟΚ, Νοέμβριος 75, καί «Ἐθνικὴ Ἀνεξαρτησία, Λαϊκὴ Κυριαρχία, Κοινωνικὴ Ἀπελευθέρωση καί Δημοκρατικὴ Διαδικασία», ἐκδ. ΠΑΣΟΚ, Ἰούνης 1976).

ΚΚΕ: Νά περιοριστεῖ ὁ ρόλος τὸν ὁποῖο προορίζουν στὸ στρατό...

Γιὰ τὸ ΚΚΕ ὁ στρατός καί ὁ ρόλος του ἐντάσσονται μέσα στὴ γενικότερη ἐκτίμησή του γιὰ τὸν ἄστικτο κρατικὸ μηχανισμό. Τὰ κείμενα καί οἱ ἀποφάσεις τῶν ὀργάνων τοῦ ΚΚΕ ἐντάσσουν πάντα τὸ θέμα αὐτὸ σάν ἓνα ἐξάρτημα δίπλα στοὺς ἄλλους μηχανισμούς πού διαθέτει σήμερα ἡ δεξιὰ γιὰ τὴν στερέωση τῆς ἐξουσίας της...

Ἡ 4η Ὁλομέλεια τῆς Κ.Ε. τοῦ ΚΚΕ (τέλη Ἰούνη 1976), στὴν πολιτικὴ τῆς ἀπόφαση (ΚΟΜΕΠ Αὐγ. 1976), διαπιστώνοντας «ἀντιδημοκρατικὴ πορεία» στὸν «τομέα τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς», τονίζει:

«... ἡ κυβέρνηση προχωρεῖ στὸν ἀντιδημοκρατικὸ κατήφορο. Θεμελιώνεται θεσμικά καί διοικητικά ἡ αὐταρχικὴ κοινοβουλευτικὴ ἐξουσία τοῦ κόμματος τῆς «Νέας Δημοκρατίας» ... ἡ ἀποχορευτοποίηση κηρύχθηκε «τετρατισθεῖσα» χωρὶς νά παροῦν οὐσιαστικὰ μέτρα. Οἱ βασανιστὲς ἀθώνονται. Οἱ χουντικοὶ μηχανισμοὶ δροῦν μέσα καί ἔξω ἀπὸ τὸν κρατικὸ μηχανισμό (...). Ἡ σημερινὴ ἐξουσία τῆς «Ν.Δ.» παίρνει ὄλο καί περισσότερο γνωρίσματα ἀστυνομικοῦ κράτους».

Περισσότερο σαφὴς εἶναι ὁ Φλωράκης στὴ συνέντευξή του στὸ «ΑΝΤΙ» (τ. 63, 15.1.77), ὅπου, μιλώντας γιὰ τὴν «πανδημοκρατικὴ συσπείρωση», ἐξαρτᾷ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἀπὸ διάφορους παράγοντες (συντονισμός τῆς πάλης σέ κοινοβουλευτικὸ καί ἐξωκοινοβουλευτικὸ ἐπίπεδο, ὑπερπήδηση διακομματικῶν ἐμποδίων κ.λπ.), ἔτσι ὥστε:

«νά σταθεῖ ἰκανὴ νά κερδίσει ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς ἀλλαγῆς ὅλες τίς ζωντανὲς δυνάμεις τοῦ ἔθνους, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν ἐνόπλων δυνάμεων...»

Κι αὐτὸ γιατί,

«(...) δέν φτάνει νά κερδίσεις μονάχα τὴν ἐκλογικὴ πλειοψηφία τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Χρειάζεται ἀκόμα ἡ πλειοψηφία αὐτὴ νά βροῖσει θετικὴ ἀντανάκλαση καί στίς ἐνοπλές δυνάμεις καί ἄλλους μηχανισμούς τοῦ κράτους. Ἄν δέν πάρεται αὐτὴ τὴν ἔκταση, μπαίνουν ἐρωτηματικά γιὰ τὴν δυνατότητα ἐφαρμογῆς αὐτῆς τῆς ἐναλλακτικῆς πολιτικῆς...»

Καί παρακάτω ὁ Χ. Φλωράκης συγκεκριμενοποιεῖ τὴ γραμμὴ τοῦ ΚΚΕ ἀπέναντι στὸ στρατό, πάντα στὰ πλαίσια τοῦ ἄστικτο κρατικοῦ μηχανισμοῦ:

«(...) Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ σέ μᾶς δέν πρέπει νά ὑπάρχει καμιά αὐταπάτη. Ξέρουμε τώρα πιά τὸ ρόλο τοῦ στρατοῦ καί τὸ

ρόλο της δικαιοσύνης. Τό ρόλο γενικά του κρατικού μηχανισμού... Ίσως αυτοί που ισχυρίζονται τά'περι ανεξαρτησίας του κρατικού μηχανισμού είναι περισσότερο πεπεισμένοι από πολύν κόσμο δικό μας, γιατί τό ξέρουν «πρακτικά». Είναι υποχρεωμένοι όμως νά τά λένε, γιατί πώς άλλιως θά τους χρησιμοποιήσουν γιά νά σταθούν; Έμεις, ενώ αναγνωρίζουμε από τή μιά μεριά αυτό τό ρόλο, από τήν άλλη ακολουθοῦμε μιά όρισμένη πολιτική απέναντι σ' αυτούς τούς μηχανισμούς. Μέ σκοπό τί; Νά περιορίσουμε όσο τό δυνατό τό ρόλο γιά τόν όποιο τούς προορίζουνε και τίποτε παραπάνω δέν επιδιώκουμε. Δέν μπορούμε ν' αλλάξουμε τή φύση γιά παράδειγμα ή τό ρόλο πού έχουν ή δικαστική εξουσία, τά σώματα ασφαλείας και ό στρατός σέ ένα αστικό καθεστώς... 'Αλλά τί νά κάνουμε; 'Όσο είναι δυνατό νά περιορίσουμε τόν ανασταλτικό τους χαρακτήρα...»

ΚΚΕ έσωτ: «'Εθνικοποίηση» του στρατεύματος...

Τό ΚΚΕ έσωτ. βλέπει τήν ανασυγκρότηση τών ενόπλων δυνάμεων πάνω στή βάση ότι:

«... αποκλειστική τους αποστολή είναι ή περιφρούρηση τής εθνικής ανεξαρτησίας και άκεραιότητας και ή απόλυτη συμμόρφωση στήν άρχή τής λαϊκής κυριαρχίας».

σάν τήν ασφαλιστική δικλείδα γιά τήν αποφυγή

«μιάς νέας στρατοκρατικής επιστροφής».

'Ακόμα:

«Τό ΚΚΕ έσωτ. (...) δέν θεωρεί τό στράτευμα ένοχο γιά τή δικτατορία τής 21.4. αλλά τούς φασιστικούς και ξενόδουλους μηχανισμούς πού υπέταξαν και τό στράτευμα πρίν υποτάξουν τό λαό. Θεωρεί όμως τό στράτευμα υπεύθυνο ν' αποκορύνει τή λειτουργία παρόμοιων μηχανισμών, ν' αποτρέψει μιά νέα αντιδημοκρατική συνωμοσία από τούς κόλπους του, υπεύθυνο νά ανταποκριθεί στήν αποκλειστική του αποστολή: τήν υπεράσπιση τής 'Ανεξαρτησίας και 'Ακεραιότητας τής χώρας».

'Απαραίτητη όμως προϋπόθεση γιά νά μπορέσει ό στρατός ν' ανταποκριθεί στήν αποστολή του είναι γιά τό ΚΚΕ έσωτ.:

«(...) ή «έθνικοποίηση» του στρατεύματος, πλήρης υπαγωγή όλων τών κέντρων λήψης αποφάσεων τών σχετικών μέ τήν άμυνα και τήν ασφάλεια (τής χώρας) υπό τόν εθνικό έλεγχο...».

'Αλλά και παραέρα τό ΚΚΕ έσωτ. ζητεί:

«νά καταργηθεί τό «άπόρρητο εθνικής ασφαλείας» (έκτός από τά θέματα πού άφορούν όχρωώσεις, έξοπλισμούς, επιχειρησιακά σχέδια και διάταξη τών δυνάμεων).

'Όλα τά άλλα πού άφορούν τό στρατό πρέπει νά είναι «άνοιχτά» στόν έλεγχο τής Βουλής και τής κοινής γνώμης. Πρέπει – κατά τό ΚΚΕ έσωτ. – νά καθιερωθεί ό έλεγχος τών ενόπλων δυνάμεων από ειδική επιτροπή άμύνης τής Βουλής. Και προτείνει κάτω από τό κεντρικό σύνθημα «Συνάδελφωση Λαού και Στρατού» μιά σειρά από επιμέρους μέτρα πού θά όδηγήσουν,

σύμφωνα μέ τήν αντίληψή του, στήν ύλοποίηση αυτού του στόχου:

- Νά κατανικηθεί ή στρατοκρατική νοοτροπία
- Ν' αντικατασταθεί ή «τυφλή πειθαρχία» μέ τή συνειδητή
- Νά διαμορφωθούν δημοκρατικές σχέσεις στή στρατιωτική ιεραρχία και στήν επικοινωνία αξιωματικών και όπλιτών
- Νά καθιερωθεί ή έλευθερία τής κίνησης όλων τών ιδεών στό στράτευμα
- Νά διαμορφωθεί μιά εθνική άγωγή μέ τρόπο πού θά εμπνέει τήν άφοσίωση στή δημοκρατία.

(Τά στοιχεία και άποσπάσματα είναι παρμένα από τό Πρόγραμμα του ΚΚΕ έσωτ.. «Γιά ένα ελληνικό δρόμο προς τή δημοκρατική αναγέννηση και τό σοσιαλιστικό», πού ψήφισε τό 1ο (9ο) Συνέδριο, Ιούνης 1976).

ΕΔΑ: 'Ο στρατός δέν έχει αποστολή νά κυβερνά...

'Η ΕΔΑ θεωρεί σήμερα σάν τό κυριότερο πρόβλημα – μετά τή δικτατορία – τή σχέση του στρατού μέ τήν πολιτική εξουσία και γενικότερα τή θέση του στήν κοινωνία σέ καιρό ειρήνης.

«Τά στελέχη του στρατού δέν αποτελούν συντεταγμένη εξουσία και δέν έχουν αποστολή νά κυβερνοῦν. Είναι μιά σημαντικότερη δημόσια ύπηρεσία, όργανο τής νόμιμης εκτελεστικής εξουσίας μέ άσπληρά καθορισμένο προορισμό: τήν προάσπιση τής εθνικής ανεξαρτησίας και τής έδαφικής άκεραιότητας τής χώρας, τής λαϊκής κυριαρχίας και τών ελευθεριών του λαού. Μέσα σ' αυτά τά πλαίσια και τίς άρμοδιότητες πού του αναθέτει τό δημοκρατικό πολίτευμα ό ρόλος του είναι πολύτιμος».

Γιά τήν ΕΔΑ αυτός ό προκαθορισμένος ρόλος του στρατού γίνεται όλέθριος όταν υπερβαίνει τή θέση πού του άνήκει μέσα στή συντεταγμένη πολιτεία και

«έπιχειροῦν νά ασκήσουν αυτόνομη πολιτική εξουσία ή ρίχνουν τό βάρος τής ένοπλης δύνάμης τους, ή όποία άνήκει στό έθνος και μόνο γιά λογαριασμό του τή διαχειρίζονται, γιά νά υπαγορεύσουν έμμεσα ή νά επηρεάσουν πολιτικές αποφάσεις».

Τότε μετατρέπονται σέ όργανα

«έκφοβισμού και υπαγορευμένης πολιτικής»...

Σημαντικό ακόμα γιά τήν ΕΔΑ είναι ή συλλογική διοίκηση τών ενόπλων δυνάμεων και ή αποφυγή τής άρχης «του ενός μόνον άνδρός»:

«Δούσημανης, Μεταξάς, Πάγκαλος, Παπάγος, 'Αγγελής, Ζαγοριανάκος, όταν συνζέντρωσαν τό σύνολο τής εξουσίας δέν υπήρξαν ποτέ ωφέλιμοι ούτε στίς ένοπλες δυνάμεις ούτε στό έθνος γενικότερα».

(Οί απόψεις τής ΕΔΑ δόθηκαν γραπτά από άρμόδιο του κόμματος, γι' αυτή τήν έρευνα).

'Η χώρα θαδίζει προς εκλογές. Στρατός και πολιτικά κόμματα στήν πολιτική ιστορία τής χώρας μοιάζουν νά παίξουν μιά διεγκυστίδα γιά τήν άσκηση τής εξουσίας... Τό κόμμα τής δεξιάς είναι πάντοτε βέβαια απέξω, γιατί π ά ν τ ο τ ε οί στρατιωτικές επεμβάσεις στήν πολιτική ζωή τής χώρας έγιναν γιά νά τό στηρίξουν... Αυτά στό παρελθόν. Στο μέλλον;

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τά κείμενα και οί δηλώσεις πού χρησιμοποιήθηκαν γράφθηκαν ή έγιναν σέ άνύποπτο χρόνο και έτσι δέν έχουν προεκλογικό χαρακτήρα.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ, ΛΑΪΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΕΞΟΡΜΗΣΗ

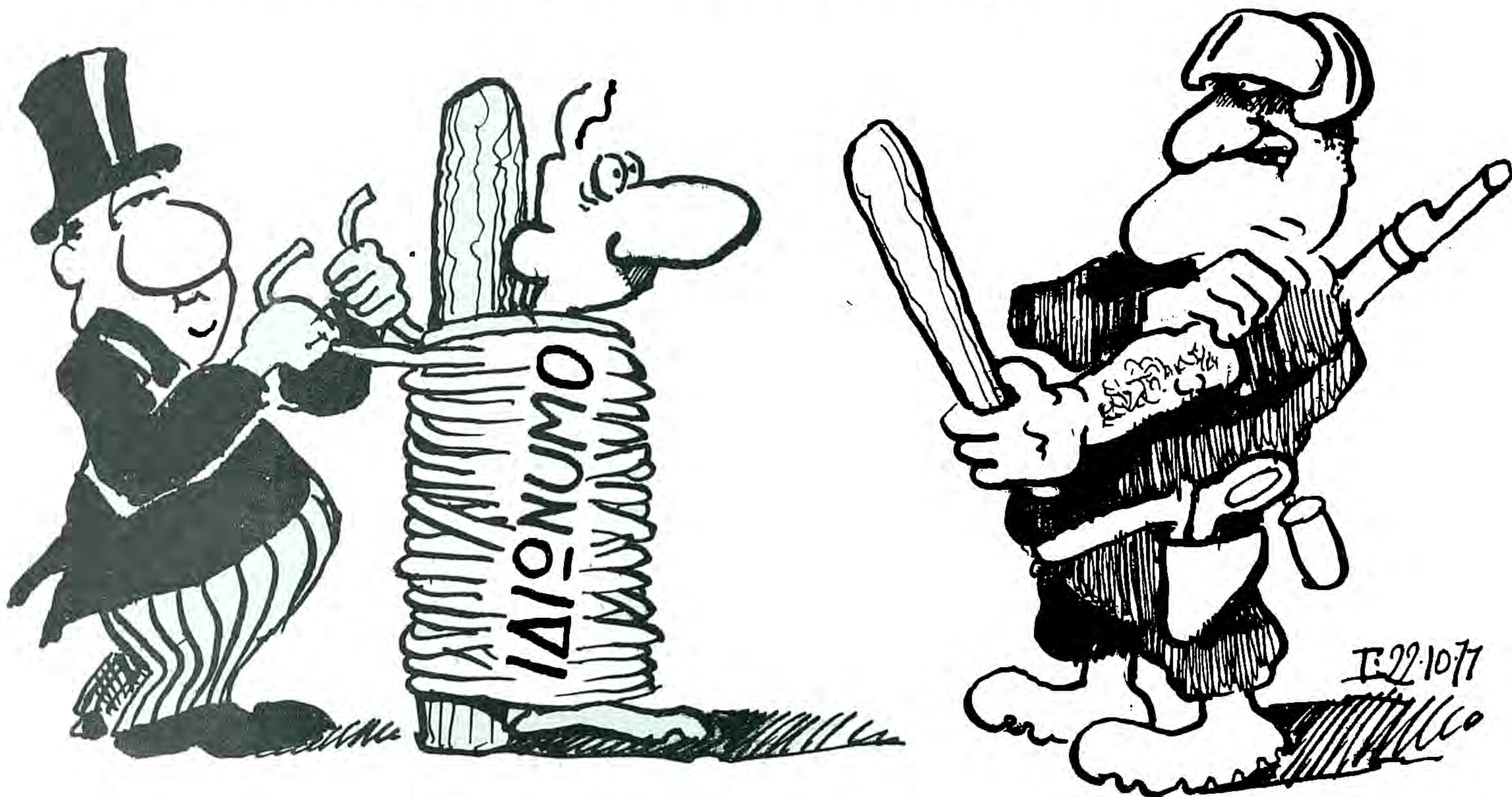
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΟΡΓΑΝΟ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

●

'Εβδομαδιαίο

όργανο άρχων του ΠΑΣΟΚ

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ

ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ «ΙΔΙΩΝΥΜΟΥ»

Του Πέτρου 'Αμπελή

Φέτος την Πρωτομαγιά η αστυνομία έκανε τīs πιό μαζικές συλλήψεις της μεταδικτατορικής περιόδου γι' αυτή τή μέρα, σέ διάφορα σημεία της περιοχής της 'Αθήνας. 'Η επίσημη έκδοχή πού δόθηκε στήν αρχή γιά τīs συλλήψεις ήταν ότι αυτές έγιναν εξαιτίας επεισοδίων πού προκάλεσαν αναρχικοί και όπαδοί του Ε.Κ.Κ.Ε. Όμως έτσι όπως παρουσιάστηκε αυτή ή έκδοχή (και πού σκόπιμα μέρδενε αναρχικούς και Ε.Κ.Κ.Ε. μαζί) γρήγορα αποδείχτηκε πώς ήταν αβάσιμη. 'Αλλωστε, μ' όλες τīs συλλήψεις πού έκανε, ή αστυνομία δέν μπόρεσε νά φέρει (γιατί, άραγε;) κατηγορούμενο ούτε έναν απ' τούς κουκουλοφόρους «αναρχικούς». Τελικά, τό στημένο σκηνικό άλλαξε κάμποσες φορές, ώσπου καταστάλαξε σέ μιά βαριά εφαρμογή του νόμου 410/1976, του ιδιώνυμου.

ΑΣ ΔΟΥΜΕ τά βασικά στοιχεία αυτής της διαδικασίας.

Α. Στις 2 Μαΐου 1977 ό γνωστός αστυνομικός διευθυντής, διοικητής τότε της υποδιεύθυνσης Γεν. 'Ασφάλειας 'Αθήνας, Χρήστος Καραθανάσης, απέστειλε πρós τόν εισαγγελέα πλημμελειοδικών τό υπ' άρ. πρωτ. 11.541 έγγραφο μέ θέμα: «Γεγονότα 1ης Μαΐου 1977, επί τω έορτασμώ της Πρωτομαγιάς - 'Αποστολή συνοδείας», στό όποιο έγγραφε και τά έξής:

«Υπό του Ε.Κ.Α. είχε προγραμματισθή, από τινων ήμερών, συγκέντρωση, πρós της Γ.Σ.Ε.Ε.... ήτις συγκέντρωση ενεκρίθη υπό της 'Αστ. Δ/σεως 'Αθηνών, μέ τήν ανακοίνωσιν... ότι δέν θά επιτραπή ή πραγματοποίησιν, πρós ή μετά τήν συγκέντρωσιν ταύτην, έτέρων συγκεντρώσεων, εν υπαίθρω ή πορειών, παρ' οίασδήποτε οργανώσεως, σωματίου κ.λπ. όπουδήποτε των 'Αθηνών, διά λόγους δημοσίας τάξεως, ασφαλείας και κυκλοφορίας... Παρά τήν απαγορεύσιν ήγετικά στελέχη - μέλη και όπαδοί του Ε.Κ.Κ.Ε. συνεκεντρώθησαν εις χώρον πρós του Ε.Μ.Π. και έκινήθησαν εκείθεν πρós διάφορα σημεία της περιοχής, δημιουργήσαντες σοβαρά έκτροπα...»

● Νά τώρα τί γράφει και ή απαγορευτική απόφαση της 'Αστυνομικής Διεύθυνσης 'Αθήνας:

«'Ημεις ό 'Αστυνομικός Διευθυντής 'Αθηνών. Λαβόντες υπ' όψιν... 3. Τάς περιελθούσας τή υπηρεσία ήμών βασίμους πληροφορίας, ότι κατά τήν πορείαν ταύτην άτομα τινά, θά καταβάλουν προσπάθειάς νά εκτρέψουν τήν ειρηνικήν εκδήλωσιν... 'Αποφασίζομεν: 'Απαγορεύομεν τήν εξαγγελθείσαν πορείαν του Ε.Κ.Κ.Ε. εκ του Πολυτεχνείου πρós Σκοπευτήριον Καισαριανής τήν 1/5/77 ως και πάσαν δημοσίαν εν υπαίθρω συνάθροισιν ή έτέραν πορείαν όπουδήποτε των 'Αθηνών».

● 'Αλλά νά τί γράφει και τό Σύνταγμα στό άρθρο 11:

«1. Οί 'Ελληνες έχουν τό δικαίωμα όπως συνέρχονται ήσυχως και άόπλως.

2. Μόνον εις τās δημοσίας εν υπαίθρω συναθροίσεις δύναται νά παρίσταται ή αστυνομία. Αί εν υπαίθρω συναθροίσεις δύναται νά απαγορευθοῦν δι' ήτιολογημένης αποφάσεως της αστυνομικής αρχής, γενικώς μέν αν εκ τούτων επίκειται σοβαρός κίνδυνος εις τήν δημοσίαν ασφάλειαν, εις ώρισμένην δέ περιοχόν αν απειλήται σοβαρά διαταραχή της κοινωνικοοικονομικής ζωής, ως νόμος ορίζει».

● Οί καθηγητές 'Αλ. Σβώλος και Γ. Βλάχος σχετικά μέ τήν απαγορευτική απόφαση γιά συγκέντρωση όταν επίκει-

ται «κίνδυνος εις την δημοσίαν ασφάλειαν» γράφουν ότι η απόφαση αυτή

«πρέπει να είναι ειδικώς ήτιολογημένη, της αιτιολογίας αναφερομένης αναλυτικώς εις τους ιδιαίτερους όρους της συναθροίσεως, όχι δέ μόνον κατ' αρχήν εις τους γενικούς όρους της δημοσίας τάξεως εις δεδομένην στιγμήν. Έξ άλλου, τό ένδεχόμενον διαταραχής της τάξεως πρέπει να εμφανίση βαθμόν σοβαρότητος τοιοῦτον, ώστε να είναι λίαν πιθανόν ότι τά συνήθη μέτρα πρός εξασφάλισιν της διατηρήσεως της τάξεως δέν θά είναι αρκετά» (Α. Σβώλου – Γ. Βλάχου «Τό Σύνταγμα της Ελλάδος», Μέρος Ι, τόμος Β', σελ. 227).

● Η υπ' αρ. 1300/1975 απόφαση του Έφετείου Θεσσαλονίκης όριζε επίσης ότι αν η απαγορευτική της συγκεντρώσεως απόφαση στερείται αιτιολογίας πάνω στην όποία να στηρίζεται η απαγόρευση, τότε αυτή δέν είναι νόμιμη.

«Η απόφασις περί απαγορεύσεως δημοσίας συναθροίσεως εν ύπαίθρω δέν να περιέχη τους λόγους τους δικαιολογούντας, κατά την κρίσιν του εκδόντος ταύτην, τόν επικείμενον κίνδυνον της δημοσίας τάξεως και την αδυναμίαν αποτροπής αυτού δι' άλλων ήπιωτέρων της απαγορεύσεως μέτρων... Μή τηρηθέντος εν τη κρίσιν περιπτώσει απαγορεύσεως, δημοσίας εν ύπαίθρω συναθροίσεως, ουσιώδους νομίμου τύπου της αντίστοιχου διοικητικής πράξεως, συνισταμένου εις νόμιμον και επαρκή αιτιολογίαν της, ή τοιαύτη απαγορευσις δέν ήτο τυπικώς νόμιμος».

● Καί ό καθηγητής Ι. Μανωλεδάκης σημειώνει σχετικά μέ τό σημείο αυτό της πιό πάνω απόφασης:

«Είναι άξια επαιίνου ή απόφαση, γιατί θέτει τέρμα (ας ελπίσουμε) στην άπαραδεκτη κατάσταση να θεωρηται "αιτιολογία" αυτό τό όποιο χρειάζεται να αιτιολογηθή! Οί σοβαροί λόγοι δημοσίας τάξεως κ.λπ. είναι ακριβώς αυτοί πού πρέπει να έξηγηθοῦν (δικαιολογηθοῦν). Η ύπαρξη αυτών των λόγων στην έκάστοτε συγκεκριμένη περίπτωση είναι τό ζητούμενο και ή επίκληση της συνδρομής τους πρέπει να δικαιολογηθή μέ βάση συγκεκριμένα στοιχεία, πού απορρέουν από τίς έκάστοτε συγκεκριμένες περιστάσεις» (Ποινικά Χρονικά, τόμος ΚΣΤ', σελ. 782).

ΑΣ προσέξει τώρα ό άναγνώστης αν οί «βάσιμοι πληροφορίες», πού αναφέρονται έτσι ξερά στό απαγορευτικό έγγραφο της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αθήνας, ξεκάρφωτα, άόριστα, χωρίς ίχνος κάποιου συγκεκριμένου γεγονότος, χωρίς σημάδι έστω μιās ένδειξης, χωρίς μιá κάποια βάσιμη δικαιολογία, ας προσέξει να δει αν αυτό είναι ή «ήτιολογημένη απόφαση» πού ζητάει τό Σύνταγμα για να μπορεί ή αστυνομία ν' απαγορεύει όχι

μόνο «τήν εξαγγελθεισαν πορείαν του Ε.Κ.Κ.Ε.», αλλά «και πāsαν δημοσίαν εν ύπαίθρω συνάθροισιν ή έτέραν πορείαν όπουδήποτε των Αθηνών».

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ δηλαδή γι' απαγόρευση πού έχει πέρα για πέρα τινάξει στόν άέρα τή συνταγματική διάταξη και τό συνταγματικά προστατευόμενο δικαίωμα των συγκεντρώσεων. Κι όμως! Έγιναν συλλήψεις κι άνθρωποι στερήθηκαν τό πολύτιμο αγαθό της έλευθερίας τους, όχι γιατί αυτοί παρανόμησαν, άλλ' επειδή θέλησε ή αστυνομία να παρανομήσει.

Β. Έξω απ' την περιοχή του κέντρου της Αθήνας έγιναν συλλήψεις, στην Καισαριανή, κι αυτοί πού συλλήφθηκαν κρατήθηκαν μέρες στή Γεν. Ασφάλεια.

● Γιατί;

ΔΕΝ θά τό πιστέψετε, αλλά ούτε ένας αστυνομικός, ούτε καν ό επικεφαλής της ομάδας πού έκανε τίς συλλήψεις αξιωματικός, ήξερε τό γιατί έκαναν τίς συλλήψεις!

ΣΤΟΝ εισαγγελέα όλοι αυτοί πού συλληφθήκανε στην Καισαριανή προσαχθήκανε μέ σωρό από κατηγορίες για πολλά και διάφορα άδικήματα. Τό πλημμελειοδικείο δέν δέχθηκε ότι διαπράχθηκαν άδικήματα στην Καισαριανή κι άθώωσε για τό λόγο αυτό τους κατηγορούμενους ... Κι όμως! Οί άνθρωποι αυτοί συλληφθήκανε παράνομα, κρατηθήκανε παράνομα και λείψανε απ' τίς δουλειές τους εξαιτίας των παρανομιών της αστυνομίας.

ΕΔΩ ας μίν παραλειφθεί και τούτο: ό κατηγορούμενος Ι. Φραγκάκης ήταν απ' τό πρωί της Πρωτομαγιάς στην Καισαριανή. Αυτό άποδείχτηκε στή δίκη κι ό Φραγκάκης είναι ανάμεσα στους άθωωμένους. Όμως να τί έγραφε τό παραπεμπτικό του Καραθανάση για τό Φραγκάκη:

«ΦΡΑΓΚΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Νικολάου:

Ούτος από της 11.30 ώρας, ότε ήρξαντο τά επεισόδια, συνεχώς υπεκίνει τους διαδηλωτάς εις την διάπραξιν άξιοποιώνων πράξεων, ήτοι: Περιϋβρισιν Αρχής, διατάραξιν κοινής ειρήνης, παρακώλυσιν συγκοινωνιών και πρόκλησιν σωματικών βλαβών εις θάρος αστυνομικών, διατεταγμένων εν ύπηρεσία και εν στολή, τóσον εις την περιοχήν Λεωφ. Αλεξάνδρας – Ε.Μ.Π., όσον και εις την τοιαύτην του Σκοπευτηρίου Καισαριανής, ένθα και συνελήφθη».

ΚΙ ΥΠΗΡΞΑΝ επίσης μάρτυρες αστυνομικοί πού βεβαίωσαν τό δικαστήριο ότι είδαν τό Φραγκάκη στή Λεωφόρο Αλεξάνδρας, την ώρα πού, καθώς άποδείχθηκε, ό Φραγκάκης ήταν στην Καισαριανή!!

ΒΕΒΑΙΑ, έγιναν μηνύσεις για ψευδομαρτυρία. Μά θά ήταν άφελής ή έρώτηση αν ό ύπουργός Δημ. Τάξης έχει επιβάλει διοικητικές κυρώσεις για τίς παράνομες συλλήψεις και τή στέρηση της

προσωπικής έλευθερίας τóσων ατόμων, καθώς και για την ψευδορκία.

Γ. Τό παραπεμπτικό του Καραθανάση περιέχει τόσες κατηγορίες για τόν κάθε κατηγορούμενο πού δέν έμενε πιά κανένα σχετικό μέ την περίπτωση άδίκημα χωρίς να τό μνημονεύει.

ΘΑ περίμενε κανείς ότι ό εισαγγελέας πού θ' άσκοῦσε την ποινική δίωξη θά έλεγχε στοιχειωδώς κάθε κατηγορία για κάθε άτομο πριν άσκήσει την ποινική δίωξη. Έπειδή όμως στην Ελλάδα υπάρχει ή συνήθεια όσες κατηγορίες κι αν διατυπώνονται απ' την αστυνομία για τόσες συνήθως ν' άσκείται ποινική δίωξη, προχώρησε και στην περίπτωση αυτή ό εισαγγελέας σέ ποινική δίωξη για ένα σωρό από άδικήματα, πού όμως, μ' όλη την άυστηρότητα του δικαστηρίου, δέ μπόρεσαν τά περισσότερα να σταθούν.

ΤΑ άδικήματα για τά όποία άσκήθηκε ποινική δίωξη ήταν:

- Θρασύτητα κατά της αρχής
- Αντίσταση (ιδιώνυμο)
- Περιϋβριση αρχής
- Διατάραξη της κοινής ειρήνης
- Έπικίνδυνες σωματικές βλάβες κατά συρροή μέ ιδιάζουσα θρασύτητα
- Φθορά μέ ιδιάζουσα θρασύτητα
- Έξύβριση μέ ιδιάζουσα θρασύτητα
- Παρακώλυση συγκοινωνιών
- Ηθική άυτουργία στίς πιό πάνω πράξεις.

ΤΕΛΙΚΑ όσοι κρίθηκαν ένοχοι καταδικάσθηκαν για θρασύτητα κατά της αρχής και τρεις (στό έφετείο δύο) και γι' αντίσταση. Για τ' άλλα άδικήματα δέν υπήρξε ούτε μιá καταδίκη. Και να μίν παραβλεφθεί ότι ή διαδικασία ήταν των αυτοφώρων, τό κλίμα ήταν φορτωμένο και τό δικαστήριο ιδιαίτερα άυστηρό.

ΝΑ ελπίσουμε ύστερα απ' αυτό ότι οί εισαγγελεις θά ελέγχουν, στό βαθμό πού επιβάλλεται γι' αυτούς σαν άσκοῦντες την ποινική δίωξη, τίς κατηγορίες πού ή αστυνομία φορτώνει τους κατηγορούμενους, αν όχι από σεβασμό προς την προσωπικότητα των κατηγορουμένων, τουλάχιστο από ύπολογισμό τυχόν έξόδων του κράτους και των κόπων των παραγόντων της δίκης (ανάμεσα σ' αυτούς και του έκάστοτε εισαγγελέα της έδρας); Η μέχρι τώρα πείρα δέν επιτρέπει τέτοια αισιοδοξία...

Δ. Τό ιδιώνυμο (νόμος 410) ψηφίστηκε απ' τό τμήμα διακοπών της Βουλής τό καλοκαίρι του 1976 κι ανάμεσα σ' άλλα τροποποίησε και τό άρθρο 167 του Ποινικού Κώδικα, έτσι πού ή αντίσταση να τιμωρείται τόσο άυστηρά, όσο ούτε ή στάση. Σύμφωνα μέ την τροποποίηση του ν. 410:

«Όστις μεταχειρίζεται θίαν ή άπειλήν θίας, ίνα έξαναγκάση αρχήν τινά ή υπάλληλον εις την ένέργειαν πράξεως αναγομένης εις τά καθήκοντά των ή παράλειψιν νομίμου τοιαύτης, ως και ό

διαπραγμάτων κατά ύπαλληλου ή προσώπου προσληφθέντος ή έτέρου ύπαλληλου προστρέξαντος προς ύποστήριξιν τούτου διαρκούσης τής νομίμου ενεργείας του, τιμωρείται διά φυλακίσεως το ύλάχιστον ένός έτους αποκλεισμένης είς πάσαν περίπτωσιν τής μετατροπής ή αναστολής αυτής».

ΟΜΩΣ σκεφθείτε τούς άνδρες τών «Μονάδων Άποκατάστασης τής Τάξης» (ΜΑΤ), έξοπλισμένους μέχρι τά δόντια, νά ύφίστανται «βίαν ή άπειλήν βίας» από τούς άοπλους συγκεντρωμένους ή διαδηλωτές!!

ΓΕΝΙΚΑ, άλλωστε, όλα τά κρατικά όργανα είναι πάντοτε, έπίτηδες, έξοπλισμένα, ύλικά και νομικά, μέ κάθε μέσο, τόσο πού νά φτάνει ό πολίτης - κατά τήν επιδίωξη του κράτους - νά αισθάνεται τό ανάλογο αίσθημα του φόβου και νά ύποτάσσεται μπροστά στίς «άρχές». Έπί πλέον τώρα, ή κυβέρνηση τής δεξιάς, ακολουθώντας μία πολιτική θέσπισης νομοθετικών μέτρων, πού στρέφονται ένάντια στό έργατικό και τό λαϊκό γενικότερα κίνημα (μεταξύ άλλων και τόν περιοριστικό, μέχρι και ούσιαστικής κατάργησης, του δικαιώματος τής άπεργίας -γι' αυτό κι άντισυνταγματικό - νόμο 330/1976), πέρασε άπ' τό τμήμα διακοπών τής Βουλής τό νόμο 410, μέ τίς έξαιρετικά μεγάλες ποινές πού προβλέπει, έτσι ώστε, όποτε χρειαστεί στήν όλιγαρχία πού κυβερνά τούτο τόν τόπο, νά κατατρέξει και νά φυλακίσει τούς λαϊκούς αγωνιστές, χωρίς και νά καταφύγει όπωσδήποτε σ' άνοιχτή δικτατορία.

ΕΙΝΑ χαρακτηριστικό άλλωστε, ότι λίγο πριν τήν ψήφιση του ν. 410 ό γνωστός άποστάτης Κ. Μητσοτάκης, σέ συνέντευξη του στα «Επίκαιρα», τόν Ιούλιο 1976, είχε δώσει τή συμβουλή στήν κυβέρνηση νά θεσπίσει σκληρά μέτρα κατά του λαϊκού κινήματος, για νά διατηρείται έτσι μία νομιμοφάνεια, χωρίς προσφυγή σ' άνοιχτή δικτατορία.

ΒΕΒΑΙΑ, όπως όλοι οί πολιτικοί εκπρόσωποι τών μονοπωλίων, έτσι και ό Κ. Καραμανλής, ό Κ. Μητσοτάκης και (ένας ακόμα άποστάτης) ό Κ. Στεφανάκης, προκειμένου νά χτυπήσουν μέ κάθε τρόπο τό λαϊκό κίνημα, παίρνουν ένάντια σ' αυτό έξαιρετικά σκληρά μέτρα, έστω κι άν έτσι άνοίγουν τούς άσκούς του Αιόλου και ρίχνουν παραπέρα τήν πολιτική ζωή στον κατήφορο πού οδηγεί στό αυταρχικό καθεστώς και στό φασισμό. Τά ταξικά συμφέροντα τών χρυσοκανθάρων, πού μπρός σ' αυτά δέν ύπάρχει γι' αυτούς μήτε Λαός, μήτε Πατρίδα, επιβάλλουν πάντοτε νά διατηρείται εκείνο τό πολιτικό νόμισμα πούχει στή μία του όψη τά σκληρά μέτρα και τά ιδιώνυμα μέσα στον «κοινοβουλευτισμό» και στήν άλλη τήν άνοιχτή δικτατορία. Αυτή τή γραμμή εφαρμόζουν πάντοτε οί πολιτικοί εκπρόσωποι τής όλιγαρχίας.

ΕΡΧΕΤΑΙ όμως ύστερα και ή δικαιο-

σύνη αυτού του κράτους και παίρνει τήν ευθύνη νά εφαρμόσει τά έξαιρετικά αυστηρά μέτρα. Θαύρεπε βέβαια έδώ νά ισχύει μία διαφοροποίηση. Τούς δικαστές τό Σύνταγμα δέν τούς θέλει τυφλούς εφαρμοστές τής οποιασδήποτε νομοθεσίας. Τούς όρίζει κριτές. Κι όσο κι άν δέν κατοχυρώνει άπόλυτα τήν άυτονομία τους άπέναντι στή διοίκηση, όμως τούς χορηγεί σοβάρά μέσα για νά μπορούν - και μέ τή δική τους φυσικά θέληση, τήν προσπάθειά τους ή και τόν άγώνα τους - νά στέκονται σ' ένα ύψηλό επίπεδο.

ΚΑΤΑ πόσο αυτό έχει γίνει σήμερα, πολύ άμφισβητείται. Οί τόσο βάσιμες αιτιάσεις για τή στάση τής δικαιοσύνης στά πιό σοβαρά και κρίσιμα θέματα και οί ένάντιον της κατηγορίες για τόσο πολλά θέματα και από τόσες μεριές μαρτυρούν τήν όχι σωστή λειτουργία της. Φυσικά, οί δέσμιες μεταχουντικές κυβερνήσεις τής δεξιάς είναι και οί μόνες πού μένουν ευχαριστημένες μέ τήν κατάσταση πού ύπάρχει στή δικαιοσύνη. Άλλ' αυτή ή μονόπλευρη ύποστήριξη είναι ένα άκόμη γεγονός πού μαρτυράει τήν όχι σωστή λειτουργία τής δικαιοσύνης.

Ε. Στή δίκη για τήν Πρωτομαγιά του 1977 κανέναν άπ' τούς κατηγορούμενους δέν είχε συλληφθεί επί τόπου στή Λεωφόρο Άλεξάνδρας, για όποιοδήποτε άδίκημα. Όλοι συλληφθήκανε αργότερα και ήταν αυτοί πού έτυχε νά φορούν τήν κονκάρδα τής Έπιτροπής Πρωτομαγιάς του Ε.Κ.Κ.Ε. Έν τούτοις βρέθηκαν άστυνομικοί τών ΜΑΤ νά πουν, δύο για τόν Καραφωτιά κι ό Αύλωνίτης για τούς Πριμηκύρη και Παναγόπουλο, ότι άναγνώριζαν, όταν από ώρες ύστερα συνελάμβαναν τούς κατηγορούμενους σέ διάφορους δρόμους τής Άθήνας, πώς αυτοί οί τρεις είχαν χρησιμοποιήσει βία ένάντιον τους (ό καθένας για κάποιον).

● Εύλογο βέβαια είναι τό έρώτημα: Μέσα από τόσο κόσμο στήν Άλεξάνδρας, μέσα σέ τόσο κόσμο στους δρόμους τής Άθήνας, μέσα σέ κείνο τόν έννευρισμό, ύστερα από αρκετές ώρες, πώς ήταν δυνατό ένας άστυνομικός νά έχει συγ-

κρατήσει (και μάλιστα τόσο καλά) τή φιγούρα κάποιου διαδηλωτή, ώστε μετά από τόσες ώρες νά μήν έχει καν τήν άμφιβολία άν πραγματικά είναι αυτός πού τόν είχε - άν τόν είχε - χτυπήσει;

Ο ΑΥΛΩΝΙΤΗΣ, ό όποιος στό πλημμελειοδικείο είχε καταθέσει ένάντιον του Πριμηκύρη και του Παναγόπουλου, δέν ήρθε (άν και κλήθηκε) νά καταθέσει στό έφετείο. Έτσι άναγνώστηκε ή πρωτόδικη κατάθεσή του, αλλά ζωντανή και κατ' αντιπαράσταση μαρτυρία δέν δόθηκε στό έφετείο, ούτε κατά του Πριμηκύρη, ούτε κατά του Παναγόπουλου. Έν τούτοις ή άπόφαση του έφετείου ήταν άπαλλακτική μέν για τόν Πριμηκύρη, όχι όμως και για τόν Παναγόπουλο, πού τιμωρήθηκε μέ τήν ίδια ακριβώς ποινή, όπως κι άπ' τό πλημμελειοδικείο, τών δύομισυ χρόνων!

Οί δίκες στό πλημμελειοδικείο και στό έφετείο τής Άθήνας για τή φετινή Πρωτομαγιά, σέ σχέση και μέ τό δικαίωμα τών συγκεντρώσεων και τήν παραβίασή του άπ' τήν άστυνομία, σέ σχέση επίσης και μέ τήν εφαρμογή του ιδιώνυμου, συγκεντρώνουν ύλικό για ένα βιβλίο. Όμως τό σημείωμα αυτό ήρθε ή ώρα νά τελειώσει.

ΘΑ κλείσω μ' ένα χαρακτηριστικό γεγονός πού μάρτυράς του υπήρξε συνήγορος τής υπεράσπισης:

● Φωνάζει ό πρόεδρος του πλημμελειοδικείου τ' όνομα ενός μάρτυρα άστυνομικού. Αυτός εκείνη τήν ώρα βρίσκεται στό βάθος του διαδρόμου, του παράλληλου τής όδου Άρσάκη. Μόλις άκούει τ' όνομά του τρέχει. Μά όταν φτάνει κοντά στήν πόρτα εισόδου τής αίθουσας του πλημμελειοδικείου, σταματάει τό τρέξιμο κι αρχίζει νά περπατάει κουτσαίνοντας. Στή μαρτυρική του κατάθεση ισχυρίζεται πώς χτυπήθηκε και τραυματίστηκε από κάποιον διαδηλωτή (πού δέν τόν θυμάται) γι' αυτό και κουτσαίνει! Προσπαθεί μάλιστα νά δείξει στον πρόεδρο τό σημάδι άπ' τό χτύπημα. Άλλά τό σημάδι δέν διακρίνεται.

ΑΥΤΗ ήταν ή πρώτη εφαρμογή του μεταχουντικού ιδιώνυμου.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
LE MONDE DIPLOMATIQUE

Όκτώβριος, 12 τεύχος, δρχ. 50

- ΡΟΥΜΑΝΙΑ: ένας αυταρχικός «σοσιαλισμός»
- ΦΑΚΕΛΟΣ: πολιτικές μεταβολές στήν ίνδική χερσόνησο
- Μ. ΑΝΑΤΟΛΗ: επικίνδυνες εξελίξεις
- ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ: κράτος και έπιστημονική φαντασία

κυκλοφορεί

σε περίπτερα και βιβλιοπωλεία

Τό Κυπριακό και οι έλληνικές εκλογές

Του Στέφανου Κωνσταντινίδη
καθηγητή Πολιτικών Έπιστημών στο Πανεπιστήμιο LAVAL του Κεμπέκ

*ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ πρόβλημα περνά
μιά καινούργια αποφασιστική
φάση ύστερα από τό θάνατο του
προέδρου Μακαρίου, πού μπορεί
νά αποδειχθεί καταστροφική αν
δέν χαραχθεί μιά πορεία μακρο-
χρόνιου αντιιμπεριαλιστικού
άγωνα. Οι έλληνικές εκλογές πού
έσπευσμένα προκήρυξε ο Καρα-
μανλής, έπιτείνουν άκόμη περισ-
σότερο τήν κρίσιμη φάση του
προβλήματος, γιατί φυσικά δέν
είναι καθόλου άσχετες μ' αυτό.*

Στά τρία χρόνια πού πέρασαν από τό πραξικόπημα και τήν τουρκική εισβολή ή κυπριακή κυβέρνηση άμφιταλαντεύονταν ανάμεσα στην πολιτική του μακροχρόνιου άγωνα και τήν άποδοχή της άμερικάνικης μεσολάβησης μέσα στά συμμαχικά πλαίσια. Ή κυβέρνηση Καραμανλή δέν είναι άμοιρη ευθυνών γι' αυτή τήν κατάσταση. Πότε «υποδεικνύοντας διακριτικά» και πότε πιέζοντας πιο άμεσα τήν κυπριακή κυβέρνηση σύστηνε «μετριοπάθεια» κι άποδοχή διαπραγματεύσεων μέσα σε νατοϊκά πλαίσια. Στην ίδια τήν Κύπρο δέν έλειψαν οι ισχυροί παράγοντες πού και μέσα και έξω από τήν κυβέρνηση ώθοϋσαν προς αυτή τήν κατεύθυνση.

Έτσι δέν χαράχθηκε ποτέ μιά καθαρή γραμμή πλεύσης. Έτσι στήθηκε άλλωστε και τό σενάριο των συναντήσεων Μακαρίου-Ντενκτάς, έτσι πανηγυρίστηκε ή εκλογή Κάστερ και δημιουργήθηκε στο λαό ένας άδικαιολόγητος άποπροσανατολισμός: Ή εκλογή Κάστερ παρουσιάστηκε σαν άλλαγή στάσης του άμερικάνικου παράγοντα άπέναντι στο κυπριακό πρόβλημα. Σάν νά ήταν ποτέ δυνατό ή άλλαγή προέδρου στις Ήνωμένες Πολιτείες νά σημαίνει και άλλαγή της άμερικάνικης πολιτικής... Κι αυτό όταν κι αυτοί πού δέν κατέχουν ούτε τήν έλφα βήτα του πολιτικού άλφαθητάριου ξέρουν από ποιά συμφέροντα κατευθύνεται ή άμερικάνικη πολιτική.

Ο τελευταίος γύρος των διαπραγματεύσεων της Βιέννης έδειξε πώς ούτε ή άποστολή Κλίφφορντ, ούτε οι υποχωρήσεις της κυπριακής πλευράς, άνοιξαν τό δρόμο γιά μιά κάποια λύση, όπως φαίνεται νά πίστεψε τότε ο Μακάριος. Μέ τις τουρκικές εκλογές και τήν πολιτική

αστάθεια πού προέκυψε στην Τουρκία, τό άδιέξοδο ήταν πλήρες. Μπροστά σ' αυτό τό άδιέξοδο, γιά άλλη μιά φορά ο Μακάριος άρχισε νά μιλά γιά μακροχρόνιο άγωνα.

● Ποιά θά ήταν ή ύλοποίηση αυτών των διακηρύξεων;

● Ποιά θά ήταν ή στροφή πού θά έπαιρνε τό Κυπριακό αν δέν πέθαινε;

Ή άπάντηση σ' αυτά τά ερωτήματα — υποθετική — δέν μäs δοηθάει σε τίποτε στην τωρινή άνάλυση του προβλήματος. Τό μόνο πού μπορούμε νά πούμε είναι πώς οι τελευταίες διακηρύξεις του Μακαρίου γιά μακροχρόνιο άγωνα, έθεταν τό πρόβλημα πάνω στη σωστή προοπτική λύσης του, πάνω στη μόνη σωστή προο-

πτική άγωνα έθνικής επιδίωξης. Ήν σήμερα γιά τήν Κύπρο δέν υπάρχει άλλος δρόμος άπ' αυτόν του συνεπούς μακροχρόνιου αντιιμπεριαλιστικού άγωνα, ο κίνδυνος νά εκτροχιασθεί τό Κυπριακό και νά αναζητηθεί λύση του μέσα σε νατοϊκά πλαίσια, είναι όσο ποτέ άλλοτε εμφανής. Ο θάνατος του Μακαρίου άνοίγει τό δρόμο στην έλληνική κυβέρνηση γιά μιά πιο μεγάλη κηδεμόνευση των πολιτικών εξελίξεων στην Κύπρο. Τό καινούργιο αυτό στοιχείο δέν διέφυγε της προσοχής του Καραμανλή και της κυβέρνησής του. Πέρα από τους άλλους λόγους πού τον ώθησαν νά προκηρύξει έσπευσμένα εκλογές (Αίγαιο, Κοινή Άγορά κ.λ.π.), ή κατάσταση στην Κύπρο ήταν ίσως ο πρωταρχικός λόγος. Έπισπεύδοντας τις έλληνικές εκλογές πριν από τις προεδρικές εκλογές στην Κύπρο, ο Καραμανλής θέλει, με ανανεωμένη τή λαϊκή έντολή, νά έχει τά χέρια ελεύθερα γιά νά μπορέσει νά ασκήσει τήν επιρροή πού κρίνει άναγκαία στις έσωτερικές πολιτικές εξελίξεις του νησιού, έτσι πού νά είναι σίγουρος πώς ή μελλοντική κυπριακή κυβέρνηση θά ακολουθήσει τή φιλοδυτική νατοϊκή γραμμή της Άθήνας.

Γιά νά επιτευχθεί αυτό θά πρέπει βέβαια νά διασπασθεί ή λεπτή ισορροπία πολιτικών δυνάμεων πού υπάρχει σήμερα στην Κύπρο. Και προς αυτή τήν κατεύθυνση εργάζονται ξένοι παράγοντες (Άμερικάνοι, Δυτικογερμανοί και άλλοι). Στόχος τους ή δημιουργία κάποιου είδους «Έθνικου Μετώπου» με τήν ένοποίηση ή τή συνεργασία όλης της κυπριακής Δεξιάς, ή άπομόνωση της Άριστεράς, και ή διεξαγωγή αντικομμουνιστικού άγωνα. Έπιδίωξη τους, γιά τήν ώρα, ή νομιμοποίηση των τετελεσμένων γεγονότων. Μακροχρόνια, ή κατάληψη ολόκληρης της Κύπρου από τήν Τουρκία κι ή μετατροπή της σε άμερικανονατοϊκή βάση.

Υπάρχουν βέβαια κι αυτοί πού υποστηρίζουν πώς ή ευθυγράμμιση της πολιτικής Λευκωσίας — Άθηνών, και μιά φιλοδυτική πολιτική τους, θά οδηγήσει στη διπλή ένωση. Ή εκτίμηση αυτή είναι έσφαλμένη. Ή πολιτική της διπλής ένωσης είναι σήμερα ξεπερασμένη. Ή διπλή ένωση πού τόσο προωθήθηκε στο παρελθόν από τον άμερικάνικο παράγοντα, δέν έξυπηρετεί πια τά άμερικάνικα συμφέροντα και δέν είναι άποδεκτή πια από τήν Τουρκία. Έκείνοι πού υποστηρίζουν πώς υπάρχει σήμερα κίνδυνος διπλής ένωσης, δέν λαμβάνουν υπόψη τους τήν άλλαγή δεδομένων πού έπήλθε με τήν τουρκική εισβολή και τήν κατοχή του 40% του κυπριακού έδάφους από τήν Τουρκία. Ή αλήθεια είναι πώς τμήμα της κυπριακής Δεξιάς κι όπωσδήποτε ή Δεξιά στην Ελλάδα, βλέπουν τή λύση της διπλής ένωσης σαν τή μόνη δυνατή και «συμφέρουσα» λύση. Όπως όμως συνήθως συμβαίνει με τή Δεξιά στην

Ἑλλάδα, τό πολιτικό της θερμομέτρο μένει σταθερό σέ πολιτικές θερμοκρασίες μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς.

Ὁ κίνδυνος, ὁ πραγματικός κίνδυνος, γιά τήν ὥρα, εἶναι ἡ νομιμοποίηση τῶν τετελεσμένων γεγονότων, δηλαδή ἡ νομιμοποίηση τῆς κατοχῆς τῆς βόρειας Κύπρου ἀπό τήν Τουρκία κι ἕνα εἶδος ἐνσωμάτωσης τῆς νότιας στό νατοϊκό μπλόκ. Μακροχρόνια ἡ πολιτική αὐτή θά ὀδηγήσει ἀναπόφευκτα στήν κατάληψη ὅλης τῆς Κύπρου ἀπό τήν Τουρκία, στή μετατροπή τῆς σέ ἀμερικανονατοϊκή βάση καί στόν ἀφανισμό τοῦ κυπριακοῦ ἑλληνισμοῦ. Εἶναι γι' αὐτό τό λόγο πού μόνο μιᾶ ἀδέσμευτη πολιτική τῆς Κύπρου καί ἕνα ἰσχυρό ἐσωτερικό μέτωπο, μποροῦν νά εἶναι ἡ βάση τοῦ μακροχρόνιου ἀγώνα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ, τῆς μόνης σωστῆς πολιτικῆς γραμμῆς πλεύσης.

Οἱ προϋποθέσεις γιά τή διεξαγωγή αὐτοῦ τοῦ ἀγώνα εἶναι:

● Ἰσχυρό ἀντιιμπεριαλιστικό μέτωπο ἐνότητας στήν Κύπρο καί οὐσιαστική συμμετοχή τῶν φορέων τῆς ἐργατικῆς τάξης, δηλαδή τῶν κομμάτων κι ὄλων τῶν παραγόντων τῆς κυπριακῆς Ἀριστερᾶς, στή χάραξη τῆς γραμμῆς πλεύσεως. Ἄν οἱ δυνάμεις τῆς κυπριακῆς Ἀριστερᾶς ἐξακολουθήσουν νά ὑποστηρίζουν χωρίς ὄρους μιᾶ κυβέρνηση Δεξιᾶς στήν Κύπρο, ἂν ἀφήσουν τήν οὐσιαστική διαχείριση τοῦ προβλήματος στή Δεξιά, στό ὄνομα μιᾶς ἐνότητας πού ὀδηγεῖ τό Κυπριακό στό στεγανά τῶν ἀμερικανονατοϊκῶν κύκλων, ἂν δέν ἀπαιτήσουν καί ἐπιβάλλουν θυσίες στήν ἀστική τάξη κι ἀφήσουν ὅλα τά οἰκονομικά βάρη πάνω στήν ἐργατική τάξη, τοὺς ἀγρότες καί τοὺς μισθοσυντηρητοὺς, ὅπως γίνεται σήμερα, θά εἶναι αὐταπάτη νά πιστεύει κανεῖς πῶς μπορεῖ

νά γίνει ἀντιιμπεριαλιστικός ἀγώνας στήν Κύπρο.

● Προσπάθεια νά περιληφθοῦν σ' αὐτό τό μέτωπο ἐνότητας κι οἱ προοδευτικές τουρκοκυπριακές δυνάμεις.

● Ἐκκαθάριση τῆς κυπριακῆς κυβερνητικῆς μηχανῆς καί τοῦ διπλωματικοῦ σώματος ἀπό τά χουντικά στοιχεία καί τοὺς πράκτορες τῶν ξένων ὑπηρεσιῶν, ἰδιαίτερα τῶν ἀμερικάνικων. Νά μὴν ξεχνᾶμε πῶς ἡ κυβερνητική μηχανή κι οἱ διπλωματικές ὑπηρεσίες τῆς Κύπρου εἶναι πέρα γιά πέρα διαβρωμένες καί καμιά ἐκκαθάριση δέν ἔγινε, μ' ὅλο πού ὑπάρχουν ὅλα τά στοιχεία. Καί φυσικά ἀγώνας δέν γίνεται κάτω ἀπό τέτοιες συνθήκες. Συνυφασμένο μ' αὐτό τό θέμα εἶναι καί ὁ ἀποκλεισμός ἀπ' αὐτές τίς ὑπηρεσίες κάθε προοδευτικοῦ στοιχείου, πού τοῦ φορτωνόταν ἡ ἐτικέτα τοῦ «ἀριστεροῦ». Παρ' ὅλη τήν ὑποστήριξη πού ἡ κυπριακή κυβέρνηση εἶχε ἀπό τήν Ἀριστερά ὅλα αὐτά τά χρόνια, οὔτε ἀγροφύλακας δέν διοριζόταν κανεῖς στήν Κύπρο ἂν εἶχε τήν ἐτικέτα τοῦ «ἀριστεροῦ». Οὐσιαστική συμπαράσταση, στό μέτρο πού ἡ ἐξουσία στήν Ἑλλάδα παραμένει στά χέρια τῆς Δεξιᾶς καί κατά συνέπεια ἡ χώρα παραμένει δεμένη στό ἄρμα τοῦ ΝΑΤΟ καί τῶν Ἀμερικάνων, τῶν κομμάτων τῆς ἑλληνικῆς Ἀριστερᾶς κι ὄλων τῶν ἀντιιμπεριαλιστικῶν δυνάμεων τῆς χώρας στό μακροχρόνιο ἀγώνα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Μέ μερικές ἐξαιρέσεις, ἡ στάση αὐτῶν τῶν δυνάμεων ἦταν ὡς τώρα χλιαρή, χωρίς οὐσιαστική κινητοποίηση τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πάνω στό θανάσιμο κίνδυνο πού διατρέχει ἡ Κύπρος. Οὔτε καί τοῦ ἀναπτύχθηκε πῶς ὁ χαμός τῆς Κύπρου θά ὀδηγήσει ἀναπόφευκτα, σά δεύτερο δῆμα, σέ ὑποχωρή-

σεις καί σ' ἀκρωτηριασμό τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας στό Αἰγαῖο. (Ἡ ἔρευνα τοῦ «ΑΝΤΙ» γιά τά ἐνδιαφέροντα τοῦ ἀναγνωστικοῦ τοῦ κοινοῦ, ὅπου τό Κυπριακό εἶναι τό τελευταῖο θέμα ἐνδιαφέροντος, ἂν δέν εἶναι μιᾶ ἐπιβεβαίωση τῶν πῶ πάνω, εἶναι μιᾶ καθαρή ἐνδειξη τοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς κοινῆς γνώμης. Καί νά σκεφτεῖ κανεῖς πῶς αὐτό συμβαίνει σ' ἕνα κοινό πού προέρχεται ἀπό τόν εὐρύ χώρο τῆς Ἀριστερᾶς... – Βλέπε «ΑΝΤΙ» τεῦχος 80, 17 Σεπτέμβρη, σελ. 24).

● Προσπάθεια συνεργασίας μέ ὅλες τίς προοδευτικές ἀντιιμπεριαλιστικές δυνάμεις τῆς Τουρκίας πού ἀντιτίθενται στήν κατοχή τῆς Κύπρου.

Αὐτές οἱ προϋποθέσεις εἶναι ἀπαραίτητες γιά τή διεξαγωγή ἐνός συνεποῦς μακροχρόνιου ἀντιιμπεριαλιστικοῦ ἀγώνα. Κι ὁ δρόμος τοῦ μακροχρόνιου ἀντιιμπεριαλιστικοῦ ἀγώνα, εἶναι ὁ μόνος σήμερα σωστός δρόμος πού ὀδηγεῖ στήν ἀνεξαρτησία καί τήν ἐδαφική ἀκεραιότητα τῆς Κύπρου. Κάθε ἄλλη πολιτική γραμμή θά ὀδηγήσει ἀναπόφευκτα στόν ἀφανισμό τῆς Κύπρου. Ἐνας τέτοιος ἀγώνας θά περάσει κατ' ἀνάγκη μέσα ἀπό πολλαπλές φάσεις καί καμιά μορφή πάλης δέν πρέπει νά ἀποκλειστεῖ.

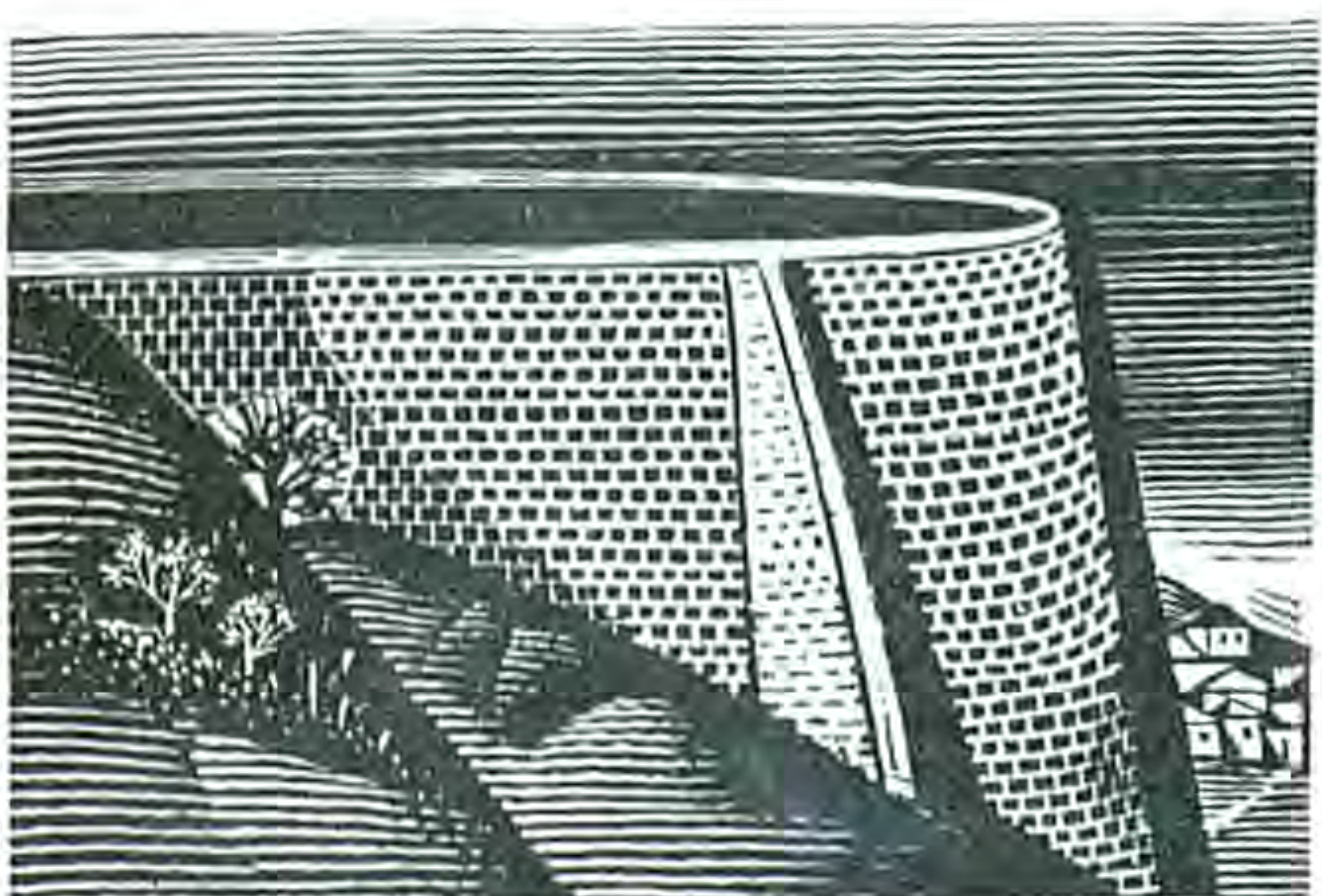
Οἱ προσεχεῖς μῆνες θά δείξουν πρὸς ποιά κατεύθυνση θά διαμορφωθοῦν οἱ ἐξελίξεις. Τά ἀποτελέσματα τῶν ἑλληνικῶν ἐκλογῶν καί προπάντων οἱ ἐσωτερικές πολιτικές ἐξελίξεις πού θά διαμορφωθοῦν στήν Κύπρο μέ τίς προεδρικές ἐκλογές τοῦ Φλεβάρη, θά εἶναι ἡ πυξίδα πού θά δείξει τοὺς καινούργιους πολιτικούς προσανατολισμούς πού ἴσως σφραγίσουν ἀνεξίτηλα ὄχι μόνο τό μέλλον τῆς Κύπρου ἀλλά κι αὐτό ὀλάκερης τῆς Ἑλλάδας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 τηλ. 3248346

Νέες ἐκδόσεις

ΣΠΥΡΟΣ
ΠΛΑΣΚΟΒΙΤΗΣ
**ΤΟ
ΦΡΑΓΜΑ**
ΚΕΔΡΟΣ

Θ. Α. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΝΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΚΕΔΡΟΣ 1977

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΝΤΟΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΚΕΔΡΟΣ '77

ΕΚΚΕ:

Γιατί παίρνουμε μέρος στις εκλογές

Στις εκλογές του '74 μαζί με τα άλλα σχήματα είχε κατεβεί στις εκλογές και το ΕΚΚΕ. Ήταν η μόνη ομάδα από το χώρο της λεγόμενης «έξωκοινοβουλευτικής άριστεράς» που είχε εμφανιστεί στις πρώτες μεταπολιτευτικές εκλογές.

Φέτος η παρουσία αυτού του χώρου είναι, τουλάχιστο σε πλήθος σχηματισμών, πιο έντονη. Έτσι, κατεβαίνουν στις εκλογές:

- Τό ΕΚΚΕ (Έπαναστατικό Κομμουνιστικό Κίνημα Ελλάδας).
- Η ΛΔΕ (Λαϊκή Δημοκρατική Ένότητα).
- Η Κομμουνιστική Οργάνωση «ΜΑΧΗΤΗΣ».
- Η Ε.Δ.Ε. (Τροτσκιστές) και τέλος
- Η ΟΚΔΕ – μία άλλη τροτσκιστική τάση, που, χωρίς να κατεβαίνει στις εκλογές αυτόνομα, λαβαίνει μέρος στις εκλογικές διαδικασίες υποστηρίζοντας το ΚΚΕ.

Χωρίς η αναγραφή αυτή να σημαίνει κάποια συγγένεια πολιτική και ιδεολογική, σηματοδοτεί πάντως ένα χώρο που γενικά τιτλοφορείται – από τους τρίτους τουλάχιστο – σαν «έξωκοινοβουλευτική άριστερά».

Τό «ΑΝΤΙ» παρουσιάζει σήμερα τις συζητήσεις που είχε με εκπροσώπους του ΕΚΚΕ και της ΛΔΕ; με κύριο θέμα την εκλογική τακτική, τη σκοπιμότητα της συμμετοχής τους στις εκλογές, την κριτική τους ανάλυση για τους άλλους πολιτικούς φορείς, και κυρίως τους πολιτικούς φορείς της Άριστεράς.

- Στο ΕΚΚΕ ή συζήτηση έγινε με τό μέλος του Π.Γ. Χρήστο Μπίστη.
- Στη ΛΔΕ ή συζήτηση έγινε με τό Γιώργο Προβελέγγιο, αρχιτέκτονα, και τόν Τάκη Τασιόπουλο, οικονομολόγο, εκπροσώπους του Κ.Σ. της ΛΔΕ.

Ο Χρήστος Μπίστης, από τά

ήγερτικά στελέχη του ΕΚΚΕ, γεννήθηκε στην Αθήνα τό 1939. Τό πραξικόπημα του 1967 τόν θρύνει μέλος της ΕΔΑ, από τήν οποία αποχωρεί τούς πρώτους μήνες μετά τό πραξικόπημα.

Ίδρυτικό μέλος του ΕΚΚΕ τό 1970. Στο ίδρυτικό συνέδριο εκλέγεται μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου και μέλος του Κεντρικού Όργανου του Κεντρικού Συμβουλίου.

Συλλυμβιώνεται μαζί με άλλα μέλη του ΕΚΚΕ τό Μάρτη του 1974 σαν παράνομος στην Αθήνα που ήταν από τό καλοκαίρι του 1973 και βασανίζεται στά κρατητήρια της Χωροφυλακής του Περισού.

ΕΡ: Τό Ε.Κ.Κ.Ε. αποφάσισε πάλι τήν κάθοδό του στις εκλογές, όπως και τό '74, άμέσως μετά τή μεταπολίτευση. Πώς εκτιμάς τά αποτελέσματα του '74 και τίς σημερινές προοπτικές του Ε.Κ.Κ.Ε.;

ΑΠ: Οί εκλογές του 1974 έρχονταν νά δώσουν μία προσωρινή λύση μπροστά στό άδιέξοδο και τόν κλονισμό της μονοκρατορίας του άμερικάνικου ιμπεριαλισμού στην χώρα μας φέρνοντας ένα νέο συνασπισμό της άστικής τάξης στην έξουσία που κάτω από τίς συνθήκες μιας έλεγχόμενης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας θά μπορούσε νά εκφράσει πιο όμαλά και άνώδυνα τούς νέους συσχετισμούς των δυνάμεων. Η φασιστική άμερικανόδοουλη χούντα είχε καταρρεύσει κάτω άπ' τό θάρος των έγκλημάτων της. Τά έθνικά, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά άδιέξοδα που είχε δημιουργήσει εκφράζονταν με τήν έντεινόμενη αντίθεση των μαζών ενάντια στό φασισμό, που ξέσπαγε στην λαϊκή εξέγερση του Πολυτεχνείου. Μετά τό έθνοπροδοτικό πραξικόπημα και τήν εισβολή του Άττίλα στην Κύπρο ό έλεγχος ξέφευγε άπ' τά χέρια της Χούντας. Αυτά τά γεγονότα όδηγούσαν τήν πολιτική ζωή της χώρας σε μία καμπή που όμως δέν μπόρεσε τό εργατικό κίνημα νά εκμεταλλευτεί σωστά και νά προχωρήσει σε πιο άποφασιστικές κατακτήσεις. Αυτό δέ στάθηκε δυνατό, κύρια έξ αίτίας της διάλυσης, της έσωτερικής διάβρωσης, της διάσπασης του πρωτοπόρου φορέα της εργατικής τάξης και του λαϊκού μας κινήματος από τό ρεβιζιονισμό. Αυτή ή κατάσταση δέν επέτρεψε τό '74 μεγαλύτερες κατακτήσεις ενάντια στον ιμπεριαλισμό και τόν ήγεμονισμό, ενάντια στην ξενοδοουεία και ξενοκρατία στην χώρα μας.

ΕΡ: Σε διακόπω. Αναφέρεσαι στην διάσπαση και τή θεωρείς σαν ένα γεγονός μάλλον δυσάρεστο για τό κίνημα. Δέν νομίζεις ότι και σείς τό Ε.Κ.Κ.Ε. είσθε επίσης συμμετοχοί σ' αυτή τή διαλυτική κατάσταση;

ΑΠ: Όχι. Η διάσπαση του κινήματός μας έχει προέλθει βασικά από τήν επέμβαση των ρεβιζιονιστών της Σοβ. Ένωσης στα έσωτερικά του κόμματός μας, τήν καθάρηση της νόμιμης ήγεσίας του ΚΚΕ τό 1956 και τήν αντικατάστασή της από τήν κλίκα Παρτσαλίδη και Κολιγιάννη. Οί διαδικασίες αυτές έγιναν μακριά άπ' τήν εργατική τάξη και τό λαό της χώρας μας, μακριά άπ' τήν πλειοψηφία των κομμουνιστών στην Ελλάδα και μετά τή διαγραφή της πλειοψηφίας των χιλιάδων Έλλήνων κομμουνιστών που βρισκότανσαν πρόσφυγες στην ΕΣΣΔ και τίς άνατολικές χώρες της Εύρώπης. Μόνο με τήν καταπάτηση όλων των άρχών του προλεταριακού διεθνισμού και του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού στό κόμμα της εργατικής τάξης μπόρεσε νά επιβληθεί ή άναθεώρηση του μαρξισμού – λενινισμού και της έπαναστατικής γραμμής του ΚΚΕ, ή διάλυση των όργανώσεων του Κόμματος στην Ελλάδα, ό κοινοβουλευτικός κρετινισμός που άφησε άπροετοίμαστη τήν εργατική τάξη και τό λαό μπροστά στό πραξικόπημα του '67. Η παραβίαση της θεωρίας, των άρχών και της γραμμής του Κόμματος είχε σαν συνέπεια νέες διασπάσεις, με άποτέλεσμα τήν εμφάνιση δύο κομμάτων, του «Κ»ΚΕεξ, που άποτελεί πρακτορείο του σοσιαλιμπεριαλισμού στην χώρα μας, και του ρεβιζιονιστικού «Κ»ΚΕεσ. Η άνάκτηση της έπαναστατικής ένότητας για τήν εργατική τάξη και τούς κομμουνιστές προϋποθέτει σήμερα τή συντριβή του ρεβιζιονισμού, που έχει σαν σκληρό του πυρήνα τό «Κ»ΚΕεξ, της κλίκας εκείνης που από πάντα εκφραζε τήν όπορτουνοιστική γραμμή στό Κόμμα (φραξιονιστική πάλη 29-31, Λίβανος - Γκαζέρτα - Βάρκιζα, ύπονόμευση του άγώνα του ΔΣΕ) και που τό 1956 έμπαινε στην ύπηρεσία των σοβιετικών για νά διαλύσει τό Κόμμα της εργατικής τάξης στην χώρα μας. Τό Ε.Κ.Κ.Ε. άγωνίζεται σήμερα για τήν έπαναστατική ένότητα της εργατικής τάξης και των κομμουνιστών και τήν άνασυγκρότηση του έπαναστατικού ΚΚΕ και άφιερώνει σ' αυτό τό σκοπό όλες του τίς δυνάμεις.

Άλλά ως γυρίσουμε στό '74 και τίς εκλογές. Τό Ε.Κ.Κ.Ε. τότε

έβγαينه άπ' τό φασισμό έχοντας πίσω του σκληρούς καί σημαντικούς άγώνες, αλλά καί έχοντας δεχτεί στήν τελευταία φάση τής Χούντας ένα μεγάλο χτύπημα. Τό Ε.Κ.Κ.Ε., σέ αντίθεση μέ τά κόμματα τής άστικής άντιπολίτευσης καί του ρεβιζιονισμού, είχε παλαίψει μέ συνέπεια πάνω στή γραμμή τής άποχής άπό τό χουντοδημοψήφισμα καί άπό τίς έκλογές πού προετοιμάζε ό Παπαδόπουλος. Έξειδίκευση αύτης τής γραμμής, συνέπεια καί συνέχισή της μέσα στό φοιτητικό χώρο ήταν στήν άρχή ή κατάληψη του Πολυτεχνείου (πού χτυπήθηκε στήν άρχή λυσσαλέα άπό τήν τότε «Πανσοπυδαστική») καί στή συνέχεια ή λαϊκή εξέγερση του Νοέμβρη. Σήμερα έχει γίνει αναγκαστικά δεκτό, άκόμα καί μέσα άπό άποφάσεις τής «Κ»ΝΕ, ότι οι δυνάμεις τής ΑΑΣΠΕ καί του Ε.Κ.Κ.Ε. έπαιξαν ένα άποφασιστικό ρόλο γιά τή δημιουργία εκείνων των συνθηκών πού όδήγησαν στή λαϊκή εξέγερση. Γι' αυτό καί στή συνέχεια ή Ασφάλεια κινητοποιήθηκε έντονα καί πλατιά γιά νά μπορέσει νά χτυπήσει τό Ε.Κ.Κ.Ε. καί κατόρθωσε νά συλλάβει ένα σημαντικό αριθμό άπό μέλη καί στελέχη μας τό Μάρτη του '74.

Βγαίναμε λοιπόν άπό τό φασισμό μέ τίς συνέπειες άπ' τό χτύπημα άκόμα νωπές. Όστόσο θεωρήσαμε ότι έπρεπε νά έκμεταλλευτούμε αύτά πού είχε μπορέσει νά κατακτήσει τό λαϊκό κίνημα καί νά πάρουμε μέρος στις έκλογές. Όχι γιατί πιστεύουμε ότι μέ έκλογικές διαδικασίες πού βρίσκονται κάτω άπό τόν έλεγχο του κρατικού μηχανισμού τής κυρίαρχης τάξης μπορούν νά έρθουν ή έργατική τάξη καί ό λαός στήν έξουσία. Αλλά γιατί μέ τίς συνθήκες τής άστικής δημοκρατίας, καί ιδιαίτερα σέ περιόδους έκλογών, ή έργατική τάξη μπορεϊ νά κάνει σημαντικά θήματα γιά τήν κατάχτηση τής πολιτικής της ώριμότητας, τή διόρθωση των στόχων της καί τήν ανάπτυξη των άγώνων της. Στά πλαίσια αύτά οι στόχοι του Ε.Κ.Κ.Ε. πού κατακτήθηκαν μέσα άπ' τίς έκλογές του '74 ήταν οι παρακάτω:

Α - Η προβολή πλατιά μέσα στήν έργατική τάξη καί τό λαό τής ύπαρξης ενός πολιτικού φορέα πού παλεύει μέ συνέπεια ενάντια στό ρεβιζιονισμό γιά νά ανασυγκροτήσει τό πρωτοπόρο κόμμα τής έργατικής τάξης, ή διάδοση των στόχων καί τής ιδεολογίας του προλεταριάτου. Η κάθοδος στις έκλογές δημιούργησε ευνοϊκότερες συνθήκες γιά τήν επίδιωξη αύτων των στόχων καί στή συνέχεια.

Β - Η καταγγελία καί τό ξεσκεπάσμα των μεγαλύτερων έχθρών του λαού μας, πού είναι ό άμερικάνικος ιμπεριαλισμός καί ό σοβιετικός σοσιαλιμπεριαλισμός, ή πάλη ενάντια στα έπεχτατικά, ήγεμονιστικά καί πολεμικά τους σχέδια στήν Κύπρο καί τό Αιγαίο. Η πάλη πού έδωσε τό Ε.Κ.Κ.Ε. στις έκλογές αλλά καί στή συνέχεια έχουν ξεσκεπάσει μέσα σέ σημαντικά τμήματα του λαού τίς δύο ύπερδυνάμεις καί έχουν προετοιμάσει τό έδαφος γιά τήν πλατιά άντιηγεμονιστική δημοκρατική καί πατριωτική ένότητα του λαού, τή μόνη πού μπορεϊ μέ τή μορφή ενός νέου ΕΑΜ νά ύπερασπίσει μέχρι τό τέλος τή χώρα ενάντια στους σημερινούς έχθρούς της.

Γ - Μέ τήν κάθοδό του στις έκλογές τό Ε.Κ.Κ.Ε. έρχόταν νά δώσει ένα άποφασιστικό χτύπημα στό Νόμο 59, πού είχε σκοπό νά ύποκαταστήσει τόν ξοφλημένο 509 άπαιτώντας άπ' τούς κομμουνιστές τήν άποκήρυξη των άρχών καί τής ιδεολογίας τους προκειμένου νά έχουν τό δικαίωμα τής νόμιμης έκφρασης. Τό Ε.Κ.Κ.Ε. έκτιμώντας σωστά τήν κατάσταση καί τούς συσχετισμούς των δυνάμεων πήρε μέρος στις έκλογές χωρίς νά ύπογράψει τόν 59, καταθέτοντας στον Άρειο Πάγο μία δήλωση πού άνάπτυσσε τήν έμμονή του στις άρχές του μαρξισμού-λενινισμού. Αύτή ήταν μία πάλη γιά τά δημοκρατικά δικαιώματα όχι μονάχα των κομμουνιστών αλλά καί όλόκληρου του λαού.

Μικρότερη σημασία μπροστά στις παραπάνω σημαντικές κατακτήσεις άποτελεϊ τό γεγονός ότι συμμετέχοντας σέ τρεις έκλογικές περιφέρειες πήραμε 1539 ψήφους. Όστόσο καί αύτό τό αποτέλεσμα άποτελεϊ μία νίκη μπροστά στις ελάχιστες δυνατότητες πού είχαμε τότε καί μπροστά στό σαμποτάζ καί τό χτύπημα τής πολιτικής μας συμμετοχής (ούτε τά ψηφοδέλτια μας δέν ύπήρχαν σέ πολλά έκλογικά τμήματα, άλλου τά έκρυσαν κ.λπ.)

Οι συνθήκες κάτω άπ' τίς όποιες πραγματοποιούνται σήμερα οι έκλογές χαρακτηρίζονται κατ' άρχή άπ' τό γεγονός ότι έχει σφίξει άκόμα περισσότερο ό κλοιός των δύο ύπερδυνάμεων γύρω άπ' τή χώρα καί τήν περιοχή μας. Σ' αύτά τά χρόνια φάνηκε άκόμα περισσότερο ή άδυναμία του άμερικάνικου ιμπεριαλισμού νά διατηρήσει τήν παγκόσμια κυριαρχία του, ύστερα άπ' τά χτυπήματα πού του κατάφεραν οι λαοί, ενώ αντίθετα έχει φανεϊ ότι ό σοβιετικός σοσιαλιμπεριαλισμός είναι ή δύναμη εκείνη πού διεκδικεί άπό τόν αντίπαλό της νέες σφαίρες έπιρροής, νέα έδάφη, είναι ή άνερχόμενη ύπερδύναμη.

ΕΡ: Βλέπεις δηλαδή μία έπιθετικότητα στήν πολιτική τής ΕΣΣΔ;

ΑΠ: Βλέπω μία έπιθετικότητα πού εκφράζεται μέ τήν εισβολή στήν Τσεχοσλοβακία, τήν άπόπειρα ύποκίνησης καί ύποστήριξης πραξικοπήματος στήν Πορτογαλία, τίς έπεμβάσεις του σοβιετικού σοσιαλιμπεριαλισμού στήν Άφρική, κι άκόμα τήν ύποκίνηση του τούρκικου έπεχτατισμού στήν Κύπρο καί στό Αιγαίο μέ επενδύσεις, δάνεια καί πολιτική κάλυψη του Άττίλα, πλήρη άποσιώπηση των προκλήσεων των Τούρκων σωβινιστών στό Αιγαίο.

ΕΡ: Τελικά θεωρείς τήν ΕΣΣΔ σαν κύριο έχθρό καί σαν δευτερεύοντα τόν άμερικάνικο ιμπεριαλισμό;

ΑΠ: Όχι, θεωρώ τό σοσιαλιμπεριαλισμό σαν τόν κύριο ύποκινήτη του πολέμου, καί ιδιαίτερα στήν περιοχή μας όπου οι νέοι τσάροι προσπαθούν νά πραγματοποιήσουν τά όνειρα των παλιών, νά πάρουν κατ' άρχή τήν Τουρκία μέ τό μέρος τους καί νά κάνουν τή Ρωσία μία μεσογειακή δύναμη.

Η όξυνση του άνταγωνισμού των ύπερδυνάμεων θάζει τή χώρα καί τό λαό μας μπροστά σέ μεγάλους κινδύνους, τήν κυρίαρχη τάξη τής χώρας μας μπροστά σέ τρομερά διλήμματα. Ό άμερικάνικος ιμπεριαλισμός, γιά νά κλείσει όσο γίνεται πιο γρήγορα τίς πληγές πού άνοιξε ό ίδιος καί πού εκμεταλλεύτηκε ό αντίπαλός του, προσπαθεϊ νά επιβάλει μίαν άδικη διχοτομική «ειρήνη» στήν Κύπρο καί τό Αιγαίο πού θά δίνει ικανοποίηση στον τούρκικο επεχτατισμό σέ θάρος τής άνεξαρτησίας καί κυριαρχίας τής χώρας μας. Ό σοσιαλιμπεριαλισμός προσπαθεϊ νά ανατρέψει τήν κατάσταση στήν περιοχή, νά επεκτείνει τήν έπιρροή του σέ νέες σφαίρες επιβάλλοντας τήν παρουσία του σαν συνεγγυητής τής «ειρήνης» μέσα άπό μία «διεθνή διάσκεψη» πού θά έχει κι αύτή σαν περιεχόμενο τή διχοτόμηση τής Κύπρου καί του Αιγαίου. Η λύση τής «διεθνούς διάσκεψης» θά μάς θάζει κάτω άπό «διεθνείς έγγυήσεις», δηλαδή κάτω άπό τήν επιτήρηση, τήν κηδεμόνευση καί τόν έλεγχο των δύο μεγαλύτερων έχθρών τής ανθρωπότητας, θά μάς ρίχνει τουλάχιστον 150 χρόνια πίσω, στήν εποχή πού ή χώρα μας είχε ένα καθεστώς κάτω άπ' τήν κηδεμονία των τότε μεγάλων δυνάμεων.

Μπροστά σ' αύτή τήν κατάσταση ή ελληνική κυβέρνηση, μή θέλοντας καί μή μπορώντας νά στηριχτεί στό λαό, μή βλέποντας άλλο δρόμο άπό κείνο των άπαράδεκτων εθνικά παραχωρήσεων, προσπαθεϊ μέ τίς έκλογές πού προκηρύσσει πρόωρα νά κερδίσει μία νέα τετραετία. Προσπαθεϊ νά τίς χρησιμοποιήσει σαν μέσο πίεσης γιά ν' άποσπάσει «στήριξη» άπ' τούς Άμερικάνους, Ιδίως τώρα πού συζητιούνται τά έλληνοτουρκικά στον ΟΗΕ καί ιδιαίτερα στους διαδρόμους του. Προσπαθεϊ ν' άνοίξει τό δρόμο γιά νέες συμμαχίες καί καινούργιους συνασπισμούς στήν έξουσία, πού θά τής επιτρέψουν νά διατηρήσει τή στρατιωτική στήριξη στους Άμερικάνους, νά προχωρήσει όμως καί σέ μεγαλύτερα άνοιγματα προς τήν κατεύθυνση του σοβιετικού σοσιαλιμπεριαλισμού. Έδώ όμως ή κυρίαρχη τάξη τής χώρας μας γίνεται ένας πολύ κακός μαθητής τής Άγκυρας, ή όποία έχει άκολουθήσει τήν ίδια πολιτική έδώ καί αρκετά χρόνια - έρωτοτροπώντας καί μέ τή «Σκύλα» καί μέ τή «Χάρυβδη» - καί πού είναι αύτή ακριβώς ή πολιτική πού σήμερα τήν έχει όδηγήσει στό κοινωνικό, οικονομικό καί πολιτικό άδιέξοδο τό όποιο γνωρίζουμε.

Κοντά σ' αύτά τά ζητήματα, πού κύρια καθορίζουν τή σημερινή κατάσταση καθώς καί τό χαρακτήρα των επερχόμενων έκλογών, έρχεται νά προστεθεϊ τό οικονομικό άδιέξοδο, πού όξύνεται άκόμα περισσότερο μέ τήν προοπτική τής ένταξης τής χώρας στήν ΕΟΚ. Τό μεγάλο κεφάλαιο, πού είχε κερδοσκοπήσει άδίσταχτα κι άνεμπόδιστα σέ θάρος του Χαιού τήν περίοδο του φασισμού, συνεχίζει τά μεγάλα κέρδη του, πού άρνεϊται νά τά διακινδυνέψει σέ νέες επενδύσεις μπροστά στις κρίσιμες συνθήκες. Η άγροτική παραγωγή πέφτει χρόνο μέ τό χρόνο. Η οικονομία μένει στάσιμη. Η κυβέρνηση άκολουθεϊ μία πολιτική συγκράτησης των μισθών στα χαμηλά επίπεδα πού τούς είχε ρίξει ή κρίση του 73-74 καί ή Χούντα, χωρίς νά μπορεϊ νά συγκρατήσει τόν πληθωρισμό. Αύτή ή πολιτική συνοδεύεται άπό έντονα αντιδημοκρατικά μέτρα μέ τήν ψήφιση φασιστικών νόμων, τό χτύπημα των συνδικαλιστικών έλευθεριών, τήν έπιβολή του κρατικού έλεγχου στα συνδικάτα. Άποκορύφωμα τής αντιδημοκρατικής αύτης πολιτικής ήταν τό κλείσιμο στις φυλακές μέ τό φασιστικό «Ιδιώνυμο» των αγωνιστών τής Πρωτομαγιάς, επειδή διεκδίκησαν τό συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα τής συγκέντρωσης καί τής διαδήλωσης. Οι αγωνιστές Παναγόπουλος καί Καραφωτιάς έξακολουθούν νά βρίσκονται στις φυλακές - τή στιγμή πού ή κυβέρνηση άρνεϊται νά χαρακτηρίσει τά βασανιστήρια «Ιδιώνυμο» άδίκημα - μέ τήν άναπόδεικτη κατηγορία ότι έσπρωξαν άστυφύλακες τήν Πρωτομαγιά.

ΕΡ: Θα ήθελα νά εξηγήσεις πώς άφου γίνεται όλη αύτή ή άνά-

λυση και άφου διαπιστωθούν όλες αυτές οι όξυτήτες, πώς τό αντίστοιχο στην έκλογική δύναμη του Ε.Κ.Κ.Ε. ήταν τουλάχιστο στις περασμένες εκλογές χαμηλό. Τί είναι εκείνο πού άλλαξε και κάνει θεμιτή την αισιοδοξία μέ την όποία πάτε στις εκλογές;

ΑΠ: Οί συνθήκες πού περιγράψαμε παραπάνω και ό ίδιος ό χαρακτήρας τών πρόωρων εκλογών αποτελούν έκφραση της μεγάλης πολιτικής κρίσης στην όποία βρίσκεται σήμερα ή χώρα. Οί λαϊκές μάζες αντιμετωπίζουν την κυβέρνηση και την πολιτική της, τά κόμματα της αντιπολίτευσης και την πολιτική τους, μέ δυσπιστία, επιφυλακτικότητα και άνεμπιστοσύνη, γιατί δέν του λέν όλη την αλήθεια, του κρύβουν τόν ένα είτε τόν άλλο έχθρο, είτε και τούς δύο, δέν δείχνουν ένα ξεκάθαρο δρόμο πού νά μήν παραμερίζει τό λαό, αλλά νά στηρίζεται πρώτα και κύρια στις δικές του δυνάμεις και νά όδηγεί έξω άπ' την κρίση. Τό έρωτηματικό γιά τό μέλλον είναι τεράστιο.

Οί εκτιμήσεις και οί κατευθύνσεις του Ε.Κ.Κ.Ε. λένε όλη την αλήθεια στό λαό και τόν καλούν νά στηριχτεί κύρια στις δικές του δυνάμεις. Έκφράζουν αυτό πού λίγο πολύ έχουν καταλάβει όλοι οί τίμιοι άνθρωποι στόν κόσμο. Ούτε ΗΠΑ – ούτε Ρωσία – Έθνική Άνεξαρτησία. Ένότητα μέ τίς χώρες και τούς λαούς του τρίτου κόσμου. Άπόκρουση τών ιμπεριαλιστικών βλέψεων της ΕΟΚ ενάντια στην χώρας μας, και έξω από την ΕΟΚ. Ένότητα μαζί της ενάντια στις δύο υπερδυνάμεις. Ούτε ρούπι πίσω στά ζητήματα της εθνικής μας άνεξαρτησίας στην Κύπρο και στό Αιγαίο. Έπιδίωξη μιās δίκαιης αντιγεμονιστικής φιλίας μέ την Τουρκία προς τό συμφέρον της εργατικής τάξης και τών λαών στην περιοχή, στην Ευρώπη και σ' όλο τόν κόσμο. Άντιγεμονιστική πατριωτική και δημοκρατική ένότητα του λαού και όλων τών δημοκρατικών πολιτικών του δυνάμεων. Άπόκρουση της αντιδημοκρατικής πολιτικής και τών αντιλαϊκών μέτρων της κυρίαρχης τάξης. Τέρμα στην πολιτική της λιτότητας γιά τό λαό και της άσυδοσίας γιά τό μεγάλο κεφάλαιο. Στήριξη τών επιδιώξεων σ' αυτά τά ζητήματα πρώτα άπ' όλα στό όργανωμα και την πάλη τών ίδιων τών λαϊκών μαζών και πάνω άπ' όλα στην άνασυγκρότηση του πρωτοπόρου κόμματος της εργατικής τάξης. Έπαναστατική ένότητα της εργατικής τάξης και τών κομμουνιστών, αντιγεμονιστική ένότητα όλου του λαού, γιά την υπεράσπιση της πατρίδας και την κατάχτηση της άνεξαρτησίας, γιά ν' άνοιξει ό δρόμος προς τό σοσιαλισμό μέ τή λαοκρατία. Αυτή ή γραμμή είναι τό κύριο όπλο μας.

Και παραπέρα, μέσα σ' αυτά τά χρόνια τό Ε.Κ.Κ.Ε. μπόρεσε νά πλατύνει και νά δυναμώσει τούς δεσμούς του μέ τίς λαϊκές μάζες μέσα από τούς αγώνες του, νά μεγαλώσει έτσι την άκτινοβολία του. Σέ όλους τούς αγώνες του λαού βρέθηκε στην πρώτη γραμμή, σέ αντίθεση μέ άλλες δυνάμεις. Κι αυτό είναι πού κύρια μετράει γιά τό λαό. Γι' αυτό και τό Ε.Κ.Κ.Ε. σέ μιιά περίοδο κρίσεων και συνεχών διασπάσεων στους κόλπους της δεξιάς, του κέντρου, της ρεβιζιονιστικής «άριστερας», της ψευτοεπαναστατικής άριστερας, ήταν ή μόνη πολιτική δύναμη στή χώρα πού γνώρισε μιιά συνεχή άνοδική πορεία, μπόρεσε νά δυναμώσει παραπέρα την επαναστατική του ένότητα και τούς δεσμούς του μέ τό λαό. Γιατί δέν έχει καμιά σχέση και δέν ύπακούει σέ κανένα συμφέρον πού νά είναι ξένο προς την εργατική τάξη και τό λαό.

Οί συνθήκες είναι ευνοϊκές. Έχουμε πίστη στην όρθότητα της γραμμής του Ε.Κ.Κ.Ε. Έξαρτάται πόσο σωστά και αποτελεσματικά θά μπορέσουμε νά κινητοποιήσουμε τίς δικές μας δυνάμεις γιά νά πετύχουμε σημαντικά αποτελέσματα. Και πάλι έδω τό πιό σημαντικό θά είναι ή παραπέρα διάδοση της γραμμής μας και ή οργανωτική ανάπτυξη του κινήματος μέσα άπ' την πανελλαδική συμμετοχή μας στις εκλογές. Η κατάχτηση της κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης, χωρίς νά είναι τό άπαντο, δέν ξεφεύγει άπ' τά όρια του δυνατού και πραγματοποιήσιμου, γιατί έκφράζει την άνάγκη του διάξοδου, νέων λύσεων και προοπτικών, τίς γενικές διαθέσεις τών μαζών.

ΕΡ: Δέν νομίζεις ότι αυτή ή προοπτική μιās εκπροσώπησης θά μπορούσε νά ήταν πιό ρεαλιστική αν είχε επιτευχθεί κάποια συσπείρωση της επαναστατικής άριστερας – δέν ξέρω αν δέχεσαι τόν όρο – μέ τό δεδομένο ότι σ' αυτή την τριετία πολλές φορές μαζί μέ τό Ε.Κ.Κ.Ε. και άλλοι φορείς της επαναστατικής έξωκοινοβουλευτικής άριστερας είχαν συσπειρωθεί και είχαν κοινούς αγώνες. Μέ τό δεδομένο ότι υπήρξε αυτή ή συμπόρευση τών όπαδών της επαναστατικής άριστερας, δέν θά ήταν θεμιτό νά άναρωτηθεί κανείς γιατί δέν επιτεύχθηκε, γιατί δέν επιδιώχθηκε ένα κοινό σχήμα; Μήπως τό ότι δέν έγινε σημαίνει άδυναμία τών φορέων της επαναστατικής άριστερας ή μιιά τάση γιά ήγεμονισμό μέσα στό χώρο;

ΑΠ: Οί όροι επαναστατική άριστερά ή «έξωκοινοβουλευτική άριστερά» δέν έκφράζουν ούτε την ιδεολογία ούτε τή γραμμή μας και

δέν τούς δεχόμαστε. Τό Ε.Κ.Κ.Ε. είναι φορέας της εργατικής τάξης, άναγνωρίζει τό μαρξισμό – λενινισμό – σκέψη Μάο Τσετούνγκ. Δέν άπορρίπτει την πάλη σέ νόμιμα πλαίσια μέσα στην άστική δημοκρατία και τόν κοινοβουλευτισμό, πού είναι ένα πολιτικό σύστημα ευνοϊκότερο γιά τό λαό άπό τό φασισμό ή τό σοσιαλφασισμό. Ξεσκεπάζει όμως τόν ύποκριτικό χαρακτήρα της, πού στηρίζεται στην καταπίεση και έκμετάλλευση του εργαζόμενου λαού. Τό Ε.Κ.Κ.Ε. έχει σάν στόχο του την πιό πλατιά δημοκρατία γιά την εργατική τάξη και τό λαό, τή δικτατορία του προλεταριάτου και τή συνέχιση της επανάστασης στό σοσιαλισμό μέχρι την πλήρη κατάργηση τών τάξεων και τό θρίαμβο του κομμουνισμού στή χώρα μας και σ' όλο τόν κόσμο.

Μέσα στους χώρους πού άνάφερές συμπεριλαμβάνονται συχνά δυνάμεις έχθρικές προς τό εργατικό κίνημα – και πάντα ξεφύτρωναν τέτοιες δυνάμεις μέσα στό εργατικό κίνημα – μέ τίς όποιες έμεις δέν έχουμε καμιά άπολύτως σχέση. Έδω άς πούμε βάζουν τούς άναρχικούς, πού επιτέθηκαν στό Ε.Κ.Κ.Ε. μέ μολότωφ την Πρωτομαγιά, χτύπησαν και κάψανε τά γραφεία της ΑΑΣΠΕ. Έδω βάζουν και τούς τροτσκιστές, πού μέ τή σχηματική και δογματική αντίληψη τους γιά τό μαρξισμό θγαίνουν έξω άπ' την πραγματικότητα της ταξικής πάλης και φτάνουν άνοιχτά νά παίζουν τό ρόλο της αντίδρασης, όπως έκαναν πολλοί άπ' αυτούς τόν καιρό της κατοχής, όταν έλεγαν ότι δέν έπρεπε νά πολεμάμε τούς γερμανούς καταχτητές γιατί είναι «ταξικά μας άδέρφια». Μέ τέτοιες δυνάμεις φυσικά δέν μπορεί νά ύπάρχει συνεργασία.

Μέσα στό εργατικό κίνημα της χώρας μας ύπάρχουν βέβαια και μαρξιστές – λενινιστές οί όποιοι δέν βρίσκονται στις γραμμές του Ε.Κ.Κ.Ε. Τό Ε.Κ.Κ.Ε. έχει δώσει την πάλη και στην περίοδο του φασισμού αλλά και μετά τό φασισμό γιά την κατάχτηση της ένότητας τών μαρξιστών – λενινιστών στό ένα και μοναδικό επαναστατικό κομμουνιστικό κόμμα της χώρας μας.

ΕΡ: Έννοείς την ένότητα δηλαδή μέσα στό Ε.Κ.Κ.Ε.;

ΑΠ: Δέν είναι ζήτημα καπετανικιοϋ και φορέα. Είναι ζήτημα συμφωνίας στην ιδεολογία και τή συνεπή έφαρμογή τών αρχών στην πράξη, την πολιτική γραμμή. Όρισμένοι από τούς μαρξιστές – λενινιστές πού δέν βρίσκονται στις γραμμές του Ε.Κ.Κ.Ε. δεσμεύονται από μιιά γραμμή πού δέν άναγνωρίζει όλόπλευρα τό μαρξισμό – λενινισμό – σκέψη Μάο Τσετούνγκ, μιιά γραμμή ή όποία στην περίοδο του φασισμού τούς άκίνητοποιήσε και τούς έμπόδισε νά προσφέρουν στό μεγάλο αντιφασιστικό και αντιαμερικάνικο κίνημα εκείνης της περιόδου. Μιιά γραμμή πού τούς άδρανοποίησε και μετά την κατάρρευση της Χούντας και πού σήμερα τούς έχει όδηγήσει στην άποσιώπηση της πραγματικής κατάστασης στην χώρα μας, στην μείωση του ρόλου της άνερχόμενης υπερδύναμης, του σοσιαλιμπεριαλισμού, στην προβολή μιās γραμμής όχι αντιγεμονιστικής αλλά δήθεν «αντιφασιστικής αντιιμπεριαλιστικής», πού σέ τίποτα τό ουσιαστικό δέν διαφέρει άπ' τή γραμμή του «Κ»ΚΕΕΞ., αλλά πού αντίθετα παίζει τό παιχνίδι του. Γιά τούς λόγους αυτούς δέν ήταν σήμερα ώριμες οί συνθήκες γιά μιιά μετωπική συνεργασία μέ άλλες δυνάμεις, πολύ περισσότερο γιά μιιά συνεργασία σέ μαρξιστική – λενινιστική βάση πού θά είχε σάν περιεχόμενο την άνασυγκρότηση του Κόμματος.

Κι εκείνο πού σήμερα χρειάζεται δέν είναι μιιά συγκολλητική ένότητα αλλά μιιά πραγματική επαναστατική ένότητα. Κι αυτήν μόνο τό Ε.Κ.Κ.Ε. την έγγυάται αυτή τή στιγμή. Και μόνο στηριγμένοι σέ μιιά ξεκάθαρη επαναστατική ένότητα μπορούμε νά δώσουμε σήμερα την πάλη ενάντια στό μεγάλο διασπαστή της εργατικής τάξης και του λαού μας, τό ρεβιζιονισμό, πού έχει σάν σκληρό του πυρήνα τό «Κ»ΚΕΕΞ. Ένάντια σ' αυτούς έχουμε νά δώσουμε την κύρια πάλη. Είναι οί μεγαλύτεροι έχθροί του εργατικού κινήματος. Οί μεγαλύτεροι ύπονομευτές τών λαϊκών αγώνων και άπεργοσπαστες. Άν δέν άπομονωθούν και συντριθούν πολιτικά και ιδεολογικά, δέν θά γνωρίσει τό εργατικό κίνημα στή χώρα μας ένότητα και προκοπή.

Σήμερα δέν μās λύνουν τό πρόβλημα ούτε έκλογικές διαδικασίες, ούτε συγκολλητικές συμμαχίες άνάμεσα σέ διάφορες δυνάμεις πού γίνονται γιά λόγους άπλά και μόνο ψηφοθηρικούς. Οί μεγάλοι αγώνες και οί κίνδυνοι πού έρχονται επιβάλλουν την κατάχτηση μιās βαθιάς, επαναστατικής ένότητας, της πραγματικής ένότητας της εργατικής τάξης και του λαού, επιβάλλουν τή συσπείρωση και τό όργανωμα τών λαϊκών μαζών πάνω σ' αυτή τή βάση – γιά νά μπορέσουν νά πάρουν τά πράγματα στα χέρια τους.

Πιστεύουμε ότι τό δυνάμωμα του Ε.Κ.Κ.Ε. μέσα άπ' τίς εκλογές πού έρχονται συμφέρει την εργατική τάξη και τό λαό, όλους τούς πατριώτες και δημοκράτες πού δέν θέλουν ούτε Άμερική ούτε

Ρωσία αλλά εθνική ανεξαρτησία, συμφέρει παραπέρα όσους δέν θέλουν ν' ανεχτούν άλλο άδιαμαρτύρητα τήν πολιτική τής πείνας καί του βούρδουλα για τό λαό, συμφέρει όσους άνήκουν στην εργατική τάξη, πονάνε τό κομμουνιστικό κίνημα τής χώρας μας, πονάνε για τήν ένότητά του. Πιστεύουμε ότι τό δυνάμωμα του Ε.Κ.Κ.Ε. θ' ανοίξει τό δρόμο τής ένότητας για τό κομμουνιστικό αλλά καί για τό πλατύτερο πατριωτικό δημοκρατικό κίνημα στή χώρα μας.

ΕΡ: Έπομένως πιστεύεις ότι ή αυτόνομη κάθοδος στις έκλογές καί ή προώθηση του Ε.Κ.Κ.Ε δέν άποτελεϊ μονοπώληση ή ήγεμονιστική τάση αλλά προσπάθεια για άποσαφήνιση θέσεων καί χάραξη μιās σωστής επαναστατικής γραμμής καί διαδικασίας;

ΑΠ: Τό Ε.Κ.Κ.Ε. χτυπώντας τό ρεβιζιονισμό καί τόν όπορτουνισμό από τήν πρώτη στιγμή πού ιδρύθηκε μέχρι σήμερα αλλά καί στη συνέχεια δέν σταμάτησε καί δέν θά σταματήσει νά δίνει τήν πάλη για τήν ένότητα επάνω στην επαναστατική βάση καί τήν ξεκάθαρη πολιτική γραμμή πού ανοίγει τό δρόμο για τήν εργατική τάξη καί τό λαό μας.

ΕΡ: Στις φετινές έκλογές καί σε αντιδιαστολή με τις έκλογές του '74 κατεβαίνει καί τό ΚΚΕ (μ-λ) πού είναι συνέχεια τής ΟΜΛΕ, σαν «Λαϊκή Δημοκρατική Ένότητα». Η ΟΜΛΕ είχε καταγγείλει τό Ε.Κ.Κ.Ε. για τή συμμετοχή του στις έκλογές του '74. Ποιά ήταν τά βασικά σωστά στοιχεία εκείνης τής κριτικής; Καί πώς έσύ κρίνεις τήν άπόφασή τους για τήν κάθοδο στις φετινές έκλογές;

ΑΠ: Είναι περίεργη ή στάση τους, τή στιγμή πού τό 1974, μετά τήν άνατροπή τής φασιστικής Χούντας, μέσα στη ρευστότητα πού υπήρχε, με τή θέση καί τήν εκτίμηση ότι κυριαρχεί ή άμερικανοκρατία στη χώρα μας, ότι οι έκλογές είναι ελεγχόμενες καί βάζοντας μ' ένα νεφελώδη τρόπο τό ζήτημα του ύποκειμενικού παράγοντα πρόβαλαν τή θέση τής άποχής. Σήμερα, τρία χρόνια μετά, ένω δηλώνουν μέσα άπ' τά έντυπά τους καί τις έφημερίδες τους ότι σ' αυτή τήν περίοδο έχει δυναμώσει άκόμα περισσότερο ή άμερικανοκρατία, έχει φασιστικοποιηθεί άκόμα περισσότερο ή δημόσια ζωή, έρχονται νά συμμετάσχουν στις έκλογές χωρίς νά δώσουν καμιά εξήγηση για τή στάση τους τό '74: καί νά προβάλουν άνοιχτά τους καθοδηγητές τους (πράγμα πού δέν είχαν κάνει ούτε στό ίδρυτικό τους Συνέδριο). Νομίζω ότι χρωστάνε μία εξήγηση στά μέλη, τους όπαδούς τους καί τό κίνημα.

ΕΡ: Τώρα στην επικείμενη εκλογική άναμέτρηση καί με βάση τή γενική άνάλυση πού έχει κάνει τό Ε.Κ.Κ.Ε. κατά πού θά στρέψει κύρια τήν κριτική του, προς τή Ν.Δ., τήν ΕΔΗΚ, τό ΠΑΣΟΚ, τή Συμμαχία, τό ΚΚΕ;

ΑΠ: Άποτελεϊ ύπόθεση των πλατιών λαϊκών μαζών ή άπομόνωση καί τό χτύπημα καί μέσα άπ' αυτές τις έκλογές των δύο ύπερδυναμικών καί των πραχτορειών τους. Πρέπει νά άπομονώσουμε καί νά συντρίψουμε πολιτικά καί έκλογικά τό χουντοβασιλικό σχήμα του Στεφανόπουλου πού στόχος του είναι ή προώθηση των σχεδίων τής άμερικάνικης ύπερδύναμης καί τό προβοκάρισμα γενικότερα τής πολιτικής ζωής στη χώρα μας. Πρέπει άκόμα νά άπομονώσουμε πολιτικά καί νά οδηγήσουμε σε μίαν έκλογική ήττα τό «Κ»ΚΕΕΞ. πού ύπονομεύει τους άγώνες του λαού μας για εθνική ανεξαρτησία, ψωμί καί δουλειά, στην ύπηρεσία του σοβιετικού σοσιαλιμπεριαλισμού. Έχουμε νά τραθήξουμε μία ξεκάθαρη διαχωριστική γραμμή ενάντια στις δύο ύπερδυνάμεις καί τά πραχτορεία τους. Μαζί με τις πλατιές λαϊκές μάζες έχουμε άκόμα νά καταδικάσουμε τήν αντιδραστική πολιτική τής «Νέας Δημοκρατίας», νά θάλουμε φραγμό σ' αυτή τήν πορεία καί νά πετύχουμε τήν άπομόνωση καί τό μαύρισμα των πιό αντιδραστικών άμερικανόδουλων στοιχείων πού βρίσκονται στους κόλπους της. Μαζί με όλο τό λαό έχουμε νά παλαίψουμε για τήν αντιιγεμονιστική ένότητα. Καί για νά τό πετύχουμε πρέπει παραπέρα νά ξεσκεπάσουμε τήν εύθυγράμμιση τής ΕΔΗΚ με τή «Ν.Δ.», τόν έξωραισμό άπ' τή μεριά της τής άνισης ένταξης τής χώρας μας στην ΕΟΚ, καί πάνω άπ' όλα τά μεγάλα της καί όλέθρια άνοιγματα προς τήν κατεύθυνση του σοβιετικού σοσιαλιμπεριαλισμού, καθώς καί τό γεγονός ότι είναι ένα κόμμα πού ποτέ δέν βρέθηκε στο πλευρό του λαού στην πάλη πού έδινε όλα αυτά τά χρόνια. Έχουμε νά ξεσκεπάσουμε καί νά χτυπήσουμε τήν τρομερά επικίνδυνη καί τυχοδιωχτική πολιτική πού αναπτύσσει ό Άνδρέας Παπανδρέου, πού οδηγεί τή χώρα καί τό λαό μας σε επικίνδυνες καταστάσεις καί παγίδες, γιατί ένω χτυπάει γενικόλογα τόν άμερικάνικο ιμπεριαλισμό άποσιωπά τό ρόλο του σοβιετικού σοσιαλιμπεριαλισμού.

ΕΡ: Μά νομίζω ότι ό Άνδρέας έχει κάνει πολεμική προς τή Σοβ. Ένωση.

ΑΠ: Πολεμική; Ποτέ! Πάντα τήν έχει παρουσιάσει σαν μία «ειρηνική» δύναμη. Τήν ύποκίνηση του τούρκικου έπεχτατισμού τήν έχει παρουσιάσει σαν «άνοχη» από τή μεριά της, ένω κεντρική

θέση του στα ζητήματα έξωτερικής πολιτικής είναι καί γι' αυτόν ή «διεθνής διάσκεψη». Από τήν άλλη πλευρά ό αντιαμερικανισμός του Άνδρέα, πού άποφεύγει τις «επαναστατικές αλλαγές», δέν διαμορφώνει μία γραμμή καί μία πορεία πού νά δείχνει ρεαλιστικά ότι μπορούμε νά πραγματοποιήσουμε τήν άποδέσμευση τής χώρας άπ' τόν άμερικάνικο ιμπεριαλισμό. Είναι άκόμα τυχοδιωχτική καί επικίνδυνη ή πολιτική του Άνδρέα, γιατί ένω ύπόσχεται σοσιαλισμό δέν συνδέει τό ζήτημα αυτό με τό χαρακτήρα τής πολιτικής έξουσία πού άπαιτεί, με τό ποιά τάξη πρέπει νά έρθει στην έξουσία ούτε φυσικά καί με τό θέμα τής άνατροπής του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού.

Σ' ό,τι άφορά τέλος τή συμμαχία των «5», έδω έχουμε τήν περίπτωση εκείνης τής συγκολλητικής ένότητας πού δέν έχει σήμερα ανάγκη ό λαός μας. Μιās ένότητας πού δέν μπορεί νά αναπτύξει κανένα δυναμισμό, πού δέν μπορεί νά στηριχτεί σε μία ξεκάθαρη πολιτική γραμμή καί καταλήγει σε τέτοιες παράλογες διατυπώσεις σαν τήν παρακάτω: «Άνεξάρτητα από τις θέσεις πού τό κάθε κόμμα έχει έπεξεργαστεί καί ύποστηρίζει για τό σκόπιμο ή όχι τής ένταξης τής Ελλάδας στην ΕΟΚ, τά 5 κόμματα τής Συμμαχίας συνεκτιμούν τήν ανάγκη μιās άγωνιστικής ταχτικής καί άποφασίζουν νά τήν ακολουθήσουν με κοινή δράση!» Η Συμμαχία άποσιωπά παραπέρα έντελώς τό ρόλο του σοσιαλιμπεριαλισμού καί προτείνει καί αυτή τή γραμμή τής «διεθνούς διάσκεψης.»

ΕΡ: Στην περίπτωση πού τό Ε.Κ.Κ.Ε. δέν θάλει ύποψηφιότητα σ' όλες τις περιοχές τής χώρας, ποιά ταχτική πρόκειται ν' ακολουθήσει σ' αυτές τις περιοχές πού δέν θάχει θάλει ύποψηφιότητα; Θά ύποστηρίξει άλλο σχήμα;

ΑΠ: Σάν συνέπεια των εκτιμήσεων μας για τά καθήκοντα πού βλέπουμε σήμερα καί τό χαρακτήρα αυτών των εκλογών, καί στις περιοχές πού δέν θά θάλουμε ύποψηφιότητα θά δώσουμε τή πάλη για τήν σφυρηλάτηση τής αντιιγεμονιστικής γραμμής, τήν πάλη για τή συντριβή του ρεβιζιονισμού καί τήν άνασυγκρότηση του κόμματος τής εργατικής τάξης, πού τόσο μεγάλη σημασία έχει για τό λαϊκό μας κίνημα!

Κυκλοφορεί .

Ο ΠΟΛΙΤΗΣ

Άγγελου Έλεφάντη, Λαϊκή έτυμηγορία πάνω σε ψευδώνυμους στόχους. Παύλου Κρέμου, Η μετανάστευση τής μορφωτικής άθλιότητας. Άννας Φραγκουδάκη - Μαρίας Παπαγιάννη, Τή Μαριορή τήν πήρανε στρατιώτη. Μιχάλη Παπαγιάννη, Προστασία τής νεολαίας ή έρωτική περίπτυξη πρωτοπορίας καί συντήρησης. Άλκη Ρήγου, Έπιστημονική έρευνα καί κυβερνητική τακτική. Άγγελου Έλεφάντη - Μάκη Καβουριάρη, ΠΑΣΟΚ: Σοσιαλισμός ή λαϊκισμός. Γιώργου Κατσιγιάννη, Μερικά δεδομένα για τό βρετανικό εργατικό κίνημα. Μανώλη Δρεττάκη, Ο επαγγελματικός προσανατολισμός στα τριτάξια Γυμνάσια. Μαρίας Ηλιού, Για νά ύπάρξει έρευνα. Γιάννη Μηλιού, Η στροφή προς τήν τεχνική εκπαίδευση. Αντρέ Τσιανο, Για ν' άναστηθεί τό Πανεπιστήμιο. Φίλιππου Ηλιού, Κυκλοφορίες των ελληνικών βιβλίων. Βιβλιοκρισίες, Βιβλιοκριτικά σχόλια.

Τεύχος 13. Οκτώβριος 1977.

Λ.Δ.Ε.:

Γιατί παίρνουμε μέρος στις εκλογές

ΑΝΤΙ: Κατ' αρχήν θά ήθελα νά σᾶς ρωτήσω ποιά εἶναι ἡ σχέση τῆς «Λαϊκῆς Δημοκρατικῆς Ἐνότητος» μέ τό ΚΚΕ (μ-λ).

ΛΔΕ: Ἡ ΛΔΕ συγκροτήθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ ΚΚΕ (μ-λ) καί συμμετέχουν σ' αὐτήν ἄλλες ὀργανώσεις πού εἶχαν δημιουργηθεῖ μέ πρωτοβουλία παλιότερα τῆς ΟΜΛΕ καί πιά πρόσφατα τοῦ ΚΚΕ(μ-λ). Συγκεκριμένα πρόκειται γιά τίς ὀργανώσεις ΠΕΣΠ, ΠΠΣΠ, ΠΠΕΚΤ, καθώς καί τίς ὀργανώσεις τοῦ κινήματός μας στίς λαϊκές συνοικίες τῆς Ἀθήνας, τοῦ Πειραιᾶ καί τῶν ἐπαρχιῶν. Εἶναι ἕνα σχῆμα συντονιστικό γιά τή δράση αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων πού ἔχουν καθορισμένες σχέσεις καί παρόμοιες πολιτικές κατευθύνσεις. Ἡ ΛΔΕ εἶναι ἕνα κίνημα λαϊκό καί δημοκρατικό, ἕνα κίνημα ἀντιφασιστικό καί ἀντιμπεριαλιστικό.

ΑΝΤΙ: Γιατί στίς φετινές ἐκλογές ἐπιλέχθηκε ἡ προβολή τῆς ὑποψηφιότητος τῆς ΛΔΕ, πού ὅπως εἶπατε ἀποτελεῖ οὐσιαστικά ὄχι μετωπικό ἀλλά ἕνα συντονιστικό ὄργανο παρατάξεων πού δημιούργησε τό ΚΚΕ(μ-λ) καί ἡ ΟΜΛΕ; Γιατί δέν ὑπῆρξε προσπάθεια μιᾶς κάποιας μορφῆς πολιτικῆς συμμαχιῶν ἀλλά ἀντίθετα προβλήθηκε ἔντονα μόνο ἡ ὑποψηφιότητα τοῦ συγκεκριμένου φορέα; Ἀφοῦ παρ' ὅλες τίς διαφορές, τίς ὁποῖες δέχομαι καί τίς καταλαβαίνω, ὑπάρχει ἕνα κίνημα γενικά μέ κάποιες κοινές κατευθύνσεις. Εἶναι μιᾶ διαπίστωση ἀντικειμενική πῶς ἕνα κίνημα – ἄς μοῦ ἐπιτραπεί νά χρησιμοποιήσω ἕναν ὄρο πού δέν δέχεστε, ἀλλά γιά νά γίνουμε κατανοητοί ἄς τόν χρησιμοποιήσουμε – ἕνα κίνημα «ἀριστεριστικό» τώρα καί 3 χρόνια ἔχει μιᾶ πολύ ἔντονη καί σαφέστερη, ἀπό τό παρελθόν, παρουσία. Οἱ δυνάμεις τοῦ χώρου αὐτοῦ συμπορεύτηκαν καί ἴσως θά περίμενε κανεῖς σ' αὐτή τήν ἐκλογική ἀναμέτρηση – μιᾶ καί ἐγινε ἡ ἐπιλογή τῆς συμμετοχῆς στίς ἐκλογές – νά δεῖ μιᾶ προσπάθεια μετωπικῆς παρουσίας. Ἀντίθετα ὅμως προβλήθηκε ἡ αὐτόνομη ὑποψηφιότητα. Πῶς αἰτιολογεῖται αὐτό;

ΛΔΕ: Δέν θά ἦταν δυνατό νά προχωρούσαμε ἐμεῖς σέ μιᾶ συνεργασία μέ ἀποκλειστικό ἀντικείμενο τίς ἐκλογές. Ἄν ὑπῆρχε ἡ βάση γιά τήν πραγματοποίηση μιᾶς συμμαχίας, τότε αὐτή θά πραγματοποιοῦταν σέ γενικότερο πολιτικό ἐπίπεδο, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς ἐκλογές, καί φυσικά θά ἐκφραζόταν καί στίς ἐκλογές. Πέρ' ἀπ' αὐτό καί στό βαθμό πού οἱ ὄροι γιά μιᾶ τέτοια συμμαχία σήμερα δέν ὑπάρχουν, μιᾶ καθαρά ἐκλογική συνεργασία δέν ἔχει γιά μᾶς κανένα νόημα.

ΑΝΤΙ: Γιατί δέν ἐπιδιώξατε μιᾶ συμμαχία μέ τό ΕΚΚΕ ἢ ἄλλες ὀργανώσεις; Ὑπάρχουν ἀριστεροί πού χωρίς νά εἶναι ἐνταγμένοι σέ κάποιο συγκεκριμένο φορέα ἀκολουθοῦσαν καί συμπορεύονταν μέ αὐτό τό «γκωσίστικο» κίνημα. Ἐσεῖς δέν ἐπιδιώξατε τήν ὀργάνωση ἑνός μετώπου πού νά καλύπτει αὐτόν τόν κόσμο ἀλλά προχωρήσατε ἀπλῶς σ' ἕνα συντονιστικό ὄργανο τοῦ ἴδιου τοῦ ΚΚΕ(μ-λ).

ΛΔΕ: Τό δικό μας κίνημα τό θεωροῦμε σάν κάτι τό ξεχωριστό ἀπ' ὅλα τά ἄλλα κινήματα ἢ τίς ὀργανώσεις πού ὑπάρχουν στό χώρο τῆς λεγόμενης «ἐξωκοινοβουλευτικῆς ἀριστερᾶς». Ἡ καταγωγή τοῦ κινήματός μας πρῶτα ἀπ' ὅλα ἔχει τίς ρίζες τῆς στό παλιό ΚΚΕ, μέ τή φυσική ἔννοια, δηλαδή τῶν συγκεκριμένων συντρόφων πού ἦταν μέλη καί στελέχη του καί πού σέ μιᾶ δεδομένη στιγμή ἀποφάσισαν νά διαχωρίσουν τή θέση τους, ὅταν πίστεψαν ὅτι τό ΚΚΕ δέν προωθοῦσε πιά τούς λαϊκούς ἀγῶνες καί ἐγκατέλειψε στήν οὐσία ὅσα ἐπαγγέλλονταν, ἀλλά καί μέ τήν πολιτική ἔννοια, ἀφοῦ τό θεωροῦμε σάν συνέχεια τῶν ἐθνικῶν καί κοινωνικῶν ἀγῶνων πού διεξήγαγε ὁ λαός μας ἀπό παλιά μέχρι σήμερα. Τό κίνημά μας ξεκίνησε τό '64 μέ τήν ἐκδοχή τῆς «Ἀναγέννησης». Ἀπό τότε τό

κίνημά μας ἀναπτύχθηκε καί παλεύει μέ στόχο τή συγκρότηση ἑνός πραγματικά λαϊκοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος.

Δέν συμβαίνει ὅμως τό ἴδιο μέ τίς ἄλλες ὀργανώσεις. Ἐχουμε τήν ἀποψη ὅτι πρόκειται γιά ὁμάδες πού συγκροτήθηκαν κάτω ἀπό τήν ἐπιρροή κινήματων τοῦ ἐξωτερικοῦ καί εἶναι δημιουργήματα πολλές φορές τῆς μόδας. Οἱ πολιτικές τους θέσεις δέν θεωροῦμε ὅτι συντελοῦν στήν ἀνάπτυξη τῶν στόχων τοῦ λαϊκοῦ κινήματος. Ἄς ἀφήσουμε τίς διάφορες τροτσκιστικές ὁμάδες, πού ὅπως καταλαβαίνετε βρίσκονται πιά κοντά στό «Κ»ΚΕ καί στό «Κ»ΚΕἔσ., κι ἄς ἀναφερθοῦμε π.χ. στό ΕΚΚΕ. Ἀπό τή δημιουργία του μέχρι σήμερα τό ΕΚΚΕ, σύμφωνα πάντα μέ τήν ἰδιαίτερη φυσιογνωμία του, ἔχει κάνει μιᾶ μεταπήδηση πολλῶν μοιρῶν. Ἐμεῖς θεωροῦμε ὅτι ἐκφράζει ἕνα κομμάτι τῆς ριζοσπαστικῆς νεολαίας πού ἔχει δεχθεῖ ἐξωτερικά μόνο τίς ἐπιδράσεις τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος χωρίς νά τίς ἔχει ἀφομοιώσει. Ἀνάλογα μέ τίς πλειοψηφούσες ἐπιδράσεις πού δέχεται ἀπό τά διάφορα ἰδεολογικά ρεύματα, ἀλλάζει φυσιογνωμία καί δέν ἔχει μιᾶ σταθερή θέση. Σήμερα ἐμφανίζεται σάν ὑπέρμαχος τῆς γραμμῆς ἑνός κόμματος γιά τό ὅποιο μᾶς κατηγοροῦσε παλιότερα ὅτι εἴμαστε πράκτορες του. Τήν τοποθέτησή μας ἐμεῖς δέν τήν ἐννοήσαμε ποτέ σά μιᾶ σχέση δεσμῶν μέ μιᾶ συγκεκριμένη χώρα, ἀλλά θελήσαμε νά βγάλουμε τά δικά μας διδάγματα γιά τό πῶς θά κάνουμε τό ἐπόμενο βῆμα στή χώρα μας. Αὐτή ἡ θέση μᾶς διαφοροποιεῖ ἀπό ὅλα τά ἄλλα κινήματα πού ξεκίνησαν σέ ἀντίθεση ἢ ἀντιπαράθεση π.χ. μ' αὐτά πού συνέβαιναν στό «Κ»ΚΕ.

Ἐμεῖς πάντως δέν εἶχαμε καμιά ἀντίρρηση νά κάνουμε μιᾶ συζήτηση μέ τό ΕΚΚΕ. Μέχρι τώρα τέσσερις τουλάχιστο φορές τούς ἔχουμε καλέσει σέ δημόσια συζήτηση, ἀκριθῶς γιά νά δείξουμε τή φυσιογνωμία τοῦ ΕΚΚΕ, καί ποτέ δέν πήραμε συγκεκριμένη ἀπάντηση.

Ἐμεῖς ἐπιδιώκουμε νά μπεῖ διαχωριστική γραμμή μέ τίς ὁμάδες στίς ὁποῖες ἀναφερθήκατε. Ὅπως γνωρίζετε, ὁ ἀστικός τύπος θέλει νά κατασκευάσει μιᾶ δική του εἰκόνα, σύμφωνη μέ τά μέτρα του, γιά τό λεγόμενο χώρο τῆς «ἐξωκοινοβουλευτικῆς» ἀριστερᾶς. Ἐχουμε συγκεκριμένα περιστατικά νά καταγγεῖλουμε: Δραστηριότητες καί ἐνέργειες δικές μας προβάλλονται μέ τίτλους ἄλλων ὀργανώσεων ἢ ἀποσιωποῦνται. Ἐκεῖνο πού ἐμεῖς θέλουμε νά κάνουμε εἶναι νά μὴν ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει μιᾶ τέτοια σύγχυση, πού ἔχει σκόπιμα δημιουργηθεῖ, καί νά δείξουμε τήν πραγματική φυσιογνωμία τοῦ δικοῦ μας κινήματος. Αὐτοί εἶναι μερικοί ἀπ' τούς λόγους γιά τούς ὁποῖους ἐμεῖς δέν ἐπιδιώξαμε μιᾶ γενικότερη καί πολύ περισσότερο μιᾶ ἐκλογική συμμαχία.

ΑΝΤΙ: Αὐτό ἦταν ἕνα ἀπό τά κίνητρα ἢ τό βασικό ἴσως πού σᾶς ὀδήγησε στήν ἀπόφαση μιᾶς αὐτόνομης καθόδου στίς ἐκλογές;

ΛΔΕ: Ἡ πολιτική μας γραμμή διαφέρει τόσο πολύ ἀπό τήν πολιτική τῶν ἄλλων ὀργανώσεων, πού ἀποκλείει κάθε συνεργασία μαζί τους. Τό βασικό κίνητρο ἦταν ὅτι ἐμεῖς θέλουμε νά παρουσιάσουμε τή δική μας φυσιογνωμία πιά πλατιά στόν κόσμο. Θά πᾶμε στούς τόπους δουλειᾶς, θά πᾶμε στίς λαϊκές γειτονιές, θά πᾶμε παντοῦ. Πρωταρχικό γιά μᾶς σήμερα εἶναι ἡ γραμμή μας, οἱ θέσεις μας νά φτάσουν ὅσο πλατύτερα μπορέσουμε. Οἱ ἐκλογές εἶναι μιᾶ εὐκαιρία γιά προπαγάνδη τῶν ἰδεῶν τοῦ κινήματος, καί γιά τή διεκδίκηση τῆς ὑποστήριξης τῶν λαϊκῶν μαζῶν.

ΑΝΤΙ: Στίς ἐκλογές τοῦ 1974 ἡ ΟΜΛΕ – πού εἶναι μιᾶ ὀργάνωση ἀπ' τήν ὁποῖα κατάγεται τό ΚΚΕ(μ-λ), πού πρωτοστάτησε στήν ἴδρυση τῆς ΛΔΕ – εἶχε ἔντονα κριτικάρει τήν καθοδο στίς ἐκλογές τοῦ ΕΚΚΕ μέ μιᾶ ὀρισμένη ἐπιχειρηματολογία. Τώρα ὅμως – καί

είναι μιά άπορία για πολλούς – υιοθετείτε και σεις την κάθοδο στις εκλογές. Πώς έγινε αυτή ή επιλογή και αυτή ή άλλαγή στη στάση σας; Ποιές είναι οι προϋποθέσεις εκείνες που άλλαξαν από τό 1974 ως τώρα τόσο ριζικά; Είναι άπλως ύποκειμενικοί λόγοι; δηλαδή αισθάνεσθε αυτή τη στιγμή πιό δυνατοί, πιό Ικανοί, πιό ώριμοι και μπορείτε να εμφανιστείτε στις εκλογές;

ΛΔΕ: Οι εκλογές είναι ένα πολιτικό γεγονός. Η στάση ή δική μας δέν συνδέεται με τη στάση ή την ταχτική άλλων οργανώσεων που κινούνται στο χώρο της λεγόμενης «έξωκοινοβουλευτικής» άριστερας. Στο έρώτημά σας πώς τό 1974 καθορίσαμε μιά όρισμένη στάση άποχής και τώρα υιοθετούμε τη στάση που υιοθέτησε τό ΕΚΚΕ τό 1974...

ΑΝΤΙ: Καί στο όποιο είχατε κάνει έντονη κριτική...

ΛΔΕ: Η στάση μας δέν σημαίνει υιοθέτηση της στάσης του ΕΚΚΕ. Πρέπει να συνδέσουμε τό τελευταίο έρώτημα με τά προηγούμενα.

Έδω στην Ελλάδα πραγματικά υπάρχει ένα κίνημα που έσεις τό ονομάσατε «γκωσίστικο» ή «άριστερίστικο». Ένα τέτοιο κίνημα υπάρχει από διάφορες αιτίες, από διαφορετικούς λόγους και σε διαφορετικούς βαθμούς άπ' ό,τι πολλοί παράγοντες έδω στην Ελλάδα ύποστηρίζουν, συνδέοντάς μας με τό «γκωσίστικο» κίνημα. Έμεις επιμένουμε ότι τό δικό μας κίνημα έχει έντελως άλλα χαρακτηριστικά, δέν ταυτίζεται με τό κίνημα αυτό, τουλάχιστον σ' ό,τι άφορά την πολιτική γραμμή. Έμεις άπλως προβληματιζόμαστε ως προς τά φαινόμενα ενός τέτοιου κινήματος και δίνουμε μιά εξήγηση: Υπάρχει μιά γενικότερη κρίση του καπιταλιστικού συστήματος, που σε συνδυασμό με την έλλειψη ενός Ισχυρού, πραγματικά λαϊκού επαναστατικού κομμουνιστικού κινήματος έχει οδηγήσει στο να εμφανίζονται στην επιφάνεια διάφορα ρεύματα που είναι στην όψη μόνο επαναστατικά. Έμεις πιστεύουμε ότι υπάρχουν τρία βασικά ρεύματα: α) τό επαναστατικό ρεύμα· β) τό ρεφορμιστικό ρεύμα· και γ) τό άναρχοσυνδικαλιστικό, με διάφορες άποχρώσεις, ρεύμα. Η άνάπτυξη ενός πραγματικά επαναστατικού ρεύματος θά συντελέσει ώστε να περιοριστούν ή να μην παίζουν ένα βασικό ρόλο τά άλλα ρεύματα και θά δώσει τις δυνατότητες να θρεθούν διεξοδοι πραγματικές για τούς εργαζόμενους και για τό λαό. Έπαναστατικό κίνημα όχι στα λόγια, αλλά στην πράξη. Τότε θά ξεκαθαριστούν τά πράγματα. Φυσικά δέν έχουμε καμιά αὐταπάτη ότι θά ξεκαθαριστεί τό ζήτημα της πραγματικής φυσιολογίας του κινήματός μας πείθοντας τά διάφορα δημοσιογραφικά συγκροτήματα και τούς διάφορους πολιτικούς παράγοντες που μας παρουσιάζουν σαν «γκωσίστικο» κίνημα.

ΑΝΤΙ: Τό θέμα δέν είναι να πείσετε τά συγκροτήματα, όσο να πειστεί ό λαός.

ΛΔΕ: Άκριβώς, πιστεύουμε ότι ή πορεία των πραγμάτων θά ξεκαθαρίσει αυτά τά ζητήματα, π.χ. τις διαφορές μας με τό ΕΚΚΕ – γιατί μας ταυτίζουν συχνά μ' αυτό.

ΑΝΤΙ: Άς επανέλθουμε όμως στο ζήτημα της καθόδου σας στις φετινές εκλογές.

ΛΔΕ: Έμεις δέν είμαστε από άποψη άρχης κατά της συμμετοχής στις εκλογές γενικά. Ούτε τό προοδευτικό κίνημα είχε ποτέ θεωρητικά και πρακτικά τέτοια άποψη. Ούτε τό 1974 είχαμε προβάλλει τέτοια άποψη. Με μιά όρισμένη εκτίμηση της κατάστασης τότε καταλήξαμε στη θέση της άποχής. Με μιά όρισμένη εκτίμηση της κατάστασης τώρα, καθορίζουμε τη συμμετοχή μας στις εκλογές. Τό '74 είχαμε καταγγείλει ότι οι συνθήκες αλλά και τό ψυχολογικό κλίμα ήταν τέτοιο που οδηγούσε στο δίλημμα «ό Καραμανλής ή τά τάνκς». Αυτά πολύ σωστά τά τονίσαμε τότε και σε συνδυασμό με τόν ύποκειμενικό μας παράγοντα καθορίσαμε τη στάση της άποχής. Αυτό σήμαινε ότι, παρ' όλες τις δυσκολίες, αν οι δικές μας οι δυνατότητες επέτρεπαν, έμεις θά παρεμβαίναμε δραστήρια σε κείνες τις εκλογές. Δέν είχαμε όμως τις αντικειμενικές δυνατότητες, οργανωτικές, οικονομικές και άλλες, να αξιοποιήσουμε την εκλογική διαδικασία και να καταγγείλουμε όσα καταγγείλαμε και με την άποχή μας σε πιό περιορισμένη κλίμακα. Τώρα όμως τό κίνημά μας θρίσκει σε καλύτερη κατάσταση, σε άνοδική πορεία. Έκτιμούμε ότι είναι σε θέση να παρέμβει σ' αυτές τις εκλογές όχι άπλως εκθέτοντας ύποψηφιότητες αλλά οργανώνοντας εκρίνη την πρακτική κινητοποίηση που θά του επιτρέψει να διαφωτίσει τις λαϊκές μάζες εξηγώντας τί είναι αυτές οι εκλογές, ποιό είναι αυτοί που τις οργανώνουν και ποιό είναι αυτοί που ζητάνε την ψήφο του τώρα και 150 χρόνια με τά ίδια και τά ίδια λόγια κάθε τετραετία. Άκόμα θά καταγγείλουμε ότι δέν έχουν αλλάξει ουσιαστικά οι συνθήκες και ότι διεξάγονται οι εκλογές κάτω από ένα καθεστώς άνελεύθερο, χωρίς να έχει διαλυθεί τό παρακράτος κλπ. κλπ. Παρ' ότι γίνεται πολός λόγος για εκλογές άσφογες από την ίδια την κυβέρνηση ή γίνονται διαθήματα από τ' άλλα άστικά κόμματα για να

έξασφαλισθούν διακομματικές έπιτροπές και άλλα που θά έξασφαλίσουν δήθεν τις έλεύθερες εκλογές, ή ουσία του ζητήματος είναι ότι έλεύθερες εκλογές δέν υπάρχουν γενικά στον καπιταλισμό, αλλά και ειδικά σήμερα. Άς θυμίσουμε ότι οι εργαζόμενοι έχουν δεχτεί κατ' επανάληψη επιθέσεις της άστυνομίας, άπαγορεύσεις των συγκεντρώσεών τους. Δέν μπορούμε να μιλάμε για έλεύθερες εκλογές, όταν υπάρχει μιά δραστηριοποίηση του κρατικού μηχανισμού για να κτυπήσει εκείνες τις δυνάμεις που δέν μπορεί να τις ύποτάξει, π.χ. ένάντια στο κίνημά μας, που συστηματικά διεξάγονται τρομοκρατικές ένέργειες από τό έπίσημο κράτος και κατ' επανάληψη σύντροφοί μας συλλαμβάνονται άσκώντας νόμιμα πολιτικά τους δικαιώματα, όταν διαδίδουν τις άπόψεις μας ή όταν κολλάν άφίσες ή πουλούν την έφημερίδα... Οι λεγόμενες δημοκρατικές δυνάμεις αυτά τά άποσιωπούν, στο βαθμό που δέν θίγονται τά δικά τους συμφέροντα, δηλαδή στο βαθμό που οι ένέργειες αυτές στρέφονται σε άλλες δυνάμεις, κι όχι ένάντια στις ίδιες.

ΑΝΤΙ: Πάντως διώξεις για άφισκοκολλησεις και διανομή έφημερίδων κ.λπ. έχουν ύποστει και Ρηγάδες και Κνίτες.

ΛΔΕ: Δέν τό άμφισβητούμε αυτό. Άλλά συγκεκριμένα συμβαίνουν και τά εξής: α) Άποσιωπάται κάθε ανακοίνωσή μας από τό μεγάλο ήμερήσιο τύπο συστηματικά, αλλά κι από τό λεγόμενο δημοκρατικό τύπο, ό όποιος διεκδικεί ωστόσο ίσα δικαιώματα για την κάθε όργάνωση, για τό κάθε κόμμα, στο ραδιόφωνο, στην τηλεόραση κλπ. β) Ζητήσαμε τό στάδιο Καλλιθέας για να κάνουμε μιά πρώτη συγκέντρωση για τη δημιουργία της ΛΔΕ, όπου θά εκθέταμε τούς στόχους της προεκλογικής δουλειάς. Τό στάδιο άνήκει στο δήμο Καλλιθέας, που έλέγχεται από τό «Κ»ΚΕ. Άρχικά τό στάδιο δέν μας τό διναν με τό έπιχείρημα ότι ή κυβέρνηση άπαγορεύει να δίδονται τά στάδια. Όταν όμως άργότερα ύπήρξε μιά κυβερνητική δημοσίευση ότι έχει άρθει αυτή ή άπαγόρευση – και αυτό τούς άφαίρεσε κάθε πρόσχημα – πήγαμε, και τότε εύθέως μας είπαν «άπαγορεύεται, δέν σας τό δίνουμε». Τό ίδιο διάβημα έχει γίνει στο δήμο Αιγάλεω, που έλέγχεται από τό «Κ»ΚΕ. Χωρίς προσήματα μας άρνήθηκαν. Κι όμως έγιναν πολιτικές συγκεντρώσεις και στο γήπεδο Καλλιθέας και στο Αιγάλεω πρόσφατα. Στο πρώτο συγκέντρωση του «Κ»ΚΕ. Στο δεύτερο του «Κ»ΚΕ. Για μας μπαίνει συνεπώς ένα έρώτημα: Όταν οι άνθρωποι αυτοί, που διεκδικούν δικαιώματα για τόν έαυτό τους από αυτό που άποκαλούν αντίδραση, έχοντας οι ίδιοι μιά μικρή, έλάχιστη έξουσία, σε σχέση με την κεντρική πολιτική έξουσία – ένα δήμο π.χ. – προχωρούν σε τέτοια άπαγορευτικά μέτρα άπέναντι σ' αυτούς που έχουν μιά διαφορετική γνώμη, τί έχέγγυα δημοκρατικότητας μπορούν να έχουν; Άν επαιρναν την έξουσία οι άνθρωποι αυτοί τί θά μπορούσαν να εκχωρήσουν σαν δημοκρατικά δικαιώματα σε όσους έχουν διαφορετική μ' αυτούς γνώμη;

ΑΝΤΙ: Έσεις πάντως αν είχατε την έξουσία τί θά κάνατε;

ΛΔΕ: Είναι άλλου είδους έρώτημα. Μας πάει πολύ μακριά. Δέν έχουμε καμιά αντίρρηση να άπαντήσουμε. Μπορούμε όμως να σας δώσουμε μιά άπάντηση για τά σημερινά δεδομένα. Η δύναμή μας είναι ακόμα αρκετά μικρή. Συνέβηκε όμως να έχουμε την πλειοψηφία σε συλλόγους, σωματεία κ.λπ. Φροντίσαμε παντού να

Ο Πολύδωρος Δανηλίδης, 78 χρονών, γραμματέας της Κ.Ε. του ΚΚΕ (μ-λ) και ύποψήφιος (Β

Αθηνών) της ΛΔΕ, μιλάει στην πρώτη προεκλογική συγκέντρωση της ΛΔΕ, στο «Σπόρτινγκ». Μέλος του ΚΚΕ από τό 1920, πέρασε από φνλακές, έξορίες, στρατοδικεία. Ίδρυτικό μέλος του Ε.Π.Α.Σ. Από τό Δεκέμβριο 1941 μέχρι τό Νοέμβριο 1943 πολιτικός καθοδηγητής της Κεντρικής Έπιτροπής Ε.Π.Α.Σ. Από τόν Όχτώδοιο 1947 μέχρι τόν Αύγουστο 1949 στο θουνό, στο ΔΣΕ. Μετά στις άνατολικές χώρες. Από τό Σεπτέμβριο 1964 είναι επικεφαλής των οργανώσεων των Μαοξιστών – Λενινιστών των Έλλήνων κομμουνιστών πολιτικών προσφύγων στις άνατολικές χώρες. Κι από την άνοιξη του 1973 παράνομος στην Ελλάδα. (Πρωτοπαρουσιάστηκε έπίσημα στην εκδήλωση του «Σπόρτινγκ»).

άσκειται ή δημοκρατική διαδικασία προς πάσα κατεύθυνση, προς όλους τούς διαφωνούντες, συμπεριλαμβανομένων και των μελών των οργανώσεων αυτών. Τελικά θέλουμε να πούμε ότι δεν μπορείς να διεξάγεις μία πάλη για δημοκρατικά δικαιώματα και πριν καλά-καλά κάνεις τά πρώτα θήματα της πάλης αυτής να άσκεις αντιδημοκρατική πολιτική στο επίπεδο που έχεις κάποια δυνατότητα. Αυτό δεν μπορεί να συμβαίνει ιδιαίτερα στην εποχή μας, όπου υπάρχει μία αύξημένη ευαισθητοποίηση των λαϊκών και των δημοκρατικών μαζών στο ζήτημα της πολιτικής και συνδικαλιστικής δημοκρατίας, και πιο ιδιαίτερα εδώ στην Ελλάδα, ύστερα από τις χίλιες δυό ταλαιπωρίες που πέρασε τό ελληνικό επαναστατικό κίνημα.

ΑΝΤΙ: "Ας ξαναγυρίσουμε όμως πάλι στά παλιά, στις εκλογές του 1967. Η ΣΠΑΚ, που ήταν μία ομάδα γύρω από τό περιοδικό «ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ», είχε προετοιμαστεί για τις εκλογές μέ ένα σχήμα «Συνεπούς Άριστεράς», αν δεν κάνω λάθος.

ΛΔΕ: Ήταν ή «Συνεπής Πολιτική Άριστερή Κίνηση».

ΑΝΤΙ: Και προγραμματίζε να κατέθει στις εκλογές;

ΛΔΕ: "Όχι! Είχε αποφασίσει να συμμετάσχει σ' αυτές τις εκλογές μέ κάποιο τρόπο, όχι μέ την έννοια της συμμετοχής μέ υποψήφιους κ.λπ. στις εκλογές. Άσφαλώς ή θέση της θά 'ταν διαφορετική. Θά 'ταν μία παρέμβαση.

ΑΝΤΙ: Μέ ποιά μορφή;

ΛΔΕ: Θά μπορούσε να 'ταν άκυρο, άποχή, λευκό.

ΑΝΤΙ: Μιλάμε για τις εκλογές του '67, που δεν γίνανε.

ΛΔΕ: Γιατί αν μία φορά τό '74 δεν είχαμε τις δυνατότητες, πολύ περισσότερο τό '67 δεν είχαμε τέτοιες δυνατότητες. Οί πληροφορίες σας σφάλλουν. Πάντως δεν επρόκειτο να κατεθούμε μέ υποψήφιους.

ΑΝΤΙ: Πάντως θά συμμετείχατε;

ΛΔΕ: "Όσο πήραμε μέρος και τό '74, δηλαδή θά γινότανε μία κινητοποίηση όσων δυνάμεων υπήρχαν, μέ διαφωτιστικό υλικό, μέ οποιαδήποτε κινητοποίηση θά ήταν δυνατή. Πώς θά έκφραζότανε αυτό στις κάλπες: Μπορεί να έκφραζόταν μέ άποχή ή μέ λευκό. Αυτό θά καθοριζότανε. Και μέ κύριο σύνθημα πάλι τό ξεσκεπάσμα της κατάστασης που υπήρχε, της πορείας προς τό φασισμό κ.λπ...

ΑΝΤΙ: Έδώ ήθελα να καταλήξω. Από σās έχει γίνει οξύτατη κριτική και στην ΕΔΑ και στο ΚΚΕ αλλά και στα άστικά κόμματα για τή συμμετοχή τους στις εκλογές του '67, γιατί δεν πρόβλεψαν ότι πάμε για δικτατορία. Δεν ισχύει επομένως και για σās ότι μέ τήν τότε θέση και προετοιμασία σας να κατεθείτε στις εκλογές μέ τήν οποιαδήποτε μορφή, δεν παίρνει ή μπάλα της κριτικής και σās;

ΛΔΕ: "Όχι δεν παίρνει ή μπάλα και μās. Άκριθώς επειδή τό πολιτικό κλίμα, όπως τό νιώθαμε έμεις, είχε πολλές ένδειξεις ότι προχωράμε για φασισμό. Αυτό υπήρχε μέσα στις έκτιμήσεις μας. Γι' αυτό στά κείμενα εκείνης της εποχής μιλούσαμε για ένδεχόμενο άνοιχτής φασιστικής δικτατορίας.

ΑΝΤΙ: Καλά! Έτσι γενικά όλοι τό έλεγαν. Τό 'λεγε και ό Άντρέας Παπανδρέου και ή ΕΔΑ. Δηλαδή καταγγελία του άνοιχτού φασισμού υπήρχε.

ΛΔΕ: "Άλλο πράγμα τί κάνανε όμως. Βεβαίως μπορεί να τό λές και να μήν τό παίρνεις καθόλου υπ' όψη σου, ή μπορεί να τό λές και να τό γράφεις στά παλιά σου τά παπούτσια. Σήμερα έμεις συμμετέχουμε στις εκλογές. Δεν άποκλείουμε τό οποιοδήποτε ένδεχόμενο. Δεν άποκλείουμε από τις πολιτικές μας έκτιμήσεις άκόμα και μία άνοιχτή φασιστική δικτατορία. Τό πρόβλημα συνεπώς δεν είναι να κάνεις τόν προφήτη εκεί που δεν έχεις τά φόντα να τόν κάνεις. Έμεις δεν κατηγορούμε κανένα ότι δεν έκανε τόν προφήτη ούτε διεκδικούμε τό ρόλο του προφήτη. Άλλά όταν έχεις μπροστά σου συγκεκριμένα πολιτικά δεδομένα, όπως υπήρχαν τότε, τό '67, στην Ελλάδα, όφείλεις να τά πάρεις υπ' όψη σου, να προετοιμαστείς για τό ένδεχόμενο αυτό, να προετοιμάσεις τις μάζες χωρίς να τούς δημιουργείς άυταπάτες για τή νομιμότητα, αλλά από κεϊ και πέρα στη διαδρομή σου όσες μάχες χρειαστεί θά τις δώσεις, άκόμα και έκλογικές. Συνεπώς, κάναμε τότε κριτική στην ήγεσία της ΕΔΑ και του «Κ»ΚΕ και τήν ουσία αυτής της κριτικής τή συνεχίζουμε, και σήμερα, όχι γιατί συμμετείχε ή γιατί δεν συμμετείχε στις εκλογές, αλλά γιατί είχε άποκλειστικά στραφεί προς τήν έκλογική πάλη κι είχε έγκαταλείψει τήν έξωκοινοβουλευτική πάλη, που είναι και ή ουσιαστική. Και επιπλέον τό έκανε αυτό σέ συνθήκες μιάς άνοιχτής πορείας προς τό φασισμό.

ΑΝΤΙ: Τώρα, για τις συγκεκριμένες εκλογές προς τις όποιες πάμε. Στις εκλογές αυτές κατεβαίνουν φυσικά και άλλες πολιτικές δυνάμεις. Από μέρος σας θά υπάρξει και κάποια αντιπαράθεση προς τούς άλλους πολιτικούς φορείς, θά γίνει ή καταγγελία ότι δεν δίνεται μία λύση στα πολιτικά και τά κοινωνικά και στα οικονομικά

προβλήματα του λαού κ.λπ. Σε όλη αυτή τήν αντιπαράθεση προς τις άλλες πολιτικές δυνάμεις, θά μπορούσε να γίνει ένα είδος Ιεράρχησης; Ποιός είναι ό κύριος αντίπαλος αυτή τή στιγμή; Υπάρχει κανενός είδους Ιεράρχηση στόχων και Ιεράρχηση του προς τά που θά γίνει ή κριτική ή είναι γενική και έξισωτική;

ΛΔΕ: Υπάρχει μία δεδομένη πολιτική κατάσταση. Η κυβέρνηση Καραμανλή στην έξουσία, προκηρύσσει έκλογές ένα χρόνο πριν, ενώ άπερίφραστα έχει δηλωθεί ποιοί είναι οι λόγοι για τήν επίσπευση των έκλογών: Έτοιμάζονται λύσεις για τήν Κύπρο και για τις άμερικάνικες θάσεις, για τό ΝΑΤΟ. Κατά τή γνώμη μας επίκεινται συμφωνίες άπαράδεχτες. Υπάρχουν φυσικά κι άλλοι παράγοντες που όδήγησαν στην επίσπευση των έκλογών, όπως οι ανταγωνισμοί και ή σκληρή μάχη που φούντωσε στο χώρο της δεξιάς. Ός προς τήν Ιεράρχηση, τά πράγματα σύμφωνα μέ τις πολιτικές μας θέσεις είναι καθαρά. Τά κύρια πυρά όλης της προπαγάνδας μας είναι ένάντια στη σημερινή πολιτική έξουσία, δηλαδή στην κυβέρνηση Καραμανλή, στη δεξιά, στους κρατικούς και παρακρατικούς μηχανισμούς, στους μηχανισμούς των μυστικών ύπηρεσιών, στον Ιμπεριαλισμό που κρύβεται πίσω. Τώρα από κεϊ και πέρα, είναι σίγουρο ότι έμεις θά αναπτύξουμε μία καμπάνια άρκετά αναλυτική για να έκθέσουμε τις άπόψεις μας άπέναντι στις υπόλοιπες πολιτικές δυνάμεις. Η ΕΔΗΚ είναι ένα κόμμα που προέρχεται άπ' τό Κέντρο, από ένα σχηματισμό που τότε και τώρα έχει δεσμούς και έχει ύπηρετήσει τό ξένο και τό ντόπιο μονοπωλιακό κεφάλαιο. Πιστεύουμε ότι έκφράζοντας τή φιλελεύθερη πτέρυγα της ντόπιας μεγαλοαστικής τάξης έχει μία σχετικά διαφορετική όπτική για τις συγκεκριμένες μορφές άσκησης της έξουσίας. Από κεϊ και πέρα, μέ βάση τή φυσιογνωμία της, στα ζητήματα έξωτερικής πολιτικής ή τά λεγόμενα έθνικά ζητήματα ταυτίζεται μέ τή Ν.Δ. Ό Μαύρος έχει δηλώσει ότι ανήκει στην Εύρώπη, έχει συνταχθεί άπολύτως μέ τήν ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ...

ΑΝΤΙ: Δεν τό λέει έτσι άκριθώς. Άσκει κριτική στον Καραμανλή.

ΛΔΕ: Ναί, κάνει μία κριτική. Άλλά ή πολιτική του Μαύρου είναι τό «άνήκουμε στην Εύρώπη, ανήκουμε στη Δύση» κλπ. και έχει ταυτιστεί άπολύτως στο θέμα της ΕΟΚ. Επίσης στο θέμα του Αιγαίου: Ένέκρινε μαζί μέ όλα τά κόμματα της σημερινής Βουλής τις πολεμικές δαπάνες.

ΑΝΤΙ: Έκτός από τό ΚΚΕ...

ΛΔΕ: "Όσως εδώ όφείλουμε να διευκρινίσουμε ότι τό «Κ»ΚΕ διαφώνησε όχι στην ουσία των δαπανών αλλά γιατί ή άγορά των όπλων δεν θά έλέγχονταν και θά γίνεται από τούς Δυτικούς. Άν επρόκειτο να τά αγοράζαν από άλλου, τό «Κ»ΚΕ θά ήταν σύμφωνο... Για τήν ΕΔΗΚ όμως τελικά πρέπει να θυμίσουμε πώς, όταν οι άγώνες των έργαζομένων θρέθηκαν σέ αιχμή, ό ρόλος που φιλοδόξησε να παίξει φανερά ή ΕΔΗΚ ήταν να κλείσει τις άγωνιστικές κινητοποιήσεις.

Για τό ΠΑΣΟΚ πιστεύουμε ότι στις γραμμές του έχει άγκαλιάσει πραγματικά δημοκρατικές δυνάμεις. Η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων που έπηρεάζονται από τό ΠΑΣΟΚ είναι άνθρωποι του λαού, δημοκρατικοί κ.λπ.

ΑΝΤΙ: Άνθρωποι του λαού ψηφίζουν και τόν Καραμανλή πάντως...

ΛΔΕ: Ναί. Άλλά εδώ έννοούμε τόν κόσμο που ένεργητικά συμμετέχει. Τόν Καραμανλή ακολουθούν οι μη ένεργητικές λαϊκές δυνάμεις. Σε τί συνίσταται όμως ή πολιτική του Άντρέα σήμερα; Έπιδιώκει τό έξής: Πρώτο να προβάλει τήν έναλλακτική λύση άπέναντι στον Καραμανλή. Καραμανλής - Άντρέας. Ός ένα βαθμό τό έχει πετύχει και προσπαθεί να μπορέσει να διαπραγματευθεί μέ τό σύνολο των άλλων αντιπολιτευόμενων δυνάμεων από θέση ισχύος για τήν πιθανή αύριανή συνεργασία για τήν κατάκτηση της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας. Είμαστε βέβαιοι πώς αν τό ΠΑΣΟΚ έρθει κόμμα δεύτερο, θά γίνει τό «ένωτικότερο των ένωτικών» στο χώρο της αντιπολίτευσης.

Στήν προσπάθειά του να συνενώσει τόν πιο μεγάλο αριθμό δυνάμεων, άσκει μία πολιτική προς πάσα κατεύθυνση, από ύπερριστερή μέχρι ύπερσθινιστική και ύπερδεξιά, που καλύπτει τά πιο άλλοπρόσαλλα στοιχεία. Η ουσία είναι ότι ό Άντρέας παίζει τό παιχνίδι του και στρέφεται αυτή τή στιγμή στο να τραθήξει τις μάζες της άριστεράς ύποσχόμενος σοσιαλισμούς, άντιαμερικανισμούς και άλλα παρόμοια ήχηρά.

Στό χώρο των υπόλοιπων, υπάρχει τό σχήμα της συνεργασίας των πέντε, που συγκροτήθηκε μέ πολλά θάσανα. Ποιά είναι ή βασική της πολιτική σκέψη; Λένε: Η δεξιά έχει στο παρελθόν πολλά που τή βαρύνουν αλλά έν πάση περιπτώσει έμφανίζεται σήμερα μέ ένα διαφορετικό πρόσωπο, τό λαϊκό κίνημα άπ' τή μεριά του τό παρατράθηξε πολύ τό σχοινί, έκανε λάθη και λάθη (δεν θέτομε

εμείς σε άμφισβήτηση ότι γίνανε λάθη, αλλά αλλιώς έννοει τὰ λάθη τὸ «Κ»ΚΕἔσ.) Ὑστερα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ «Κ»ΚΕἔσ. καὶ ἡ ΕΔΑ ἐπιχειροῦν μιά «καλοπροαίρετη» σύνθεση. Γενικὴ εἶναι ἡ ἀπόρριψη κάθε ἀγωνιστικοῦ στοιχείου στὴ λαϊκὴ πάλη καὶ ἡ ὑποκατάστασή του ἀπὸ μιά καθὼς πρέπει «κοινοβουλευτικὴ πάλη». Δέν πρωτοτυποῦν σὲ τίποτε. Προσπαθοῦν νὰ εἰσαγάγουν τὸ σχῆμα «εὐρωκομμουνισμός» στὰ ἑλληνικὰ δεδομένα. Ἐμεῖς ἔχουμε χίλιους λόγους νὰ εἴμαστε πλήρως ἀντίθετοι στὸν εὐρωκομμουνισμό. Ἄς προσθέσουμε ὡστόσο ὅτι τὰ κόμματα αὐτὰ πού προσπάθησαν νὰ προωθήσουν τὸν εὐρωκομμουνισμό στὴν Εὐρώπη ἔχουν καὶ μιά ἐπιρροή διαφορετικὴ ἀπὸ «Κ»ΚΕἔσ., πού παίζει τὸ μικρομέγαλο. Σ' ὅλο τὸ διάστημα προσπάθησαν νὰ ἐφαρμόσουν μιά «ἐποικοδομητικὴ ἀντιπολίτευση». Μὲ αὐτὴ τους τὴ στάση υἱοθέτησαν σειρά ἀπὸ θέσεις, ὅπως στὸ θέμα τῆς ΕΟΚ. Ἀποδέχτηκαν καὶ θεωροῦν θετικὴ τὴν ἐνταξὴ τῆς Ἑλλάδας στὴν ΕὐΡΟΚ, μὲ τὸ κωμικὸ ἐπιχείρημα ὅτι δίπλα στὴν Εὐρώπη τῶν μονοπωλίων ὑπάρχει ἡ Εὐρώπη τῶν ἐργαζομένων. Ἀσφαλῶς καὶ ὑπάρχει ἡ Εὐρώπη τῶν ἐργαζομένων, ἀλλὰ ἐδῶ πρόκειται περὶ τῆς ἐνταξῆς μας στὴν Εὐρώπη τῶν μονοπωλίων καὶ ὄχι στὴν Εὐρώπη τῶν ἐργαζομένων. Δέχτηκαν καὶ ψήφισαν τὶς στρατιωτικὲς δαπάνες. Στὴν Κύπρο, πέραν τοῦ αἰτήματος νὰ ἀνοίξει ὁ φάκελος, δέν ἔχουν διαφοροποιήσει σὲ τίποτα τὴ θέση τους, καὶ σ' ὅλα τὰ βασικὰ ζητήματα ἔχουν οὐσιαστικὰ εὐθυγραμμιστεῖ. Εἶναι βασικὰ ὀπαδοὶ τῆς ἐξισορρόπησης τῶν ξένων ἐπιρροῶν στὴν Ἑλλάδα. Νὰ στηριχτοῦμε καὶ ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ κεῖ. Αὐτὴ εἶναι ἡ πολιτικὴ τους, πού θεθαίως ἐρχεται σὲ κάποια ἀντίθεση, ἀλλὰ ὄχι ριζικὴ, μὲ τὴν πολιτικὴ τοῦ Καραμανλῆ.

Τὸ «Κ»ΚΕἔσ. προσπάθησε νὰ παίξει στὸ συναίσθημα τῶν δημοκρατικῶν μαζῶν γιὰ ἐνότητα καὶ νὰ προωθήσει τὴ συνεργασία μὲ τὶς ἄλλες 4 ὀργανώσεις. Ἐμεῖς τὴν ἐνότητα θὰ τὴν ἐπιδιώξουμε σὲ βάση ἀρχῶν. Γι' αὐτὸ διαλέξαμε τὸν τίτλο «Λαϊκὴ Δημοκρατικὴ Ἐνότητα», ἐννοώντας ὅτι δέν μπορεῖ νὰ γίνει ἡ ἐνότητα ἐν ὄνοματι τοῦ λαοῦ ἀπὸ πληρεξούσιους, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ λαό.

ΑΝΤΙ: *Ναί, μίλησαν σάν τὴ διαδικασία μιᾶς μελλοντικῆς συνεργασίας ὅλων τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων. Κάποτε ὀφείλουμε νὰ ἀκοῦμε καὶ τὶς διακηρύξεις τοῦ καθενός...*

ΛΔΕ: Τὸ νὰ κάνεις ὅμως μιά συνεργασία ἐν ὄψει τῶν ἐκλογῶν μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ πραγματοποιήσεις πολιτικὴ ἐνότητα στὴ συνέχεια, αὐτὸ μυρίζει πολὺ ἐκλογικὸ κόλπο.

Ἐπάρχει ὁ κόσμος τῆς ἀριστερᾶς πού βλέπει νὰ κατεβαίνουν στὶς ἐκλογές ἕνα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε κόμματα καὶ πού ὅλα λένε πὼς εἶναι ἀριστερά. Φυσικά, ἂν θέλεις ν' ἀπευθυνθεῖς στὸ συναίσθημά του γιὰ νὰ τὸν ἐξαπατήσεις, μπορεῖς πάντα νὰ παριστάνεις τὸν ἐνωτικὸ. Ἐμεῖς θὰ προσπαθήσουμε νὰ δείξουμε ὅτι θὰ θέλαμε νὰ μὴ συμβαίνουν αὐτά. Ἀλλὰ παράλληλα, ὅτι γιὰ νὰ ξεκαθαριστοῦν τὰ πράγματα, χρειάζεται μιά πάλη δύσκολη, χρειάζεται νὰ λέγεται σὲ κάθε στιγμὴ ὅλη ἡ ἀλήθεια, ἀκόμα κι ἂν φαίνεται δυσάρεστη, ἔτσι πού νὰ δημιουργηθοῦν οἱ προϋποθέσεις γιὰ μιά πραγματικὴ λαϊκὴ ἐνότητα.

ΑΝΤΙ: *Ἄν τὸ πάρουμε ἱστορικὰ-χρονολογικά, ἐσεῖς πρῶτοι κάνατε τὴ διάσπαση.*

ΛΔΕ: Ἐμεῖς φύγαμε, ναί. Ἀλλὰ ἄλλοι ἔχουν τὴν εὐθύνη τῆς διάσπασης. Ὑπῆρχε ἕνα ἀριστερὸ κίνημα καὶ εἶναι ἄλλοι αὐτοὶ πού ἀλλάξαν τὴν πορεία καὶ τὴν προοπτικὴ του. Ἐγκατέλειψαν τοὺς στόχους καὶ ὅλα ὅσα τὸ κίνημα ἐπιδίωκε. Ἐμεῖς ὀφείλουμε νὰ συνεχίσουμε αὐτὸ τὸ δρόμο καὶ νὰ τὸν ἀναπτύξουμε. Αὐτὰ θὰ ποῦμε καὶ θὰ προσπαθήσουμε νὰ κατανικήσουμε τὴν ἀπογοήτευση πού ὑπάρχει στὸν κόσμο τῆς ἀριστερᾶς.

Ἄς πᾶμε ὅμως στὸ «Κ»ΚΕ. Κατ' ἀρχὴν, ὅσον ἀφορᾶ τὴ γενικὴ φιλοσοφία του, δέν διαφέρει ἀπὸ τὸ «Κ»ΚΕἔσ. σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν ἐν γένει στάση του, πού συνοψίζεται στὸ ὅτι μὲ ἀλλαγές σταδιακές, «διαρθρωτικὲς», τελικά θὰ ἀλλάξουμε ἀπὸ τὰ μέσα τὸ καπιταλιστικὸ σύστημα. Ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ βασικὸ σκέλος, τὸ «Κ»ΚΕ δέν διαχωρίζεται ἀπὸ τὸ «Κ»ΚΕἔσ. Ἀπὸ τὴ θέση του αὐτὴ πηγάζουν οἱ ἐπὶ μέρους τοποθετήσεις στὸ ζήτημα τῆς συνδιοίκησης στὰ πανεπιστήμια, στὸ ζήτημα τῆς συμμετοχῆς τους στὰ Ν.Π., στὸ ρόλο πού παίζουν στὰ συνδικάτα. Ἡ γενικὴ τους τοποθέτηση ἀπέναντι στὰ πράγματα ἔχει τὶς ρίζες τῆς σὲ παλιότερες ἐποχές, ὅταν ἦταν ἕνα ἐνιαῖο κόμμα. Ὑπάρχει ἕνα βασικὸ ζήτημα πού τὸ διαχωρίζει ἀπὸ τὸ «Κ»ΚΕἔσ. Τὸ ζήτημα αὐτὸ εἶναι ἡ ἀπόλυτη πρόσδεσή του στὸ σοβιετικὸ καὶ στὰ ἄλλα λεγόμενα ἀδελφὰ κόμματα. Μὲ βάση συναισθηματικούς παράγοντες πού ἐπιδροῦν στὶς ἀριστερές μάζες καταφέρνει νὰ συσπειρώνει ἕνα μεγάλο ἀριθμὸ ἀγωνιστικῶν λαϊκῶν στοιχείων στὸ ὄνομα τοῦ διεθνισμού.

Σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν πολιτικὴ τῆς κυβέρνησης πού ἀπορρέει ἀπὸ τὴν πρόσδεσή της στὸν ἀμερικάνικο ἱμπεριαλισμὸ καὶ τὸ ΝΑΤΟ, ἔχει ἀρκετές διαφορές. Στὸ Κυπριακὸ ὅμως τί προτείνει; Προτείνει

διεθνοποίηση. Ἄρκει δηλαδὴ νὰ πάρουν μέρος οἱ Σοβιετικοὶ σὲ κάποια τράπεζα καὶ τὰ πράγματα θὰ εἶναι ἐντάξει. Θὰ λυθεῖ τὸ πρόβλημα ἂν ἀντὶ τοῦς Νατοϊκοῦς κύκλους τὸ θέμα μπεῖ στοὺς κύκλους τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας, δηλαδὴ μὲ συμμετοχὴ τοῦ ΟΗΕ. Τότε ὑπάρχει ἐντύπωση ὅτι θὰ λυθεῖ τὸ Κυπριακὸ.

ΑΝΤΙ: *Εἶναι ὅμως ὁ ΟΗΕ καὶ τὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας μιά πολιτικὴ διέξοδος...*

ΛΔΕ: Διέξοδος γιὰ ποιόν; Γιὰ τὸ λαό;

ΑΝΤΙ: *Εἰδικὰ γιὰ τὸ Κυπριακὸ, ἔστω καὶ αὐτὲς οἱ πλατωνικὲς διακηρύξεις τοῦ ΟΗΕ δέν ἦταν τουλάχιστον ζημιολογικές.*

ΛΔΕ: Ζημιολογικές ἦταν. Προκάλεσαν μιά ζημιὰ γιατί ὁ λαὸς στὴν Κύπρο ἢ στὴν Ἑλλάδα προσανατολίζεται στὴ δυνατότητα μιᾶς λύσης ἀπὸ τὸν ΟΗΕ σάν τὴ μόνη δυνατὴ. Χωρὶς ὅμως τὴν πάλη τοῦ λαοῦ τῆς Κύπρου καὶ τὴν ἐνεργητικὴ συμπαράσταση τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, δέν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει καμιά λύση. Τὸ «Κ»ΚΕ ἀπὸ βαθύτερη ἀποψη ἐκφράζει τὴν ἰδεολογία τῆς ὑποτελείας. Ὅτι δηλαδὴ ὁ λαὸς δέν πρέπει νὰ στηρίζεται στὶς δυνάμεις του καὶ στοὺς ἀγῶνες του ἀλλὰ νὰ στηρίζεται σὲ προστάτες. Ὅφειλουμε νὰ καταπολεμήσουμε ἀποτελεσματικὰ αὐτὴ τὴν ἰδεολογία, πού μετατρέπει ἕνα λαὸ σὲ ραγιά. Τὸ «Κ»ΚΕ χτυπάει τὴν κυβέρνηση γιὰ τὶς συμβάσεις μὲ τὰ ἀμερικάνικα ἢ τὰ δυτικὰ μονοπώλια γιὰ νὰ προτείνει καὶ νὰ ὑποστηρίξει νὰ κλείσει ἡ σύμβαση γιὰ τὴν τύρφη τῶν Φιλιππῶν μὲ τοὺς σοβιετικούς. Τί ἔχει νὰ κερδίσει ὁ λαὸς μας ἂν ἄλλος ἀντὶ γι' ἄλλον ἐκμεταλλεῖ τὶς πλουτοπαραγωγικὲς πηγές τῆς χώρας μας;

Συμπερασματικὰ λέμε ὅτι κύριος στόχος μας στὶς ἐκλογές εἶναι οἱ δυνάμεις πού ἀσκοῦν τὴν ἐξουσία. Ἡ κυβέρνηση Καραμανλῆ, οἱ ντόπιες ἀντιδραστικὲς δυνάμεις καὶ τὰ μονοπώλια. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἔμεῖς πιστεύουμε ὅτι ὀφείλουμε νὰ ἀντιταχθοῦμε καὶ σ' ὅλες ἐκεῖνες τὶς δυνάμεις πού ἐνῶ δέν ἀσκοῦν ἐξουσία καὶ ἀποτελοῦν τὴν ἀντιπολίτευση ἀποπροσανατολίζουν τὸ λαϊκὸ κίνημα. Ἐμεῖς θὰ ἐμφανιστοῦμε διαφορετικά. Θὰ ποῦμε ὅτι κανεὶς δέν πρέπει νὰ περιμένει τὴν ὀποιαδήποτε οὐσιαστικὴ ἀλλαγὴ μὲ τὶς ἐκλογές καὶ θὰ προσπαθήσουμε νὰ συνδέσουμε τοὺς κοινωνικοὺς ἀγῶνες μὲ τὴν ἐκλογικὴ μάχη.

ΑΝΤΙ: *Στὴν περίπτωση πού ἡ ΛΔΕ δέν θὰ κατεβάσει ὑποψήφιους σὲ ὅλους τοὺς νομούς, τί θὰ πεῖτε στοὺς ὀπαδοὺς σας, στὶς περιοχές αὐτές, νὰ ψηφίσουν;*

ΛΔΕ: Ἐμεῖς κατ' ἀρχὴν θὰ προσπαθήσουμε νὰ κατεβοῦμε σὲ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερες περιοχές. Στὶς περιοχές πού ἔχουμε ἔστω καὶ ἐλάχιστες δυνάμεις θὰ κάνουμε μιά καμπάνια στὸ μέτρο τῶν δυνάμεών μας. Θὰ δοθεῖ ὑλικό, θὰ κολληθοῦν ἀφίσες, θὰ γνωστοποιήσουμε τὸ πρόγραμμά μας, θὰ προσπαθήσουμε νὰ κάνουμε γνωστὲς τὶς θέσεις μας.

ΑΝΤΙ: *Στὴ Λακωνία π.χ. θὰ πεῖτε στὸν κόσμο ψηφίστε ΠΑΣΟΚ ἢ Συμμαχία ἢ ΚΚΕ;*

ΛΔΕ: Ὅχι! Γιατί τότε θὰ παίζαμε τὸ παιχνίδι τῆς «χαμένης ψήφου». Τότε ἀκριβῶς θὰ ἀποπροσανατολίζαμε τὸν κόσμο ὅτι μπορεῖ νὰ ψηφίσει κάτι καλύτερο, καὶ ἔμεῖς ἀκριβῶς δέν θέλουμε νὰ τὸν κάνουμε νὰ πιστέψει ὅτι ἔχει ἐλπίδες ἀπὸ ἄλλους συνδυασμούς.

Θὰ καλέσουμε τοὺς δημοκράτες, τοὺς ἀντιφασίστες, πού πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἔχουν ἀπογοητεῖ ἀπ' τὴν πολιτικὴ τῶν θεωρούμενων ὑπεύθυνων πολιτικῶν δυνάμεων, νὰβάλουν μιά διαχωριστικὴ γραμμὴ μὲ ὅλα τὰ κόμματα τῆς ὑποτελείας, ν' ἀγωνιστοῦν μὲ τὴ ΛΔΕ γιὰ μιά ἐλεύθερη, ἀνεξάρτητη καὶ δημοκρατικὴ Ἑλλάδα, γιὰ τὸ δικαίωμα στὸ ψωμί, στὴ δουλειά, στὴ μόρφωση, γιὰ μιά ζωὴ ἀντάξια τοῦ ἀδούλτου λαοῦ τῆς χώρας μας.

Σύντομα κυκλοφορεῖ
ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «ΚΕΔΡΟΣ»
τὸ προσωπικὸ ἡμερολόγιο
τοῦ προέδρου
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
1942-1944

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

Τό κείμενό τής συνέντευξης τοῦ ΝΙΚΟΥ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑ μέ τόν HENRI WEBER δημοσιεύτηκε στό τεῦχος Σεπτεμβρίου τοῦ περιοδικοῦ CRITIQUE COMMUNISTE. Στό «ANTI» δημοσιεύεται τό μεγαλύτερο μέρος αὐτῆς τῆς συνέντευξης, μέ μετάφραση – ἐπιμέλεια τῆς Τζούλιας Τσακίρη.

WEBER: Σ' ἓνα πρόσφατο κείμενο ὑποστηρίζεις τήν ὀριστική ρῆξη μέ τίς οὐσιολογικές ἀντιλήψεις περί Κράτους, ἐκείνες πού τό θεωροῦν εἴτε σάν ἀπλό ἀντικείμενο - ὄργανο εἴτε σάν ὑποκείμενο προικισμένο μέ δική του θέληση καί ὀρθολογιστική ἰκανότητα πού ἔχει ὑπό τόν ἔλεγχό του τήν ἢ τίς κυρίαρχες τάξεις. Αὐτή ἢ οὐσιολογική θεωρία συμπίπτει κατά τή γνώμη σου μ' ἐκείνη τοῦ Μάρξ καί τοῦ Λένιν;

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Πρῶτα πρέπει νά δοῦμε τί ἐννοοῦμε μέ τή μαρξιστική θεωρία τοῦ Κράτους. Πιστεύω ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά μιλάμε πιά γιά γενική θεωρία τοῦ Κράτους οὔτε γιά γενική θεωρία τῆς οἰκονομίας. Γιατί ἡ ἔννοια, τό περιεχόμενο, ὁ χώρος τοῦ πολιτικοῦ καί τοῦ οἰκονομικοῦ ἀλλάζουν ἀνάλογα μέ τούς διαφορετικούς τρόπους παραγωγῆς.

Στό Μάρξ καί τόν Ἑνγκελς βρίσκουμε στήν πραγματικότητα τίς γενικές ἀρχές μιᾶς θεωρίας τοῦ Κράτους καί ὀρισμένες ἐνδείξεις γιά τό καπιταλιστικό Κράτος καί γιά τή μετάβαση ἀλλά ὄχι μιᾶ ἀποκλειστική θεωρία τοῦ καπιταλιστικοῦ Κράτους.

Μέ τό Λένιν τό πρόβλημα εἶναι συνθετότερο. Μέσα στίς ἐνδείξεις τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἑνγκελς δέν ὑπάρχουν ἴχνη μιᾶς ὀργανιστικῆς ἀντίληψης τοῦ Κράτους· σκέπτομαι κυρίως τά πολιτικά κείμενα γιά τή Γαλλία κ.λπ. Ἀλλά στό Λένιν εἶναι λιγότερο φανερό· ὀρισμένες ἀναλύσεις τοῦ Λένιν ἐνέχουν τήν ὀργανιστική ἀντίληψη τοῦ Κράτους, ἀντιμετωπίζουν δηλαδή τό Κράτος σάν ἓνα μονολιθικό μπλόκ, χωρίς ρωγμές, πού δέν συνταράσσεται σχεδόν καθόλου ἀπό ἐσωτερικές ἀντιφάσεις καί ἐνάντια στό ὁποῖο μπορεῖ νά ἐπιτεθεῖ κανεῖς κατά μέτωπο καί στό σύνολό του κατασκευάζοντας ἐντελῶς ἔξω ἀπ' αὐτό τό ἀντι-Κράτος, δηλαδή τή διπλή ἐξουσία, τά συγκεντρωτικά σοβιέτ κ.λπ. Βάζω λοιπόν γιά τό Λένιν ἓνα ἐρωτηματικό.

Οἱ μαρξιστές καί ἡ θεωρία τοῦ Κράτους

WEBER: Σ' αὐτή τήν οὐσιολογική θεωρία τοῦ Κράτους ἔχεις νά ἀντιτάξεις μιᾶ διαφορετική ἄποψη: λές ὅτι ὅπως τό Κεφάλαιο δέν εἶναι ἀντικείμενο ἔτσι καί τό Κράτος δέν εἶναι πράγμα· ὅπως τό Κεφάλαιο, τό Κράτος εἶναι πρῶν ἀπ' ὅλα μιᾶ κοινωνική σχέση, εἶναι – παραθέτω – «ἡ ὑλική συμπύκνωση ἑνός συσχετισμοῦ δυνάμεων ἀνάμεσα στίς κοινωνικές τάξεις ὅπως αὐτή ἐκδηλώνεται μέ εἰδικό τρόπο μέσα στοῦς κόλπους τοῦ ἴδιου τοῦ Κράτους». Αὐτό τό Κράτος λοιπόν, ὅπως λές, διατρέχεται ἀπό τίς ταξικές ἀντιφάσεις, εἶναι τόπος ἐσωτερι-

κῶν ἀντιφάσεων, καί μάλιστα στό σύνολο τῶν μηχανισμῶν του, τόσο στοῦς μηχανισμούς ἐκείνους ὅπου οἱ μάζες δίνουν τό φυσικό τους παρόν (σχολεῖο, στρατός κ.λπ.), ὅσο καί στοῦς μηχανισμούς ὅπου οἱ μάζες εἶναι φυσικά ἀποῦσες (ἀστυνομία, δικαιοσύνη, διοίκηση κ.λπ.). Θέλω λοιπόν νά σοῦ κάνω μιᾶ σειρά ἀπό ἐρωτήματα: πρῶτα θέλω νά σέ ρωτήσω σέ τί ἔγκειται ἡ οὐσιαστική καινοτομία αὐτῆς τῆς ἄποψης. Ἐξηγοῦμαι: ἔχω τήν ἐντύπωση ὅτι οὔτε ὁ Λένιν οὔτε ὁ Μάρξ – κι ἔτσι ἐπιστρέφουμε στήν πρώτη σου ἀπάντηση – δέν θεωροῦν τό Κράτος σάν μιᾶ ἐνύπαρκτη πραγματικότητα, ἀνεξάρτητη ἀπό τούς ταξικούς ἀγῶνες καί ὑπεράνω αὐτῶν.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά οὔτε ὁ ἓνας οὔτε ὁ ἄλλος, κατά τή γνώμη μου, δέν ὑποστηρίζουν καμιᾶ θεωρία τοῦ μονολιθικοῦ Κράτους χωρίς «ἀντιφάσεις ἢ ρωγμές», ὅπως τήν ἀντιμάχεσαι.

Ἡ διαφορά ἀνάμεσα στίς ἀντιλήψεις αὐτές καί ἐκείνες πού σήμερα εἶναι «τοῦ συρμοῦ» – σκέπτομαι κυρίως τά θεωρητικά σχήματα τῶν ἰθυνόντων τοῦ ΚΚΙ γιά τόν ἀντιφατικό χαρακτήρα τοῦ σημερινοῦ κρατικοῦ συστήματος – εἶναι ὅτι γιά τό Μάρξ, γιά τό Λένιν, γιά τούς ἐπαναστάτες μαρξιστές οἱ κοινωνικές τάξεις δέ διαθέτουν οὔτε καί μποροῦν νά διαθέτουν ἰσοδύναμες θέσεις μέσα στό Κράτος. Ἐπομένως τό Κράτος, γιά νά ἐπανέλθω στίς ἐκφράσεις σου, «συμπύκνωση ἑνός συσχετισμοῦ τάξεων», τό Κράτος «πού διατρέχεται ἀπό ἐσωτερικές ἀντιφάσεις», «τό πεδίο ταξικῶν ἀγῶνων» κ.λπ. δέν παύει νά εἶναι τό κατ' ἐξοχήν ὄργανο κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης καί νά δικαιώνει τό κεντρικό στρατηγικό πρόβλημα κάθε μετάβασης στό σοσιαλισμό: πῶς νά ξεφορτωθοῦμε αὐτό τό Κράτος; πῶς νά τό συντρίψουμε;

Τό δεύτερο ἐρώτημα πού θέλω νά σοῦ κάνω εἶναι αὐτό ἐδῶ: μήπως τό γεγονός τοῦ ὑπερτονισμοῦ, τῆς ὑπογραμμίσης τοῦ ἀντιφατικοῦ χαρακτήρα τοῦ Κράτους σήμερα ἔχει σάν ἀποτέλεσμα – ὅπως διακρίνω ὀλοφάνερα σέ ρεύματα ὅπως τό ΚΚΙ καί τό CERES, κ.λπ. – τή διαστρέβλωση τοῦ ταξικοῦ του χαρακτήρα καί τήν ἀπόκρυψη τοῦ κεντρικοῦ προβλήματος ὅλης τῆς στρατηγικῆς τοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό: τό πρόβλημα τῆς καταστροφῆς τοῦ Κράτους – ὄργανου κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης.

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Ἄς ἐπανέλθουμε πρῶτα στήν καινοτομία τῆς ἀντίληψης αὐτῆς· θά σκοντάψουμε πάλι στό ἴδιο πρόβλημα. Σκέπτομαι ὅτι τόσο στό Μάρξ καί τόν Ἑνγκελς ὅσο καί στό Λένιν, γιά νά μή μιλήσω γιά τόν Γκράμσι, πού ἡ προσφορά του εἶναι ὀπωσδήποτε πολύ ἀξιόλογη, ὑπάρχουν ὀπωσδήποτε στοιχεῖα αὐτοῦ πού προσπαθῶ νά ἀναπτύξω. Ἐπιμένω ὅμως νά πιστεύω ὅτι στό Λένιν ὑπάρχει κάτι περισσότερο ἀπό μιᾶ ἀμφισημία, γιατί ὁ Λένιν δέν ἔχει στό νοῦ του μιᾶ ἐσωτερική πάλη μέσα στόν κρατικό μηχανισμό ἀλλά μᾶλλον τήν παρουσία ἐπαναστατῶν μέσα στόν κρατικό μηχανισμό. Εἶναι λίγο διαφορετικό. Ὁ κεντρικός ἄξονας τῆς πολιτικῆς μάχης τοῦ Λένιν εἶναι ἡ συγκέντρωση τῶν παραλλήλων ἐξουσιῶν, τῶν ἔξω ἀπό τό Κράτος, ἡ σύσταση ἑνός ἀντι-Κράτους, ἀντιμέτωπου μέ τό ἐπίσημο Κράτος, καί κάποια στιγμή ἡ ἀντικατάσταση τοῦ ἀστικοῦ Κράτους ἀπό τό ἀντι-Κράτος.

Εἶναι ἀλήθεια λοιπόν ὅτι ὁ Λένιν μιᾶ γιά τήν παρουσία ἐπαναστατῶν μέσα στό Κράτος ἀλλά μόνο μέ τήν ἔννοια μιᾶς παρουσίας πού θά βοηθήσει, στή δοσμένη στιγμή, τήν ἀντικατάστασή αὐτοῦ τοῦ Κράτους ἀπό ἓνα ἀντι-Κράτος, χωρίς αὐτή ἡ ἐπέμβαση νά ἔχει εἰδικό βάρος.

Τώρα στήν ἀντίθετη πλευρά ὑπάρχει στήν οὐσία ἡ θέση τῶν Ἰταλῶν ἠγετῶν πού ἀναπτύσσεται στό τελευταῖο ἄρθρο τοῦ Luciano Gruppi πάνω στήν ἀντιφατική φύση τοῦ Κράτους. Ἐκεῖ ἔχουμε κάτι τελείως διαφορετικό καί ἀπό αὐτό πού λέω ἐγώ. Αὐτή ἡ θεωρία τῆς ἀντιφατικῆς φύσης τοῦ Κράτους ἀπαντᾷ ἄλλωστε καί στό ΚΚΓ. Ὑποστηρίζει ὅτι ὑπάρχει ἓνα μέρος τοῦ Κράτους πού ἀντιστοιχεῖ στήν περίφημη ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων καί πού ἐπομένως ἀντιπροσωπεύει οὐδέτερες ἢ ὄχι θετικές λειτουργίες τοῦ Κράτους, ἐφ' ὅσον αὐτές ἀντιστοιχοῦν στήν περίφημη κοινωνικοποίηση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων. Πρέπει νά καταργήσουμε τό ὑπερ-

κράτος τών μονοπωλίων, πού είναι ή κακή πλευρά, και νά διατηρήσουμε τήν πλευρά του σημερινού Κράτους πού αντιστοιχεί μέ τήν κοινωνικοποίηση τών παραγωγικών δυνάμεων και τήν άνοδο τών λαϊκών δυνάμεων.

Πρόκειται γιά μία έντελώς λαθεμένη αντίληψη. Συμφωνώ μαζί σου: τό σημερινό Κράτος, στό σύνολό του (τόσο οί κοινωνικές ασφάλισεις όσο και οί οργανισμοί υγείας, παιδείας, διοίκησης κ.λπ.), μέ αυτή τή δομή πού έχει αντιστοιχεί στην άστική έξουσία. Σκέπτομαι ότι οί λαϊκές μάζες δέν μπορούν νά πάρουν θέσεις αυτόνομης – έστω και δευτερεύουσας – έξουσίας στό καπιταλιστικό Κράτος. 'Υπάρχουν σάν όπλο αντίστασης, σάν στοιχείο φθοράς ή επίδεινωσης τών έσωτερικών αντιφάσεων του Κράτους. Αυτό μάς επιτρέπει, πιστεύω, ν' απαλλαγούμε από τά ψευδοδιλήμματα όπου έχουμε έγκλωβιστεί τελευταία. Θά πρέπει λοιπόν νά κατορθώσουμε νά βάλουμε τίς βάσεις: από τή μιá ένός αγώνα στό έσωτερικό του Κράτους, όχι μέ τήν έννοια ένός αγώνα κλεισμένου μέσα στό φυσικό χώρο του Κράτους αλλά ένός αγώνα πού διεξάγεται πάνω στό στρατηγικό πεδίο μάχης πού είναι τό Κράτος· όχι ένός αγώνα πού σκοπεύει νά αντικαταστήσει τό άστικό μέ τό εργατικό Κράτος μέ τή βοήθεια ένός σωρού μεταρρυθμίσεων και νά κυριεύσει ένα προς ένα τούς μηχανισμούς του άστικού Κράτους κατακτώντας έτσι τήν έξουσία, αλλά ένός αγώνα πού είναι, αν θέλεις, αγώνας αντίστασης, αγώνας επίρρωσης τών έσωτερικών αντιφάσεων του Κράτους και βαθιάς μεταμόρφωσής του· και ταυτόχρονα νά βάλουμε τίς βάσεις ένός παράλληλου αγώνα, ένός αγώνα στό έξωτερικό τών θεσμών και τών μηχανισμών, πού θά συνεπάγεται μιá σειρά από δίκτυα, λαϊκές έξουσίες βάσης, δημοκρατικές δομές μέ άμεση σχέση μέ τή δάση· ένός αγώνα πού δέν θά είχε σάν στόχο τό συγκεντρωτισμό ένός αντι-Κράτους του τύπου τής διπλής έξουσίας, αλλά πού θά έπαιρνε τή μορφή του έξασχής.

Πιστεύω ότι πρέπει νά ξεπεράσουμε τήν κλασική στρατηγική τής διπλής έξουσίας χωρίς νά καταλήξουμε στην ιταλική στρατηγική, πού όριακά είναι μιá στρατηγική προσκολλημένη στό έσωτερικό του φυσικού χώρου του Κράτους.

Κράτος και δυαδικότητα τής έξουσίας

WEBER: "Ας προσεγγίσουμε αυτή τήν πλευρά του προβλήματος και ίσως νά επιστρέψουμε πάλι στό Κράτος από μιá παρεκκλιση. Είμαι πεπεισμένος γιά τό ότι πρέπει νά κάνουμε έναν αγώνα στό έσωτερικό τών θεσμών, νά εκμεταλλευθούμε στό μάξιμουμ τίς έσωτερικές αντιφάσεις του Κράτους, και γιά τό ότι μέ τίς σημερινές συνθήκες ή μάχη γιά τόν εκδημοκρατισμό τών θεσμών και του Κράτους θά είναι αποφασιστική· επίσης πιστεύω ότι αυτός ό αγώνας στό έσωτερικό τών θεσμών πρέπει νά συμβαδίζει μ' έναν έξωτερικό αγώνα μέ στόχο τήν ανάπτυξη του λαϊκού έλέγχου και τήν επέκταση τής άμεσης δημοκρατίας. 'Αλλά αυτό πού λείπει από τήν τοποθέτησή σου, ή άχίλλειος πέτρα της, είναι ό ανταγωνιστικός χαρακτήρας πού υπάρχει ανάμεσα σ' αυτές τίς έξωτερικές λαϊκές οργανώσεις (τών επιχειρήσεων, τών συνοικιών κ.τ.λ.) και τόν κρατικό μηχανισμό και ό όποιος δέν πρόκειται νά αλλοιωθεί από όποιοδήποτε έσωτερικό αγώνα. 'Αναπόφευκτα λοιπόν θά φτάσουμε σέ κάποια στιγμή αλήθειας, σέ κάποια στιγμή αναμέτρησης τών δυνάμεων. Αυτό πού μ' ένοχλεί στην ανάλυσή σου είναι ή έντύπωση ότι πολεμάς λιγάκι μέ φανταστικούς έχθρους, δηλαδή μέ διάφορους τύπους πού θέλουν νά ξανακάνουν τόν 'Οκτώβρη του 1917, και πού δέν αντιπροσωπεύουν σέ καμιά περίπτωση τή σημερινή άκρα άριστερά. Δέν πιστεύουμε ότι τό Κράτος είναι ένας μονόλιθος πού πρέπει νά πολεμήσουμε και νά συντρίψουμε αποκλειστικά απ' έξω, είμαστε απόλυτα βέβαιοι γιά τήν αναγκαιότητα ένός «πολέμου θέσεων» και γιά τό ότι χρειάζεται στή Δύση μιá μακριά περίοδος προετοιμασίας, κατάκτησης ανωτέρων θέσεων κ.λπ. 'Αλλά αυτό είναι μόνο μιá προετοιμασία γιά τήν ώρα τής αναμέτρησης, πού όπωσδήποτε μάς φαίνεται αναπόφευκτη.

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Φτάσαμε λοιπόν στην ουσία. Συμφωνώ μαζί σου γιά τό θέμα τής ρήξης, τής αναμέτρησης δυνάμεων· σκέπτομαι όμως ότι ή επανάληψη μιáς επαναστατικής κρίσης πού θά καταλήξει σέ κατάσταση διπλής έξουσίας είναι έξαιρετικά άπίθανη στή Δύση. 'Εγώ είμαι σύμφωνος γιά τήν αναγκαιότητα τής ρήξης. 'Αλλά, επιτέλους, δέν είναι φανερό ότι ή αναμέτρηση τών δυνάμεων είναι δυνατή, ως πραγματικά επαναστατική, μόνο ανάμεσα στό Κράτος αυτό καθεαυτό, από τή μιá, και τό άπόλυτο αντίθετό του (ή ύποτιθέμενο αντίθετο), δηλαδή τό κίνημα, τίς λαϊκές έξουσίες τής βάσης πού συγκροτούν μιá δεύτερη έξουσία.

Μπορώ νά σοϋ δώσω πολύ άπλά παραδείγματα· άς δοϋμε λ.χ. τί συνέβηκε στην Πορτογαλία. Στην Πορτογαλία δέν έγινε καμιά αναμέτρηση στή λαϊκή φρουρά και τόν άστικό στρατό. 'Η άποτυχία στην Πορτογαλία δέν οφείλεται στό ότι οί επαναστάτες δέν δημιούργησαν μιá παράλληλη λαϊκή φρουρά πού κάποια στιγμή θά αντικαθιστούσε τόν κρατικό μηχανισμό, αλλά σέ μιá σειρά από άλλες αίτιες...

"Όταν μιλάμε γιά τόν έξωτερικό αγώνα σέ συνδυασμό μέ τόν έσωτερικό, δέ σημαίνει αναγκαστικά ότι αποφεύγουμε νά μιλήσουμε γιά τή ρήξη. Σημαίνει ότι βλέπουμε πώς ή επαναστατική ρήξη δέν ταυτίζεται όπωσδήποτε μέ τή μορφή τής συγκεντρωτικής έξουσίας ένός αντι-Κράτους πού αντιμετωπίζει τό ίδιο τό Κράτος σάν συμπαγές σύνολο. Μπορεί νά διασχίσει τό Κράτος και πιστεύω τελικά ότι έτσι θά γίνει. Θά υπάρξει ρήξη, θά υπάρξει στιγμή αποφασιστικής αναμέτρησης, αλλά αυτή θά διασχίσει τό Κράτος.

Στό βάθος πιστεύω ότι σήμερα δέν μπορούμε νά επαναλάβουμε τήν επανάσταση του 'Οκτώβρη μέ όποιαδήποτε μορφή. Τό υπόβαθρο τής επανάστασης του 'Οκτώβρη δέν είναι μόνο ή αντίθεση πού έντόπισε ό Γκράμσι ανάμεσα στον πόλεμο του κινήματος και τόν πόλεμο τών θέσεων. Πιστεύω ότι και ό ίδιος ό Γκράμσι παραμένει στό βάθος μέσα στό πλαίσιο και τό πρότυπο τής επανάστασης του 'Οκτώβρη...

WEBER: 'Οπωσδήποτε!

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Τί σημαίνει γιά τόν Γκράμσι πόλεμος θέσεων; 'Ο πόλεμος θέσεων είναι ή περικύκλωση του όχρου Κράτος από τό έξωτερικό του, από τίς δομές τής λαϊκής έξουσίας. 'Αλλά στό βάθος είναι ή ίδια πάντα ιστορία· πρόκειται γιά τό όχρo, κατάλαβες; ή θά έπιτεθούμε μονομιáς – πόλεμος κινήματος – ή θά τό πολιορκήσουμε – πόλεμος θέσεων. 'Αλλά εγώ βρίσκω πολύ δύσκολο νά ξαναπαρουσιαστεί στην Ευρώπη μιá κλασική κατάσταση διπλής έξουσίας, εξαιτίας άκριβώς τής ανάπτυξης του Κράτους, τής ισχύος του, τής άκεραιότητάς του

στήν κοινωνική ζωή, σέ όλα τά πεδία κ.λπ. Ἀνάπτυξη καί ἰσχύς πού ταυτόχρονα τό ἐνισχύουν σημαντικά ἀλλά καί τό ἐξασθενοῦν· οἱ ρήξεις μποροῦν νά περάσουν καί στό ἐσωτερικό τοῦ Κράτους, καί αὐτό εἶναι ἡ ἀδυναμία του.

WEBER: Ὅλο τό πρόβλημα εἶναι νά ξέρομε γιά ποιές ρήξεις πρόκειται, ποιὰ εἶναι ἡ φύση τους καί ποιὰ ἡ ἔκτασή τους.

Πιστεύω ὅτι τό καλύτερο παράδειγμα γιά μᾶς εἶναι καί πάλι ἡ Ἰταλία: ἡ ἀνάπτυξη τοῦ μαζικοῦ κινήματος στήν Ἰταλία, στά ἐργοστάσια καί ἄλλοι, δημιούργησε ἕνα δημοκρατικό κίνημα στήν ἀστυνομία, στό δικαστικό σῶμα, στή διοίκηση, μέ δύο λόγια σέ ὅλους τούς κρατικούς μηχανισμούς, ἀλλά αὐτά τά κινήματα διαδρώνουν τήν περιφέρεια, τό περιθώριο αὐτῶν τῶν μηχανισμῶν, καί ὄχι τήν καρδιά. Παραδέχομαι λοιπόν πῶς μιά ἀπό τίς οὐσιαστικές λειτουργίες τοῦ λαϊκοῦ κινήματος καί τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς εἶναι ἡ ἀποσύνθεση, ὁ κλονισμός τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Τώρα δέν πρέπει νά τρέφουμε χίμαιρες γιά τό τί μποροῦμε νά κερδίσουμε μ' αὐτό τό πλάγιο μέσο. Θά ἔχουμε διαρροές, ἀλλά αὐτό δέ σβῆνει τό πρόβλημα τῆς ἐπιβίωσης τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, τοῦ Κράτους πού θά εἶναι ὄργανο κυριαρχίας καί γενικό ἐπιτελεῖο τῆς ἀντεπανάστασης. Νά λοιπόν ἡ ἀνάγκη νά ἐξηγηθοῦμε μαζί του.

Πιστεύω ὅτι τά βασικά στοιχεῖα τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ μπορεῖ νά πολωθοῦν πρός τά δεξιὰ, ὅπως βλέπουμε νά γίνεται στήν Ἰταλία, ὅπως τό εἶδαμε στή Χιλή, ὅπως τό εἶδαμε στήν Πορτογαλία, ὅπως τό βλέπουμε παντοῦ ὅπου ἀπειλεῖται ἡ κυρίαρχη τάξη καί ὅπου συνεπῶς τό ὄργανο κυριαρχίας της σαρώνει μερικούς κίβδηλους φιλελεύθερους καί δημοκράτες καί ἀποκαλύπτεται αὐτό πού εἶναι, δηλαδή μέσα στή γυμνότητα τῆς λειτουργίας του.

Ἄμεση καί ἀντιπροσωπευτική δημοκρατία

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Ἐχεις δίκιο σέ πολλά σημεῖα ἀλλά πιστεύω ὅτι θρῆσκώμαστε μπροστά σ' ἕνα ἱστορικό δίλημμα. Σχετικά μέ τή νέα τακτική πού πρέπει νά υἰοθετηθεῖ στή συγκεκριμένη κατάσταση πού ἐπικρατεῖ στή Δύση καί γιά τήν ὁποία οἱ ἀναλύσεις μου συνεχῶς ἐπαναλαμβάνουν ὅτι δέν μπορεῖ νά ταυτιστεῖ μέ μιά κατάσταση διπλῆς ἐξουσίας, ὑπάρχει ὁ φανερός κίνδυνος – πού ὄλοι μας συνειδητοποιοῦμε – νά πολωθεῖ τό μεγαλύτερο μέρος τῶν μηχανισμῶν καταστολῆς στά δεξιὰ καί νά συντριβεῖ τό λαϊκό κίνημα. Ἀλλά γι' αὐτό πιστεύω ὅτι δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι πρόκειται γιά μιά μακρόχρονη διαδικασία. Ὅταν μιλάμε γιά μακρόχρονη διαδικασία πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη μας τί συνεπάγεται. Μιλήσαμε γιά τή ρήξη. Ἀλλά στήν πραγματικότητα δέν εἶναι σίγουρα φανερό ὅτι θά ὑπάρξει μιά μεγάλη ρήξη. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά εἶναι φανερό ὅτι ὅταν μιλάμε γιά μιά σειρά ἀπό ρήξεις κινδυνεύουμε νά πέσουμε στήν παγίδα τοῦ «βαθμιαίου». Ἀλλά ταυτόχρονα ὅταν μιλάμε γιά μακρόχρονη διαδικασία, πρέπει νά σκεπτόμαστε ὅτι αὐτό δέν μπορεῖ παρά νά ὑποδηλώνει μιά σειρά ἀπό ρήξεις, εἴτε τίς ὀνομάζουμε διαδοχικές εἴτε ὄχι. Τί σημαίνει «μακρόχρονη διαδικασία» ὅταν ταυτόχρονα μιλάμε γιά τή ρήξη;

WEBER: Αὐτό σημαίνει λ.χ. ὅτι παρακολουθοῦμε σήμερα στήν Ἰταλία. Ἀπό τό 1962, στήν πραγματικότητα, ἀλλά καί μετά τό 1968 πολύ πιό καθαρά, διαπιστώνουμε μιά σγχιτικά μακρόχρονη διαδικασία, πού κοντεύει ἤδη τά 12-15 χρόνια λαϊκοῦ κινήματος, διάθρωσης τῆς ἀστικῆς ἡγεμονίας, πού ἔχει σάν συνέπεια τήν ἀνάπτυξη τῶν μορφῶν ἄμεσης δημοκρατίας στή βάση, τόν κλονισμό τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, καί πού ὀδηγεῖται σέ μιά ὀλοένα ὀξύτερη κρίση, δηλαδή σέ μιά ἀναμέτρηση δυνάμεων...

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Ναί, ἀλλά γιά στάσου: Ἡ διαδικασία εἶναι σχετικά διαφοροποιημένη, γιατί εἶδαμε ἐπίσης τί συνέβηκε στήν Πορτογαλία. Γι' αὐτό σκέφτομαι ὅτι ἡ πιθανότερη βάση συλλογισμοῦ γιά τή Γαλλία εἶναι τό κοινό πρόγραμμα. Δηλαδή μιά κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἢ μᾶλλον τῆς κυβέρνησης ἀπό τήν

ἀριστερά καί ταυτόχρονα μιά μαζική κινητοποίηση τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Γιατί ὅπου δέν θά ὑπάρχει λαϊκή κινητοποίηση, θά ἔχουμε μιά νέα σοσιαλδημοκρατική ἐμπειρία. Ὅταν δηλαδή ἡ ἀριστερά θά μπεῖ ἐπικεφαλῆς τοῦ Κράτους θά καταλήξει (ἐκούσια ἢ ἀκούσια) στήν ἐφαρμογή ὀρισμένων μέτρων γιά τόν ἐκδημοκρατισμό τοῦ Κράτους. Στήν Ἰταλία τοῦ ΚΚΙ βρῖσκεται μέσα στή σφαῖρα τῆς ἐξουσίας καί ταυτόχρονα δέν ἔχει οὔτε τό μίνιμουμ τῶν μέσων κινητοποίησης τῶν μαζῶν καί ὀρισμένων ἀλλαγῶν τῆς δομῆς τῶν κρατικῶν μηχανισμῶν πού θά διέθετε μιά κυβέρνηση τῆς ἀριστερᾶς στή Γαλλία. Πρῶτο πρόβλημα.

Δεύτερο πρόβλημα. Ἄς ἔλθουμε στό πρόβλημα τῆς διαδικασίας τῶν ἐξουσιῶν καί τῆς ρήξης πού θά συντριβεῖ τόν κρατικό μηχανισμό. Γιατί στήν πραγματικότητα αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τῆς ὑπόθεσης. Συντριβή τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ σημαίνει κάτι σχετικά ἀπλό στήν μπολσεβίκικη γραμμῆ. Σήμαινε ὅτι οἱ θεσμοί τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς δημοκρατίας, οἱ λεγόμενες τυπικές ἐλευθερίες κ.λπ. εἶναι θεσμοί ὀλοτέλα ἐμποτισμένοι ἀπό τήν ἀστική νοοτροπία – δέν λέω μόνο τό Κράτος ἀλλά καί ἡ ἀντιπροσωπευτική δημοκρατία. Συντριβή τοῦ Κράτους λοιπόν σήμαινε καταστροφή ὄλου αὐτοῦ τοῦ θεσμικοῦ συστήματος καί ἀντικατάστασή του ἀπό κάτι ὀλοτέλα καινούργιο, μιά νέα ὀργάνωση τῆς ἄμεσης δημοκρατίας μέσα ἀπό τόν πλάγιο δρόμο τῶν σοβιετ πού καθοδηγοῦνται ἀπό τό πρωτοπόρο κόμμα κ.λπ.

Ἐδῶ λοιπόν πρέπει νά διατυπώσουμε τό ἐρώτημα: πιστεύω ὅτι ἡ προοπτική συντριβῆς τοῦ Κράτους ἰσχύει σάν προοπτική βαθιᾶς μεταβολῆς τῆς δομῆς τοῦ Κράτους, ἀλλά γιά νά εἶμαι σαφῆς καί νά ἔχω καθαρή τή συνείδησή μου πρέπει νά ὀμολογήσω ὅτι δέν μποροῦμε πιά νά μιλάμε γιά τόν ἴδιο τρόπο συντριβῆς τοῦ Κράτους στό μέτρο πού ὄλοι σχεδόν ἔχουμε πειστεῖ – καί ἔχω στό νοῦ μου τίς τελευταῖες σας θέσεις πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα – ὅτι ἕνας δημοκρατικός σοσιαλισμός πρέπει νά διατηρήσει τίς τυπικές καί τίς πολιτικές ἐλευθερίες· νά τίς μεταμορφώσει βέβαια ἀλλά ὀπωσδήποτε νά τίς διατηρήσει μέ τήν ἔννοια πού ἀπαιτοῦσε κάτι τέτοιο ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ ἀπό τό Λένιν. Κι αὐτό δέν πρέπει νά τό ξεχάσουμε. Ὁ Λένιν λίγο νοιαζόταν γιά τίς τυπικές καί τίς πολιτικές ἐλευθερίες, ὅτι κι ἂν ἔλενε σχετικά. Καί ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ τόν εἶχε ἐπικρίνει γι' αὐτό, κι ἄς ἦταν μιά ἐπαναστάτρια τελείως ἄσχετη μέ τή σοσιαλδημοκρατία. Εὐκόλο εἶναι νά λέμε ὅτι πρέπει νά διατηρηθοῦν οἱ πολιτικές καί οἱ τυπικές ἐλευθερίες. Ἀλλά εἶναι φανερό σέ μένα ὅτι ἡ διατήρηση αὐτῶν τῶν ἐλευθεριῶν συνεπάγεται – κι ἐδῶ ἐπανερχομαι στή συζήτησή σας μέ τόν Julliard στό τεῦχος 8-9 τῆς Κομμουνιστικῆς Κριτικῆς – σημαίνει καί διατήρηση μερικῶν σχημάτων τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς δημοκρατίας, ἀφοῦ βέβαια ὑποστοῦν βαθιές μεταβολές. Ἄν θέλουμε νά διατηρήσουμε τίς τυπικές καί πολιτικές ἐλευθερίες, αὐτό συνεπάγεται καί τή διατήρηση μερικῶν θεσμῶν πού τίς ἐνσαρκώνουν καί ἐπίσης μιά ἀντιπροσωπευτικότητα, δηλαδή αἰρετά κέντρα ἐξουσίας ὅπου δέν θά ἰσχύει ὁ νόμος τοῦ ἀνακλητοῦ.

Σέ μιά μεταβατική φάση, ἡ ὀλοκληρωτική ἐγκατάλειψη τῶν θεσμῶν τῆς λεγόμενης ἀντιπροσωπευτικῆς δημοκρατίας καί ἡ πίστη ὅτι θά ἔχουμε ἄμεση δημοκρατία χωρίς τούς εἰδικούς θεσμούς τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς δημοκρατίας καί τίς πολιτικές ἐλευθερίες (κομματικός πλουραλισμός κ.λπ.), ἀπ' ὅτι ξέρω δέν εἶχε ποτέ θετικά ἀποτελέσματα. Ἡ ἄμεση δημοκρατία καί μάλιστα ἡ ἄμεση δημοκρατία μέ τήν ἔννοια τῶν σοβιετ συνοδεύεται παντοῦ ἀπό τήν κατάργηση τοῦ πλουραλισμοῦ τῶν κομμάτων καί ἀμέσως μετά μέ τήν κατάργηση τῶν πολιτικῶν ἢ τυπικῶν ἐλευθεριῶν. Τό νά πούμε ὅτι αὐτό εἶναι ὑπλά καί μόνο σταλινισμός, εἶναι κατά τή γνώμη μου μεγάλη γενίκευση.

WEBER: Ναί ἀλλά εἶναι ἀκόμα μεγαλύτερη γενίκευση νά συνδέσουμε κάτι τέτοιο μέ τό σχῆμα τῆς ἄμεσης δημοκρατίας, γιατί στήν πραγματικότητα ὑπάρχει ἕνα διεθνές καί ἐθνικό πλαίσιο ἀναφορᾶς πού ἀχρήστευε τά δημοκρατικά σχήματα μέσα στήν ἀπομονωμένη ἐπανάσταση. Πιστεύω ὅτι δέν εἶναι ἐπαρκῆς ἀπόδειξη ἡ ἀναδρομή στήν ἀποτυχία τῶν σοβιετ τῆς Ρωσίας τοῦ 1920.

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Μέ συγχωρείς αλλά δέν είναι μόνο ή Ρωσία, τό ίδιο επαναλήφθηκε καί στήν Κίνα...

WEBER: 'Ακόμα ένας λόγος...

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Καί τό ίδιο έγινε στήν Κούβα, γιά νά μή μιλήσουμε γιά τήν Καμπότζη. Όλα αυτά δέν μπορούμε νά τά άρνηθοῦμε. Έγώ θά ήθελα πολύ νά ένοχοποιήσω τό σταλινισμό ή τίς αντικειμενικές συνθήκες, αλλά αυτό άρχίζει καί γίνεται συχνό φαινόμενο μέσα σέ άρκετά διαφορετικές έθνικές καί διεθνείς συνθήκες.

Γιά νά επανέλθουμε στή ρώσικη επανάσταση, ξέρουμε πολύ καλά ότι γιά τό Λένιν ή κατάργηση τών άλλων κομμάτων ήταν συνδεδεμένη μέ τόν εμφύλιο πόλεμο. Αυτή ήταν ή συγκεκριμένη κατάσταση. 'Αναρωτιέμαι παρ' όλα αυτά άν στίς θεωρίες ή στά κείμενα του Λένιν δέν υπάρχει έν δύναμη κίόλας αυτή ή κατάργηση του πλουραλισμού τών κομμάτων. Στήν άρχή λέμε δημοκρατία μόνο γιά τά προλεταριακά κόμματα ή, όπως είχε άρχίσει νά λέει ο Λένιν, γιά τά κόμματα της άριστεράς, αλλά τελικά τί είναι ένα προλεταριακό κόμμα; Ποιό είναι τό άληθινό προλεταριακό κόμμα; Ποιά είναι ή πραγματική προλεταριακή φράξια του προλεταριακού κόμματος; Ξέρω ότι ή θεωρία της όργάνωσης στό Λένιν δέν περιορίζεται μόνο στό *Τί νά κάνουμε*; αλλά σκέφτομαι ότι τό ένα καί μοναδικό κόμμα περιέχεται δυναμικά στίς αντιλήψεις του *Τί νά κάνουμε*; πού παραμένουν ο βασικός σκελετός της λενινιστικής θεωρίας...

Τότε ακόμα καί στή Σοβιετική Ρωσία αναρωτιέμαι άν αυτό πού έλεγε ή Ρόζα Λούξεμπουργκ στό Λένιν («*Προσοχή, μήπως αυτό μάς όδηγήσει στό...*»), άν τελικά οι πρώτες παρατηρήσεις του Τρότσκυ, του προμπολσεβικικού Τρότσκυ, δέν ήταν πολύ πιο καιρίες από τίς έξηγήσεις του μεταγενέστερου, του ύπερμπολσεβίκου Τρότσκυ.

'Αλλά αφήνοντας στήν άκρη όλη τήν ιστορική διαμάχη, λέω σήμερα: πώς μπορούμε νά μιλήσουμε γιά πολιτικές έλευθερίες, γιά τυπικές έλευθερίες στή διάρκεια μιās μακρόχρονης περιόδου, της περιόδου μετάβασης στό σοσιαλισμό, άν δέν έχουμε θεσμούς πού νά μπορούν νά ύλοποιήσουν καί νά έγγυηθοῦν αυτό τόν πλουραλισμό καί αυτές τίς έλευθερίες; Πιστεύω σ' αλήθεια ότι σέ μιá σοβιετική δημοκρατία της βάσης, άν τή θεωρήσουμε δυνατή, όπου δέν υπάρχουν θεσμοί πού έγγυώνται αυτές τίς έλευθερίες καί ιδιαίτερα θεσμοί της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, πιστεύεις ότι μπορούν νά διατηρηθοῦν αυτές οι έλευθερίες μόνο καί μόνο από τήν ίδια τους τή δυναμική;

Τελικά ξέρεις ότι στό διάλογο του Ιταλικού μαρξισμού ο Bobbio ανακίνησε τό ζήτημα. Δέν μπορούμε νά συμφωνήσουμε μέ όλες τίς σοσιαλδημοκρατικές κενολογίες του Bobbio, αλλά όφείλουμε νά του άναγνωρίσουμε μιá διαπίστωση: «'Αν θέλουμε νά διατηρήσουμε τίς έλευθερίες, τόν πλουραλισμό της έκφρασης κ.λπ. γνωρίζω ότι στήν ιστορία όλη αυτές οι έλευθερίες συμβαδίζουν πάντα μέ κάποιο είδος κοινοβουλίου». Στή διαπίστωση αυτή πού έκφράστηκε σοσιαλδημοκρατικά, ύπάρχει ίσως ένας πυρήνας αλήθειάς. Δέν πρόκειται βέβαια νά διατηρήσουμε τό αστικό κοινοβούλιο όπως είναι κ.λπ. 'Επειτα, στή Γαλλία από τό 1968 είχαμε μιá εμπειρία της άμεσης δημοκρατίας. 'Ισως φανεί εύκολία τό ότι τό χρησιμοποιώ σαν έπιχείρημα, αλλά ή αλήθεια είναι ότι είδαμε πώς λειτουργεί!

WEBER: 'Εννοείς τό Πανεπιστήμιο;

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Ναι, βέβαια, σκέπτομαι τό Πανεπιστήμιο, αλλά τό έχουμε δει καί άλλοῦ. Γιατί όταν μιλώ γιά τήν αναγκαιότητα τών τυπικών καί πολιτικών έλευθεριών δέν χτυπάω μόνο τήν άκρα άριστερά, όπως νόμισαν μερικοί από τό άρθρο μου στή Monde, σκέφτομαι επίσης τό ΚΚΓ καί τή CGT, γιά νά μήν αναφέρω καί τήν ήγεσία του σοσιαλιστικού κόμματος.

Καταλαβαίνεις λοιπόν ότι μέ τά σχήματα άμεσης δημοκρατίας της βάσης, μέ τίς συνοικιακές έπιτροπές κ.τ.λ. πού θά έλέγχονται ολοκληρωτικά από τήν έπίσημη άριστερά, χωρίς νά ύπάρχει θεσμική έγγύηση τών τυπικών έλευθεριών, θά είναι... τί νά σοῦ πῶ... 'Ακόμα καί οι τυπικές ή πολιτικές έλευθερίες γιά τήν άκρα άριστερά δέν θά είναι έγγυημένες εκτός άν διατηρηθοῦν τά σχήματα της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας...

'Αλλωστε, ξέρεις δέν έχω έτοιμες άπαντήσεις. 'Εχουμε ένα πρόβλημα πού από παράδοση καλύπτεται πίσω από τόν όρο «της συντριβής του Κράτους», αλλά όλοι συνειδητοποιούμε ότι χρειάζεται ή διατήρηση τών πολιτικών έλευθεριών καί του πλουραλισμού, δηλαδή μιá σχετική διατήρηση τών θεσμών της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Δέν θά διστάσω άλλωστε νά πῶ ότι στό μέτρο ακριβώς πού αναφερόμαστε σ' αυτήν τή συντήρηση καί όχι στήν άπλή κατάργηση τών λεγόμενων τυπικών έλευθεριών, δέν μπορούμε νά χαρακτηρίσουμε τό πρόβλημα μέ τόν όρο «συντριβή» αλλά μέ τόν όρο ριζική «μεταβολή» του Κράτους. 'Εσείς πιστεύετε στον πλουραλισμό;

WEBER: Καί βέβαια τόν πιστεύουμε καί τόν εφαρμόζουμε.

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: 'Αλλά ο πλουραλισμός περιλαμβάνει καί τούς αντιπάλους;

WEBER: 'Οπωσδήποτε. 'Ακόμα καί τά αστικά κόμματα, όπως γράψαμε.

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Καί βέβαια γιά τά αστικά κόμματα. Τώρα, γιά νά μή φαινόμαστε όλότελα άπλοϊκοί, πρέπει νά λέμε τά πράγματα μέ τό όνομά τους, φοβόμαστε καί γιά μάς τούς ίδιους...

WEBER: 'Οπωσδήποτε.

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Καλά είναι τά λόγια, αλλά έγώ ρωτώ ποιές θά είναι οι μορφές θεσμικής έγγύησης, πού είναι πάντα δευτερεύουσες αλλά πού έχουν σημασία. Σέ τί είδους θεσμούς θά περιέχονται, από ποιούς ύλικούς θεσμούς θά ύποστηρίζονται καί θά διασφαλίζονται ο πλουραλισμός καί οι έλευθερίες; 'Αν έχουμε στό νοῦ μας μόνο μορφές άμεσης δημοκρατίας της βάσης, δηλαδή δομές μαζικά έλεγγόμενες από τά παραδοσιακά άριστερά κόμματα, τότε δέν αισθάνομαι καθόλου σίγουρος. Μιá άμεση δημοκρατία της βάσης, πού λειτουργεί μέ γενικές συνελεύσεις στή Renault ή στή Μασσαλία ή τή Ρέμς, μά τήν πίστη μου... εκτός κι άν ζοῦμε σέ μιá πραγματικά επαναστατική κατάσταση όπου όλοι αισθάνονται μαζικά συνυπεύθυνοι, διαρκώς στό πεζοδρόμιο κ.τ.λ... —πράγμα πού δέ γίνεται κάθε μέρα— δέν ξέρω άν είναι άρκετή γιά νά έγγυηθεί τή διατήρηση τών έλευθεριών... Κι έγώ δέν θά ήθελα πιά νά βρισκομαι, όπως τόσο συχνά στή διάρκεια της πολιτικής μου ζωής, σέ γενικές συνελεύσεις άμεσης δημοκρατίας πού ψηφίζουν μέ ύψωμένα χέρια, μετά από λίγη ώρα, τήν άφαίρεση του λόγου από τόν Χ ή Ψ...

WEBER: Μά έχεις μιá εικόνα της έργατικής δημοκρατίας πού μοῦ φαίνεται πολύ έλαττωματική. 'Η δημοκρατία δύσκολα εφαρμόζεται γενικά καί όσο πιο δημοκρατική είναι τόσο πιο δύσκολη γίνεται στήν εφαρμογή της. Τό καθεστώς πού εφαρμόζεται πιο εύκολα είναι ή φωτισμένη δεσποτεία, αλλά τότε δέν μπορούμε ποτέ νά είμαστε βέβαιοι γιά τή διορατικότητα του δεσπότη... Πάνω σ' αυτή τήν έρώτηση λοιπόν έχω νά πῶ πώς κατ' άρχήν ή αντίθεση αυτή ανάμεσα στήν αντιπροσωπευτική δημοκρατία καί τή δημοκρατία της βάσης είναι κίόλας λαθεμένη, γιατί ή δημοκρατία της βάσης δέν ύπάρχει: ύπάρχει πάντα άνάθεση έντολης. 'Υπάρχει ένα σύστημα πού έχει σαν στόχο τήν επίλυση ενός βασικού προβλήματος, τήν αναπροσαρμογή της πολιτικής στίς πραγματικές συνεργατικές...

ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ: Ηενρί, συγχώρεσέ με πού σέ διακόπτω αλλά ύπάρχει έδῶ κάτι πού μάς ένοχλεί καί δέν θά τό αποφύγουμε μέ περιφράσεις. Πάρε αυτό τό τεῦχος 8-9 της Κομμουνιστικής Κριτικής (πού είναι έξαιρετικό άλλωστε): ύπάρχουν από τή μιá οι προτάσεις του Mandel πού προτείνει τό σύστημα τών σοβιέτ αναθεωρημένο καί βελτιωμένο. Μετά ακολουθεί τό έρώτημα πού θέτει ο Julliard: πρέπει νά έχουμε μιá συνέλευση βασισμένη στήν καθολική ψηφοφορία, μέ περιοδικότητα έκλογής, χωρίς έπιτακτική έντολή; Ναι, βέβαια, άπαντά ο Julliard... 'Ενώ γιά τόν Mandel δέν ύπάρχει τέτοια αναγκαιότητα. Γιά μένα όμως ή αναγκαιότητα ενός τέτοιου ριζικά άλλαγμένου κοινοβουλίου είναι όλοφάνερη.

ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ: Τό Β' ΜΕΡΟΣ

Τό Λαϊκό Κίνημα μπροστά στις ἐκλογές και μία «προσωπική περίπτωση»

Του Μάριου Νικολινάκου

Ἡ παρακάτω ἀνάλυση ἔχει κάπως προσωπικό χαρακτήρα και σάν τέτοια ἀναφέρεται στά καυτά προβλήματα, τῆς ὥρας τούτης. Τό πρόβλημα πού μέ ἀπασχολεῖ ἀπό τό 1974 και πέρα εἶναι τό πρόβλημα τῶν στόχων και τῶν προοπτικῶν τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ και συνάμα τό πρόβλημα τῶν πολιτικῶν φορέων του. Ὑστερα ἀπό τήν κριτική πού ἄσκησα μετά τίς προηγούμενες ἐκλογές προσπαθώντας νά ἀναλύσω τά ἐκλογικά ἀποτελέσματα, σῶπασα πάνω στό θέμα αὐτό μέχρι τώρα. Σῶπασα, χωρίς νά πάψω νά στοχάζομαι, νά προβληματίζομαι και νά μελετῶ. Μέ τήν προσχώρησή μου στό ΠΑΣΟΚ και τή συμμετοχή μου στίς ἐκλογές τῆς 20 τοῦ Νοέμβρη ἔδωσα μιά ἀπάντηση. Γιά μερικούς ἡ ἔμπρακτη αὐτή ἀπάντηση ἦταν ἀπροσδόκητη, ἀκριβῶς γιατί ἡ κριτική πού εἶχα ἀσκήσει στό ΠΑΣΟΚ ἦταν σκληρή και αὐστηρή. Ὅφειλω ἔτσι μιά ἐξήγηση. Κι εἶναι καθῆκον τήν ἀπάντηση αὐτή νά μήν τή δώσω σέ προσωπικό τόνο, ἀλλά μέ τή μορφή τῆς ἀνάλυσης, πού ὁδήγησε στή συγκεκριμένη ἀπόφαση. Τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖο, γιατί μου ἐκτοξεύθηκε μιά κατηγορία γιά ἔλλειψη «πολιτικοῦ ἠθους», ἐπειδὴ ἀκριβῶς προσχώρησα στόν πολιτικό σχηματισμό πού εἶχα κριτικάρει αὐστηρά. Θά ἐπανέλθω σέ τοῦτο πιό κάτω, γιατί στό χαρακτήρα τῆς κατηγορίας αὐτῆς εἶμαι ἰδιαίτερα εὐαίσθητος. Θά ἤθελα μόνο νά διευκρινίσω πῶς ἀπό τήν ἀνάλυση τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1974 πού δημοσιεύεται στόν ἐπίλογο τοῦ βιβλίου μου «Ἀντίσταση και Ἀντιπολίτευση» και πού ἀναδημοσιεύτηκε στό «Ἀντί» (τεῦχος τῆς 25.1.1975) δέν παίρνω τίποτα πίσω. Ξαναδιαθάζοντας τό κείμενο αὐτό ἄλλη μιά φορά τώρα, μέσα στό πλαίσιο τῆς ἱστορικής πείρας ἀπό τότε μέχρι τώρα, δέν βρίσκω πῶς ἡ ἀνάλυση ἐκείνη ἦταν ἄστοχη. Ἐκεῖνο πού μπαίνει τώρα σάν πρόβλημα εἶναι οἱ ἐξελίξεις πού ἀκολουθήσαν ἀπό τό 1974 και δῶθε και ἡ ἐκτίμηση τῶν προοπτικῶν πού ἀνοίγονται.

Εἶναι πρωταρχικό σέ μιά πολιτική ἀνάλυση νά ἀρχίσει κανεῖς ἀπό τή βάση. Καί τή βάση τούτη τή δίνει ἡ μελέτη τῶν λαϊκῶν ἀγῶνων, ἡ διαπίστωση τοῦ ἐπιπέδου τό ὁποῖο ἔχουν φτάσει. Οἱ μάζες εἶναι ἐκεῖνες πού δίνουν τήν κατεύθυνση γιά τίς ἐξελίξεις, οἱ μάζες στό σύνολό τους, οἱ μάζες ὅπως ἐκφράζονται στίς ἀντιθέσεις πού διαμορφώνουν στήν καθημερινή τους πάλη. Ἡ πάλη αὐτή ἀφορᾷ τήν καθημερινή τους οικονομική ὑπόσταση, πού διαμορφώνει ἔτσι τή βάση γιά ἀλλαγῆ, μιά ἀλλαγῆ πού ἀφορᾷ τήν ἀτομική ἢ οἰκογενειακή περίπτωση τοῦ καθενός, πού πραγματώνεται ὅμως μόνον ἐφόσον ἀλλάξουν οἱ γενικές συνθήκες. Καθένας πού θέλει νά μελετήσῃ τίς προοπτικές, κι ἀκόμα πιό πολύ νά διαμορφώσῃ στρατηγικές γιά τήν ἐπίτευξη στόχων κοινωνικής ἀλλαγῆς, πρέπει νά σκύβῃ κάθε φορά κάτω και ν' ἀφουγκράζῃ τούς παλμούς τῆς καρδιάς τοῦ λαοῦ και τά μηνύματα, ἔτσι ὅπως ἐκφράζονται μέ τίς διάφορες μορφές τοῦ ἀγῶνα. Κάθε πολιτική ἀπόφαση πού δέν στηρίζεται στό ἐπίπεδο πολιτικής συνείδησης πού ἔχει

φτάσει ὁ λαός εἶναι ἀντιλαϊκή. Καί κάθε πολιτική ἀπόφαση πού στηρίζεται σέ μιά λαθεμένη ἐρμηνεία τῶν μηνυμάτων τοῦ λαοῦ μπορεῖ νά εἶναι καταλυτική γιά τήν παραπέρα πρόοδο τοῦ λαϊκοῦ κινήματος.

Ἡ ἀνάπτυξη τῶν λαϊκῶν ἀγῶνων μετά τό '74

Κοιτάζοντας τήν περίοδο πού πέρασε ἀπό τό 1974 και δῶθε μποροῦμε νά τή χαρακτηρίσουμε σάν περίοδο διαρκοῦς κρίσης. Ὁ ἀστικός τύπος και οἱ ἀστοί πολιτικοί μιλᾶνε γιά «τή νεαρή δημοκρατία» κ.λπ. Ἡ δημοκρατία δέν ἔχει ἡλικία, οὔτε ἀποτελεῖ κατάσταση, ἀλλά εἶναι μιά διαλεκτική κίνηση, μιά συνεχῆ πάλη. Κι αὐτό τό σύστημα πού τό ὀνόμασαν δημοκρατία μετά τό 1974, και μάλιστα «νεαρή δημοκρατία», εἶναι ἕνα σύστημα γεμάτο ἀντιφάσεις, πού ἀποτελοῦν και τή βάση τῆς κρίσης πού περνᾷ. Ἡ δημοκρατία αὐτή εἶναι ἡ δημοκρατία τῆς ἀστικής τάξης, μιά δημοκρατία φτιαγμένη γιά νά ἐξασφαλίσῃ τήν κυρίαρχη θέση τῆς τάξης αὐτῆς μέ ὅλα τά προνόμια και κάτω ἀπό τήν ἐπίφαση τοῦ ἀστικοῦ δημοκρατικοῦ προσώπου πού δίνει τό κοινοβουλευτικό σύστημα. Τό κοινοβουλευτικό σύστημα εἶναι, κοιταγμένο στήν ἱστορική πορεία τῶν λαῶν, ἕνα βῆμα μπροστά κι εἶναι και μιά ἐλπίδα, κατά τήν ἔκταση πού μπορεῖ νά εἶναι ἄψογα ἀντιπροσωπευτικό. Κοιταγμένο στή συγκεκριμένη πρακτική του μορφή, τό κοινοβουλευτικό σύστημα ἐμφανίζει σέ μικρή ἢ μεγάλη ἔκταση μιά σκληρή, νόθα μορφή, ἀνάλογα μέ τή δύναμη τῆς ἀστικής τάξης. Ἐκεῖ πού τό ἀστικό καθεστῶς στηρίζεται σέ ἀδύνατες βάσεις κι ἡ ἀστική τάξη εἶναι μικρή, κι ἄρα ἔχει και μικρή ἱστορική πείρα πίσω της, ἡ νοθεία τοῦ κοινοβουλευτικοῦ καθεστώτος παίρνει διαστάσεις πού φτάνουν μέχρι τήν ἄρνησή του ἀπό τήν ἴδια τήν ἀστική τάξη. Κάθε φορά πού τό σύστημα πάει νά γίνῃ πραγματικά ἀντιπροσωπευτικό, ὅταν οἱ ἐργαζόμενες μάζες μέ τούς πολιτικούς τους φορεῖς πλησιάζουν τήν ἐξουσία, ἡ γελοιοποιεῖται ἢ καταργεῖται. Ἡ ἱστορία τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ στήν Ἑλλάδα μεταπολεμικά εἶναι κλασικό παράδειγμα τῶν παραπάνω διαπιστώσεων.

Ἡ κρίση τοῦ πολιτικοῦ συστήματος

Ἡ κρίση πού περνᾷ τό πολιτικό σύστημα στήν Ἑλλάδα μετά τό 1974 εἶναι κρίση πού πηγάζει ἀπό τή μορφή πού ἔγινε ἡ πολιτική ἀλλαγῆ. Ἡ πολιτική ἀλλαγῆ ἔγινε γιατί ἡ δικτατορία δέν ἔλυνε πιά τά προβλήματα πού εἶχαν μπεῖ ἢ πού ἡ ἴδια δημιούργησε. Κι ἔγινε ἀκριβῶς ἡ πολιτική ἀλλαγῆ γιά νά λύσει τά προβλήματα αὐτά ὑπέρ τῆς ἀστικής τάξης. Καί τοῦτο εἶναι βασικό. Ἐξηγεῖ ὅλη τήν πορεία μετά τό 1974 κι ὅλα τά γεγονότα. Δημιουργήθηκε ἕνα σύστημα πού νά ἀποκλείει τίς μάζες βασικά και νά ἐξασφαλίζει τήν ἐπικυριαρχία τοῦ μεγάλου ἑλληνικοῦ κεφαλαίου και τῆς ἀστικής τάξης γενικότερα. Τό Σύνταγμα πού φτιάχτηκε εἶναι ἀνάλογο. Οἱ δίκες τῆς χούντας πού ἔγιναν ἐξυπηρέτησαν τό σκοπό αὐτό. Ἐθίξαν μόνον ἐκείνους πού ἔθλαπταν τό νέο πρόσωπο τῆς ἀστικής τάξης, τή «νεαρά δημοκρατία», δέν ἔθιξαν ὅλα τά πρόσωπα ἐκεῖνα πού ἐξυπηρετοῦν τούς μηχανισμούς, πρόσωπα πού ὑπηρετοῦν στό στρατό, τήν ἀστυνομία, τή διοίκηση, τήν παιδεία. Δέν εἶναι θέμα τό ἂν ἡ κυβέρνησις τῆς Νέας Δημοκρατίας μποροῦσε νά ἀποχουνοποιήσῃ τό κράτος. Ἡ Νέα Δημοκρατία δέν ἤθελε τή σωστή ἀποχουνοποίηση, κι οὔτε μποροῦσε νά τή θέλει, γιατί ἀλλιῶς θά ἄρνοιόταν τόν ἑαυτό της ὡς ἐκφραστή τῆς ἀστικής τάξης και τῶν συμφερόντων της. Πιό ἄμεσα τοῦτο θά ἐσήμαινε πῶς θά ὑπόσκαπτε τήν ἴδια τή δυνατότητα τῆς ἐξουσίας της. Αὐτές τίς λίγες παραχωρήσεις ἐκδημοκρατισμοῦ πού ἔκανε, ὅπως π.χ. ἡ ἀναγνώριση τοῦ ΚΚΕ, ἦταν παραχωρήσεις πού τήν ἐξυπηρετοῦν, πού τή διευκολύνουν νά διακωλύσῃ τήν παραμονή της στήν ἐξουσία και μ' αὐτή τήν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας ἀπό τήν ἀστική τάξη, κάτω ἀπό δημοκρατικό μανδύα. Καί ἡ ἐτικέτα τῆς «δημοκρατίας» εἶναι καλύτερη ἀπό τήν ἐτικέτα τῆς «χούντας». Ἐξασφαλίζει πιό ἄνετη διακυβέρνησις μακροχρόνια. Εἶναι σάν τό χλωροφόρμιο. Δίνοντας μιά σχετική ἐλευθερία χλωροφορμίζει μέρος τοῦ λαοῦ, ἔτσι ὥστε νά μή νιώθῃ τόν ταξικό χαρακτήρα τοῦ συστήματος και νά ζεῖ στήν ψευδαίσθηση τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς και πλήρους δημοκρατίας.

Ἐδῶ χρειάζεται μιά διευκρίνιση γιά τίς ἀντιθέσεις μέσα στήν ἴδια τή δεξιά, τήν ἴδια τήν ἀστική τάξη, ὅπως ἐμφανίζεται και μορφολογικά στήν ἐμφάνιση τοῦ νεοχουντικοῦ κόμματος τῆς Ἑθνικῆς Παράταξης σάν ἀντίβαρο τῆς Νέας Δημοκρατίας. Πρέπει νά ξεκαθαριστῇ μιά και καλή πῶς ἡ ἀστική τάξη εἶναι ἐνιαία στά γενικά συμφέροντά της. Σάν τέτοια πρέπει νά ἐννοηθοῦν τά συμφέροντα γιά τή διατήρηση τῆς κυριαρχίας τῆς ἀστικής τάξης και τοῦ συ-

στήματος. Στά συγκεκριμένα βραχυχρόνια προβλήματα τά διάφορα τμήματα της αστικής τάξης ακολουθούν τό καθένα δική του πολιτική κι έχουν συμφέροντα πού πολλές φορές βρίσκονται σέ αντίθεση ανάμεσά τους. Οί αντιθέσεις αυτές εκφράζονται στό πολιτικό επίπεδο στους διάφορους σχηματισμούς της ίδιας της δεξιάς. 'Η χούντα είχε στηριχθεί κι είχε στηρίξει τήν ολιγαρχία, τό διεθνοποιημένο ξένο κεφάλαιο. Τό μεγάλο ελληνικό κεφάλαιο, ή μεγαλοαστική τάξη, εκφράζεται από τή Νέα Δημοκρατία. Τά μέσο-καί μικροαστικά στρώματα ταυτίζονται μέ τή μία ή τήν άλλη παράταξη, ανάλογα μέ τή συγκυρία, εύκαιριακά, σέ εξάρτηση μέ τό βαθμό πού ή κατεστημένη ιδεολογία γιά «εύταξια» καί «ασφάλεια», εξασφαλίζεται από τό ένα ή τό άλλο τμήμα, τούς μεγαλοαστούς ή τήν ολιγαρχία. 'Η διατήρηση της επικυριαρχίας της αστικής τάξης γίνεται μέσα από τή διαλεκτική κίνηση των αντιθέσεων αυτών. Κι είναι ενδιαφέρον νά παρακολουθήσει κανείς πώς ή εμφάνιση της 'Εθνικής Παράταξης δέν εκφράζει μόνο τό αναθάρρεμα εκείνου του κομματιού της αστικής τάξης, ολιγαρχικού ή μικροαστικού, πού αναζητάει σκληρές μορφές επικυριαρχίας της αστικής τάξης, αλλά συντείνει κιόλας στή διατήρηση της κυριαρχίας της αστικής τάξης στό σύνολό της κάτω από τό «δημοκρατικό» μανδύα. Τοῦτο τό κάνει αφενός γιατί δημιουργεί τό φόβο σέ πολλά τμήματα του πληθυσμού μιᾶς νέας έκτροπής, κι αφετέρου γιατί σύγχρονα κάνει τή Νέα Δημοκρατία νά φαίνεται σά «δημοκρατική», σάν ἐγγυητής μάλιστα της «νεαρᾶς δημοκρατίας». 'Η λογική αὐτή είναι ἀνεγκτή. 'Αν στις ἐκλογές του 1974 δούλεψε τό σύνθημα «ἡ Καραμανλῆς ἢ τά τάνκς», στις ἐκλογές της 20 Νοέμβρη θά ἐπιχειρηθεῖ νά δουλέψει τό σύνθημα «ἡ Καραμανλῆς ἢ Νεοχούντα», πού στήν οὐσία είναι τό ἴδιο πράγμα, μόνο πού τό δίλημμα πού μπαίνει στόν ψηφοφόρο εκφράζεται κάθε φορά ανάλογα μέ τίς συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες. Τή Νέα Δημοκρατία τή συμφέρει τελικά ή εμφάνιση της 'Εθνικής Παράταξης στή Βουλή. Θά ἐμφανίζεται ἔτσι σάν κεντρώα πολιτική δύναμη (!) – ό κ. 'Αθέρωφ ἐπικαλέστηκε μάλιστα τόν χαρακτήρα της Κεντρο – 'Αριστερᾶς γιά τή Νέα Δημοκρατία σέ πρόσφατη συνέντευξή του – καί θά ἐπεισεῖ πάντοτε τόν κίνδυνο του φασισμού γιά νά προλάβει τήν ἐκφραση των λαϊκῶν δυνάμεων γιά ἀλλαγῆ.

Καί μιᾶ ἀναφορά στους Νεο – Φιλελεύθερους. 'Αποτελεῖ τή λύση «ρεζέρβας» γιά τήν αστική τάξη. Πίσω από τό κόμμα αὐτό στέκεται κεφάλαιο, εὐρωπαϊκό, ἑλληνικό καί ἀμερικάνικο. Τό κόμμα τοῦτο, ἄσχετα μέ τίς τωρινές του πιθανότητες γιά ἐπιτυχία, ἀπρτελεῖ μιᾶ δεύτερη ἐναλλακτική λύση γιά τό μέλλον μέσα στό πλαίσιο της δεξιάς, πού θά δίνει ἕνα χαρακτήρα «δημοκρατικότητας» στό πολίτευμα. Δέν ἔχει σημασία ἂν ό κ. Μητσοτάκης ἦταν ό μπουρλοτιέρης της δημοκρατίας του 1965. 'Η αστική τάξη δέν ἔχει ἠθική. 'Η ἠθική πού ἐπικαλεῖται είναι ή ἠθική της πού σάν ιδεολογία γενικεύεται γιά νά ἰσχύει δῆθεν γιά ὅλους καί γιά πάντα, εἶναι ὅμως ή ἠθική πού καλύπτει τίς ἀνομίες της καί τήν ἀισχύρητά της. 'Η ἠθική της αστικής τάξης εἶναι ἠθική της πόρνης, πού πηγαίνει στήν ἐκκλησία κι ἀνάθει κερὶ γιά νά γυρίσει στή συνέχεια στό κρεβάτι της δουλειᾶς της καί νά ἐκπορνευθεῖ. 'Η διαφορά εἶναι πώς ή πόρνη μπορεῖ νά θρίσκει στήν περίπτωση αὐτή σέ διχασμό προσωπικότητας. 'Η ἐκπόρνευση της αστικής τάξης εἶναι συνειδητή.

Μιά παρατήρηση. Τά παραπάνω φαινόμενα δέν εἶναι μοναδικά. Μέ τή διαφορά πού ἐπιβάλλουν οἱ διαφορετικές συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες, τήν ἴδια λογική ἐξυπηρέτησε στή Δυτ. Γερμανία ή μή ἀποναζιστικοποίηση του κράτους μετά τόν πόλεμο, ὅπως ή εμφάνιση καί λειτουργία του 'Εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος. Τήν ἴδια λογική ακολουθοῦν οἱ ἐξελίξεις στήν Ἰσπανία καί τήν Πορτογαλία.

'Η ἀγωνιστικότητα των λαϊκῶν μαζῶν

Οἱ αντιθέσεις τώρα ανάμεσα στά κομμάτια της αστικής τάξης παίρνουν ἔντονο ή ὄχι χαρακτήρα ανάλογα μέ τό επίπεδο των ἀγώνων των ἐργαζομένων, ἐξαρτημένων τάξεων. 'Η πίεση των λαϊκῶν ἀγώνων κι ό κίνδυνος πού μπορεῖ νά σημαίνουν δίνει τόν τόνο στις ἐσωτερικές αντιθέσεις καί διαμάχες της αστικής τάξης. Κι οἱ λαϊκοὶ ἀγῶνες ἀπό τό 1974 μέχρι σήμερα ἦταν καί πλατεῖς καί ἔντονοι. Οἱ λαϊκές μάζες ἔδειξαν ἀγωνιστικότητα πού ἐκφράστηκε μέ ἀπεργίες, διαδηλώσεις, διαμαρτυρίες. 'Η ἀγωνιστικότητα αὐτή ἐκφράστηκε παραπέρα καί μέ τή μεγαλύτερη ὀργάνωση στους ὑπάρχοντες κομματικούς φορεῖς, καί μέ τίς ζυμώσεις πού ἔγιναν μέσα στά ἐργατικά συνδικάτα, καί μέ νέες μορφές, ὅπως εἶναι οἱ ἐπιτροπές πρωτοβουλίας. Τό ἀνυψωμένο επίπεδο ἀγωνιστικότητας

των λαϊκῶν μαζῶν εκφράζει μιᾶ βαθύτερη συνειδητοποίηση των προβλημάτων, μιᾶ συνειδητοποίηση πού πηγάζει ἀπό τήν ἀντικειμενική ἐμφάνιση των προβλημάτων σάν ἀποτέλεσμα της κρίσης. 'Η ἀπαγορευμένη ἀποχουτοποίηση, πού μάλιστα σέ πολλές περιπτώσεις ἔφερε μπροστά καί ἐπάνω σέ ψηλές θέσεις πρόσωπα χουντικά, ή παρωδία των δικῶν γιά τούς θασανισμούς, ή γελοιοποίηση της δικαιοσύνης μέ προεξάρχοντα τόν 'Αρειο Πάγο, ή σκληρότητα καί ή συνειδητή κι ἀτιμώρητη παρανομία της αστυνομίας, ή χουντική στελέχωση του στρατού καί της παιδείας δείξαν τό πραγματικό πρόσωπο της «νεαρᾶς δημοκρατίας».

'Από τό ἄλλο μέρος τά οικονομικά προβλήματα γίνανε πιεστικά. 'Ο πληθωρισμός αὐξήσε τό κόστος ζωῆς, ἐνώ οἱ μισθοὶ μείνανε καθλωμένοι. Κάθε αὐξηση πού ἔγινε ἦταν χαμηλότερη ἀπό τό ὕψος του πληθωρισμοῦ καί ή αὐξηση των τιμῶν ἦταν ταχύτερη ἀπό τίς αὐξήσεις των μισθῶν. Στους ἐργαζόμενους δέν ἔμεινε ἄλλη λύση ἀπό τήν ἀπεργία. 'Η γενικότερη κρίση του καπιταλιστικοῦ συστήματος σέ διεθνές επίπεδο πού ὀδηγεῖ σέ ἀδιέξοδο καί σέ πτώση του κέρδους ἔκανε καί τό κεφάλαιο στήν 'Ελλάδα νά ἀπαντήσῃ στις ἀπεργίες πολλές φορές μέ σκληρότητα πού ἔφτασε κάποτε σέ θαναυσότητα καί σαδισμό. 'Η ἔνταξη στήν ΕΟΚ ἔρχεται σάν λαίλαπα σέ μεγάλες μάζες του λαοῦ, ἰδιαίτερα τούς βιοτέχνες, τούς μικροεπαγγελματίες καί τούς ἀγρότες. Τό ἔλλειμμα στό ἐμπορικό ἰσοζύγιο αὐξάνεται ραγδαῖα. 'Η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης φάνηκε τά χρόνια αὐτά ἀλλοπρόσαλλη, ἀσυντόνιστη καί συγκυριακή. Τό Πενταετές Πρόγραμμα δημοσιεύτηκε ἀφοῦ εἶχε περάσει σχεδόν ἕνας χρόνος ἀπό τότε πού θά ἔπρεπε νά εἶχε ἀρχίσει νά ἐφαρμόζεται. Τά προβλήματα του περιβάλλοντος ἔγιναν πιεστικά καί οἱ συνθήκες της ζωῆς σκληρές καί ἀπάνθρωπες. 'Αρκεῖ μόνο νά δεῖ κανείς τήν 'Αθήνα καί τόν Πειραιᾶ, τή Θεσσαλονίκη καί τήν 'Ελευσίνα, γιά νά νιώσει τό μέγεθος των προβλημάτων. Στήν παιδεία οἱ ἀντιφάσεις καί τά ἀδιέξοδα ἐμφανίστηκαν ἔντονα, τόσο στή στοιχειώδη, ὅσο καί στή μέση καί στήν ἀνώτατη. Τά προβλήματα εἶναι γνωστά, ὥστε μόνο ή ἀπαρίθμησή τους φτάνει ἐδῶ. Οἱ διαφορές ανάμεσα στά ἀστικά κέντρα καί τήν ἐπαρχία ὀξύνθηκαν, ὅπως ὀξύνθηκαν καί οἱ διαφορές ανάμεσα στις διάφορες περιφέρειες. Τέλος, ή ἔλλειψη ἐπενδυτικῆς δραστηριότητας ἀπό τήν πλευρά των βιομηχανῶν, συνέπεια της γενικῆς κρίσης, ἀλλά καί της πολιτικῆς της κυβέρνησης, ὀδηγοῦν σέ ἀδιέξοδο καί σέ βαθύτερη κρίση στόν ἐπόμενο καιρό.

'Η κρίση τούτη καί τά προβλήματα πού ἐμφανίζει ἔχουν πρῶτα δομικό χαρακτήρα, ἀποτελοῦν δηλαδή ἀποτέλεσμα των ἀναγκῶν ἀναδιάρθρωσεων πού γίνονται γιά νά προσαρμοσθεῖ τό σύστημα στό νέο ρόλο πού του προδιαγράφει τό νέο σύστημα διεθνούς κατανομῆς της ἐργασίας. Δεύτερο, συνδέεται ή κρίση μέ τήν κρίση του διεθνούς καπιταλιστικοῦ συστήματος καί τήν ἀναδιάρθρωση πού τοῦτο ἐπιχειρεῖ σέ παγκόσμια κλίμακα. Τρίτο, συνδέεται μέ τήν ἀνικανότητα της κυβέρνησης νά δώσει λύσεις. Πρέπει νά τονιστεῖ πώς ή ἀναδιάρθρωση αὐτή εἶναι ἀναγκαῖα γιά τό κεφάλαιο, γιατί ἀλλιῶς δέν μπορεῖ νά ἐπιζῆσει. 'Η κυβέρνηση ἔτσι ἐπιχειρεῖ μιᾶν ἀναπροσαρμογῆ του συστήματος καί μιᾶ προετοιμασία ἔνταξης στήν ΕΟΚ ὄχι γιά τό λαό στό σύνολό του, ἀλλά γιά τό κεφάλαιο, γιά τήν ἀξιοποίησή του. 'Εδῶ θρίσκει ή πηγή των ἀντιθέσεων. Μιά ἀναπροσαρμογῆ πού γίνεται γιά λογαριασμό της αστικής τάξης καί γιά τήν ἐξυπηρέτηση των συμφερόντων της καί μέ θυσία των συμφερόντων των πλατιῶν μαζῶν, εἶναι ἀναπόφευκτο νά ὀδηγήσει σέ ἀνοικτή ἀντίθεση. 'Η ἀντίσταση των λαϊκῶν μαζῶν εἶναι ἄμυνα ἐναντίον της φαλκίδευσης καί του παρόντος καί του μέλλοντός τους.

Στήν ἐσωτερική δομή της κρίσης προστίθεται τό μπλέξιμο στή διεθνή σφαῖρα. 'Η ἔνταξη στήν ΕΟΚ, ὅσο κι ἂν εἶναι μακροχρόνια ἐπιθυμητή καί ἀπό τή δική της πλευρά, δημιουργεῖ προβλήματα. Γιατί ή ἔνταξη αὐτή θά ἐπιχειρηθεῖ νά γίνει ἀπό τήν ΕΟΚ μέ μεγιστοποίηση του ὀφέλους πού αὐτή προσδοκᾶ ἀπ' αὐτήν καί μείωση του κόστους πού συνεπάγεται. Τό πρόβλημα του Αἰγαίου, δέν εἶναι πρόβλημα μόνο της Τουρκίας. Εἶναι καί πρόβλημα γιά τό πετρέλαιο. Πίσω του στέκονται συμφέροντα πολυεθνικῶν καί διεθνῶν ὀμίλων κεφαλαίου. Τό Κυπριακό ἀποτελεῖ μιᾶν ἐμπλοκή πού ἐντάσσεται μέσα στά πλαίσια της διεθνούς στρατηγικῆς των ΗΠΑ καί της Σοβιετικῆς 'Ενωσης. 'Ο ρόλος ἔτσι του ξένου παράγοντα εἶναι πρωταρχικός. Καί πρωταρχικός, γιατί ή αστική τάξη στήν οὐσία εἶναι ἐξαρτημένη, ἐξαρτημένη ἀπό τό ξένο κεφάλαιο. Τό θέμα του ΝΑΤΟ εἶναι θέμα ὑποτελείας. 'Η «ἐθνική ἀνεξαρτησία» τήν ὁποία ἐπικαλεῖται ή ἑλληνική αστική τάξη, τό «ή 'Ελλάς ἀνήκει στή Δύση», εἶναι δήλωση ὑποτελείας. 'Η ἑλληνική αστική τάξη εἶναι στήν οὐσία πουλημένη. Τοῦτο δέν λέγεται σάν σλόγκαν, ἀλλά σά διαπίστωση. Κι εἶναι πουλημένη ἀντικειμενικά, ἄσχετα ἀπό τίς προθέσεις της, καί τοῦτο γιατί δέν ἔχει ἄλλη ἐπιλογή. Οἱ ἀντικει-

μενικοί όροι επιλογών της καθορίζονται από τις διεθνείς συνθήκες σώρευσης. Η ελληνική αστική τάξη για να επιβιώσει είναι αντικειμενικά αναγκασμένη να στηριχθεί στο ξένο κεφάλαιο, να ένταχθεί στις συμμαχίες που την εξασφαλίζουν. Τα έθνικά θέματα δεν μπορεί έτσι να τα λύσει πάνω σε έθνική βάση, είναι υποχρεωμένη να τα λύσει πάνω σε ταξική βάση, πάνω σε βάση που της εξασφαλίζει τη θέση της. Κάθε «έθνική» λύση από κυβέρνηση της αστικής τάξης είναι αναγκαστικά λύση που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της τάξης αυτής. Τό να δώσει λύσεις έθνικές θα έσήμαινε άρνηση του έαυτού της, θα έσήμαινε την καταστροφή της, γιατί η άποκοπή της οικονομικά από το ξένο κεφάλαιο, θα έσήμαινε το θάνατό της, μιά που ούτε τεχνολογικά είναι ισχυρή, ούτε την ικανότητα αυτόνομης διεξόδου στη διεθνή αγορά έχει. Οι λύσεις που η αστική τάξη μπορεί να δώσει στα έθνικά προβλήματα είναι έτσι αναγκαστικά, σχεδόν έξ' όρισμού, λύσεις μειοδοσίας. Τουτό δεν σημαίνει πως οι λύσεις αυτές δεν είναι αναγκαίο να έχουν μιά επίφαση «έθνική», γιατί μόνον έτσι μπορούν να δοθούν για έσωτερική κατανάλωση. Κάθε προδοσία δεν γίνεται ποτέ άνοιχτά. Κάθε προδοσία γίνεται πάντα στο όνομα και για τή σωτηρία κάποιου «άνωτερου σκοπού».

Οι εκλογές της 20 Νοεμβρίου αποβλέπουν, όπως σωστά έχει ειπωθεί από τα κόμματα, στο να δώσουν τή βάση για τέτοιες λύσεις μειοδοσίας που είναι αναπόφευκτες. Η αστική τάξη επιδιώκει να ανακόψει τήν όξυνση των αντιθέσεων με τήν αναβάφτιση στη λαϊκή έτυμηγορία, που έλπίζει να έχει. Τουτό είναι ο βραχυχρόνιος στόχος των εκλογών. Όμως οι εκλογές αποβλέπουν στο να δώσουν τή βάση για μακροχρόνιες λύσεις που να εξασφαλίζουν τήν αστική τάξη. Και έδω μπορεί να προβλεφθεί μιά μεθόδευση της δεξιάς που να της εξασφαλίζει τήν έξουσία, με τό σύστημα των εκλογών. Η προκήρυξη των εκλογών όχι μετά τήν έξάντληση της τετραετίας που προβλέπει τό Σύνταγμα, αλλά κάθε φορά που αυτό είναι αναγκαίο για να μειώνεται η όξυνση των αντιθέσεων, δίνει τή δυνατότητα μακρόχρονης επικυριαρχίας του τμήματος του κεφαλαίου που εκπροσωπεί η Νέα Δημοκρατία. Τουτό μπορεί να εξασφαλισθεί με τή δημιουργία του κατάλληλου κλίματος, για τό φόβο δήθεν της χούντας, ή – αν η κατάσταση είναι δύσκολη – με τούς μηχανισμούς που είναι γνωστοί από τό παρελθόν. Είναι έξάλου γνωστό ότι οι μηχανισμοί δουλεύουν και στις εκλογές αυτές για τήν εκπλήρωση του σκοπού αυτού. Η νοθεία είναι τό έσχατο μέσο, κάτω από συνθήκες διατήρησης του «δημοκρατικού», κοινοβουλευτικού καθεστώτος. Η αστική τάξη στο σύνολό της έχει σε περίπτωση κινδύνου τήν έναλλακτική λύση των Νεο-Φιλελευθέρων και της Έθνικής Παράταξης, σε έσχατη ανάγκη πάλι τό στρατό. Πιθανή κυβερνητική συνεργασία ανάμεσα στη Νέα Δημοκρατία και τήν ΕΔΗΚ μετά τις εκλογές θα αποβλέπει στο να εξαλείψει για τή Νέα Δημοκρατία τόν κίνδυνο να χάσει τήν έξουσία, ρίχνοντας τήν εύθύνη και σ' ένα σοσιαλδημοκρατικό κόμμα και τραβώντας έτσι όρισμένα στρώματα του πληθυσμού που είναι φιλελεύθερα, αλλά τελικά συντηρητικά. Τό πιθανό άνοιγμα της «Νέας Δημοκρατίας» προς τα «άριστερά» μπορεί να πάει μόνο μέχρι τήν ΕΔΗΚ, και τουτό μόνον έφόσον θα είναι αναγκαίο και για τή διατήρηση της έξουσίας μακροχρόνια, και για να δοθούν όρισμένες λύσεις σε «έθνικά» προβλήματα που θα έχουν φαινομενικά «πλατύτερη», «λαϊκότερη» βάση.

Τό σύστημα της δεξιάς είναι έτσι κλειστό από όλες τις μεριές. Με άλλεπάλληλες εκλογές θα είναι δυνατό να διαιωνιστεί η επικυριαρχία της Νέας Δημοκρατίας. Στο λογαριασμό αυτό μόνον οι λαϊκές μάζες θα δώσουν τήν άπάντηση. Μόνον οι λαϊκές μάζες, οι μάζες όλων των εργαζομένων, μπορούν να σπάσουν τό σύστημα αυτό και να άνοιξουν δρόμους. Γι' αυτό οι εκλογές της 20 Νοέμβρη έχουν θεμελιακή σημασία. Ο δρόμος των λαϊκών μαζών περνάει κάτω από τις δοσμένες ιστορικές συνθήκες από τό Κοινοβούλιο και πρέπει κάτω από τις συνθήκες αυτές να έξαντληθούν τά περιθώρια δημοκρατικού παιχνιδιού που επιτρέπει τό σύστημα, σαν ένα βήμα στο δρόμο για μιά ριζική άλλαγή. Μόνον μιά λαϊκή πλειοψηφία μπορεί να δώσει πραγματικά έθνικές λύσεις, λύσεις που ανταποκρίνονται στα συμφέροντα των πλατιών μαζών.

Οι φορείς των λαϊκών μαζών και των αγώνων

Οι λαϊκές μάζες οργανώθηκαν μετά τό 1974 σε παραδοσιακούς φορείς ή σε νέους που σχηματίστηκαν. Τό πρόβλημα των φορέων είναι θεμελιακό, γιατί οι φορείς είναι εκείνοι που εκφράζουν τό λαϊκό κίνημα, εκείνοι που τό κινητοποιούν ή τό καθελώνουν. Η πολυμορφία στην όργάνωση των λαϊκών μαζών εκφράζει από τό

ένα μέρος τις διάφορες τάσεις, σύγχρονα όμως άποτελεί και τήν τροχοπέδη για τήν άποτελεσματική πρόοδό τους, όσο οι φορείς, για πολλούς λόγους, δημιουργούν στεγανά. Υπάρχει μιά διαλεκτική σχέση ανάμεσα στο λαϊκό κίνημα στο σύνολό του και στους όργανωτικούς του φορείς. Η τό κίνημα φουντώνει μόνο του και τό χαρακτηρίζει αγωνιστικότητα, σαν έκφραση της έντασης των ταξικών αντιθέσεων, όποτε η πολυμορφία όργάνωσης άποτελεί στενωπό που δυσκολεύει τό ξεδίπλωμα του κινήματος, ή οι όργανωτικοί φορείς καταφέρνουν να εκφράσουν τις λαϊκές μάζες και να προωθήσουν τό κίνημα πιο πέρα, άνοιγοντας δρόμους συγκεκριμένων. Αυτός είναι κι ο σκοπός ύπαρξής τους. Στο προηγούμενο τμήμα διαπιστώσαμε τήν αγωνιστικότητα των μαζών, τό έπίπεδο των λαϊκών αγώνων και τήν κρίση στην όποία βρίσκεται τό αστικό σύστημα. Άς δούμε έδω τούς όργανωτικούς φορείς των λαϊκών μαζών, όπως έμφανίζονται στα διάφορα κόμματα. Τα κόμματα της δεξιάς, από τή Νέα Δημοκρατία μέχρι τήν Έθνική Παράταξη και τούς Νεο-Φιλελεύθερους δεν χρειάζεται να μάς άπασχολήσουν. Άποτελούν έκφράσεις της αστικής τάξης, του κεφαλαίου. Κατά τήν έκταση που εγκλωβίζουν λαϊκές μάζες, στις όποιες καταλογίζω τούς εργαζόμενους με σχέση έξαρτημένης εργασίας και τούς άγρότες, πρόκειται είτε για στρώματα προνομιούχα (π.χ. μεγαλοκτηματίες), είτε για στρώματα που έχουν κερδηθεί με παροχές (π.χ. άγρότες που παίρνουν δάνεια ή υπάλληλοι που τούς γίνονται ρουσφέτια) ή για στρώματα που η ταξική τους συνειδητοποίηση έχει μπλοκαριστεί από τήν κατεστημένη ιδεολογία, ιδεολογία της καθιερωμένης ήθικης, της θρησκείας, της τάξης, της ασφάλειας, της παράδοσης και του έθνικισμού, όλα στοιχεία συντήρησης. Μας ενδιαφέρουν οι όργανωτικοί φορείς που παίρνουν μέρος στις εκλογές σαν κομματικοί σχηματισμοί.

Η ΕΔΗΚ

Η ΕΔΗΚ έκανε ένα ξεκάθαρο βήμα προς τή σοσιαλδημοκρατία. Η σοσιαλδημοκρατία της ΕΔΗΚ άποτελεί έντούτοις πρόθεση. Στη νοοτροπία της είναι βασικά φιλελεύθερη, συντηρητική, με στοιχεία κοινωνιστικά. Πίσω της στέκονται κύρια φιλελεύθερα, αλλά συντηρητικά στρώματα μικρο- και μεσοαστών. Η φυσική πρόσβαση της ΕΔΗΚ είναι έτσι στο χώρο της δεξιάς, ένα χώρο που προσανατολίζεται προς τόν έκσυγχρονισμό του μπροστά και στην Κοινή Άγορά. Η ΕΔΗΚ προετοιμάζεται να παίξει τό ρόλο των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων της Δυτικής Εύρώπης, χωρίς να έχει ούτε τήν ιστορία τους, ούτε τούς αναγκαίους δεσμούς με αυτά. Είναι ένα κόμμα που, άσχετα με τήν πρόθεσή του, θα αναγκαστεί ιστορικά να παίξει ένα ρόλο μέσα στο αστικό πλαίσιο. Η ΕΔΗΚ άποτελεί τό πιο δημοκρατικό προσωπείο που μπορεί να φορέσει η αστική τάξη, αν τό έπίπεδο των λαϊκών αγώνων αύξηθεί σε σημείο που να άποτελεί κίνδυνο και δεν υπάρχει άλλη λύση. Κι από τή νοοτροπία της κι από τή σύνθεσή της κι από τό όργανωτικό της πλαίσιο, η ΕΔΗΚ δεν μπορεί να εκφράσει τις λαϊκές μάζες στο σύνολό τους, κι οι μάζες που ένδεχόμενα εγκλωβίζονται σ' αυτή, θα όδηγηθούν στη λύση της αστικής τάξης, τήν όποία τελικά μπορεί η ΕΔΗΚ να έξυπηρετήσει αντικειμενικά, κάτω από τούς όρους που αναφέρθηκαν πιο πάνω.

Η «Συμμαχία»

Στό χώρο της άριστερας η πολυμορφία των φορέων είναι τελικά καταλυτική.

Η Συμμαχία των πέντε άποτελεί μιά εύκαιριακή συνεργασία έτεροβαρών, άνισων και άνομοιογενών φορέων, που είναι έξ' όρισμού θνησιγενείς. Σάν φορείς είναι θνησιγενείς, είτε γιατί είναι προσωπικές ένώσεις (Πρωτοβουλία), είτε γιατί είναι ομάδες διαμαρτυρίας στην ουσία, χωρίς πολιτική ύπόσταση και χωρίς πελατεία (Σοσιαλ. Πορεία), είτε γιατί άποτελούν μιά ένδεχόμενη έκπροσώπηση, συμπαθή και σημαντική σαν έκφραση, αλλά λόγω του χώρου στον όποιο άπευθύνονται (θρησκευόμενοι) πολιτικά χωρίς σημασία (Χριστιανική Δημοκρατία). Οι ομάδες αυτές είναι θνησιγενείς αντικειμενικά, δεν πείθουν, δεν μπορούν να εκφράσουν πλατιές λαϊκές μάζες αντικειμενικά, γιατί ο τρόπος γέννησης και δημιουργίας τους είναι καταλυτικός. Με έξαίρεση τή Χριστιανική Δημοκρατία, οι άλλες δύο γεννήθηκαν σαν διαμαρτυρίες, σαν άρνήσεις, χωρίς να έχουν αντικειμενικά τή δυνατότητα να άποτελέσουν θέσεις. Άποτελούν εύκαιριακές μορφές όργάνωσης που ο

μόνος λόγος ύπαρξής τους είναι ή ανάγκη τών λίγων μελών τους νά υπάρξουν μέ μία σφραγίδα. Οί οργανώσεις αυτές καί οί τρεις θά περάσουν στην επόμενη φάση σέ άλλα, μεγαλύτερα καί πλατύτερα πολιτικά σχήματα.

Ανάλογα ισχύουν καί γιά τήν ΕΔΑ. Η ΕΔΑ αποτελεί ένα υπόλοιπο μέγεθος. Αποτελεί τό αποτέλεσμα μιάς αφαίρεσης, του ΚΚΕ Έσωτερικού από τό ΚΚΕ, μιάς αφαίρεσης όχι στή μαθηματική έννοια του όρου. Από μιά άλλη άποψη είναι τό αποτέλεσμα μιάς διείρεσης, καί σάν τέτοιο αποτελεί διαμαρτυρία, άρνηση, δέν αποτελεί θέση. Η ΕΔΑ δέν έχει πρόσωπο πολιτικό, κι ούτε έχει τή δυνατότητα νά τό βρει, άφου αποτελεί τήν ένωση δυσαρεστημένων. Δίκαια δυσαρεστημένων, πού δέν παύουν όμως νά είναι άτομα, χωρίς μεγάλο αντίκτυπο στή θέση. Τό ΚΚΕ Έσωτερικού είναι δημιούργημα τών έσωτερικών αντιθέσεων μέσα στό ΚΚΕ. Δέν κατάφερε όμως μέχρι τώρα νά πείσει. Πρώτα γιατί έμεινε αχμάλωτο στην όνομασία ΚΚΕ, γεγονός πού είναι ένδεικτικό τής νοοτροπίας. Μιά όνομασία πού παραπέρα έχει πίσω της τήν πλατιά ιστορική διάσταση αγώνων κοινωνικών έξήντα περίπου χρόνων, αλλά καί τό βάρος μιάς ευθύνης, ότι διέπραξε λάθη βαριά πού χαντάκωσαν καί τό κίνημα, καί τό απογοήτεψαν. Δεύτερο, γιατί δέν ανανεώθηκε έσωτερικά-όργανωτικά. Οί δομές του έμειναν οί παραδοσιακές, κι ό τρόπος λειτουργίας του. Τρίτον, γιατί ή διάσταση ανεξαρτησίας από τό ΚΚ της Σοβιετικής Ένωσης, πού έδωσε καί ό εύρω-κεντρισμός του, αποτελούν μιά στροφή, μιά στροφή όμως πού ιστορικά δέν έχει τίς ίδιες θέσεις μέ τό λεγόμενο εύρωκομμουνισμό του Ιταλικού, γαλλικού ή καί του Ισπανικού ΚΚ. Πίσω από τά κόμματα αυτά στέκονται μάζες, μεγάλες μάζες. Πίσω από τό ΚΚΕ Έσωτερικού στέκεται μιά μειοψηφία, χωρίς μεγάλη πρόσβαση στην εργατική τάξη, πού άνοιξε μιά προοπτική γιά τό κίνημα, μιά προοπτική όμως πού ιστορικά δέν ήταν αναγκαία, δέν ήρθε σάν συνέπεια τών λαϊκών αγώνων. Η προοπτική αυτή άνοιχτηκε από τήν πίστη τής ομάδας πού ίδρυσε τό ΚΚΕ Έσωτερικού στην ανάγκη αλλαγής μέσα στό ΚΚΕ καί στην πολιτική του, δέν γεννήθηκε από τήν πράξη καί τό επίπεδο τών ταξικών αγώνων, πολύ λιγότερο, δέν γεννήθηκε σάν αναγκαίο ή δυνατό πέραςμα τών μαζών στην έξουσία. Τέταρτο, τέλος γιατί τό ΚΚΕ Έσωτερικού, όπως καί τά άλλα κόμματα τής άριστερας, δέν ανανεώθηκε σέ πρόσωπα. Τοῦτο είναι αποτέλεσμα του τρόπου πού έγινε ή πολιτική αλλαγή τό 1974, μιά αλλαγή πού έγινε από πάνω, κατευθυνόμενη, μέ αποτέλεσμα νά εγκαταστήσει πάλι τίς δομές τής προχουντικής περιόδου.

Καί ή ΕΔΑ καί τό ΚΚΕ Έσωτερικού γιά τούς παραπάνω λόγους δέν φαίνεται νά έχουν προοπτική. Η ΕΔΑ είναι από τόν τρόπο ίδρυσης της καί από τή φύση της θνησιγενής. Ο κ. Ηλιοῦ αποτελεί τό συνεκτικό κρίκο. Η φυσική του ύπαρξη δίνει τελικά υπόσταση στην αντικειμενική άνυπαρξία τής ΕΔΑ. Τό ΚΚΕ Έσωτ. θά μπορέσει στό μέλλον ίσως νά αποτελέσει μιά κάποια δύναμη, αν κατορθώσει νά ανανεωθεί, νά εκφραστεί αυτόδύναμα, αν πάψει νά

αποτελεί μιάν άρνηση μόνον, καί μέ τόν τρόπο αυτό πείσει τμήματα τής εργατικής τάξης. Άλλιώς τείνει νά ξελιχθει σέ μιά όργανωση-σφραγίδα, άρτηριοσκληρωτική από όργανωτική άποψη καί πολιτικά άνίκανη νά άνοιξει πραγματικά δρόμο γιά τίς δυνάμεις πού στήριξαν μιά πιθανή έλπίδα προοπτικής εκεί πού δέν υπάρχει αντικειμενική βάση γιά μιά τέτοια έλπίδα. Σέ κάθε περίπτωση ό ρόλος του ΚΚΕ Έσωτ. θά είναι περιθωριακός καί βοηθητικός. Τό ΚΚΕ Έσωτ. θά αποτελεί συμπλήρωμα. Δέν έχει τήν αντικειμενική βάση, δέν εκφράζει μάζες, γιά νά αποτελέσει κεντρικό φορέα ταξικών, λαϊκών αγώνων.

Τό ΚΚΕ

Τό ΚΚΕ έχει δοσμένη θέση καί δοσμένο ρόλο, πού καθορίζεται από τή σχέση του μέ τό ΚΚ της Σοβιετικής Ένωσης. Τόσο στή νοοτροπία του, όσο καί στή δομή του, παραμένει άρτηριοσκληρωτικό, χωρίς εύλυγισία, χωρίς νά δίνει προοπτικές. Οί προοπτικές πού δίνει, ενός σοσιαλισμού κατά τά πρότυπα τών χωρών τής Ανατ. Ευρώπης καί τής Σοβ. Ένωσης, μπροστά στην κρίση πού περνούν οί κομμουνιστικές κοινωνίες, είναι προοπτικές κλειστές, κι έτσι όχι προοπτικές. Τελικά ό σοβιετικός δογματισμός, τόν όποιο κάτω από τό όνομα του Μαρξισμού-Λενινισμού άσπάζεται τό ΚΚΕ, τό κάνει παράγοντα συντήρησης. Έχει έγκλωβίσει εργατικές μάζες, ταξικά συνειδητοποιημένες, άνίκανες όμως στή φάση τούτη νά αναγνωρίσουν τό άδιέξοδο πού οδηγεί τό ΚΚΕ καί ή πολιτική του, κι αυτός είναι ό αντικειμενικός του ρόλος, άσχετα από τίς προθέσεις του. Τό ΚΚΕ αποτελεί σημαντικό παράγοντα έκφρασης τών λαϊκών αγώνων, μέ τή δυνατότητα πού έχει νά κινητοποιεί μάζα, είναι όμως άκριβώς εκείνος ό φορέας πού τούς αγώνες αυτούς τούς κατευθύνει τελικά στην έξυπηρέτηση τών ηολιτικών στόχων του κόμματος, στόχων πού, έπειδή τό κόμμα πιστεύει σέ ένα διεθνισμό πού στην πράξη δέν υπάρχει, εντάσσονται, τελικά, στους στόχους πού άκολουθεί ή σοβιετική πολιτική.

Οί άριστεριστές

Οί διάφορες άριστεριστικές οργανώσεις μαοϊκής κατεύθυνσης δέν βαρύνουν πολιτικά καί ούτε μπορούν νά βαρύνουν, άφου ή άπήχησή τους στις μάζες είναι μηδενική. Καί τοῦτο, γιατί οί οργανώσεις αυτές είναι τελικά αναχρονιστικές, τόσο στην άνάυσή τους, όσο καί στους στόχους τους. Αναζητούν μέ βάση τίς λενινιστικές άρχές νά φτιάξουν τό «κόμμα» τής εργατικής τάξης σάν κόμμα πρωτοπορίας, στηριζόμενες στην άνάλυση-ύπόθεση πώς τά δύο ΚΚΕ ξεφυγαν από τίς λενινιστικές άρχές. Δέν έχουν τήν ικανότητα νά αναγνωρίσουν πώς τά ιστορικά λάθη πού γίνανε από τό

ή ΜΑΦΑΛΝΤΑ καί ό ΚΟΣΜΟΣ της

του ΚΟΥΙΝΟ

κόμμα και η διάσπασή του δεν είναι λάθη προσώπων, αλλά λάθη νοοτροπίας, λάθη που πηγάζουν από τον ίδιο τό χαρακτήρα της οργάνωσης. Άδυνατοῦν νά αναγνωρίσουν ἀκόμη πῶς ἡ οργάνωση τῶν μαζῶν στήν ἐποχή πού οἱ μάζες παίζουν πρωταρχικό ρόλο δέν μπορεῖ νά γίνει πιά μέ βάση τόν τύπο οργάνωσης κόμματος πού ἐφάρμοσε ὁ Λένιν, τόν τύπο τῆς δημοκρατικῆς συγκέντρωσης, πού εἶναι συγκεντρωτικός, ἐκλεκτικός καί τελικά βλέπει τή μάζα σάν ἀντικείμενο πού τό καθοδηγεῖς γιά νά φτάσεις σ' ἕνα σκοπό. Σήμερα ἡ μάζα εἶναι ὑποκείμενο, εἶναι αὐτή πού δίνει τό χαρακτήρα στήν οργάνωση. Καί ἡ μάζα εἶναι κάτι πλατύτερο ἀπό τήν ἐργατική τάξη, πού ἡ ἴδια κάτω ἀπό τίς σύγχρονες συνθήκες τοῦ καπιταλισμοῦ ἔχασε τό ρόλο τῆς πρωτοπορίας. Ὁ ρόλος τοῦτος πέρασε στούς ἐργαζόμενους γενικά, πού ἡ ἐργατική τάξη ἀποτελεῖ ἕνα κομμάτι τους μόνον. Οἱ ὁμάδες τοῦτες κι ὅλοι οἱ λοιποὶ ἀριστεροὶ σχηματισμοί, ὀδηγοῦνται ἀπό τήν ἀνάλυση τῆς πραγματικότητας ἀναπότρεπτα στό συμπέρασμα ἀλλαγῆς τοῦ συστήματος, παραγνωρίζουν ὅμως τή λογική τῆς πράξης, τῆς ἴδιας τῆς πραγματικότητας, μιά λογική πού εἶναι διαλεκτική. Ὅποιος, ἐφαρμόζοντας τή μαρξιστική μέθοδο, δέν καταφέρνει νά περάσει ἀπό τήν ἀφηρημένη λογική τῆς ἀνάλυσης, στή λογική τῆς πράξης καί τῶν ὁρίων πού θάζει ἡ πραγματικότητα, εἶναι καταδικασμένος νά μείνει στό περιθώριο. Παραπέρα οἱ μαοϊστικές ὁργανώσεις ἄθελά τους μπαίνουν στή διαμάχη ἀνάμεσα Σοβιετική Ἐνωση καί Κίνα καί χάνουν ἀπό τήν πειστικότητά τους, ἐνῶ θάζοντας σάν πρότυπο τή Λαϊκή Κίνα ἀναγκαστικά περνοῦν ἀπό τήν πραγματικότητα στό χῶρο τῆς οὐτοπίας καί τοῦ ρομαντισμοῦ. Καταντοῦν ὁργανώσεις πού διακηρύττουν χιλιαστικούς σκοπούς. Τέτοιες ὁργανώσεις πού δῆθεν κρατοῦν στά χέρια τους τήν ἀγνή διδασκαλία κατακρίνοντας τούς αἰρετικούς ἐπιδιώκουν τήν ἐπάνοδο στήν ὀρθοδοξία, ὑπῆρξαν πάντα στήν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, χωρίς νά παίξουν οἱ πιό πολλές ὀποιοδήποτε πολιτικό ρόλο. Πέρασαν στή σκόνη τῆς ἱστορίας σάν σεβαστές προσπάθειες, ἀνήμπορες ὅμως νά ἀνοίξουν νέους δρόμους, ἀφοῦ δέν μπόρεσαν νά ἐκτιμήσουν σωστά καί μέ ρεαλισμό τήν πραγματικότητα.

Τό ΠΑΣΟΚ

Τό ΠΑΣΟΚ τράβηξε στά χρόνια αὐτά τήν ἀγροτιά, μικρο-μεσαία στρώματα, ὑπάλληλους καί τή νεολαία. Καί ἡ στόχευσή του καί ἡ στρατηγική του ἐπεισαν μεγάλα τμήματα τῶν λαϊκῶν μαζῶν πῶς τό ΠΑΣΟΚ μπορεῖ νά ἀνοίξει δρόμο γιά ἀλλαγῆ. Ἡ ἀνάλυση τῆς πραγματικότητας ὀδηγεῖ στό συμπέρασμα πῶς τό ΠΑΣΟΚ εἶναι δυναμικό κόμμα πού μπορεῖ νά περάσει στήν ἐξουσία. Τοῦτο δέν σημαίνει πῶς τό ΠΑΣΟΚ κατάφερε νά λύσει πολλά ἀπό τά προβλήματά του. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πῶς ἡ ὀργανωτική του ἀνάπτυξη ἦταν μεγάλη ἀπό τό 1974 καί δῶθε, ὅπως δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πῶς κλυδωνίστηκε ἀπό διαγραφές καί ἀπό ἀποχωρήσεις. Εἶναι ἐπίσης ἀναμφίβολο πῶς ἡ προσωπικότητα τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου εἶναι ἐκείνη πού τοῦ δίνει τόν κύριο χαρακτήρα του. Εἶναι ὅμως ἀναμφίβολο πῶς οἱ δημοκρατικές διαδικασίες τῆς θάσης βρίσκονται σέ ἐξέλιξη, χαρακτηρίζονται ἀπό μιά πλατιά δυναμική, καί ἀποτελοῦν τό κύριο χαρακτηριστικό τῆς δουλειᾶς πού γίνεται στή βάση. Τά συνθήματα γιά ἐθνική ἀνεξαρτησία, λαϊκή κυριαρχία καί κοινωνική ἀπελευθέρωση εἶναι αὐτά πού διαμορφώνουν τήν πολιτική συνείδηση στίς μάζες κι αὐτά πού στήν πράξη θά ἀποτελέσουν τή βάση γιά τό ξεπέρασμα τῶν ἐσωτερικῶν ἀδυναμιῶν καί τῶν ἀντιφάσεων πού ὑπάρχουν ἀκόμη. Οἱ ἀντιφάσεις αὐτές εἶναι συμπτώματα τῆς γενικῆς ἀσθένειας τῆς πολιτικῆς ζωῆς, ὅπως διαμορφώθηκε μετά τό 1974. Ὁ δρόμος ὅμως γιά τήν κοινωνική ἀλλαγῆ περνάει μέσα ἀπό τό ΠΑΣΟΚ. Εἶναι ὁ μόνος φορέας πού ἐκφράζει πλατιά τό μεγαλύτερο κομμάτι τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ὁ μόνος φορέας πού ἀκολουθεῖ σωστή στόχευση κάτω ἀπό τίς δοσμένες ἱστορικές συνθήκες, ὁ μόνος φορέας πού ἔχει συγκεκριμένη στρατηγική, τέλος ὁ μόνος φορέας πού διεκδικεῖ τήν ἐξουσία. Οἱ λαϊκές μάζες στέκονται πίσω ἀπό τό ΠΑΣΟΚ σάν τήν ἐλπίδα τῆς κοινωνικῆς ἀλλαγῆς. Μιάς κοινωνικῆς ἀλλαγῆς πού δέν προβάλλεται στό ἀπώτερο μέλλον, ἀλλά παίρνει μορφή συγκεκριμένη, μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ τώρα καί ἐδῶ. Μπορεῖ θεωρητικά νά βρῆ κανεῖς ἀντιφάσεις ἢ καί νά μή συμφωνεῖ μέ ὀρισμένα φαινόμενα ἢ καταστάσεις. Στήν πολιτική ὅμως ἰσχύει ἡ λογική τῆς πράξης. Ὅποιος ἔχει σά στόχο τό πέρασμα τῶν λαϊκῶν μαζῶν στήν ἐξουσία καί τήν κοινωνική ἀλλαγῆ, ἐρευνᾷ πῶς θά γίνει τό πέρασμα αὐτό στή συγκεκριμένη πραγματικότητα, πού μπορεῖ νά μήν εἶναι σύμφωνη μέ τά θεωρητικά ἢ εὐκταῖα πρότυπα. Ἀλλά πρόκειται νά βροῦμε πρότυπα γιά τή συγκεκριμένη πραγματικότητα πού θά ὀδηγοῦν τελικά στό

σκοπό, τήν κοινωνική ἀλλαγῆ. Τά πρότυπα αὐτά, εἴτε εἶναι ὀργανωτικές μορφές, εἴτε ἀπόψεις στρατηγικῆς ἢ τακτικῆς, μπαίνουν ἀπό τήν πραγματικότητα, ὄχι ἀπό τή θεωρία. Τό ΠΑΣΟΚ σά συγκεκριμένη ὄντοτητα ἀποτελεῖ μιά βάση καί μιά ἐλπίδα. Καί δέν πρέπει νά πάει χαμένη. Τή γραμμή τή δίνει ἡ μάζα στό σύνολό της.

Οἱ ἐπιλογές τοῦ διανοούμενου

Κάτω ἀπό τίς συνθήκες αὐτές ὁ διανοούμενος πού στέκεται ἀπό τήν πλευρά τῶν λαϊκῶν μαζῶν ἔχει τίς ἐξῆς ἐπιλογές: ἢ νά ἰδιωτεύσει, διατηρώντας τήν πίστη του σέ ὀρισμένα πρότυπα γιά τήν πραγματοποίηση τῶν ὁποίων περιμένει τό ὄρισμα τῶν συνθηκῶν! ἢ νά ἐκφραστεῖ σέ μικρο-ὀργανώσεις πού τοῦ δίνουν μιά ψυχολογική διέξοδο, πού πολιτικά ὅμως δέν μποροῦν ἀντικειμενικά νά ἔχουν νόημα.

Πρόκειται γιά μιά τάση ἀναμονῆς, πού ἔχει τόν κίνδυνο νά καταλήξει σέ διαρκή κατάσταση φυτοζωίας. Ἡ τέλος νά ἐνταχθεῖ στό μαζικό κίνημα σπάζοντας τήν ἀπομόνωσή του, νά ζυμωθεῖ μέ τίς ἴδιες τίς μάζες, νά ζήσει τόν προβληματισμό τους ἀπό κοντά καί νά ἀγωνιστεῖ μέσα στήν πράξη γιά νά τήν ἀλλάξει τήν ἴδια, καί νά βοηθήσει κι αὐτός στήν ἀνάπτυξη τῆς δυναμικῆς τῶν δημοκρατικῶν διαδικασιῶν, στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἴδιου τοῦ κινήματος καί τῶν λαϊκῶν ἀγῶνων. Γενικά ὁ διανοούμενος θέλει συνήθως νά ὀδηγήσει τό λαό, ὄχι νά ὀδηγηθεῖ ἀπό αὐτόν.

Τό θέμα εἶναι κατά πόσο ἡ τρίτη αὐτή ἐπιλογή ἀποτελεῖ συμβιβασμό ἢ ὀπορτουניσμό. Ὁ συμβιβασμός σάν ἠθικά ἀξιοκατάκριτη πράξη εἶναι νοητός μόνον ὅταν τά μέσα δέν συμφωνοῦν πρός τούς σκοπούς, ὅποτε εἴτε ἐγκαταλείπονται οἱ στόχοι εἴτε χρησιμοποιοῦνται ἠθικά ἐπιλήψιμα μέσα. Τοῦτο κρίνεται ἀπό τά συγκεκριμένα περιστατικά. Ἡ τρίτη ὅμως δυνατότητα ἐπιλογῆς δέν ἀποτελεῖ ἠθικό συμβιβασμό ὅσο δέν συντρέχουν οἱ παραπάνω προϋποθέσεις. Ὁ ὀπορτουניσμός σημαίνει τήν προδοσία τῶν τελικῶν σκοπῶν γιά τήν ἀπολαυή ὠφελειῶν πού δέν βρίσκονται σέ συνάρτηση μέ τόν τελικό σκοπό. Καί τοῦτο κρίνεται ἀπό τά συγκεκριμένα περιστατικά. Ἡ τρίτη δυνατότητα ἐπιλογῆς δέν ἀποτελεῖ ἀπό μόνη της πάλι περίπτωση ὀπορτουניσμοῦ, ὅσο δέν συντρέχουν οἱ προϋποθέσεις αὐτές. Τελικά πρέπει νά ξεκαθαριστεῖ πῶς συμβιβασμός καί ὀπορτουניσμός ἀποτελοῦν πολιτικές ἔννοιες. Ὁ ἠθικός τους χαρακτήρας ἀφορᾷ τήν ποιότητα τοῦ προσώπου κι εἶναι κρίση πού βρίσκεται ἔξω ἀπό τήν πολιτική ἐκτίμηση. Σάν πολιτικές ἔννοιες ὁ συμβιβασμός καί ὁ ὀπορτουניσμός ἀναφέρονται στήν ἐγκατάλειψη τῶν τελικῶν σκοπῶν. Ἀποτελεῖ ζήτημα συγκεκριμένης ἀνάλυσης, ἂν μιά στρατηγική ἢ μιά τακτική πού ἀκολουθοῦνται συγκεκριμένα ἀποτελοῦν συμβιβασμό ἢ εἶναι ὀπορτουניστικές. Κι ἐδῶ πρόκειται γιά πολιτικές κρίσεις, ὄχι γιά ἠθικές. Οἱ ἠθικές κρίσεις ἀφοροῦν τά συγκεκριμένα πρόσωπα.

Ἡ προσχώρησή μου στό ΠΑΣΟΚ στηρίζεται στήν ἀνάλυση πού προηγήθηκε. Ἡ ἀνάλυση μπορεῖ νά εἶναι σωστή ἢ λαθεμένη, κι ἀνάλογα ἢ ἀπόφασή μου. Εἶναι ὅμως μιά συνειδητή πολιτική ἀπόφαση καί πράξη. Αὐτό πού μπορεῖ νά προσάψει κανεῖς στήν ἀπόφαση αὐτή εἶναι πῶς εἶναι λαθεμένη, ὄχι πῶς εἶναι ἠθικά ἀξιοκατάκριτη.

Ὅταν ἔτσι τό ὀμώνυμο ὄργανο τῆς Σοσιαλιστικῆς Πορείας στό φύλλο 105 τῆς 8-14 Ὀκτώβρη 77, ἀναφερόμενο στήν ἀπόφασή μου αὐτή, βρῆκει μίαν ἀντίφραση ἀνάμεσα σ' αὐτή καί αὐτά πού ἔγραφα τό 1974 καί τή βρῆκει ἐνδεικτική γιά τά «πολιτικά ἦθη», τότε εἴτε θά πρέπει νά ἀποδείξει γιατί ἡ ἀπόφαση αὐτή ἐκφράζει ὄχι ἀνεκτά πολιτικά ἦθη, εἴτε ἀποτελεῖ ἀπλή λασπολογία. Ὅποιος ὅμως καταφεύγει σά μέσα αὐτά γιά νά κάνει πολιτική, σημαίνει πῶς δέν εἶναι νηφάλιος ἀρκετά ἢ ἀδυνατεῖ νά κάνει μιά πολιτική ἀνάλυση πού νά ἀποδεικνύει τίς ἄλλες διαζευκτικές λύσεις ἢ τό λαθεμένο τῆς ἀνάλυσης πού προηγήθηκε στό κείμενο αὐτό.

Μοῦ ζητήθηκε νά ἐνταχθῶ στό λαϊκό κίνημα. Πῆρα τήν εὐθύνη τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ἀπόφασης, πρώτα γιατί ἡ ἀπομόνωση καί ἡ ἄσκηση κριτικῆς ἔξω ἀπό τήν κοινότητα τῶν κοινωνικῶν ἀγῶνων εἶναι κακοί καί ἄγονοι σύντροφοι.

Δεύτερο, γιατί ἡ ἀνάλυση πού κάνω πιό πάνω ὀδηγεῖ στό συμπέρασμα πῶς κάθε μελλοντική ἀλλαγῆ περνάει ἀπό τό ΠΑΣΟΚ. Τρίτο, γιατί πιστεύω πῶς ἡ δουλειά πού γίνεται στή βάση μέσα στό φορέα αὐτό ἀνοίγει προοπτικές γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἴδιου τοῦ λαϊκοῦ κινήματος. Τέταρτο, γιατί οἱ μάζες προσβλέπουν στό ΠΑΣΟΚ σάν τό φορέα τους κι εἶναι αὐτές πού πρέπει νά ὀδηγήσουν τή σκέψη μας γιά νά θγοῦμε κι ἀπό τό θεωρητικό ἀδιέξοδο πού βρισκόμαστε. Τελικά, ἡ ἀπόφαση τούτη θά καταξιοθεῖ ἢ ὄχι στήν πράξη, ἱστορικά.

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ;

Τό φεστιβάλ τῶν σωματείων, τό πρῶτο ἀνεξάρτητο φεστιβάλ, ἔγινε καί πέτυχε.

Πέτυχε γιατί ἀπόδειξε πῶς ὑπάρχει ἓνας ζωντανός σύγχρονος ἑλληνικός κινηματογράφος καί πῶς οἱ δημιουργοί του ἔχουν καί συνείδηση τῶν προβλημάτων πού αὐτός ὁ κινηματογράφος ἀντιμετωπίζει καί προτάσεις γιά τήν ἐπίλυσή τους.

Πέρα ἀπό τήν καλλιτεχνική ἀποτίμηση τῶν ταινιῶν πού προβλήθηκαν, καί πού μένει νά γίνει, αὐτό πού μετράει δέν εἶναι πιά αὐτό καθαυτό τό φεστιβάλ σάν ἐκδήλωση, ἀλλά ὁ δρόμος πού προτείνεται μέσα ἀπό αὐτό. Τό φεστιβάλ ἦταν ἡ ἀρχή ἑνός ἀγῶνα γιά τήν οἰκονομική ἐπίδωση καί τήν αἰσθητική ὁλοκλήρωση τοῦ ἑλληνικοῦ κινηματογράφου. Γιά νά μποροῦν νά ὑπάρχουν κάθε χρόνο περισσότερες καί καλύτερες ταινίες, γιά νά μπεῖ ξανά τό κοινό στίς αἴθουσες. Ἡ πολύτιμη συνεργασία ὄλων τῶν σωματείων, πού ἔχουν ἄμεση ἢ ἔμμεση σχέση μέ τόν κινηματογράφο, μέσα ἀπό τή Συντονιστική Ἐπιτροπή, θά πρέπει νά συνεχιστεῖ (πρόταση πού ἔχει ἤδη γίνει ἀπό τήν Πανελλήνια Ἐνωση Κριτικῶν καί πού ὑπάρχει ὡς εὐχή στό κείμενο πού μοιράστηκε ἀπό τή Συντονιστική μετά τή λήξη τοῦ φεστιβάλ), μέ βασικό στόχο νά ξαναθέσει τά αἰτήματα ἐκεῖνα στά ὁποῖα χρόνια τώρα κωφεύει ἡ κρατική πολιτική. Μερικά ἀπό αὐτά εἶναι: Κατάργηση τῆς λογοκρισίας, φορολογική ἀπαλλαγή τῶν ἑλληνικῶν ταινιῶν, ἐπιδότηση τῆς παραγωγῆς, τῶν ἐργαστηρίων, τῶν αἰθουσαρχῶν πού προβάλλουν ἑλληνικές ταινίες, προώθηση τῆς ταινίας μικροῦ μήκους, δημιουργία Κρατικῆς Ταινιοθήκης καί Σχολῆς Κινηματογράφου καί πολλά ἄλλα. Γιατί μόνο μέσα ἀπό μιά τέτοια συνολική ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος Ἑλληνικός Κινηματογράφος θά μπορέσει νά λειτουργήσει δημοκρατικά καί ἐλεύθερα καί ὁ θεσμός τοῦ Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης.

Παγκρήτιος Συναγερμός γιά... κάστανα...

Ἐολόκληρη ἡ Κρήτη... Ξεσηκώθηκε γιά τή «γιορτή τοῦ καστανου», πού πραγματοποιήθηκε στίς 23 τρ. στό Ἐλος Κισάμου, ἀπό τόν τοπικό τουριστικό σύλλογο. Ἀκοῦστε λοιπόν τί ἔγινε:

• Ἀρχιερατική λειτουργία στό ναό τοῦ Ἁγ. Νικολάου

• Ὁμιλία τοῦ γραμματέα τοῦ συλλόγου Μ. Μουντάκη (Δέ μάθαμε ὅμως τό θέμα...)

• Χορός ἀπό τόν ὄμιλο Βρακοφόρων καί τό Λύκειο Ἑλληνίδων Χανίων. Χόρεψαν κρητικούς χορούς καί ἡ χορωδία «Κρητικές Μαδάρες» τραγούδησε ριζίτικα πρὸς τιμὴν τοῦ καστανου...

• Μουσική καί ἀπό τή...μπάντα τῆς 5ης Μεραρχίας!

Τό βράδυ στήν πλατεία τοῦ χωριοῦ παρουσιάστηκε δῶρο μουσικοχορευτικό πρόγραμμα καί στήν αἴθουσα τοῦ Κέντρου Νεότητος καί Πολιτισμοῦ ὁργανώθηκε χοροεσπερίδα... Γιά τήν προετοιμασία καί ὁργάνωση τῆς «γιορτῆς τοῦ καστανου» κινητοποιήθηκαν οἱ παρακάτω ὑπηρε-

σίες καί ὁργανώσεις:

• Ὁ Ε.Ο.Τ. • Ἡ Νομαρχία Χανίων (Γραφεῖο Δημοσίων Σχέσεων). • Ἡ Ναυτική Διοίκηση Κρήτης. • Τό Π/Β Κρήτης. • Ἡ 5η Μεραρχία. • Ἡ Κοινότης Ἐλους. • Ὁ τοπικός Σύλλογος Κυρίων καί Δεσποινίδων...

Πάλι καλά ἀφοῦ δέν ρίχτηκαν καί κανονιοβολισμοί...

«ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ»

Κυκλοφόρησε τό τεῦχος Σεπτέμβρη 77 (Νέα περίοδος - συλλογή 13η) τοῦ περιοδικοῦ «Ἐθνική Ἀντίσταση», πού ἐκδίδουν οἱ Πανελλήνιες Ἐνώσεις Ἐθνικῆς Ἀντίστασης καί Θυμάτων Γερμανικῆς Κατοχῆς (ΠΕΑΕΑ - ΠΕΑΤΕ - ΠΕΑΥΕΑ καί ΠΕΘΓΚ «Ὁ Φοῖνιξ»). Στόχος τους «ἡ συλλογή καί διάσωση ἱστορικοῦ ὑλικοῦ καί ντοκουμέντων τῆς Ἀντίστασης».

Τό τεῦχος περιλαμβάνει στοιχεῖα, ἐπίσημα κείμενα, χρονικά καί ἀναμνήσεις ἀπό τήν Ἀντίσταση. Δημοσιεύονται τό Ἰδρυ-

Στή Μικρή Λέσχη τοῦ κινηματογράφου «Στουντιο» ἔγινε, πρὶν μερικές μέρες, ἡ προβολή μιᾶς ἐνδιαφέρουσας ταινίας μέ τίτλο «Παδεία», πού ἔχει σκηνοθετήσει ὁ Γιάννης Τυπάλδος. Ἐνα ἔγχρωμο ντοκυμαντέρ 16 μ.μ., διάρκειας 110 λεπτῶν, πού παρα-

τικὸ τοῦ ΕΑΜ, ἡ Ἐκθεση γιά τή συμμετοχή τῆς Σχολῆς Ἐφένδρων Ἀξιωματικῶν στίς ἐπιχειρήσεις, Ἐκθεση γιά τήν ἐπιχείρηση κατά τῶν τμημάτων τοῦ ΕΛΑΣ στό Βέρμιο, ἡ Προκήρυξη τοῦ 16ου Συντάγματος τοῦ ΕΛΑΣ.

Ἀκόμα: Ἀναμνήσεις τοῦ Σπ. Κωτσάκη (Νέστορα) γιά τήν Ἀπελευθέρωση ἀπό τόν ΕΛΑΣ, τῶν 56 Ἀκροναυπιωτῶν ἀπό τή «Σωτηρία» (7.4.43), τοῦ Γιάννη Παπανικολάου, ὑπασπιστῆ τοῦ 3/40 Συντάγματος τοῦ ΕΛΑΣ, γιά τή Μάχη τῆς Ἀμφιλοχίας (12-14.7.44), τοῦ Δημήτρη Κόνδωρου (Ἐκτορα) γιά τήν προσφορά τοῦ λαοῦ τῆς Λάκκας-Σουλίου στήν Ἐθνική Ἀντίσταση καί ἄλλα ἐνδιαφέροντα ἄρθρα.

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ἡ 15η Εὐρωπαϊκή Ἐκθεση μέ θέμα τίς «Τάσεις τῆς δεκαετίας τοῦ '20» ὁργανώθηκε φέτος στό Δυτ. Βερολίνο (14 Αὐγούστου - 16 Ὀκτώβρη) μέ τή συνδρομή τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης. Ἡ μνημειακή αὐτή σέ περιεχόμενο καί ἔκταση παρουσίαση ἀναφέρεται εἰδικότερα στή σημαδιακή γιά τίς κοινωνικές, πολιτικές καί καλλιτεχνικές «ζυμώσεις» περίοδο 1916 - 1933 καί ὑποδιαιρεῖται σέ τέσσερις ἐνότητες: Ἀπό τόν Κοστρουκτιδισμό στή Συγκεκριμένη Τέχνη, ἀπό τή Φουτουριστική στή Λειτουργική Πόλη, τό Νταντά στήν Εὐρώπη, Νέα Πραγματικότητα - Σουρεαλισμός - καί Νέα Ἀντικειμενικότητα. Ἡ κάθε μιά ἀπό τίς ἐνότητες κατόρθωσε ξεπερνώντας μεγάλες δυσκολίες ν' ἀποδειχτεῖ χάρι στή συγκέντρωση ἑνός πολύτιμου ὑλικοῦ μιά μοναδική γιά τόν ἐπι-

κολουθεῖ ἀπό κοντά καί καταγράφει μέ λεπτομέρεια τά προβλήματα τῆς ἐκπαίδευσης στόν τόπο μας: τίς δυσχέρειες πού συναντᾶει ἡ νεολαία γιά νά σπουδάσει, τοὺς κοινωνικοοικονομικούς καί ψυχολογικούς φραγμούς - τόσο στήν Ἀθήνα ὅσο καί στήν ἐπαρχία - τά ἄθλια κτίρια, τήν καταπίεση καί τήν ἀντικομμουνιστική προπαγάνδα, τήν ἐκμετάλλευση ἀπό τά φροντιστήρια, καί, πρῶτιστα, τήν ἀπαρχειωμένη ἐκπαίδευση.

Μιά παρατηρητική καί σχολαστική διεϊσδυση στό «χώρο» τῆς γνώσης καί τῆς πληροφόρησης, ἓνα ἀποδεσμευμένο ὁδοιπορικό ὅπου κυριαρχεῖ ὁ αὐτοσχολιασμός τῆς πραγματικότητας μέσα ἀπό τή θέση τῆς μηχανῆς - σκηνοθέτη.

σκέπτη εὐκαιρία ν' ἀξιολογήσει αὐτή τήν ἰδιαίτερα πολυσύνθετη περίοδο πού συνεχίζει ν' ἀποτελεῖ τήν κυριότητα τῆς σύγχρονης τέχνης.

Μόνη ἀλλά ἐπάξια ἑλληνική συμμετοχή σ' ὅλη τήν ἐκθεση ἦταν στήν ἐνότητα: Σουρεαλισμός Νέα Ἀντικειμενικότητα, τό πορτραῖτο τοῦ Ν. Χρυσόχου ἀπό τόν Φ. Κόντογλου. Γιά τήν ἴδια ἐκθεση ὁ τεχνοκρίτης Χρ. Ἰωακειμίδης, σύμβουλος τῆς ὁργανωτικῆς ἐπιτροπῆς, εἶχε προτείνει κι ἓνα δεύτερο ἔργο τοῦ ἀξιόλογου Μικρασιάτη καλλιτέχνη: «Τό μέρος τῆς Χαλκίδας τό Λεγόμενο Βούρκο». Ὅμως γιά λόγους πού ἐνδημοῦν στόν τόπο μας, τό ὄλο θέμα βραχυκυκλώθηκε καί τελικά ὁ Κόντογλου ἀντιπροσωπεύτηκε μ' ἓνα μόνο ἔργο, πού ξεχώριζε ἰδιαίτερα πλάι στίς συνθέσεις τῶν Νταλί, Ντιξ, Ντελωνέ, κ.ἄ.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Στό «Βιβλίον» ἐγκαινιάζεται τήν Τρίτη, 1η Νοεμβρίου, «κάτι καινούργιο» γιά τά παιδιά: σέ συνέχεια τῆς περυσινῆς του προσπάθειας νά συγκεντρώσει ἐπιλεγμένα παιδικά βιβλία καί παιχνίδια, δημιουργήθηκε φέτος ἓνας χώρος ἀποκλειστικά γιά παιδιά, πού συγκεντρώνει μιά πλούσια ἐπιλογή. Στό «Παιδί», ὅπως ὀνομάζεται ὁ χώρος αὐτός, μπορεῖ νά βρεῖ κανεῖς ἀπό κάθε εἶδους ἐκπαιδευτικό ὑλικό, παιχνίδια κλπ. μέχρι δῶρα γιά τά παιδιά: παιχνίδια, βιβλία, ἀφίσες, δίσκοι, διακοσμητικά πανῶ, κοσμήματα, μόνιπλα, καρναζιόζηδες, ἐκπαιδευτικά παιχνίδια, πάζλς καί γενικά ὅ,τι διασκεδάζει καί παράλληλα μορφώνει τό παιδί. Ἐτσι τό «Βιβλίον» ἀποκτήθηκε - μαζί μέ τήν καινούργια στέγη του, Σίνα 38 - καί τό... «Παιδί» του!

•ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ•

ΧΡΥΣΑ ΡΩΜΑΝΟΥ

Παρέκκλιση και ἐπανατοποθέτηση τῆς εἰκαστικῆς μορφῆς

Τῆς Πόλης Γιαννακοπούλου

Ὁ σύγχρονος καλλιτέχνης, λέει ὁ Χ. Ρόζενμπεργκ, ταλαντεύεται ἀνάμεσα στήν «τέχνη σάν κριτική» καί στήν «τέχνη ἔκφραση τοῦ ἑαυτοῦ του». Ἡ Χρύσα Ρωμανοῦ ἀπαντᾷ σ' αὐτό τό δίλημμα μ' ἓνα συνεχές καί ἐπαναλαμβανόμενο ξεπέρασμα, κάνοντας νά συμπίπτουν «τέχνη σάν κριτική» καί «τέχνη αὐτο-ἔκφραση». Ἡ πορεία τῆς διαγράφεται ἀπό τίς ἀφηρημένες «ἐπαναλήψεις» τοῦ '63, στά «Κολλάξ» τοῦ '65 - κριτική καί εἰρωνεία τῶν κοινωνικῶν δομῶν μέσα ἀπό τήν κραυγαλέα συγκεκριμενικότητά τους - ὡς τό «Σημειωματάριο» τοῦ '71, σεριγραφίες - ἀνάγνωση τῶν καθημερινῶν τῆς σημειώσεων καί ὡς τὰ Μεκανό τοῦ '74 - πῆδημα στό διάστημα.

Καί βέβαια στήν ἀρχή ὑπῆρξε ὁ Μαρσέλ Duchamp μέ τήν κριτική του στήν καθιερωμένη εἰκόνα τοῦ καλλιτέχνη («παίζω σκάκι, ἐπομένως κάνω τέχνη»), μέ τήν καταλυτική του κριτική στό ἔργο τέχνης - τά «ready made», ἀντικείμενα τῆς καθημερινῆς κατανάλωσης χρισμένα ἔργα τέχνης ἀπό τήν ἐκλογή καί ἀπόφαση τοῦ καλλιτέχνη.

Ἡ Ρωμανοῦ ἀναφέρεται στόν Duchamp πατέρα τῆς σύγχρονης πρωτοπορίας πού μέσα ἀπό τίς ἀλλεπάλληλες ἀρνήσεις του ἐπέτρεψε τήν ἔκρηξη, στόν εἰκαστικό τομέα, κρυμμένων καί ἀπρόδλεπτων δυνατοτήτων - ἔκρηξη εἰκαστικῶν Modus ἀναχωνεύσεων καί σφουρηλατήσεων, ρύσεις καί ἐπιστροφές, ταλάντευση ἀνάμεσα σέ μιά «ὑπερ-ζωγραφική» καί σέ μιά «ὑπερ-ἐννοιολογική» τέχνη. Καί πράγματι ἡ σύγχρονη πρωτοπορία στά εἰκαστικά αἰωρεῖται ἀνάμεσα στήν «τέχνη» καί στήν «μή-τέχνη», ἀνάμεσα στό «πρωτότυπο» καί στήν «μηχανική ἀναπαραγωγή» του, ἀνάμεσα στήν τέχνη-δίωμα (φαντασματικό ἢ ὄχι) καί στήν τέχνη - διανοητική/λογική ἐπεξεργασία.

Ἡ Χρύσα Ρωμανοῦ δρισκεται στό κέντρο αὐτοῦ τοῦ γκαίζηρο καινούριων κωδικοποιήσεων τοῦ εἰκαστικοῦ Modus, ἀλλά συγχρόνως προχωρεῖ πιά πέρα προδιαγράφοντας, ἀπό τό '65 ἤδη, ἓνα δλόκληρο κίνημα ἐννοιολογικῆς τέχνης: τήν πολιτικοποιημένη τέχνη: τέχνη-κατηγορία καί τέχνη-ἀτελευθέρωση.

ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ I. ΤΑ ΚΟΛΛΑΖ

Φτάνοντας στίς ἀρχές τοῦ '61 στό Παρίσι ἡ Χρύσα Ρωμανοῦ φέρνει πίσω τῆς ὅλο τό φορτίο μιᾶς ἀκαδημαϊκῆς καλλιτεχνικῆς παιδείας. Βρίσκεται ἀντιμέ-

τωπη μέ τήν εἰσβολή τοῦ ἀμερικάνικου πόπ πού διαλύει τά εἰκαστικά δεδομένα τῆς ἐποχῆς - τήν ἀφηρημένη τέχνη καί ζεῖ τήν ἀργή μετατόπιση τοῦ καλλιτεχνικοῦ διεθνούς κέντρου ἀπό τό Παρίσι στή Νέα Ὑόρκη. Ἐρωτήματα καί ἀναζητήσεις πού συγκεκριμενοποιούνται τό '65, μετά ἀπό τή σειρά «Ἐπαναλήψεις», σ' ἓνα μούμ: στούς Χάρτες καί στούς Λαβύρινθους.

Στούς Χάρτες ἡ θέληση κατασκευῆς ἐνός ζωγραφικοῦ χώρου λειτουργεῖ διπλά: ἀπό τή μιά ὁ ζωγραφικός «τόπος», κι ἀπό τήν ἄλλη ὁ χώρος/χώρα, σημεῖο ἀναφορᾶς ἀνάμεσα στά ἀπεικονισμένα τοπία καί πόλεις, χάρτης γεωγραφικός παραποιημένος, πού παρ' ὅλα αὐτά θέλει νά συγκροτήσῃ δρομολόγια. Ἡ ζωγράφος γίνεται τοπογράφος. Οἱ σύνδεσμοι εἶναι τά δρομολόγια καί τά τόξα σπᾶνε τόν κεντρωμένο χάρτη ἀνοίγοντας τοῦς ὁρίζοντες τοῦ τετραγώνου πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις.

Στούς Λαβύρινθους ἀντίθετα οἱ ὁρίζοντες κλείνονται ἀσφυκτικά. Ὁ θεατῆς ξέρεῖ ἐκ τῶν προτέρων ὅτι πρόκειται γιά ἓναν λαβύρινθο - ὁ τίτλος - καί ἡ καλλιτέχνης μεταμφιέζεται θεληματικά σέ Ἀριάδνη πού ξέρεῖ τήν εἰσοδο, τοῦς κινδύνους, τά ἀδιέξοδα, τά ἐλεύθερα περάσματα. Οἱ Λαβύρινθοι εἶναι μηχανές, ἀπεικονίσεις μηχανῶν, καί ἔξοδος ἴσως νά μὴν ὑπάρχει. Καί οἱ Λαβύρινθοι εἶναι χάρτες: ἀναφέρονται σ' ἓνα δρομολόγιο πολύπλοκο καί κλειστό αὐτῆ τῆ φορά. Δομημένοι οἱ Λαβύρινθοι προϋποθέτουν ἓνα γνώση τοῦ χώρου - τήν καλλιτέχνη. Τό ἀπεικονισμένο ἀντικείμενο χάνει τή λειτουργικῆ του πραγματικότητά γιά νά γίνει ἓνα πέρασμα.

Κοινό στούς Χάρτες καί στούς Λαβύρινθους εἶναι τό στοιχεῖο

τῆς μετατόπισης στόν κλειστό χώρο. Ὁ πίνακας εἶναι ἡ ἀρχή καί τό τέλος μιᾶς κίνησης, ἀναζήτησης σέ διαρκή ἐπανάληψη. Τό ἄσπρο πλάνο στούς Χάρτες καί τό ὄραμα στούς Λαβύρινθους δέν εἶναι παρά οἱ συνθετικοί κρῖκοι τοῦ κώδικα.

Μ' αὐτά τά κολλάξ ἡ Χρύσα Ρωμανοῦ παραμένει στόν ζωγραφικό τῆς προβληματισμό, ἀφαιρώντας τό ἔξωτερικό στοιχεῖο - τό ἐνθετο - χαρακτηριστικό ἀντίθετα τῶν κολλάξ πού θέλουν νά προκαλοῦν μέ τήν ὑψηλότητά τους (πρόσθεση αὐτοῦσιων ἀντικειμένων στή ζωγραφική ἐπιφάνεια). Ἡ Ρωμανοῦ «κατασκευάζει» κολλάξ μέ ἤδη ἀπεικονισμένα ἀντικείμενα. Ἐπιμένει στήν ἐπιπεδή, λεία, δισδιάστατη ἐπιφάνειά τῆς. Ἡ προοπτική εἶναι θεληματικά καταλυτική καί σπάει πάνω στό ἄσπρο ξεγυμνωμένο φόντο τοῦ τετάρου. Τό ὄποιο ἀποκτάει κατ' αὐτόν τόν τρόπο μιά δομική λειτουργία. Αὐτή ἡ σχέση ἀνάμεσα στό κάδρο, στήν εἰκόνα καί στό ἀντικείμενο εἶναι μιά σταθερά στή δουλειά τῆς Ρωμανοῦ. Ἐκεῖνο πού προέχει εἶναι ἡ κατασκευή τοῦ ζωγραφικοῦ χώρου μέσα στό τετράγωνο τοῦ πίνακα συνειδητά ὑπογραμμισμένου. Ἀναφορά καί συνέχιση τῶν ζωγραφικῶν ἀναζητήσεων τῆς ἀναγέννησης ἐνός Πιέρο ντέ λά Στραντζέσκα καί ἐνός Πάολο Οὔτσέλο.

Ἡ σχέση κάδρο / εἰκόνα / ἀντικείμενο ἐντείνεται καί διαμορφοποιεῖται στή συνέχεια τῶν

κολλάξ πού 'ναι τά Λούνα Πάρκ καί τό Καζίνο. Ἄν καί θεματικά συνδέονται ἄμεσα μέ τή συνέχειά τους - τά κολλάξ τοῦ '66 - ἡ ζωγραφική δομή τῶν Λούνα Πάρκ παραμένει κατ' ἀρχήν «κατασκευαστική», συγκεντρωμένη, κλειστή. Ἐξισώσεις, μεγέθη, συναρμολογήσεις καί ἰσορροπίες ξεπερνούν καί καταστρέφουν τίς κλασικές ἀρμονίες τῶν περιφημῶν ἀκαδημαϊκῶν «συνδέσεων». Ὁ πίνακας - ἀντικείμενο ἐμπεριέχει τό ὄνομά του - τίτλοι - φυλακές καί τίτλοι - ἀρνήσεις:

Διεθνές Λούνα Πάρκ, Σκοποβολή, Ἀνθρωποκνηνητό.

Στό Διεθνές Καζίνο οἱ ἄνθρωποι, παιχνίδι καί νούμερο συγχρόνως, εἶναι φυλακισμένοι στό τραπέζι τοῦ παιχνιδιοῦ. Στά Λούνα Πάρκ ἡ φυλακή τους εἶναι διπλή: ἀπό τή μιά οἱ σκοποβολές, οἱ ἄνθρωποι-στόχοι, καί ἀπό τήν ἄλλη, περικυκλωμένοι ἀπό τή σκληρή, ἐχθρική παράταξη-εὐθυγράμμιση τῶν καταναλωτικῶν «ἀγαθῶν» τῆς καθημερινῆς ζωῆς σέ ὅλη τους τήν ἀσκήμια. Ὁ πίνακας ξετυλίγει μπροστά στό θεατή μιά ἀντίθεση ἀνάμεσα στό ἄνθρωπινο στοιχεῖο / εἰκόνα καί στό προϊόν - ἀντικείμενο / εἰκόνα, ἀντίθεση πού διώνεται καθημερινά, οὐδέτερα ἀπό τό θεατή ἀντιμέτωπο στό μέσο πληροφόρησης καί συνάμα στόχος ὁ ἴδιος.

Ἡ καλλιτέχνης ὑπάρχει πρῶν ἀπό τόν πίνακα - στήν ἐπιλογή τῶν στοιχείων πού τόν ἀποτελοῦν. Τά κολλάξ φτάνουν νά

αποτελούνται από εικόνες + γράμματα τύπου. Η αφαίρεση της κατ' ευθείαν ανθρώπινης επέμβασης - γραμμικής ή ζωγραφικής - εκ μέρους της καλλιτέχνης υπογραμμίζει τη θέλησή της για αυτοκαταστροφή στο μέτρο που αρνείται την εικόνα του καλλιτέχνη - δημιουργού που αγιοποιεί και άγιοποιείται: (τό ιεροτελεστικό χέρι του καλλιτέχνη δεν υπάρχει). Κριτική της καθιερωμένης εικόνας του καλλιτέχνη «ιερό τέρας της υποκειμενικότητας», που καθιερώθηκε ιδιαίτερα με τό ρομαντισμό αλλά και συγχρόνως με την επιλογή ακριβώς εικονογραφικών στοιχείων από τον Τύπο, κριτική του έργου τέχνης στη μοναδικότητά του. Η καλλιτέχνης γίνεται ένα με τό πλήθος της Σκοποβολής.

Στή συνέχεια των Λούνα Πάρκ τα κολλάζ χάνουν τό κέντρο-στόχο τους: διασκορπισμός των εικονογραφικών στοιχείων μέσα στον πίνακα-αντικείμενο και συνάμα διαφοροποίηση και τελειωτικός διαχωρισμός του ανθρώπινου στοιχείου σε καταπιεσμένους και καταπιεστές. Τά αντικείμενα-προϊόντα κατανάλωσης υπογραμμίζουν και ειρωνεύονται τις ανθρώπινες αντιθέσεις (σούπα Κνόν και ό πόλεμος του Βιετνάμ), έχοντας συγχρόνως χάσει την καταπιεστική τους ευθυγράμμιση. Η καταναλωτική κοινωνία δεν αφορά παρά τους λίγους.

Βρισκόμαστε μπροστά σε μία πορεία πολιτικοποίησης της Ρωμανού - τό '65 - πολιτικοποίηση της δουλειάς της, πολιτικοποίηση των ίδιων των ζωγραφικών της μέσων, που αρνείται τά εύκολα πολιτικά σλόγκαν και τις εικόνες

- μηνύματα. Η πολιτικοποίηση - ανάγνωση της πραγματικότητας για τή Ρωμανού περνάει μέσα από τήν κατασκευή του ίδιου του πίνακα και όχι μόνο μέσα από διακηρύξεις. Και πολιτικοποίηση θά πεί κοινωνική κριτική, συνειδητοποίηση, πνεύμα άπελευθερωτικό, που στον καλλιτέχνη θέτει τά ιδιαίτερα προβλήματα ανανέωσης και πρωτοπορίας των εικαστικών του μέσων.

ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΙΙ. ΣΕΡΙΓΡΑΦΙΕΣ

Μέ τό Σημειωματάριο του '71 ή Ρωμανού επιχειρεί μία επιστροφή στην «τέχνη-έκφραση». Οί σημειώσεις της - αυτό τό «σενάριο της καθημερινότητας υπό κατασκευή» - αποτελούν τή βάση μιας προσπάθειας νά ενσωματώσει διώματα και έμπειρίες σε μία επιφάνεια. Αύτή ή ενσωμάτωση γίνεται με μία θεληματική άρνηση της οποιασδήποτε ωραιοποίησης και «έξωραϊσμού» των πρωτοστοιχείων-σημειώσεων και τό Σημειωματάριο παρουσιάζεται σαν μία «αντικειμενικοποίηση (μιάς τομής) της καθημερινής ζωής της καλλιτέχνης κατά τή διάρκεια ενός ορισμένου χρονικού διαστήματος». Οί σημάνσεις αυτών των σεριγραφιών βασίζονται και πάλι στις αντιθέσεις όπου ή λέξη-εικόνα αυτονοείται ως προς τό καθημερινό της περιβλημα για νά συγκρουστεί τελικά με άλλες λέξεις-εικόνες που συνυπάρχουν στην ίδια επιφάνεια.

Βρισκόμαστε άπέναντι σε μία καινούρια σχέση ανάμεσα σφό βίωμα - ενσωματωμένο πρωτοστοιχείο - σημείωση, και στη διανοητική επεξεργασία του συν-

όλου που προϋπάρχει του έργου. Σε μία πρώτη φάση τά ενσωματωμένα διώματα στην πρωταρχική τους άκατέργαστη κατάσταση - οί καθημερινές σημειώσεις - μάς κατευθύνουν προς μία παραπλανητική ανάγνωση των δήθεν αυτούσιων «κομματιών» της πραγματικότητας όπου τά τόξα - αναφοράς - κατεύθυνσης και πάλι μάς παραπλανούν γιατί μάς στέλνουν σε άποστειρωμένους κώδικες (π.χ. «τό σπίτι της Νορμανδίας».) Τό Σημειωματάριο όμως δίνει μία καινούρια διάσταση στην καθημερινότητα, αποτελεί ένα σύνολο επιλεγμένων σημειώσεων και εικόνων, επεξεργασμένων στη δεύτερη φάση συγκρότησής τους, όσο και αν ή επιλογή/επεξεργασία θέλει νά είναι παραπλανητική, μιμούμενη τον τρόπο συγκρότησης διωμάτων: σύγχυση και μεγαλείο της καθημερινότητας που μάς υποδεικνύει, για μία ακόμα φορά και αντιστρέφοντας τον Άλέκο Καρπαντιέ τό πόσο αύτή ή καθημερινότητα μπορεί νά είναι περιπέτεια. Αναφορές - τοποθετήσεις - μνήμες και επιθυμίες - ή μεσημεριανή κουβέντα και οί συνταγές δεν υποδεικνύουν παρά σχέσεις. Η παραπλανητική τους αυτονομία διπλασιάζεται και χωρίζεται στα δυό. Έτσι οί σεριγραφίες της Ρωμανού αποτελούν μίαν υπέρβαση της Art Concretuel παρ' όλο που μεμονωμένα στοιχεία του Σημειωματαρίου μαρτυρούν τά ίχνη της.

ΙΙΙ. ΤΑ ΜΕΚΑΝΟ

Στήν τελευταία της φάση ή Ρωμανού σπάει τό εικαστικό κάδρο - αυτό τό «δισδιάστατο μάτι στον κόσμο» για νά καταλάβει τό χώρο

μέ μία τρισδιάστατη επέμβαση: τά μεκανό.

Αναφορά στους κονστρουκτιβιστές της ρώσικης επανάστασης, τά μεκανό είναι ή θέληση κατασκευής και διαμόρφωσης του χώρου μετά από τό καυστικό αναποδογύρισμα της καταναλωτικής κοινωνίας.

Συνάμα τά μεκανό αναφέρονται στο παιχνίδι - άλλα παιχνίδια δομών - παιχνίδι λογικής, τεράστιο και καταλυτικό. Παιχνίδι ανάμεσα στο «τελειωμένο» και στο «έπαναλαμβανόμενο», «άδειο» και στο «γεμάτο» με χρώματα άκέραια, στανταρντιζέ, βιομηχανοποιημένα, που υπογραμμίζουν ακόμα πιο έντονα μίαν όλική ανάγκη για εκμάθηση και κατάκτηση του χώρου. Άλλά τά μεκανό είναι πολυσήμαντα: αναπαραγωγή ενός πολεοδομικού τοπίου όπου πάνω από τίς οικόδομες βασιλεύουν οί γερανοί, τά μεκανό αποτελούν συγχρόνως και τήν άναίρεσή του στην άρνηση της ίδιας του της λειτουργικότητας. Άντίθετα στο «Σχέδιο για ένα μνημείο στον άγνωστο Έλληνα φοιτητή» τό 1973 τά μεκανό παίρνουν τίς διαστάσεις ενός κελιού φυλακής, γίνονται όργανα βασανιστηρίων, άγχόνες...

Κάθε καλλιτέχνης κρίνει και παίρνει θέση άπέναντι στην τέχνη και στην εποχή του. Η Ρωμανού ξεγυμνώνει τήν εποχή της με μία ανανέωση των εικαστικών της μέσων και «ξεγυμνώνεται ή ίδια από τούς μνηστήρες της» - τό κοινό της, για νά προκαλέσει τό διάλογο. Στόχος της είναι νά προχωρήσει όλοένα και πιο πολύ στην ανακάλυψη καινούριων «τόπων» έδω - που θά πετύχουν τήν τέλεια σύμπτωση με τή θέση της.

Κάλλιο πέντε και στο χέρι
παρά δέκα και καρτέρι

... Τώρα πιά δεν υπάρχει καρτέρι: με τό «ΑΝΤΙ» στο χέρι και 10% και 20% έκπτωση σε δίσκους και κασέτες!

Χάρητος 38 στο Κολωνάκι
Μόνιμη έκθεση δίσκων

Μιά «ειδική προσφορά» ενός ειδικού
μαγαζιού

ΘΟΥΡΙΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ 'ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ'

•βιβλίο•

ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ

Εισαγωγή εις την Νομικήν 'Επιστήμην
'Εκδόσεις Μπουκουμάνη

Πρόκειται για μία συνοπτική και πολύ κατατοπιστική μελέτη επάνω στο δίκαιο και την επιστήμη του, που αποτελεί αληθινή συμβολή σ' ένα τομέα που έχει πολύ παραμεληθεί και αποστερηθεί από το απαραίτητο ενδιαφέρον και τη σχετική βιβλιογραφία. Γενικά το βιβλίο αυτό απευθύνεται στους σπουδαστές του δικαίου σαν εισαγωγή και σαν οδηγός στο διάβασμά τους, καθώς και σ' όλους εκείνους που ενδιαφέρονται για την ιστορία και για την εξέλιξη του δικαίου, όταν μάλιστα είναι γραμμένο με τη γνώστη απλότητα και σαφήνεια που χαρακτηρίζει κάθε κείμενο του Γιάννη Κορδάτου.

ΓΙΑΝΝΗ Γ. ΓΑΛΑΝΟΥ

Τό άγχος στό σημερινό κόσμο
'Εκδόσεις Μπουκουμάνη

Στό βιβλίο αυτό του Γ.Γ. εξετάζεται πολυεδρικά και σε όλες τις δυνατές του εκδηλώσεις τό άγχος, όχι σαν ένα απλό φαινόμενο της ψυχιατρικής παθολογίας αλλά σαν μία διάσταση του ανθρώπινου ψυχισμού, ώστε ή μονογραφία αυτή ν' άγγίζει όλες τις πλευρές του προβλήματος του άγχους, παθολογική, κοινωνιολογική, φιλοσοφική, πολιτική, ύπαρξιακή, θεραπευτική κλπ. Τέλος τό βιβλίο αυτό είναι χρήσιμο και για τους νέους, γιατί τους βοηθά να καταλάβουν τό βαθύτερο έαυτό τους καθώς και να λύσουν καθημερινά τους πρακτικά προβλήματα.

ΕΡΙΧ ΦΡΟΜ

'Η άνατομία της ανθρώπινης καταστροφικότητας
'Εκδόσεις Μπουκουμάνη

Στό έργο του αυτό ο γνωστός κι από άλλα του βιβλία Ε.Φ. εξετάζει διεξοδικά την ανθρώπινη επιθετικότητα και καταστροφικότητα, αναλύοντας τις μορφές εμφάνισής της και ανατέμνοντάς την σε βάθος. Παρακολουθώντας την πορεία της καταστροφικότητας από τό ζωικό βασίλειο και τις πρωτόγονες μορφές κοινωνίας ως τη σύγχρονη εποχή, καταλήγει στην ανάλυση μεγάλων καταστροφών της ιστορίας όπως είναι ο Χίτλερ και ο Χίμλερ, προσπαθώντας ταυτόχρονα να ανιχνεύσει τις αιτίες αυτής της καταστροφικότητας και να εξετάσει σε βάθος τις ψυχολογικές της διαστάσεις.

ΗΛΙΑ ΘΕΡΜΟΥ

'Ο ήγέτης
(μελέτη στό φαινόμενο ήγεσία)
'Αθήνα 1977

Πρόκειται για μία πολύ ένδιαφέρουσα μελέτη, όπου ο Ηλίας Θερόμος, παίρνοντας τόν Περικλή και τόν Άλέξανδρο σαν δύο προσωπικότητες συνδεδεμένες με τόν άγώνα για ανεξαρτησία, λαϊκή κυριαρχία και κοινωνική συνεργασία του άπλου ανθρώπου μέσα στην ιστορία, που και οι δύο λειτούργησαν τόσο θετικά όσο και άρνητικά μέσα σ' αυτή, προσπαθεί να αναλύσει τη θέση του καθένα απ' αυτούς με τό γύρω κόσμο και να σκιαγραφήσει τη σχέση ανάμεσα στην ήγεσία και την ιδεολογία.

ΠΩΛ ΣΟΥΗΖΥ

'Ο σύγχρονος καπιταλισμός και άλλα δοκίμια
'Εκδόσεις Μπουκουμάνη

Στό βιβλίο αυτό ο Πώλ Σουήζυ εξετάζει τόν καπιταλισμό σαν ένα παγκόσμιο σύστημα, ενώ για τις υπανάπτυκτες περιοχές πιστεύει πως αποτελούν τό αναγκαίο συστατικό του και ότι είναι υπανάπτυκτες άκριθώς γιατί αναγκάστηκαν να δώσουν πάρα πολλά στην εξέλιξη των προηγμένων καπιταλιστικών χωρών. Ειδικά για τη δομή της άμερικάνικης άρχουσας τάξης, ξεκινώντας από τη θεωρία της «έξουσιαστικής έλίτ», προχωρεί άκόμα περισσότερο, θέλοντας να διαφωτίσει μία πολύ ενδιαφέρουσα πλευρά: τη διαίρεση ανάμεσα στην έθνική ολιγαρχία των έταιριών και τά επενδυμένα τοπικά συμφέροντα.

ΑΝΘΟΥ ΡΟΔΙΝΗ-ΔΙΟΓΕΝΗ

'Εκ του κατά Διογένη, Κύπρος 1975
Μέ τό κανόνι μου, Κύπρος 1976

Είκοσι χρόνια συνέχεια ο Άνθος Ροδίνης (Διογένης) κρατάει καθημερινά τη σατιρική στήλη της έφημερίδας «Φιλελεύθερος» της Λευκωσίας. Η σάτιρά του, έπιγραμματική, διεισδυτική, καυστική είναι με δύο λόγια απολαυστική και αποτελεί παράλληλα πρόκληση για ουσιαστική σκέψη. Ο Α.Ρ. έχει βαθιά τη συνείδηση του χιούμορ, επειδή άκριθώς έχει βαθιά και την αισθηση του τραγικού. Στά τελευταία δύσκολα χρόνια για την Κύπρο, ή στήλη του υπήρξε, και εξακολουθεί και σήμερα να είναι, ένας καθημερινός σχολιασμός της επικαιρότητας, πολλές φορές πολύ πιο εύστοχος από ένα πολιτικό άρθρο.

Τά δύο βιβλία του που παρουσιάζουμε σήμερα είναι ένα μόνο μέρος της πλούσιας δουλειάς του. Πασίγνωστος στην Κύπρο, ο Διογένης άξιζει σίγουρα να διαβαστεί και στην Ελλάδα.

ΜΑΡΘΕΛΙΝΟ ΚΑΜΑΤΣΟ

Κείμενα της Φυλακής
έκδ. Θεμέλιο, 'Αθήνα 1977

Τό βιβλίο περιλαμβάνει τις διαλέξεις που ο ήγέτης των «Κομμινθίονες Όμπρέρος» έδωσε τό Μάρτη του 1967 στις φυλακές του Καραβαντσέλ, ύστερα από παράκληση των πολιτικών κρατουμένων να έξηγήσει τις άποψεις του ΚΚΙ για τό εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα γενικά και ιδιαίτερα για τις Έργατικές Έπιτροπές. Μεγάλα άποσπάσματα έχει δημοσιεύσει ήδη τό «ΑΝΤΙ».

Αυτές οι διαλέξεις αναφέρονται στα άκόλουθα θέματα: α) Οι ρίζες του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος β) Οι άρχές του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος γ) Ο έθνικοεπαναστατικός πόλεμος και τό εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα. Περιλαμβάνονται επίσης σε παράρτημα μία συνέντευξη του Μ.Κ. προς την Ούμανιτέ κατά την έξοδό του από τη φυλακή (1.12.75), δήλωση του Μ.Κ. στις 7.12.75 και άνταπόκριση της Ούμανιτέ στις 16.12.75

Στην εισαγωγή του βιβλίου ο Μ.Κ. αποσαφηνίζει τις έννοιες της εργατικής τάξης, του συνδικαλισμού και του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος.

ΡΑΙΗΜΟΝΤ ΜΟΥΝΤΥ

Τί είδα στον άλλο κόσμο
'Εκδόσεις Μπουκουμάνη

Πρόκειται για ένα βιβλίο βασισμένο επάνω σε έρευνες που έκανε επί 5 χρόνια ο Ρ.Μ. σε ανθρώπους που θεωρήθηκαν κλινικά νεκροί για να επανέλθουν ύστερα στη ζωή. Και είναι πραγματικά πολύ ενδιαφέρον ν' άκούει κανείς τους ανθρώπους αυτούς να μιλούν και να περιγράφουν τά αισθήματα που ένιωσαν κατά τη διάρκεια του «θανάτου» τους, καθώς και τις έντυπώσεις τους από τόν άγνωστο κόσμο που γνώρισαν.

Β.Ι. ΛΕΝΙΝ

'Επαναστατικός τυχοδιωχτισμός
Μετάφρ: Α. Νταϊφά
Θεώρηση: Π. Πεντελικού
'Εκδόσεις «ΜΝΗΜΗ», 'Αθήνα 1977

Στή συλλογή άρθρων του Λένιν - γραμμένα όλα στα 1902 - γίνεται μία πολεμική στό κόμμα των σοσιαλ-επαναστατών, που άποτέλεσε την προσπάθεια των μι-

κροαστών διανοουμένων για τόν «έπαναστατικό» άποπροσανατολισμό του εργατικού κινήματος στη Ρωσία σε μία φάση έντονης καταπίεσης και μαζικών διώξεων.

Φ. ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΦΚΙ

Οί φτωχοί
Μετάφραση:
'Αλ. Κοτζιά
'Εκδοση «ΗΡΙΑΔΑΝΟΣ» - 'Αθήνα 1977

Τό άριστουργηματικό βιβλίο του Ντοστογιέφσκι με τις τρικυμίες της καρδιάς και της φτώχειας του Ντιεδούσκιν έχει εντυχήσει στην έπιμελημένη έκδοσή του και την πιο επιτυχημένη μέχρι στιγμής έλληνική μετάφραση, που άποδίδει καιρία και με ευαισθησία τόν συγκλονιστικό μικρόκοσμο του ήρωα.

ΖΩΡΖ ΚΟΝΙΟ

Κάρλ Μάρξ - ή ζωή και τό έργο του
Μετάφρ. Χρ. Βραχνιάση
'Εκδ. «ΠΑΝΟΡΑΜΑ»

Τό βιβλίο άποτελεί τό α' μέρος ενός μεγαλύτερου έργου του Ζ. Κονιό - συγγραφέα πολλών μελετών και προέδρου του Ίνστιτούτου «Μωρίς Τορέζ». Η ανάλυση του Κονιό αναφέρεται στό σύνολο του έργου του Κ.Μ. - από την «Άγία Οίκογένεια» ως τό «Κεφάλαιο» - και σύγχρονα διαγραφείται ο επαναστάτης και καθοδηγητής με την πλούσια πολιτική δράση στην εποχή της πρώτης άφύπνισης του προλεταριάτου.

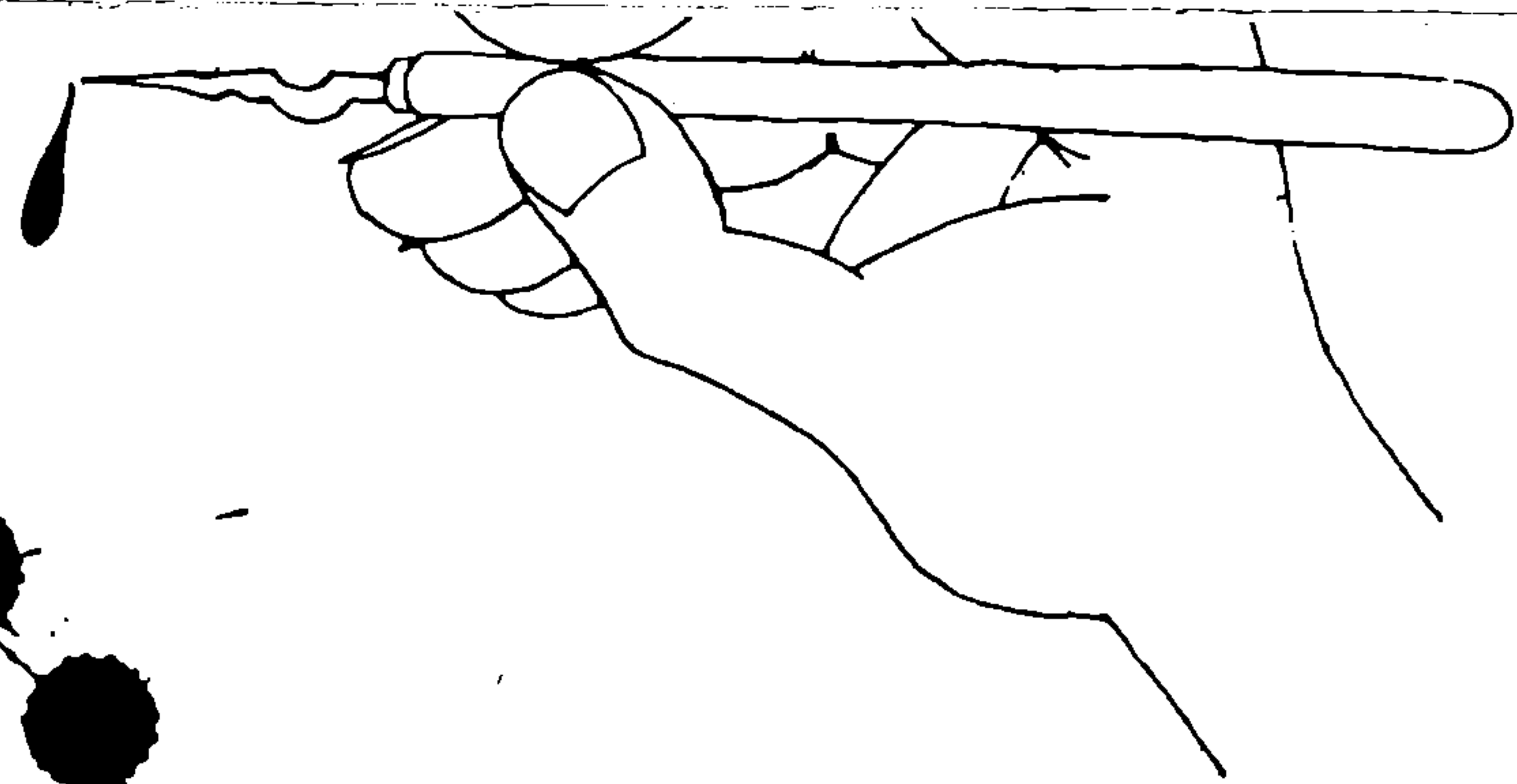
ΜΑΣΣΙΜΟ ΤΕΟΝΤΟΡΙ

Νέα Άριστερά Άμερικης - ιστορία - ντοκουμέντα
'Εκδόσεις «Νέα Άριστερά» - 'Αθήνα 1977

Η έπιλογή στην έλληνική έκδοση έχει βασιστεί σε μία μεγαλύτερη συνθετική εργασία του Τεοντόρι και δίνει την εικόνα του New Left της δεκαετίας του '60 στην Άμερική. Έκτός από την ανάλυση του Τ. τό βιβλίο περιλαμβάνει σειρά ντοκουμέντων σε ζητήματα οικονομίας, κοινωνιολογίας, έκπολιτισμού, γραμμένα από εκπροσώπους της Νέας Άριστεράς.

Η ιδιαιτερότητα του New Left βρίσκεται στό ότι εκφράστηκε στην πορεία του, με τόν πιο χαρακτηριστικό τρόπο, ή διαδικασία διαμόρφωσης σοσιαλιστικού κινήματος στις σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες. Η πορεία αυτή έκανε φανερή τη διαφοροποίησή του από τό παραδοσιακό κίνημα.

● Υπάρχει «άντιδημοκρατικός δρόμος για τό σοσιαλισμό;» ρωτά ο φοιτητής Γ.ΧΡ. πάνω στη σχετική συζήτηση. Λέει:

«Όπως είναι γνωστό, για να πραγματοποιηθεί ή σοσιαλιστική επανάσταση, είναι απαραίτητο - ανάμεσα στά άλλα - να υπάρχουν υποκειμενικές συνθήκες. Δηλαδή: 1) ή πλειοψηφία τής εργατικής τάξης να θέλει τό σοσιαλισμό και να είναι έτοιμη να δώσει ακόμα και τή ζωή της γι' αυτόν, 2) οί πλατιές εργαζόμενες μάζες να έχουν πάρει θέση άμεσης υποστήριξης ή έστω εϋμενούς ουδετερότητας.

Χωρίς αυτούς τούς όρους είναι αδύνατο να γίνει σοσιαλιστική επανάσταση. Γίνεται φανερό λοιπόν ότι κάθε δρόμος - είτε ειρηνικός είτε μή ειρηνικός - είναι δημοκρατικός, αφού θά στηρίζεται στη λαϊκή πλειοψηφία και θά πραγματοποιείται μέ τήν ενεργό συμμετοχή της. Καί ή Σοβ. Ένωση, ή Κούβα κλπ. πέρασαν δημοκρατικά στό σοσιαλισμό.»

Καταλήγοντας λέει ότι ή θέση του ΚΚΕ έσ. θά ήταν σωστή, «μόνο αν μπορούσαν να αποδείξουν - μετά από συγκεκριμένη ανάλυση τής ελληνικής πραγματικότητας - τά έξης δύο: 1) ότι ή αστική τάξη τής χώρας μας δέν πρόκειται ποτέ πιά να χρησιμοποιήσει τήν ένοπλη βία κατά του λαϊκού κινήματος, αλλά θά σέβεται πάντα τή θέληση του λαού, 2) ότι ο διεθνής ιμπεριαλισμός δέν πρόκειται ποτέ πιά να επέμβει μελλοντικά για να βοηθήσει τήν αστική τάξη κατά του λαϊκού κινήματος.

Τά πράγματα όμως αυτά, οί δεξιοί όπορτουμιστές, ούτε τά αποδείξαν, ούτε μπορούν να τά αποδείξουν, γιατί «δυστυχώς» είναι ανύπαρκτα.

● Ο μουσικός Δ.Ν. σ' απάντηση του γράμματος του φοιτητή Γ. Αναστασόπουλου, αναφέρεται «σέ μερικά δείγματα τής ΕΑΔΕ», τών «δομών» του ΚΚΕ έσ. και «τών «προϋποθέσεων» που δημιουργεί για να αποδυναμωθεί ή αστική τάξη και «να εξασφαλιστεί τό δημοκρατικό πέρασμα στό σοσιαλισμό, που όμως ή επαναστατική φρασεολογία και συνθηματολογία τών «δογματικών» όχι μόνο δέν εξασφαλίζει αλλά και ναρκοθετεί». Τά παραδείγματα:

«1. Συμμετοχή στίς εκλογές Παπαδόπουλου - Μαρκεζίνη και ΣΙΑ τό '73. Αντικειμενικός σκοπός, ή κατάληψη του χουντικού καθεστώτος «εκ τών έσω». Κάτι ανάλογο μέ τήν Ε.Ο.Κ. και πάντα

μέσα στά πλαίσια τής δημιουργίας «δομών» και «προϋποθέσεων». Τό λαϊκό μας κίνημα όμως, γκρεμίζοντας τά όνειρα τής χούντας για πολιτικοποίηση και διαιώνιση του καθεστώτος της, γκρέμισε και τήν πολιτική «σύλληψη» τών αναθεωρητών μας, τούς ξεσκέπασε και τούς αποδυναμώσε. (...) 2. Η ΑΣΔΗΣ, δηλαδή εφαρμογή τής ΕΑΔΕ στό συνδικαλιστικό μας κίνημα - βλέπε πολιτική ταξικής συνεργασίας μέ αντιδραστικές δυνάμεις».

Ακόμα, αναφέρεται στην κάλυψη από τήν «Αυγή» τής απεργίας τής ΛΑΡΚΟ, του θέματος τής καταπάτησης τών ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ΕΣΣΔ, και τή «μη άλληλεγγύη» (και αντίθετα τήν επίθεση) του ΚΚΕ έσ. και του ΚΚ Πορτογαλίας («ένω παράλληλα υποστηρίζαν τό σοσιαλισμό» του Σοάρες).

● Για τή διαφωνία (στην άρχή τής προεκλογικής περιόδου) ΚΚΕ έσ.-ΕΔΑ, γράφει φίλος φοιτητής, μεταξύ άλλων, τά έξης:

Τό μόνο που μπορεί κανείς να πει πάνω σ' αυτό είναι ότι οί κεφαλές τών δυό κομμάτων «κατάφεραν» κάτι πολύ μεγάλο: ή άγανάκτηση του κινήματος, που ήταν στραμμένη άπέναντι στη δεξιά, έχει αρχίσει να μετατοπίζεται και να έχει πιά σά στόχο της αυτές τίς ίδιες που δέν μπόρεσαν να σταθεροποιήσουν αυτό τό (μικρό έστω) θήμα που έχει γίνει προς τά μπρός: τή συμμαχία τών 5. Η άξία του «κατορθώματος» υπογραμμίζεται από τή χρονική στιγμή που «επιτεύχθηκε»: παραμονές εκλογών. Αλλά ως έδω σύντροφοι. Τό ποτήρι γέμισε μέχρι άπάνω. Μιά σταγόνα ακόμα και θά ξεχειλίσει. Ήπιαμε, κι έμεις κι οί πατεράδες μας, τό φαρμάκι που μάς προσφέρατε τόσο άπλόχερα, μέχρι τόν πάτο. Σας ακολουθήσαμε πιστά σέ κάθε σας θήμα, ακόμα και θά ξεχειλίσει. Ήπιαμε, κι έμεις κι οί πατεράδες μας, τό φαρμάκι που μάς προσφέρατε τόσο άπλόχερα, μέχρι τόν πάτο. Σας ακολουθήσαμε πιστά σέ κάθε σας θήμα, άκόμη κι αν αυτό ήταν λαθεμένο, αλλά νομίζω ότι τή στιγμή αυτή πολλοί είναι οί κουρασμένοι. Αυτό που σας έχει απομείνει, είναι να ξανακερδίσετε τήν έμπιστοσύνη αυτού του κουρασμένου κόσμου, και ο μοναδικός τρόπος για να τό

πετύχετε, είναι να πάψετε να ρίχνετε πέτρες ο ένας στον άλλο. Πρέπει επιτέλους να καταλάβετε ότι στόχος είναι έξουσία, πού τόσα χρόνια τή μονοπωλεί ή δεξιά, άξιοποιώντας τά δικά μας λάθη.

Και για να τελειώνουμε: Αντί να σκεφτόμαστε ποιό κόμμα (άπό τά 5) θά βγάλει τίς περισσότερες έδρες, αν δίπλα στα όνόματα τών βουλευτών στό ψηφοδέλτιο θά υπάρχει ή όχι τό κόμμα απ' όπου προέρχονται, μέ ποιό τρόπο θά φανούμε πιο επιθετικοί και ριζοσπαστικοί άπό τόν άλλο, θάταν χίλιες φορές καλύτερα αν στρεφόμασταν επιτέλους για λίγο στην ουσία. Αν προσπαθούσαμε να οργανωθούμε καλύτερα και να συσπειρώσουμε γύρω μας, αν είναι δυνατό, όλο τόν προοδευτικό κόσμο τής χώρας, χτυπώντας τά λάθη και τίς άδικίες που έγιναν ή θά γίνουν άπό τήν αντιδραστική δεξιά και ταυτόχρονα αντιπροτείνοντας δικές μας δημοκρατι-

Ανάμεσα στα 1860 και 1870 οί ιδέες τους άποκτούν περισσότερη εύλυγισία, αναφέρουν συχνά ότι διαφορετικοί δρόμοι είναι δυνατόι που εξαρτώνται άπό τίς συνθήκες κάθε χώρας.

● Σέ συνέντευξη του ο Μάρξ στό «The World» 3 Ιουλίου 1871, λίγο μετά άπό τά γεγονότα τής Κομμούνας του Παρισιού έλεγε: «Σέ κάθε μέρος του κόσμου, διαφορετικές πλευρές του προβλήματος έρχονται στην επιφάνεια. Οί εργάτες τίς παίρνουν υπ' όψη τους και προσεγγίζουν τή λύση μέ τό δικό τους ξεχωριστό τρόπο. Στην Αγγλία ή εργατική τάξη είναι ελεύθερη να αναπτύξει τήν πολιτική της δύναμη όπως θέλει. Μιά έξέγερση θά άποτελούσε άνοησία όταν οί στόχοι μπορούν να πραγματοποιηθούν πιο σίγουρα μέ ειρηνική κινητοποίηση».

● Στό συνέδριο τής Διεθνούς στό Λονδίνο, στίς 21 Σεπτεμβρίου 1871, σχετικά μέ τή δυνα-

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

κές, λαϊκές και προπαντός πραγματοποιήσιμες λύσεις. Όλα τ' άλλα μπορούν να περιμένουν.

Φιλικά

Δ.Ν.

φοιτητής

ΣΣ: Ξαναστείλτε μας τό προηγούμενο γράμμα.

● Σέ ανταπάντηση πάνω σέ προηγούμενα γράμματά του (τ. 70,72) για τό θέμα τής «ειρηνικής ή βίαιης επανάστασης» ο Α. Πετρίδης (Ήγουμενίτσα) γράφει: Άγαπητό «Αντί»

Περιεχόμενο τής σοσιαλιστικής επανάστασης είναι ο μετασχηματισμός τών σχέσεων παραγωγής, είτε αυτό συμβαίνει μέ τρόπο ειρηνικό είτε μέ τρόπο βίαιο.

Ανάμεσα στα 1840 και 1850, οί ιδέες του Μάρξ και του Ένγκελς για τή σοσιαλιστική επανάσταση ήταν άκόμη βαθιά επηρεασμένες άπό τή Γαλλική επανάσταση, άπό τή πορεία τής επανάστασης του 1848 και τούς άγώνες στα όδοφράγματα. Επίσης στό Μανιφέστο μιλάνε για βίαιη άνατροπή όλου του σημερινού κοινωνικού καθεστώτος.

τότητα εκλογής ανάμεσα σέ δυό λύσεις έλεγε: «Πρέπει να εξηγήσουμε στίς κυβερνήσεις. Ξέρουμε ότι είστε ή ένοπλη ισχύς στραμμένη εναντίον του προλεταριάτου. Θά βαδίσουμε εναντίον σας μέ τρόπο ειρηνικό όπου αυτό μάς είναι δυνατόν, και μέ δίπλα όπου πιά γίνεται αναπόφευκτο».

● Στην «Καταγωγή τής Οικογένειας» ή άσκηση εκλογικού δικαίωματος, άπό τόν Ένγκελς εμφανίζεται σαν τό μέτρο ωριμότητας τής εργατικής τάξης. Στόν Πρόλογο για «Τήν κατάσταση τής εργατικής τάξης στην Αγγλία» (1892) χαρακτηρίζεται σαν ένα επίτευγμα που πρέπει να χρησιμοποιηθεί προς όφελος τής εργατικής τάξης.

● Στα 1894 σέ ένα γράμμα προς τό Συνέδριο τών Αυστριακών Σοσιαλδημοκρατών στην Βιέννη, παρομοιάζεται μέ ένα όπλο που στα χέρια του ταξικά συνειδητοποιημένου προλεταριάτου σκοπεύει μακρότερα και ακριβέστερα απ' ό,τι ένα μικρού διαμετρήματος αυτόματο όπλο στα χέρια ενός καλογυμνασμένου στρατού.

συνείδητοι γνώστες της ιστορίας και του δικαίου της Κύπρου, στο άντρο των αρχιραβδίνων, των αρχιμασόνων, των κεφαλαιούχων του Ρόταρου και του Λάιονς, τόν ΟΗΕ δηλαδή, πού έπεξεργάζεται, λέει, τήν ειρήνη, όλοι έσείς παίρνετε ΑΔΙΚΗ και ΑΠΑΝΘΡΩΠΗ στάση έναντι αυτού του δικαίου του οποίου είστε γνώστες. Διότι ξέρετε πολύ καλά πώς κανένα δικαίωμα δέν έχει ή Τουρκία στήν Κύπρο αλλά ΕΞΕΙΣ έτοιμολικά τής τό παρέχετε. Κι όχι μόνο παίρνετε μέ τις ψήφους σας τήν άδικη αυτή στάση, αλλά, για να καταπνιγει τό δικαιο του κυπριακού λαού, εξαγοράζετε τις ψήφους άλά ούνα άλά τρέ και άλλων χωρών, ώστε να υπερασπιστείτε τό θύτη αντί του θύματος και τόν εισβολέα, τόν έγκληματία πού έγκλημάτισε μέ τά δικά σας όπλα και τή δική σας άνοχή. Και σεις, οί υπερασπιστές του δικαίου και τής έλευθερίας - όπως λέτε - αφήνετε μετά αγαλλιάσεως τήν τουρκική άλαζονεία και ξεδιαντροπία να παραβιάζει σε βάρος των Έλλήνων «φίλων» σας - όπως λέτε - κατάφωρα τόν καταστατικό χάρτη τής λέσχης σας, του ΟΗΕ, πού έσείς οί ίδιοι κατασκευάσατε για να υπερασπίζεται ΤΑΧΑ τά δικαία τής Κοινωνίας τής Γής!!!...

Κόπτεσθε - τάχα - για τά δικαιώματα του ανθρώπου και έχετε κατασκευάσει τό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Άνθρωπίνων Δικαιωμάτων. Και σεις οί ίδιοι προσπαθείτε μέ τις πιό θρώμικες παρασκηνακές ενέργειες να ματαιώσετε μία κατάδικη των έγκλημάτων τής Τουρκίας. Τής Τουρκίας πού υπερασπίζεστε και πού κάτω από τή «δικαιοσύνη» σας έγκλημάτρε σε βάρος του λαού τής Κύπρου και πιό παλιά σε βάρος του έλληνισμού τής Μικράς Ασίας, Αρμενίων και Κούρδων και πού χάρη στήν «έλευθερία» σας συνεχίζεται μέχρι σήμερα σ' όλη της τήν άπανθρωπία. Και ή χώρα του άμερικάνου πρέσβυ δέν άφηγε μέ τό θέτο της να γίνει μέλος του ΟΗΕ τό Βιετνάμ, για τήν τύχη 400 άγνωσμένων Άμερικάνων. Άνέχεται όμως τό στίγμα για τόν πολιτισμό του ανθρώπου, να κρατά ή Τουρκία 2.000 και πλέον έλληνοκύπριους άγνωσμένους και ν' αρνιέται ακόμα και στο δικό σας Έρυθρό Σταυρό να εξακριβώσει τήν τύχη τους.

Έφ' όσον λοιπόν είστε γνώστες τής αλήθειας για τό δικαιο τής Κύπρου και έφ' όσον θέλετε να λέγεστε έλεύθερος και πολιτισμένος κόσμος, γιατί αφήνετε και άνέχεστε τήν άδικία σε βάρος μιας μικρής και συμμάχου σας χώρας; Γιατί επιτρέπετε στο Δρ. Βαλντχάιμ να άποκρύβει τις φοβερές εκθέσεις των έδω άπεσταλ-

μένων του για τις άνήκουστες παραβιάσεις κάθε έννοιας δικαίου από τά στίφη του Άττίλα; Κάποτε, θυμούμαι, όρύεστο σαν λέοντες για τήν «κατάφωρη» παραβίαση του χάρτη του ΟΗΕ, γιατί ή ΕΣΣΔ εισέβαλε στήν Τσεχοσλοβακία! Πού είναι σήμερα ή φωνή του δικαίου σας; Πού ήταν ό «θαυμασμός» και ή «φιλία» σας για τόν έλληνισμό, όπως διατυμπανίζετε, όταν ή Τουρκία έπέδραμε κατά τής Κύπρου; Άλλά αυτό να τό καταλάβουν και να τό νιώσουν ως τό μεδούλι των κοκάλων τους οί κυβερνήτες Έλλάδας και Κύπρου και να πάψουν πιά να λένε και να ξαναλένε ότι ό έλληνισμός άνήκει στή Δύση. Ό έλληνισμός άνήκει στους Έλληνες.

Κι έσείς πρέπει να παραδεχτείτε ότι μέ τή στάση σας και τά έργα σας άποδείχνετε ότι πράγματι τό άγαλμα τής έλευθερίας πού έχετε σαν σύμβολο είναι ψεύτικο, πέτρινο, όπως είναι, και πώς ό κόσμος πού αντιπροσωπεύετε έχει ξεφλήσει, πεθαίνει και άγκομαχά μέ λύσσα νιώθοντας τό τέλος του.

Μετά τιμής
Λούλλης Άγαθοκλέους
Κύπρος

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ

Ό Σύλλογος Έλλήνων Φοιτητών Βερολίνου σε ψήφισμά του

«καταδικάζει τά νέα μέτρα τής ελληνικής κυβέρνησης για τή χορήγηση συναλλάγματος, σαν μέτρα πού βάζουν φραγμούς στή μόρφωση των σπουδαστών του έξωτερικού κι άνοίγουν τό δρόμο για μεγαλύτερη ή μικρότερη περικοπή τής φοιτητικής μετανάστευσης, άνάλογα κάθε φορά μέ τις άνάγκες τής κυβερνητικής πολιτικής». Στο ψήφισμα αναφέρονται και τά έξης:

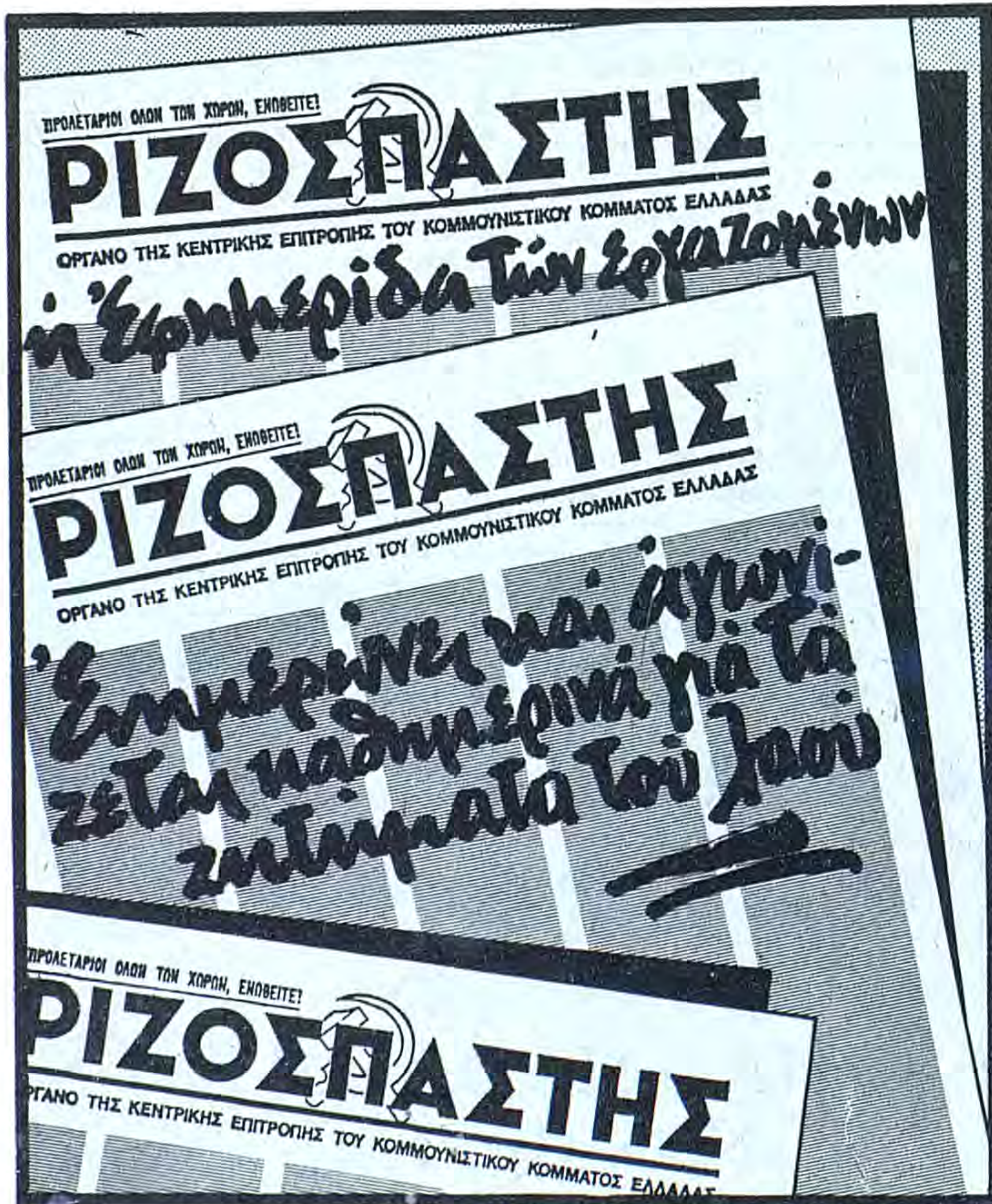
«Οί Έλληνες σπουδαστές στο έξωτερικό, στή μεγάλη πλειοψηφία τους, σπουδάζουν και ζούν κάτω από δύσκολες συνθήκες, μέ τή σκέψη στραμμένη στήν πατρίδα. Ένώνουν σήμερα τή φωνή και τους άγώνες τους μέ τους σπουδαστές και τό λαό στήν Έλλάδα για να φραχτεί ό δρόμος τής αντιλαϊκής πολιτικής τής κυβέρνησης. Μαζί μέ τό φοιτητικό κίνημα στήν Έλλάδα άπαιτούν να σταματήσει ή κυβέρνηση να παίρνει καταπιεστικά διοικητικά μέτρα, πού αντί να οδηγούν στή λύση του προβλήματος τό δξύνουν περισσότερο.

Γι' αυτό άπαιτούν:

- 9χρονη παροχή συναλλάγματος στο έξωτερικό δίχως όρους.

- Άναγνώριση των πτυχίων τους.

- Πλατιές δυνατότητες μεταγραφής στα ελληνικά πανεπιστήμια.

ΑΝΤΙ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Άθήνα 601.
Τηλ: 732.713 - 732.819

● Έκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
● Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΤΡΥΦΩΝ ΛΥΓΟΥΡΑΣ
Βασ. Άλεξάνδρου 26
Άγ. Άνάργυροι.

● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ
Βασ. Άλεξάνδρου 2, Χίλτον.
Τηλ. 748.314-713.604
● Έκτύπωση:
Έργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Άσίου 5, Περιστερί.

● Κάθε ένυπόγραφο άρθρο εκφράζει τήν προσωπική άποψη του συγγραφέα του.

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ:

Έξαμ. 260 δρχ. - Έτήσια 520
Έτήσια Όργανισμών,
Τραπεζών, κ.λπ: 1.200 δρχ.
Για φοιτητές έκπτωση 15%.

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ:

Εύρώπη - Μεσογ. χώρες:
έξάμηνη: άπλή δολ. 10
αεροπ. δολ. 13
έτήσια: άπλή δολ. 20
αεροπ. δολ. 25

Η.Π.Α. - Καναδάς - Άν. Άσία:
έξάμηνη: άπλή δολ. 10
αεροπ. δολ. 17
έτήσια: άπλή δολ. 20
αεροπ. δολ. 34

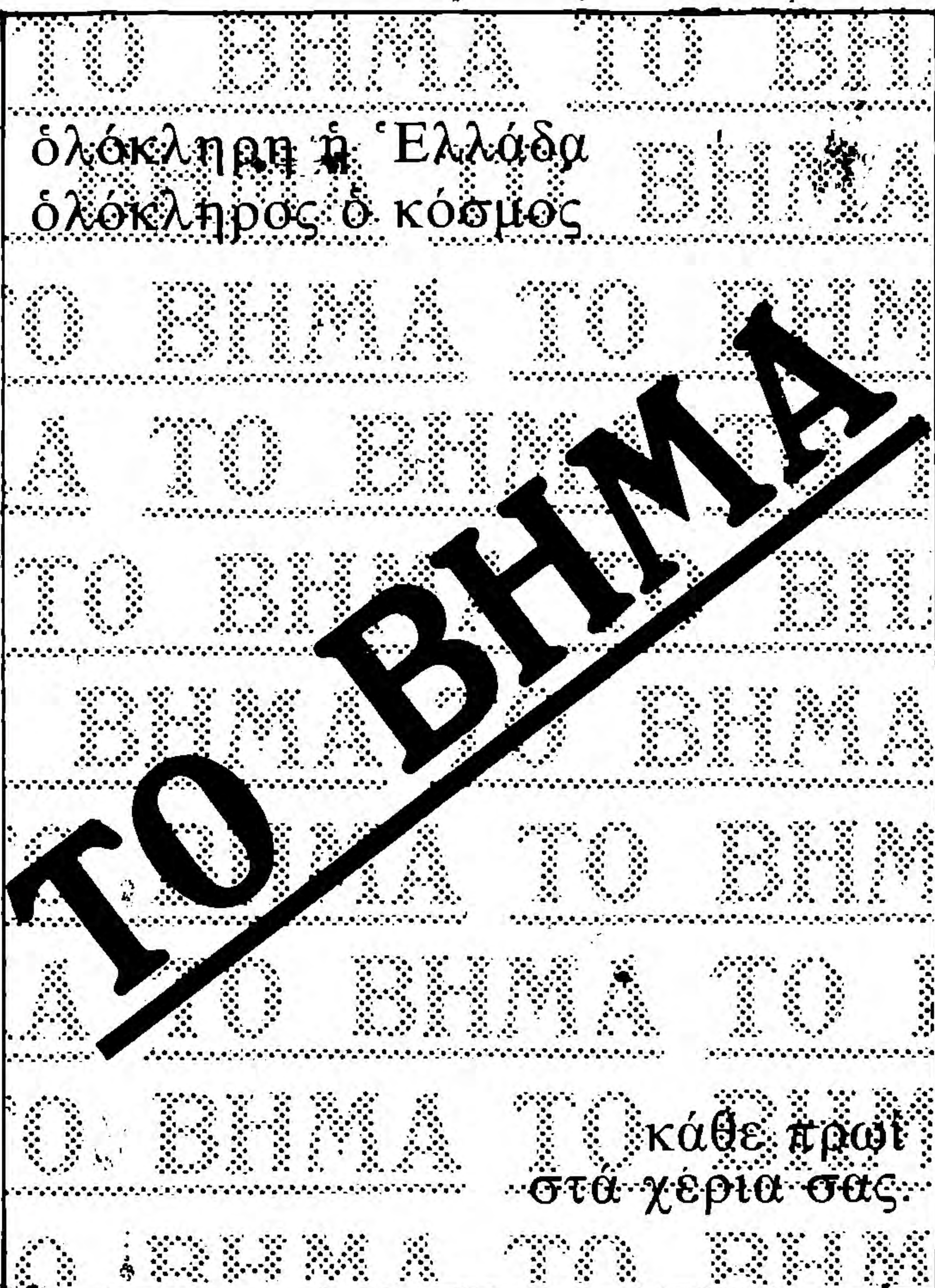
Αύστραλία - Όκεανία:
έξάμηνη: άπλή δολ. 10
αεροπ. δολ. 24
έτήσια: άπλή δολ. 20
αεροπ. δολ. 47

● Έμβάσματα, έπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ δρχ. 20
● ΠΑΛΗΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ 30 ΔΡ.

Κεντρική διάθεση:
● για τά βιβλιοπωλεία τής Άθήνας:
Στά γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732-713

● για τά βιβλιοπωλεία Β. Έλλάδας:
Βιβλιοπωλείο «Έένος Τύπος»
Ν. Κοτζιάς και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720,
Θεσ/νίκη

PYLARINOS
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ
ΣΤΑ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

κάθε πρωί
στα χέρια σας.

κεραμικά
από το εργαστήριο

“ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ,,

Φτιαγμένα με κέφι και αγάπη
σε καινούργιες πάντα φόρμες και σχέδια
έκλεκτά δώρα για τους απαιτητικούς
φίλους σας.

Θα τα βρῆτε στο εργαστήριο,
Φανερωμένης 48 - Χολαργός
τηλ. 65.21.725

Στη Θεσσαλονίκη αντικείμενα
του εργαστηρίου δά βρῆτε
κατ' αποκλειστικότητα στο μαγαζί
“αντικείμενο,, Δημητρίου Γούναρη 30.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ζαλόγγου 9, τηλ. 36.19.724

κυκλοφόρησαν

ΤΖΟΥΖΕΠΕ ΦΙΟΡΙ

Ἐντόνιο Γκράμσι. Ἡ
ζωή ἑνός ἐπαναστάτη

●
ΣΕΛΕΣΤΕΝ ΦΡΕΝΕ

Τό σχολεῖο τοῦ λαοῦ

●
ΛΟΥΤΣΙΟ ΚΟΛΕΤΙ

Γιά τό νεαρό Μάρξ

●
ΑΓΚΝΕΣ ΧΕΛΕΡ

Ἐπανάσταση καί καθημερινή ζωή

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Σ. ΠΗΓΗΣ 3 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 360.32.34

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1977

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΕΤΡΟΥ ΑΝΤΑΙΟΥ

Συμβολή στην ιστορία της ΕΠΟΝ

» Τόμος Α1

» Τόμος Α2

ΤΑΚΗ ΑΔΑΜΟΥ

Τό λαϊκό τραγούδι της 'Αντίστασης

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ

Τό χαμένο κουμπί

ΜΕΛΕΤΕΣ

Μ. ΠΑΠΑΔΟΛΑΜΠΑΚΗ

Γιά μιά κοινοτική δομή και μιά
αυτοδιαχείριση του χώρου

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΝΤΑΙΒΙΝΤ ΚΟΥΠΕΡ

Ή Γραμματική της ζωής

ΡΟΝΑΛΝΤ ΛΑΙΝΓΚ

Τά Γεγονότα της ζωής

ΡΟΝΑΛΝΤ ΛΑΙΝΓΚ

Μ' ΑΓΑΠΑΣ;

Διασκέδαση μέ διάλογο και στίχους

ΤΟΜΑΣ ΧΑΡΡΙΣ

ΕΙΜΑΙ Ο' ΚΕΥ - ΕΙΣΑΙ Ο' ΚΕΥ

Ψυχολογία των καθημερινών ανθρώπινων
σχέσεων

ΠΟΙΗΣΗ

ΜΑΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛ - ΔΕΔΕ

Μέ τά φτερά του 'Ινδιάνικου δράκου

Μετάφραση - κείμενα

ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΠΛΑΝΤΟΣ

ΣΑΝΤΑΡΣ Ν. Κ.

Τό έπος του ΓΚΙΛΓΚΑΜΕΣ

Η ΑΥΓΗ

κάθε προΐ

• ζωντανή ενημέρωση
• αδέσμευτη έρευνα • ελεύθερη κριτική

Η ΑΥΓΗ

κάθε Κυριακή
16 σελίδες

• με πλούσιο περιεχόμενο
• μέ νέο έπιτελείο συνεργατών

Η ΑΥΓΗ

στην πρώτη γραμμή της πάλης
για τη δημοκρατία και την ανεξαρτησία
της Χώρας
για την ενότητα και την ανανέωση
του κομμουνιστικού κινήματος

αγοράζετε
διαδίδετε
την

ΑΥΓΗ